Eötvös Loránd Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar

DOKTORI DISSZERTÁCIÓ

MICHAL KOVÁŘ

NUORET URALILAISET KIRJALLISUUDET TŠEKISSÄ
(URALILAISTEN KANSOJEN (PAITSI UNKARILAISEN) KIRJALLISUUDEN VASTAANOTTO TŠEKISSÄ)

Irodalomtudományi Doktori Iskola
dr. Kállay Géza egyetemi tanár Doktori Iskola vezetője
Az uráli népek folklórja és irodalma doktori oktatási program
Dr. habil. Havas Ferenc DSc programvezető

A bizottság tagjai:
Elnök: Dr. habil. Havas Ferenc DSc
Bírálók: Zuzana Drábeková PhD, Bereczki András PhD
Titkár: Dr. habil. Csepregi Márta PhD
Tagok: Dr. habil. Pusztay János CSc, Dr. habil. Domokos Johanna PhD, Bogár Edit PhD.

Témavezető**:** Dr. Sirató Ildikó (PhD)

Budapest, 2013

SISÄLTÖ

0. JOHDANTO 3
1. VÄHÄLUKUISTEN URALILAISTEN KANSOJEN KIRJALLISUUDEN VASTAANOTTO TŠEKISSÄ 8
1.1. Päätelmiä 25
1.2. Käytetty kirjallisuus 27
1.2.1. Vähälukuisten uralilaisten kansojen kirjallisuuden tšekinnösten luettelo 27
1.2.2. Arvostelut ja muut teokset 41
2. SAAMELAISEN KIRJALLISUUDEN VASTAANOTTO TŠEKISSÄ 43
2.1. Päätelmiä 62
2.2. Käytetty kirjallisuus 63
2.2.1. Saamelaisen kirjallisuuden tšekinnösten luettelo 63
2.2.2. Arvostelut ja muut teokset 70
3. VIROLAISEN KIRJALLISUUDEN VASTAANOTTO TŠEKISSÄ 75
3.1. Päätelmiä 131
3.2. Käytetty kirjallisuus 133
3.2.1. Virolaisen kirjallisuuden tšekinnösten luettelo 133
3.2.3. Arvostelut ja muut teokset 173
4. SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN VASTAANOTTO TŠEKISSÄ 188
4.1. Päätelmiä 212
4.2. Käytetty kirjallisuus 213
4.2.1. Käännökset 213
4.2.2. Arvostelut ja muut teokset 252
5. LOPPUSANAT 265
6. ÖSSZEFOGLALÁS 270

0. JOHDANTO

Väitöskirjani on katsaus uralilaisten kansojen (paitsi unkarilaisen) kirjallisuuden[1] vastaanottoon Tšekissä. Tämän takia sen tärkein osa on bibliografia. Bibliografia on kommentoitu. Kommenteissani yritän tuoda selville muutamia seikkoja, kuten uralilaisten kansojen kirjallisuuden vastaanoton tendenssejä: taiteellisen laadun tai pelkän eksoottisuuden etsimistä, poliittiseen tilanteeseen sopeutumista tai poliittisen tilanteen hyödyntämistä, rinnakkaismuotojen etsimistä maailman kirjallisuudesta sekä tšekkiläisestä kirjallisuudesta jne. Usein ei voi puhua tendensseistäkään. Näissä tapauksissa kyse on yksittäisen henkilön seurauksetta jääneestä aloitteesta, joka ikään kuin ei koskaan tullutkaan tšekkiläiseen kontekstiin. Juuri tämän takia laatimani bibliografia on tärkeä; se tuo tšekkiläisten tietoon monia unohdettuja käännöksiä ja arvosteluja, joita voi uudestaan käyttää esimerkiksi Suomen ja Viron kirjallisuuden tai fennougristiikan opetuksessa, uralilaisten kansojen historiankirjoituksessa jne. Vastaanoton tendenssien paljastaminen taas auttanee kirjallisuuden tutkijoita sekä kirjailijoita ymmärtämään tšekkiläistä kulttuurista kontekstia ja tšekkiläisen kirjallisuuspolitiikan aiheita.

Metodiltaan väitöskirjani on tosiasioiden luettelointi, johon kuitenkin liittyy myös arviointi ja tulkinta. Sellaisenaan se on historiallinen teos. Mallina on ollut Péter Domokosin teos *A finn irodalom fogadtatása Magyarországon*,[2] T. Kuldseppin teos *Viron kirjallisuus Suomessa*[3] ja Lenka Fárován teoksia, kuten *Švejk tekee toisin – Suomalais-tšekkiläiset kirjallissuhteet*.[4]

---

[1]Sanaa ”kirjallisuus” käytän yleisemmän termin ”sanataide” merkityksessä, eli se sisältää sekä ns. kirjoitettua että ns. kirjoittamatonta sanataidetta.

[2]Akadémiai Kiadó, Budapest 1972.

[3]SKS, Helsinki 1977.

[4]Tampereen yliopisto, Tampere 1996. Tämä kirja koostuu oikeastaan kahdesta osasta – sen ensimmäisen osan, jossa tutkitaan Suomen kirjallisuuden vastaanottoa Tšekissä, kirjoitti Lenka Fárová, sen *vice versa* -osan taas Auli Kulkki-Nieminen.

Väitöskirjani koostuu neljästä pääosasta. Ensimmäisessä osassa tarkastelen vähälukuisten uralilaisten kansojen kirjallisuuden vastaanottoa. Tämä osa ei kuitenkaan sisällä saamelaisen kirjallisuuden tšekinnöksiä tai arvosteluja, koska niitä on verraten paljon. Sen takia olen päättänyt esittää saamelaisen kirjallisuuden vastaanoton Tšekissä erikseen, toisessa kappaleessa. Näiden kahden osan aiheita sekä aineistoa on tutkittu tietääkseni nyt ensimmäisen kerran. Myös kolmas osa, jossa esitetään virolaisen kirjallisuuden vastaanotto kokonaisuudessaan, on sellaisenaan kirjoitettu nyt ensimmäisen kerran, vaikka on olemassa osittaisia kuvauksia. Ne eivät kuitenkaan sisällä edustavaa käännösluetteloa.[5] Tällaisen luettelon laatimiseen on ryhtynyt vasta viime aikoina Brnon Masarykin yliopiston suomen ja viron kielen ja kirjallisuuden opiskelija Lucie Kuchařová.[6] Hänen yrityksensä jäi kesken: itse olen onnistunut löytämään käännöksiä enemmän kuin kaksinkertaisen määrän.

Aivan toinen tilanne on suomalaisen kirjallisuuden vastaanoton tapauksessa. Siitä ovat kirjoittaneet hyvin perusteellisesti Brnon yliopiston unkarin kielen ja kirjallisuuden opiskelija Pavel Mrkvánek ja Kaarlen yliopiston suomen kielen ja kirjallisuuden entinen opiskelija ja nykyinen opettaja Lenka Fárová.[7]

---

[5]Esim.: MACURA, Vladimír. Estonská kultura. In ŠVEC, Luboš – MACURA, Vladimír – ŠTOL, Pavel. *Dějiny pobaltských zemí*. NLN, Praha 1996, s. 285–307; MACURA, Vladimír. Z dějin estonské literatury. *Baltika* 5, 1992, s. 23–26; MACUROVÁ, Alena & MACURA, Vladimír. K problematice československo-estonských literárních vztahů. In *Československo-sovětské vztahy*. Sv. 5. Amort, Čestmír et alii. UK, Praha 1976, s. 107–116; PAROLEK, Radegast. *Srovnávací dějiny baltických literatur: Od nejstarších dob do současnosti.* Univerzita Karlova, Praha 1978, 2. vydání 1982; SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. *Stručný přehled estonské literatury.* Balt-East, Praha 1997, 2., doplněné vydání 2003; SLABIHOUDOVÁ, Naděžda & VANĚK, Michal. Estonská literatura v Čechách. *Plav. Měsíčník pro světovou literaturu* 12, 2010, s. 41–44; SOUKUP, František. Estonsko. O estonské literatuře. *Praha – Moskva* 1955, 8, s. 40–43.

[6]KUCHAŘOVÁ, Lucie. *Bibliografie českých překladů z estonštiny*. Bakalářská práce na Ústavu jazykovědy a baltistiky FF MU. Brno 2011.

[7]Esim. MRKVÁNEK, Pavel. *Česká recepce finské literatury se zvláštním zřetelem k překladům Kalevaly*. Diplomová práce na FF UJEP, Brno 1969; FÁROVÁ, Lenka –

Tämän tutkielman neljäs osa on sen takia keskittynyt pelkästään niihin suomalaisen kirjallisuuden vastaanoton aiheisiin, joita ei ole vielä huomioitu. Toisaalta suomalaisen kirjallisuuden tšekinnösten ja arvostelujen luetteloni on huomattavasti laajempi kuin sekä Mrkvánekin että Fárován luettelot, mutta se on kuitenkin heidän luettelojensa pelkkä täydennys.

Kategoriat ”kansa” ja ”kieli” voivat olla ongelmallisia ja epäselviä. Sanalla ongelmallinen viittaan siihen tosiasiaan, että joskus on puhuttu esimerkiksi suomen kansasta tai kielestä, johon kuuluvat karjalaiset, *respective* karjalan kieli, joskus taas suomen ja karjalan kansoista ja kielistä. Tässä tutkielmassa pohdin niitä erikseen, mikäli kyse ei ole suomalaisen kirjailijan Elias Lönnrotin ”karjalais-suomalaisesta eepoksesta” *Kalevalasta* ja sen muunnelmista. Venäjällä on lisäksi esimerkiksi vähemmistökansaan kuuluvia kirjailijoita, jotka kirjoittavat enemmistökielellä, minkä lisäksi siellä on myös enemmistökansaan kuuluvia kirjailijoita, jotka kirjoittavat vähemmistökielellä. Uralilaisten kansojen kirjallisuudella ymmärrän uralilaisten kansojen uralilaisella tai muulla kielellä kirjoittamaa tai kertomaa sanataidetta, eli esimerkiksi Udmurtiassa asuvien venäjänkielisen kirjallisuuden vastaanotto väitöskirjastani puuttuu. Kansanidentiteetin tai etnisyyden hämäriä rajoja en ota huomioon, mikäli on kyse uralilaiskielellä kirjoitetusta teoksesta.

Edellä mainitusta johtuu myös se, että väitöskirjaa kirjoittaessani en ole kiinnittänyt huomiota Suomen ruotsinkieliseen tai muunkieliseen (paitsi tietenkin saamenkieliseen) kirjallisuuteen. Suomen ruotsinkielisen kirjallisuuden käsitteellä ymmärrän sitä Suomen kirjallisuuden osaa, joka sai alkunsa 1800-luvun loppuvaiheilla. Kyseinen kirjallisuus tematisoi ruotsinkielisten

KULKKI-NIEMINEN, Auli. *"Švejk tekee toisin" – Suomalais-tšekkiläiset kirjallisuussuhteet*. Suomen kirjallisuus -julkaisuja 35. Tampereen yliopisto, Tampere 1996; FÁROVÁ, Lenka. Česko-finské kulturní vztahy. In: JUTIKKALA, Eino – PIRINEN, Kauko. *Dějiny Finska*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2001, s. 308-317; FÁROVÁ, Lenka. *Finská literatura v českých zemích*. Diplomová práce na FF UK, Praha 1993.

suomalaisten eli tässä suhteessa paremmin suomenruotsalaisten uutta asemaa Suomen suuriruhtinaskunnassa ja sen sivistyksessä. Suomen ruotsinkielisen kirjallisuuden vastaanotosta Tšekissä on kirjoittanut jo mainittu Lenka Fárová, ja sitä on tietääkseni tutkinut Kaarlen yliopiston Suomen kirjallisuushistorian opettaja Jan Dlask.

Myös unkarilainen kirjallisuus on jäänyt tässä tutkimattomaksi. Unkarilaista kirjallisuutta on Tšekissä käännetty ja yleisemminkin vastaanotettu sen areaalisen, historiallisen ja aiheellisen läheisyyden takia useampia kertoja enemmän kuin kaikkien muiden uralilaisten kansojen kirjallisuutta yhteensä. Tästä aiheesta voisi kirjoittaa useampia väitöskirjoja.

Tšekinnösten ja arvostelujen bibliografian laatiessani olen käyttänyt eniten seuraavia yleisiä lähteitä: tšekkiläisen tiedeakatemian tšekin kirjallisuuden laitoksen retrospektiivistä bibliografiaa (vuoteen 1945), [8] Tšekkiläisen kansalliskirjaston digitaalista tietokantaa *Kramerius*[9] ja *Bibliografický katalog ČS(S)R – články v českých časopisech* -tietokantaa (vuosina 1945–1990).[10] Koska kaikkia aikakauskirjoja ei ole edellä mainituissa tietokannoissa käsitelty, on ollut usein käytävä läpi aikakauskirjojen kokonaisia vuosikertoja. Olen luetteloinut kaikki löytämäni käännökset sekä arvostelut. Luetteloihin en ole sijoittanut pelkkiä annotaatioita eli niitä lyhyitä kirjoituksia, joissa kirjallisteoksia ei arvostella.

Slovakinkieliset käännökset on myös tässä jätetty huomiotta. En ole perehtynyt slovakialaisiin tietokantoihin enkä sen tähden ole etsinyt slovakinkielisiä käännöksiä. Bibliografioissani ilmenevat joskus kuitenkin slovakinkieliset käännöksetkin. Ne ovat ainakin osittain tšekkiläisissä aikakauskirjoissa (esim. samanaikaisesti Prahassa ja

[8]http://retrobi.ucl.cas.cz/retrobi/katalog.1

[9]http://kramerius.nkp.cz/

[10]Vuodesta 1953 lähtien julkaisi vuosittain tai kuukausittain Tšekkiläinen kansalliskirjasto.

Bratislavassa ilmestyvässä *Sovětská literatura* -kirjallisuusjulkaisussa) ilmestyneitä käännöksiä.

1. VÄHÄLUKUISTEN URALILAISTEN KANSOJEN KIRJALLISUUDEN VASTAANOTTO TŠEKISSÄ

Vuonna 1855 ilmestyi kertomus Neklida (Levoton), erään kai liiviläisen tarinan käännös (?) *Lumír*-kirjallisuusjulkaisussa.[11] Sen kääntäjästä ei tiedetä mitään, sillä lyhenne V.F. on tuntematon. Tarina kertoo Kurlannista Riikan tiennoille tulleesta perheestä ja sen selkkauksesta paikallisen venäläisen paronin kanssa. Konfliktin tekijänä on kai myyttinen henkilö Levoton, tonttu, joka on häiriöksi paronin hovissa. Tarina on nähtävästi käännetty jostain venäjänkielisestä lähteestä, eikä sen atribuutti liiviläinen viittaa etnisyyteen tai mihinkään kielelliseen tosiasiaan vaan pelkästään sen juonen miljööhön eli Liivinmaan kuvernementtiin.

Vasta lähes 80 vuotta myöhemmin ilmestyi *České slovo* -lehdessä kaksi todennäköisesti liiviläistä satua.[12] Satujen kääntäjä oli Marta Součková, joka samaan aikaan käänsi myös virolaisia satuja. Satujen otsikoissa esiintynyt tšekkiläinen sana *livijská* (liivi) oli neologismi, siihen aikaan käytettiin sanaa *livonská*. On siis mahdollista, että Součková käänsi suoraan virosta/liivistä, tai hänellä oli ainakin ollut myös satujen alkumuoto. Muita todisteita käännösten alkukielestä ei ole, kuten ei tietoja Součkovástakaan.

Uralilaisen maailman toiseen ääreen ulottuu Petr Denkin kahden nenetsin sadun käännös vuodelta 1937.[13] Nämä kaksi satua on käännetty venäjästä, sillä Petr Denk (oikeastaan Josef Císař) oli venäjänkielisen (lasten)kirjallisuuden kääntäjä.

---

[11]Neklida. Livonská pověst. *Lumír* 5, 1855, 48, s. s. 1140–1143; 49, s. 1161–1164. Käänt. V.F.

[12]Lakomý král. Livijská pohádka. *České slovo* 23, 1931, 161, příl., s. 5. Käänt. M. Součková; Mlýnek na peníze. Livijská pohádka. *České slovo* 23, 1931, 196, příl., s. 2. Käänt. M. Součková.

[13]Dvě něnecké pohádky. *Národní osvobození* 14, 1937, 292, příl., s. 2. Käänt. Petr Denk.

1930-luvulla säilyy yhä tämä länsi-itä-väli. Vuonna 1937 ilmestyi *Lidové noviny* -lehdessä reportaasi tšuvaššien tanssiesityksestä ja karjalaisten runojen esityksestä Leningradissa.[14] Reportaasissa kirjoitetaan seuraavat sanat: ”Runojen naiskertojat esittävät runojaan perinteisessä, ikivanhassa asennossa – he istuvat vastakkain, pitävät toisiaan kädestä ja lausuen heiluvat eteen ja takaisin, eteen ja takaisin. Nelitahtinen motiivi ilman musiikkia ja suomenkielinen teksti – se käy pian hyvin monotoniseksi. Järjestäjä keskeyttää akat, mutta silti voi hyvin uskoa, että he voisivat jatkaa vaikka muutamia päiviäkin, ennen kuin kaikki heidän muistamansa runot olisi laulettu.” Näiden sanojen kirjoittaja ilmeisesti ei ymmärtänyt (suomen tai pikemminkin karjalan) esityksestä sanaakaan ja oli sen tähden hyvin pitkästynyt.

Samana eli vuonna 1937 julkaisi mansien satujen ensimmäisiä käännöksiä Josef Kojecký, joka venäjän kautta käänsi myös virolaista folklorea. Mansien satujen käännöksiä oli yhteensä neljä, ja kaikki ilmestyivät *Venkov*-lehdessä.[15]

Toisen maailmansodan jälkeen käänsi erään udmurtin runon yksi Tšekin parhaimpia kääntäjiä, Erik Adolf Saudek, joka oli Goethen, Kellerin ja Shakespearin hovikääntäjä. Runo *Jasnější než slunce* (Aurinkoa kirkkaampi) ilmestyi uudessa *Praha – Moskva* lehdessä vuonna 1949.[16] Vaikka lehdessä kirjoitetaan runosta sen olevan ”kansanlaulu”, voi sitä kansanlauluna tuskin pitää. Aurinkoa kirkkaampi tarkoittaa Stalinia. (Aurinko on lisäksi tunnettu oroentaalisten despottien *epiteton constans*.) Udmurtin kirjallisuuden

[14]FRČEK, Jan. Čuvašské tance a karelské byliny. *Lidové noviny* 45, 1937, 284, s. 1–2.

[15]Opásání země. *Venkov* 32, 1937, 101, příl., s. 12. Käänt. J. Kojecký; Jak zemi vylovili. *Venkov* 32, 1937, 112, příl., s. 12. Käänt. J. Kojecký; Jak vrána zemi měřila. *Venkov* 33, 1938, 4, příl., s. 11–12. Käänt. J. Kojecký (sen toisinto ilmesty myöhemmin vielä kerran: Jak havran zem měřil (mansi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 24–25. Käänt. Ruda Havránková); Jak člověka udělali. *Venkov* 33, 1938, 22, příl., s. 12. Käänt. J. Kojecký.

[16]Jasnější než slunce. Udmurtská báseň. *Praha – Moskva* 4, 1949, 11–12, s. 354. Käänt. E. A. Saudek.

sisääntulo tšekkiläiseen kulttuurielämään ei ollut kovin menestyksekäs.

Toisen vaiheen mielenkiinnossa Neuvostoliiton uralilaisia kansoja kohtaan voi ymmärtää poliittisessa kontekstissa. Tšekkoslovakiassa tapahtui vuonna 1948 kommunistinen vallankumous, ja kaikki, joka tuli Neuvostoliitosta, oli korkeasti arvostettua tai ainakin olevinaan sellaista. Mielenkiintoista on, että samaan aikaan Neuvostoliitossa ei juuri puhuttu vähemmistöistä, vaan yritettiin muodostaa yhtä venäjänkielistä Neuvostoliiton kansaa, eli harjoitettiin samaa, itse asiassa vähemmistöjen vastaista politiikkaa, kuin ennen sotaa.

1950-luvulla ilmestyi useampia käännöksiä venäjän kielen kautta, ei vain satuja ja tarinoita,[17] vaan myös yksi näytelmä ja muutamia kertomuksia. Itämerensuomalaisten, nimittäin karjalaisten, satujen yksi näyte ilmestyi uudestaan jopa kolmessa eri käännöksessä. Se oli satu *Medvěd muzikant* (Karhu musiikinharrastaja), joka käännettiin kolme kertaa kolmen vuoden aikana; kerran se käännettiin kuitenkin puolasta (Jaromír Matoušek).[18] Uudestaan julkaistiin yksi nenetsin sadun mukaelma.[19] Permiläisten kansojen suullista kirjallisuutta edusti toisen kerran komilainen satu *Lesní muž Jag-mort* (Metsämies Jag-mort).[20] Sama satu on

[17]GOLUBKOVA, M. R. Z lidové poesie národa Komi. *Realistické divadlo* 1952, 2, s. 36. Käänt. Zdeňka Vovsová; Kolchozní sad. Udmurtská lidová častuška. In STANISLAV, Josef. *Se zpěvem a smíchem*. Práce, Praha 1951, s. 51. Käänt. J. Urban; Bohatýr Perja. Pohádka národa Komi. *Mateřídouška* 8, 1951, 5, s. 76–77. Käänt. Julie Brožová-Malá; Smíšek Matti. In *Kouzelný mlýnek. Pohádky národů Sovětského svazu*. SNDK, Praha 1953, s. 41–43. Käänt. Anna Petříková.

[18]Medvěd muzikant. Karelská bajka. *Mateřídouška* 6, 1950, 8, s. 115–118. Käänt. Jaromír Matoušek; Medvěd muzikant. Karelská bajka. *Svobodné slovo* 13.1.1952, s. 6; Medvěd muzikant. Karelská pohádka. *Nová politika* 23.9.1951, s. 5, 30.9.1951, s. 5. Käänt. Věra Klasnová.

[19]BELINOVIČOVA, Nadežda. Kouzelný opasek (něnecká). *Čtení o Sovětském svazu* 7, 1958, 8, s. 46–50.

[20]Lesní muž Jag-mort. Pohádka národa Komi. In LJUBARSKAJA, A. *Kouzelná studánka. Pohádky národů SSSR*. Práce, Praha 1950, s. 176–183. Käänt. Božena Pašková.

myöhemmin ilmestynyt antologiassa *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích*.[21] Komilaista kirjoitettua kirjallisuutta edusti taas vuosina 1951 ja 1953 ilmestynyt Mihail Djakonovin alkuperäisesti komin kielellä kirjoittama huvinäytelmä *Svatba s věnem* (Häät myötäjäisineen).[22] Sen myötä tšekkiläiseen kirjallisuuskontekstiin astuu ensimmäisen kerran mordvalainen kirjailija, nimittäin Vasilij Radim mielenkiintoisine kertomuksineen *Podstrčený ženich* (Tyrkytetty sulhanen).[23] Kertomus on muista siihen aikaan käännetyistä proosateoksista poikkeava siinä mielessä, ettei siinä kuvata neuvostoliittolaista todellisuutta eikä opetuksia. Se on Euroopan perinteisiä maaseutukertomuksia ilman poliittista kritiikkiä.

Komilainen kirjallisuus, nimittäin klassikko Ivan Kuratov, on mainittu vuonna 1952 ilmestyneessä kirjassa *Sovětský sever*.[24] Hänen tuotannostaan sanotaan pelkästään se, että hän taisteli teoksillaan tsarismia vastaan. Teostensa korkea kirjallinen laatu, yhdenmukaisuus länsieurooppalaisen kirjallisuuden kanssa, itseironisen romantiikan piirteet jne. jäivät huomiotta.

Kiinnostavin on kuitenkin udmurttilaisen kirjailija Gennadij Krasilnikovin tapaus. Udmurtiassa kerrotaan, että joskus 1950-luvulla kävi Gennadij Krasilnikovin luona vierailulla eräs tšekkiläinen, jonka nimi lienee ollut Marek Filipp tai Filip Mirek: ”(K)errottiin, että joku tšekkiläinen kirjailija opiskeli meidän Gennadij Krasilnikovimme kanssa Moskovan Kirjallisuuden instituutissa ja joskus 1960-luvulla käänsi ja julkaisi Krasilnikovin kertomuksen. Olen nyt soittanut tämän

[21]O lesním muži Jag-mortovi. In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 87–93.

[22]ĎJAKONOV, Nikolaj Michajlovič. *Svatba s věnem: Veselohra o 3 dějstvích v 6 obrazech* (komilaisen alkuteoksen venäjän käännöksestä *Svat'ba s pridanym*). ČDLJ, Praha 1951; 2. painos Orbis, Praha 1953. Käänt. František Vrba.

[23]RADIM, Vasilij. Podstrčený ženich. *Květy* 7, 1957, 10, s. 16–17. Käänt. Věra Petříková (R).

[24] GARF, A. L. – POKŠIŠEVSKIJ, V. V. *Sovětský sever* (*Sever*). Svět sovětů, Praha 1952. Käänt. Alena Milotová, s. 163.

siskolle, ja hän sanoi, että todella vuonna 1953 kävi Udmurtiassa Krasilnikovin kutsumana tšekkiläinen lehtimies Filip Mirek, oleskeli hänen luonaan kylässä ja sen jälkeen julkaisi jossain prahalaisessa aikakauslehdessä oman matkakertomuksensa Udmurtiasta."[25] Vuosina 1958–1959 tosiaan ilmestyi kaksi Krasilnikovin tendenssiteosta, nimittäin kertomukset *Nevěsta* (Morsian) ja *Velká voda* (Korkea vesi – kaksi kertaa samana vuonna 1959).[26] Edellinen ilmestyi myöhemmin vielä kerran vuonna 1973.[27] (Kumpikin on siis ilmestynyt kaksi kertaa.) En tiedä kuitenkaan, oliko kaikkien Krasilnikovin kertomusten tšekintäjä sama, eli esimerkiksi vasta toisen kerran ilmestyneen *Nevěsta* kertomuksen kääntäjäksi mainittu Zdeněk Pilecký, vai oliko kääntäjiä enemmän. Käännökset ovat suuressa määrin samanlaiset, ainakin kielellisesti; niisä on eroa joidenkin sieltä täältä puuttuvien lauseiden tai kappaleiden verran. Missään ei ole myöskään mainittu kirjoittajan alkuperää. Jos jonkin käännöksistä olisi tehnyt tarumainen Filip Mirek, todennäköisesti hän olisi lisännyt siihen käännökseen ainakin kirjailijan perustietoja. Edellä mainittua Filip Marekin matkakertomusta en löytänyt mistään. Olen kuitenkin löytänyt erään Venäjän kirjallisuuteen keskittyneen arvostelijan, jonka nimi on Miroslav (*vulgo* Mirek) Filip ja joka ainakin 1960-luvun alussa matkusteli Udmurtiassa sekä Tatarstanissa. Mutta tämänkään tekijän matkakertomus ei ilmestynyt sensuurin takia, kuten hän itse todistaa *Kulturní tvorba* -aikakauslehdessä.[28] Emme siis tiedä varmasti, kuka oli se tšekkiläinen Krasilnikovin ystävä, emmekä sitä, kuka teki hänen kertomustensa ensimmäiset käännökset.

---

[25]AR-SERGI, Vjačeslav. Literatura v jazyce kuchyně. *PLAV* 2011, 10, s. 18.

[26]KRASILNIKOV, G. Nevěsta. *Čtení o Sovětském svazu* 7, 1958, 10, s. 66–71; KRASILNIKOV, D. Velká voda. *Rovnost* 22.11.1959, s. 5; KRASILNIKOV, G. Velká voda. *Čtení o Sovětském svazu* 8, 1959, 6, s. 29–32.

[27]KRASILNIKOV, G. Nevěsta. *Zemědělské noviny* 20.1.1973, s. 1–2. Käänt. zp (Zdeněk Pilecký).

[28]*Kulturní tvorba* 6, 1968, 28, s. 8.

1950-luvulla ilmestyi vielä yksi mielenkiintoinen artikkeli Neuvostoliiton kansojen eepoksista.[29] Tämä artikkeli on mielenkiintoinen siitä syystä, ettei siinä kerrota ei-venäläisistä eepoksista yhtään mitään.

Vuonna 1958 ilmestyi ensimmäisen kerran maailman satujen antologia *Strom pohádek z celého světa* ja vuotta myöhemmin sen toinen osa. Antologia on ilmestynyt sen jälkeen vielä kolme kertaa. Antologiasta löytyy yksi karjalainen satu Matista.[30] Mukana on myös muutamia siperialaisia satuja, mutta niiden alkuperä ei ole tunnistettavissa. Todennäköinen lähde lienee kuitenkin ollut *Skazki narodov Severa* (Moskva – Leningrad, 1951). Toinen antologian tekijä, Vladislav Stanovský, on kuuluisa *Kalevalan* mukailija, ja toinen, Jan Vladislav, taas ranskalaisen kirjallisuuden kääntäjä ja tutkija.

Kun itäblokin maihin tuli poliittinen suojasää 1960-luvulla, siirtyi kiinnostus taas 1950-luvulla kiellettynä olleeseen länsimaiden kulttuuriytimeen, ja voimakkaasti läsnä ollut Neuvostoliiton alueellistamispolitiikka myös kulttuurissa unohtui. Pelkästään neljä teosta ehti ilmestyä vielä 1960-luvun alussa: kaksi mordvalaista satua,[31] muunnelma hantilaissadusta,[32] joka on julkaistu sen jälkeen vielä kerran todellisessa käännöksessä,[33] ja laaja Neuvostoliiton pohjoisten kansojen satujen antologia *Pohádky sibiřských lovců* (Siperialaisten metsästäjien satuja),[34] joka sisältää paitsi Siperiassa

[29]ČIČEROV, Vladimir Ivanovič. Otázky studia eposů národů SSSR. *Československá ethnografie* 3, 1955, 3, s. 219–235.

[30]Jak Matti čtveráček učil hrát medvěda na housle (karjalainen). In STANOVSKÝ, Vladislav – VLADISLAV, Jan. *První strom pohádek z celého světa*. Euromedia Group – Knižní klub, Praha 2008 (4. painos. 1. painos SNDK, Praha 1958; 2. painos 1964; 3. painos Albatros – Knižní klub, Praha 1999), s. 56–58.

[31]Stařena a medvěd. Mordvinská pohádka. *Svět sovětů* 23, 1960, 26, s. 19; Proč se hadi plazí po břiše. Mordevská pohádka. *Svět sovětů* 23, 1960, 40, s. 19.

[32]Itte. Pohádka kmene Chantů. *Ohníček* 11, 1961, 11, s. 12–13. Käänt. V. J. Kotěšovec.

[33]Chlapec Ide. Chantyjská pohádka. *Sovětská literatura* 1985, 6, s. 114–116. Käänt. Eva Dolejšová.

asuvien uralilaisten kansojen myös saamelaisten satuja.[35] Tästä kirjasta ottivat muutamia satuja edellä mainitut Vladislav Stanovský ja Jan Vladislav.

1966 ilmestyi jo pitkän aikaa valmisteltu Neuvostoliiton kansojen kirjailijoiden tietosanakirja,[36] jossa oli lyhyitä kappaleita uralilaisten kansojen kirjailijoistakin: komilaisesta N. M. Djakonovista, mareista M. Kazakovista, G. Mikajista ja M. Šketanista, mordvalaisista K. G. Abramovista ja M. I. Bezborodovista ja udmurteista P. A. Blinovista, I. G. Gavrilovista ja G. D. Krasilnikovista.[37] Kyseisten kirjailijoiden lisäksi tietosanakirjassa on viron kirjallisuuden kääntäjä Miloš Lukášin laatima 17 ”karjalaisen” kirjailijan hakuluettelo. Näistä kirjailjoista on kuitenkin pelkästään kuusi syntynyt Karjalassa tai Venäjällä (Jouki Hämäläinen, Nikolai Laine (ainoa karjalaksi kirjoittava), Maria Mihejev, Jaakko Rugojev, Timo Summanen ja Antti Timonen). Kaikki muut (V. Ervasti, L. Grönlund, T. Huttari, N. Jaakkola, O. Johansson, D. Lund, E. Parras, R. Rusko, H. Tihlä, U. Vikström ja J. Virtanen) ovat suomalaisia maahanmuuttajia. Pietarissa syntynyt Timo Summanen on todennäköisesti inkeriläinen, ja edellä

[34]VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961. Käänt. Ruda Havránková.

[35]O zajíčkovi (mansi), s. 23; Vrabeček (mansi), s. 24; Jak havran zem měřil (mansi), s. 24–25; Pohádka o kočce a ovci (mansi), s. 25–26; Akvris (mansi), s. 26; Pohádka o Ekva-pyrisovi (mansi), s. 26–31 (myöhemmin se ilmestyi vielä kerran: O statečném Ekva-pyrisovi (mansi). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 108–119); Jak Ekva-pyris vyzrál na cara a na popy (mansi), s. 31–35; Kulík (hanti), s. 39; Myška (hanti), s. 40–41; Myška a los (hanti), s. 41; Lovec a krasavice (hanti), s. 41–55; Saně zlata (hanti), s. 55–56; Kilja Miška (hanti), s. 56–58; Severní vítr (hanti), s. 59–60; Sob a myš (nenetsi), s. 63–64; Liška, pěnkava a havran (nenetsi), s. 64–65; Jak ztratil medvěd ocas (nenetsi), s. 65–66; Pes (nenetsi), s. 66–67; Starý rybář (nenetsi), s. 67–72; Stařec a stařena (nenetsi), s. 72–74; Slunce je zase s námi (nenetsi), s. 74–75; Odkud se vzala země (nganasani), s. 79–80; Hvězda zlodějka (nganasani), s. 80; Dcera slunce (nganasani), s. 80–83; Pohádka o lišce (nganasani), s. 84; Mladý Nogolesy (nganasani), s. 84–88; Ača a čert (selkupi), s. 91–93; Ača. (selkupi), s. 94–97; Sluneční car (selkupi), s. 97–102.

[36]BEČKA, J. et alii. *Slovník spisovatelů národů SSSR*. Svět sovětů, Praha 1966.

[37]Nämä hakusanat kirjoitti Ivo Vaculín, siperialaisten satujen kääntäjä.

mainittujen kirjailijoiden luettelosta ainoastaan hänen ja Antti Timosen tuotantoa on käännetty tšekkiin.[38]

Yksitoista vuotta myöhemmin ilmestyi Neuvostoliiton kirjailijoiden tietosanakirjan uudistettu ja muunnettu painos.[39] Tietosanakirjassa on kappale Neuvostoliiton itäisen osan kirjallisuudesta,[40] mutta yhtäkään uralilaista kirjailijaa ei ole siinä mainittu. Kappaleessa näet kirjoitetaan kummallisesti enimmäkseen kaukasialaisista ja altailaisista kirjailijoista, vähän myös paleosiperialaisista kiirjailijoista. Uralilaisten kirjailijoiden hakusanat ovat samat kuin aiemmassa painoksessa; lisätty on hanti J. Šestalov, mansi G. Lazarev ja nenetsi Ivan Istomin ja Nikolai Vylka (Tyko Vylkan poika). Toisaalta ensimmäisessä painoksessa olleet karjalaiset kirjailijat ovat tästä painoksesta jääneet täysin pois.

Tšekkoslovakian miehityksen jälkeen, kun tuli ilmi, että venäläiset aikovat jäädä Tšekkoslovakiaan ”iäisyyden rajoittamaksi ajaksi”, kaivattiin uusi *modus vivendi* myös kirjallisuuspolitiikkaan. Pikku hiljaa useampien Venäjän kirjallisuuden kääntäjien ja tutkijoiden kiinnostus siirtyi Neuvostoliiton ei-venäjän kielellä kirjoitettua kirjallisuutta kohtaan, ennen kaikkea Itämeren maiden, Ukrainan, Kazahstanin, Armenian, Georgian ja muiden Neuvostoliiton tasavaltojen kirjallisuuteen. Ei liene väärin lisäksi olettaa, että tämä kiinnostus venäläisten jo aikaisemmin miehittämistä kansoista oli *sui generis* Tšekkoslovakian miehityksen vastalauseena.

En ole varma, pitävätkö yllä mainitut kohdat paikansa Neuvostoliiton vähälukuisten kansojen kirjallisuuden vastaanotossa. Tuntuu siltä, että niiden tehtävä oli aivan alussa vastakkainen. Joka tapauksessa 1970-luvulla ilmestyi useampia kertoja mansi Juvan

[38]SUMMANEN, Taisto. Nejsme sami. *Praha – Moskva* 33, 1988, 3, s. 3; TIMONEN, Antti. Sanatorium. *Květy* 6, 1953, 23, s. 18. Käänt. M. Filip.

[39]HRALA, Milan et alii. *Slovník spisovatelů. Sovětský svaz*. Odeon, Praha 1977, osat I ja II.

[40]HRALA, Milan et alii. *Slovník spisovatelů. Sovětský svaz*. Odeon, Praha 1977, I, s. 94–112.

Šestalovin teoksia – kertomuksia ja runoja – ja myös Šestalovin tuotantoa arvostettiin.

Šestalovin teosten käännökset ilmestyivät seitsemän kertaa *Sovětská literatura* –aikakauslehdessä, joka kuitenkin vasta 1980-luvulla muuttui uutta tai tendenssitöntä kirjallisuutta julkaisevaksi kirjallisuusjulkaisuksi (lehdessä julkaistiin mm. Ajtmatovin tai Bulgakovin tuotantoa). Ennen sitä se oli ollut pikemminkin Neuvostoliiton virallisten mallien välittäjä. Tässä kontekstissa on katsottava myös sitä tosiasiaa, että Šestalovin romaanin *Kogda katšalo menja solnce* otteen käännös ilmestyi juuri *Sovětská literaturan* ensimmäisessä numerossa, jopa ensimmäisenä välitettynä teoksena.[41] Siihen kuului myös Vladimir Solouhinin värittömän esipuheen käännös.[42] *Sovětská literaturan* seuraava numero julkaisi lisäksi Igor Motjašovin arvostelun käännöksen,[43] jossa pohditaan Šestalovin koko tuotannon merkitystä. Motjašovin mukaan Šestalov on kirjoittanut uuden eli neuvostoliittolaisen sivistyksen ja mansien perinteen välisistä eroista ja siitä, kuinka ne ”dialektisesti” täydentävät toisiaan. Tulkinnan analogiaksi hän tuo Šestalovin Karhun juhla -runon, jossa yhdistyy kaksi tasoa: pragmaattinen lihan hyväksi käyttäminen ja pyhän eläimen merkitys mansien kulttuurissa ja luonnossa. Arvostelu ei ole huono, mutta tšekkoslovakialaisessa kontekstissa sen voi kuitenkin ymmärtää niin, että on alistuttava pragmaattiseen (poliittiseen, taloudelliseen) todellisuuteen, ja ainoastaan oman kansankulttuurin harjoitteleminen on sallittua. Arvostelusta löytyy pieni virhe, josta en ole varma, paniko sen siihen arvostelija tai kääntäjä tahallaan. Kyseinen kohta on Šestalovin keskustelu Julianuksen (*Julianus barát*) kanssa: Arvostelussa

[41]ŠESTALOV, Juvan. Když mě kolébalo slunce. *Sovětská literatura* 1973, 1, s. 7–54. Käänt. Jaroslav Piskáček.

[42]SOLOUCHIN, Vladimír. Juvan Šestalov, pěvec národa Mansů. *Sovětská literatura* 1973, 1, s. 5–7.

[43]MOŤAŠOV, Igor. Juvan Šestalov „Pohanská poéma“. *Sovětská literatura* 1973, 2, s. 169–171.

kirjoitetaan väärin erään patsaan sijaitsevan Budapestin Gellért-mäellä, jossa sijaitsee itse asiassa toinen, Vapauden patsas.

Šestalovin koko romaani *Kogda katšalo menja solnce* ilmestyi slovakiksi jo seuraavana vuonna eli 1974.[44] Vielä edellisenä vuonna ilmestyi kuitenkin *Sputnik*-aikakauslehdessä Šestalovin tarinan tšekinnös *Hněv tajgy* (Tajgan viha).[45] (Saman aikakauslehden seuraavassa numerossa ilmestyi lisäksi kaksi karjalaista satua.[46]) Kaikki muut Šestalovin teosten käännökset ilmestyivät taas *Sovětská literatura* -kirjallisuusjulkaisussa , jotkut niistä slovakin kielellä (SK-merkki).[47] Ote *Sorni-naj – „zlatá bohyně“* Šestalovin romaanista *Kultaisen jumalattaren salaisuus* julkaistiin *Sovětská literaturan* Neuvostoliiton ei-slaavilaisten kansojen kirjallisuuden temaattisen numeron osana.[48] Numerossa oli mukana myös hanti Mikul Šulginin runo, komi Gennadij Juškovin kertomus, selkuppi Taisija Pyršinin kertomus sekä nenetsien Leonid Lapcujin runo ja Vasilij Ledkovin kertomus.[49]

---

[44]ŠESTALOV, Juvan. *Keď ma kolísalo slnko*. Tatran, Bratislava 1974. Käänt. Anton Markuš ja Ján Majerník.

[45]ŠESTALOV, Juvan. Hněv tajgy. *Sputnik* 7, 1973, 10, s. 140–145.

[46]Co je slyšet nejdál – Kocour Vaska. *Sputnik* 7, 1973, 11, s. 136–139.

[47]ŠESTALOV, Juvan. Jugorská kolíska (SK). *Sovětská literatura* 1975, 1, s. 14–62. Käänt. Anna Brezniaková; ŠESTALOV, Juvan. Sorni-naj – „zlatá bohyně“. *Sovětská literatura* 1976, 9, s. 16–27. Käänt. Hana Vrbová; ŠESTALOV, Juvan. I tobě narostou křídla. *Sovětská literatura* 1977, 12, s. 92–102. Käänt. Hana Vrbová; ŠESTALOV, Juvan. Rudá legenda na bílém sněhu. *Sovětská literatura* 1980, 4, s. 100–114. Käänt. Eva Dolejšová; ŠESTALOV, Juvan. Stopy lyží cez záveje (SK). *Sovětská literatura* 1980, 7, s. 146–147. Käänt. Dušan Slobodník; ŠESTALOV, Juvan. Pieseň poliarnej žiary (SK). *Sovětská literatura* 1982, 11, 154–157.

[48]ŠESTALOV, Juvan. Sorni-naj – „zlatá bohyně“. *Sovětská literatura* 1976, 9, s. 16–27. Käänt. Hana Vrbová.

[49]ŠULGIN, Mikul. U pomníku. *Sovětská literatura* 1976, 9, s. 151. Käänt. Jaroslav Kabíček; JUŠKOV, Gennadij. Mesiac v meste (SK). *Sovětská literatura* 1976, 6, s. 163–180. Käänt. Mária Hulmanová; PYRŠINOVÁ, Taisija. Tádel. *Sovětská literatura* 1976, 9, s. 98–104. Käänt. Věra Picková; LAPCUJ, Leonid. Poklona člověku. *Sovětská literatura* 1976, 9, s. 148. Käänt. Jaroslav Kabíček; LEDKOV, Vasilij. Čum. *Sovětská literatura* 1976, 9, s. 131–139. Käänt. Elena Stupacherová.

Edellä mainittua *Sovětská literaturan* temaattista numeroa seurasi samankaltainen ”siperialainen numero”. Numerossa oli kuitenkin mukana eniten Siperiassa asuvia venäläisiä kirjailijoita, uralilaisia kirjailijoita vain kaksi: jo mainittu hanti Mikul Šulgin ja Juvan Šestalov. Heidän teoksensa oli käännetty slovakiksi.[50]

Siperialaisuus oli läsnä muissa antologioissa ja arvosteluissa, joissa ilmestyi itäuralilaisten kansojen teoksia. Esimerkiksi Brnon yliopiston hungarologian laitoksen esimies Richard Pražák pohti Bede Annanin *Sámándobok, szóljatok* -antologian arvostelussaan lyhyesti siperialaisen runouden alkuperää ja ikää.[51] Richard Pražák lisäsi arvosteluunsa vielä erään mansilaisen itkun käännöksen.[52] Näin välitettiin ensimmäisen kerran vähälukuisten uralilaisten kansojen kirjallisteos unkarista.

Toinen siperialaisen kirjallisuuden esitelmä ilmestyi samana vuonna *Tvorba*-kulttuurilehdessä.[53] Esitelmä oli suhteellisen laaja, mutta ei-venäläisille kirjailijoille oli omistettu pelkästään yksi kappale, jossa uralilaisia kirjailijoita lyhyesti edusti Juvan Šestalov: ”Šestalov teoksissaan (…) elimellisesti yhdistää runollista ja proosallista lahjakkuutta useampiin folklore-piirteisiin.“ Tämä esitelmän väite tarkoittaa ikään kuin sitä, että folklore ei kuuluisi runouteen eikä proosaan.

Seuraavana vuonna ilmestyi uudestaan yksi siperialaisen kirjallisuuden esitelmä, jossa on ei-venäläisille kirjailijoille omistettu ainoastaan yksi kappale, jossa mainitaan uralilaisten kirjailijoiden ainoana edustajana Juvan Šestalov.[54]

---

[50]ŠUĽGIN, Mikul. Tajga – Luna – oko tmy… (SK). *Sovětská literatura* 1980, 7, s. 149–150. Käänt. Ján Štrasser; ŠESTALOV, Juvan. Stopy lyží cez záveje (SK). *Sovětská literatura* 1980, 7, s. 146–147. Käänt. Dušan Slobodník.

[51]PRAŽÁK, Richard. Poezie Sibiře. *Rovnost* 90, 1975, 258, příl. Čtení na konec týdne, s. 1.

[52]Oplakávání syna. *Rovnost* 90, 1975, 258, příl., s. 1. Käänt. Richard Pražák.

[53]ŠTĚPÁNKOVÁ, Hana. Mladá literatura Sibiře. *Tvorba* 1975, 45, příl. LUK, s. 1–2.

[54]NOVOTNÝ, Vladimír. Literatura nové Sibiře. *Literární měsíčník* 5, 1976, 10, s. 126–127.

1960-luvulta lähtien on ilmestynyt useampia siperialaisia satuja ilman tietoa niiden alkuperästä. Monien siperialaisten satujen ja tarinoiden antologioiden joukosta kannattaa mainita ainoastaan Jan Suchlin *Medvědí král* (Karhukuningas) -kirja vuodelta 1976.[55] Antologian tarinoita Suchl keräsi matkallaan Obin tienoilla, eli on todennäköistä, että ainakin tarinoiden osa on ugrilaista tai samojedialkuperää. Muissa antologioissa ei ole mainittu edes käytettyä kirjallisuutta tarkemman alueen tiedoista puhumattakaan.

1970-luvulla ilmestyi lisäksi kaksi satua, toinen karjalainen, toinen udmurttilainen.[56] Kumpikin ilmestyi *Lidová demokracie* -lehdessä, ja kummankin käänsi ja muokkasi sama ihminen. Kaksi satua, karjalainen ja nenetsi, sisältyi erääseen Euraasian kansojen satujen kokoelmaan.[57] Uralilaisten kansojen kansankulttuurista kirjoitettiin *Český lid* -folkloristiikan kirjallisuusjulkaisussa, Dolgihin *Skazki i predanija nganasan* -kirjan arvostelussa.[58] Arvostelussa esitetään Dolgihin nganasanien kertomusten historiallinen tulkinta ja motiivien sekä toposten rinnakkaismuotoja muiden kansojen kertomuksissa.

1970-luvulla ilmestyi vähälukuisten uralilaisten kirjailijoiden runsain valikoima. Siinä ilmestyi paitsi jo mainittujen Krasilnikovin, Šestalovin ja Šulginin teoksia, vielä hanti Jeremej Ajpinin kertomus

---

[55]SUCHL, Jan. *Medvědí král*. Lidové nakladatelství, Praha 1976; 2. painos Severočeské nakladatelství, Ústí nad Labem 1981; 3. painos Československý spisovatel, Praha 1988.

[56]Jak chlapec vyzrál na krále. *Lidová demokracie* 5.11.1977, příl., s. 13. Muokannut. St. M.; O štědré bříze. *Lidová demokracie* 20.3.1976, příl., s. 13. Käänt. ja muokannut St. M.

[57] Veverka, rukavice a jehla. Karelská pohádka. In ĎURÍČKOVÁ, Mária. *Dívka s měděnými vlasy. Pohádky národů Asie a Evropy*. Lidové nakladatelství, Praha 1972, s. 148–150. Käänt. Zdeňka Psůtková; Člověk a pes. Něněcká pohádka. In ĎURÍČKOVÁ, Mária. *Dívka s měděnými vlasy. Pohádky národů Asie a Evropy*. Lidové nakladatelství, Praha 1972, s. 138–139. Käänt. Zdeňka Psůtková.

[58]KLÍMOVÁ, Dagmar. ”Skazki i predanija nganasan“, B.O.Dolgich. *Český lid* 64, 1977, 2, s. 125.

maaöljyn poraajan rakkaudesta,[59] marilaisen kirjailija Max Majnin rakkausruno[60] ja komin Jakov Rotševin kertomus (slovakiksi).[61] Joukkoon voi laskea lisäksi huvikertomuksen *Síla sugesce* (Suggestion voima),[62] vaikka ei ole varmaa, onko sen kirjoittaja juuri mordvalainen Vasiljev Jegorov vai joku muu V. Jegorov, sillä kertomuksen tekijästä ei ole lehdessä kirjoitettu sanaakaan. Kuitenkin kertomuksen kääntäjä Jevgenij Timofejev käänsi myös virosta, eli on todennäköistä, että hän oli kiinnostunut muidenkin Neuvostoliiton uralilaisten kansojen kirjallisuudesta.

Kiinnostus Neuvostoliiton uralilaisten kirjailijoiden tuotantoon loppui 1980-lukuun. Vuonna 1980 ilmestyi vain lyhyt tiedote Neuvostoliiton vähemmistökansojen kirjallisuudesta,[63] jossa kirjoitettiin, että ”nenetseillä, manseilla (...) sai heidän kirjallisuutensa alkunsa vasta 1930-luvulla, eikä sillä ollut mitään kulttuurista perinnettä, ja sen päälähteenä oli tietenkin kansallistuotanto”. Tätä ristiriitaista väitettä seuraa arviointi, että 1960-luku oli näille kansoille hedelmällinen aikakausi, jolloin kääntäjänuransa aloitti esimerkiksi Juvan Šestalov.

Vuonna 1983 julkaistiin kaksi antologiaa, joissa oli mukana uralilaisia satujakin. Toinen oli *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské* (Viisaasta Hadaunista. Volgalaisia, uralilaisia ja siperialaisia satuja.),[64] toinen *O srdnatém*

[59]AJPIN, Jeremej. Pavouk. *Mladá fronta* 26.11.1977, příl., s. 4–5. Käänt. Vladimír Bystrov.

[60]MAJN, Max. Kdy bude svatba. In *Myslím na tebe. Výbor ze sovětské milostné lyriky*. Mladá fronta, Praha 1978, s. 180. Käänt. Jaroslav Kabíček.

[61]ROČEV, Jakov. Dlhá zima v Abeze (SK). *Sovětská literatura* 1977, 7, s. 101–153. Käänt. Magda Takáčová.

[62]JEGOROV, V. Síla sugesce. *Ahoj na sobotu* 7, 1975, 49, s. 10–11. Käänt. Jevgenij Timofejev.

[63]tp (PACOVSKÁ, Taťána). Literatura etnických skupin. *Zlatý máj* 24, 1980, 4, s. 213.

[64]ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983. On mielenkiintoista, että kuvissa ilmaantuvat henkilöt ovat kaikki vinosilmäiset etnisyydestään riippumatta.

střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu (Rohkeasta ampuja Andreista. Neuvostoliiton eurooppalaisten kansojen satuja).[65] Molempien antologioiden tekijä oli sama, kumpikin antologia ilmestyi Neuvostoliiton kirjallisuuteen erikoistuneen *Lidové nakladatelství* -kustantamon Neuvostoliiton kansojen satujen *Zvonky*-sarjassa. Näitä kahta antologiaa on osittain vaikea määritellä kulttuurikohtaisesti; jälkimmäinen, ”eurooppalainen” sisältää kuitenkin vain virolaisia ja karjalaisia satuja,[66] edellinen taas nganasanien, selkuppien, nenetsien, enetsien, hantilaisten, mansilaisten, udmurttien, marilaisten ja mordvalaisten satuja.[67]

Samankaltainen tilanne oli vuonna 1986, jolloin ilmestyi uudestaan kaksi uralilaisten kansojen satuja sisältävää antologiaa, *Pohádky pod peřinku* (Satuja peitteen alle)[68] ja *Zlaté jablko. Pohádky, říkadla, rozpočítadla, hádanky, písně, vyprávěnky, koledy a*

---

[65]ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983.

[66]O kouzelném mlýnku Sampo (karjalainen; ote *Kalevalasta*). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. *Lidové* nakladatelství, Praha 1983, s. 220–231; O roztančené princezně (karjalainen). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 232–238.

[67]Jak Nogolesy hrál karty se Sousedkou (nganasani). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 134–138; O šprýmaři Kengerselovi (selkupi), s. 139–143; O dvou šamanech (nenetsi), s. 126–128; O starém rybáři a jeho synovi (nenetsi), s. 122–125; O půlstarci (enetsi), s. 129–133; O lovci Chanty-choovi (hanti), s. 101–107; O Tunk-pochovi a šestinohém losu (hanti), s. 120–121; O statečném Ekva-pyrisovi (mansi), s. 108–119; O lesním muži Jag-mortovi (komi), s. 87–93; O děvčátku malém jako vřeteno (komi), s. 94–97; O provazníkovi Šemijonovi (udmurtti), s. 68–73; O Kazanovi a jeho ženě holubici (udmurtti), s. 74–81; O sedmimílových láptích (udmurtti), s. 82–86; O Pampalči se stříbrnými zoubky (mari), s. 37–42; O Nončyk-patyrovi, bohatýru z těsta (mari), s. 43–49; O Juktalči, labutí dceři (mari), s. 50–53; O krásné Dubolgo Pičaji (mordvalainen), s. 54–59; O krejčím, medvědu, čertovi a mocném Däčka Najnajovi (mordvalainen), s. 60–67.

[68]VRBOVÁ, Hana. *Pohádky pod peřinku*. Lidové nakladatelství, Praha 1986.

ukolébavky z lidové slovesnosti národů Sovětského svazu (Kultaine omena. Satuja, loruja, valintaloruja, arvoituksia, lauluja, tarinoita, joululauluja ja kehtolauluja Neuvostoliiton kansojen kansallisesta sanataiteesta).[69] Kummankin antologian käänsi venäjän kielestä Hana Vrbová. Kumpikin antologia sisälsi Neuvostoliiton kansojen satuja. Edellinen antologia ilmestyi jo mainitussa *Lidové nakladatelství* -kustantamon *Zvonky*-sarjassa ja sisälsi kolme uralilaisten kansojen satua: kaksi karjalaista ja yhden mansilaisen sadun.[70] Yksi näistä saduista, karjalainen *Dům bez oken* (Talo ilman ikkunoita), on mukana myös jälkimmäisessä antologiassa.[71] Lisäksi siinä on yksi udmurtti- ja yksi nenetsisatu.[72]

Vuonna 1980 Richard Pražák kirjoitti laajemman artikkelin vanhimman suomalais-ugrilaisen runouden motiiveista ja

[69]VRBOVÁ, Hana. *Zlaté jablko. Pohádky, říkadla, rozpočítadla, hádanky, písně, vyprávěnky, koledy a ukolébavky z lidové slovesnosti národů Sovětského svazu*. Panorama, Praha 1986.

[70]Dům bez oken. Karelská pohádka. In VRBOVÁ, Hana. *Pohádky pod peřinku*. Lidové nakladatelství, Praha 1986, s. 183; Tulák Balamut. Karelská pohádka. In VRBOVÁ, Hana. *Pohádky pod peřinku*. Lidové nakladatelství, Praha 1986, s. 192; Proč má zajíc dlouhé uši. Mansijská pohádka. In VRBOVÁ, Hana. *Pohádky pod peřinku*. Lidové nakladatelství, Praha 1986, s. 105.

[71]Dům bez oken. In VRBOVÁ, Hana. *Zlaté jablko. Pohádky, říkadla, rozpočítadla, hádanky, písně, vyprávěnky, koledy a ukolébavky z lidové slovesnosti národů Sovětského svazu*. Panorama, Praha 1986, s. 42–43 (todennäköisesti teoksesta *Narodnoje tvortšestvo severnoj Dviny*. Severo-zapadnoje izdatelstvo, Archangelsk 1966).

[72]Střevíce rychloběžky (udmurtti). In VRBOVÁ, Hana. *Zlaté jablko. Pohádky, říkadla, rozpočítadla, hádanky, písně, vyprávěnky, koledy a ukolébavky z lidové slovesnosti národů Sovětského svazu*. Panorama, Praha 1986, s. 12–14; Pán větrů (nenetsi). In VRBOVÁ, Hana. *Zlaté jablko. Pohádky, říkadla, rozpočítadla, hádanky, písně, vyprávěnky, koledy a ukolébavky z lidové slovesnosti národů Sovětského svazu*. Panorama, Praha 1986, s. 161–166 (kai teoksesta *Chozjajin vetrov*. Detskaja literatura, Moskva 1965; myöhemmin ilmestyi vielä kerran: O vládci větrů. Něnecká. *Sovětská literatura* 1988, 6, s. 171–176. Käänt. Eva Svobodová.).

tulkintatasoista.[73] Kuusi vuotta myöhemmin Pražák pohti komilaisen kirjallisuuden historiaa erään artikkelinsa muutamissa kappaleissa.[74]

Vuosina 1985 ja 1988 ilmestyi kaksi temaattista *Sovětská literatura* -kirjallisuusjulkaisun numeroa, joiden aiheena olivat Neuvostoliiton kansojen sadut. Vuonna 1985 ilmestyneessä numerossa oli karjalainen, udmurttilainen ja mordvalainen satu,[75] tätä seuraavassa numerossa taas kolme nenetsisatua sekä yksi mari- ja yksi karjalainen satu.[76] Tämä Neuvostoliiton kansojen satujen julkaisemisen suosio ei sentään loppunut 1980-lukuun. Vuonna 1992 ilmestyi vielä karjalaisten satujen kokoelma.[77]

1990-luvulla, vallankumouksen jälkeen, lukijoiden kiinnostus kuitenkin siirtyi taas itäblokissa kiellettyä ollutta kirjallisuutta kohtaan, eikä entisen Neuvostoliiton kansojen kirjallisuutta julkaistu paljon. Poikkeuksena oli viron kirjallisuuden kääntäjä Vladimír Macuran *Tvar*-kirjallisuusjulkaisussa julkaisemat liivi Valts Ernštreitsin runot,[78] ja kaksi vuotta myöhemmin julkaisi itse keräämänsä nenetsien tarinoiden kokoelman nuori etnografi Pavlína Brzáková.[79] Pavlína Brzáková on kerännyt myös muiden siperialaisten kansojen

---

[73]PRAŽÁK, Richard. Žánrový vývoj ugrofinské poezie v nejstarším předfeudálním období ze srovnávacího hlediska genologickotypologického. *Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity* D 27, 1980, s. 41–49.

[74]PRAŽÁK, Richard. Komi. *Věda a život* 1986, 1, s. 18–20.

[75]Mlýnek samomlýnek. Karelská pohádka. *Sovětská literatura* 1985, 6, s. 51–54. Käänt. Eva Dolejšová; Poľovník a had (udmurtti, SK). *Sovětská literatura* 1985, 6, s. 171–176. Käänt. Nataša Durinová-Pavuľaková; Štestí. Mordvinská pohádka. *Sovětská literatura* 1985, 6, s. 101–105. Käänt. Naďa Klevisová.

[76]Mošno hej, rozum dej! Karelská. *Sovětská literatura* 1988, 6, s. 65–69. Käänt. Eva Svobodová; O vládci větrů. Něnecká. *Sovětská literatura* 1988, 6, s. 171–176. Käänt. Eva Svobodová; Ako chrabrý Vaj zvíťazil nad morom. Něnecká (SK). *Sovětská literatura* 1988, 6, s. 183–188. Käänt. Viera Dudášová; Sestry. Něnecká. *Sovětská literatura* 1988, 6, s. 177–182. Käänt. Jaroslav M. Piskáček; Štyridsaťjeden cigánstiev. Marijská (SK). *Sovětská literatura* 1988, 6, s. 70–71. Käänt. Mária Števková.

[77]TVRDÍKOVÁ, Michaela. *Pohádky z kouzelného mlýnku. Karelské pohádky*. Albatros, Praha 1992 (todennäköisesti teoksesta JEVSEJEV, V. J. *Karelskie epitšeskie pesni*. Moskva – Leningrad 1950).

[78]ERNŠTREITS, Valts. Básně. *Tvar* 1995, 14, s. 19. Käänt. Vladimír Macura.

suullista kirjallisuutta, ja oikeastaan hän antoi uuden sysäyksen muille etnografeille sekä kielitieteilijöille kiinnostumaan siperialaisista kansoista. Tämä kiinnostus on valitettavasti toistaiseksi rajoittunut ainoastaan Siperian kielellisesti altailaisten kansojen alueelle.

Brzákován kokoelman jälkeen lähes viiteentoista vuoteen ei ilmestynyt mitään, paitsi Itämeren maiden kirjailijoiden tietosanakirjassa ilmestynyt lyhyt kappale liiviläisestä kirjallisuudesta.[80] Viimeinen uralilaisten vähälukuisten kansojen kirjallisuuden näyte ilmestyi vasta vuonna 2011 *PLAV*-kirjallisuusjulkaisussa.[81] Tämän aikakauslehden koko numero oli omistettu vähälukuisille uralilaisille kansoille. Esipuheen on kirjoittanut unkarilainen uralisti Johanna Domokos.[82] Venäjällä asuvien uralilaisten kansojen kirjallisuudesta olen itse keskustellut udmurttikirjailijan Vjatšeslav Ar-Sergin kanssa[83] ja lisäksi olen kääntänyt meänkielisen kirjailija Bengt Pohjasen otteen kirjasta *Jerusalemin tanssit, Kanaan häät*,[84] vepsäläiskirjailija Nikolai Abramovin runoja,[85] jo mainitun udmurttikirjailijan Gennadij Krasilnikovin ketomuksen (Budapestin yliopiston udmurtin kielen lehtori Elena Rodionovan avulla)[86] ja mordvalaisen kirjailija Fjodor Atjanin tarinan (tämän kuitenkin tekijän venäjän käännöksestä).[87]

---

[79]BRZÁKOVÁ, Pavlína. *Jamtana. Vyprávění sibiřskejch Něnců*. Citadela, Brantice 1997.

[80]SLABIHOUDOVÁ, Naděžda – VLČKOVÁ, Alena – ŠTOLL, Pavel. *Slovník pobaltských spisovatelů*. Libri, Praha 2008 (2. painos), s. 154–155. Hakusanan *Livská literatura* (liiviläinen kirjallisuus) kirjoitti Latvian kirjallisuuden tutkija ja kääntäjä Pavel Štoll.

[81]*PLAV* 2011, 10.

[82]DOMOKOSOVÁ, Johanna. Na cestě k pestrosti. *PLAV* 2011, 10, s. 2–8. Käänt. Marta Pató.

[83]AR-SERGI, Vjačeslav. Literatura v jazyce kuchyně (haastattelu). *PLAV* 2011, 10, s. 15–18.

[84]POHJANEN, Bengt. Tance jeruzalémské, svatby kanaánské. *PLAV* 2011, 10, s. 28–31. Käänt. Michal Kovář.

[85]ABRAMOV, Nikolai. Čas jeřábů… *PLAV* 2011, 10, s. 32–33. Käänt. Michal Kovář.

[86]KRASILNIKOV, Gennadij. Děda-bába. *PLAV* 2011, 10, s. 34–36. Käänt. Jelena Rodionova ja Michal Kovář.

[87]AŤANIN, Fjodor. Pastýřova dcera. *PLAV* 2011, 10, s. 37–40. Käänt. Michal Kovář.

Numerossa oli mukana lisäksi ote kveeni Alf Nilsen-Børsskogin romaanista *Kuosuvaaran takana*,[88] nenetsi Tyko Vylkan venäjänkielisen tarinan käännös[89] ja ote karjalaisen kirjailija Ortjo Stepanovin romaanista *Kotikunnan tarina*.[90] Kolmen viimeisen teoksen kääntäjät ovat entisiä Brnon yliopiston opiskelijoita.

1.1. Päätelmiä

Vähälukuisten uralilaisten kansojen kirjallisuutta on Tšekissä julkaistu useimmiten muiden Neuvostoliiton kansojen yhteydessä. Hyvin tavallinen konteksti on ollut Siperia. Tämän kontekstin merkitys on joskus ollut niin suuri, ettei ole mainittu muita, kuten etnisiä tai paikallisia kategorioita. Tämä kuitenkin koskee enemmän suullista kirjallisuutta. Sellaisten satujen tai tarinoiden kokoelmia, joista on mainittu vain se, että ne ovat siperialaisia, on muutama, yksittäisinä ilmestyneitä satuja tai tarinoita jopa kymmeniä. Näihin teoksiin en kiinnittänyt huomiota laatiessani bibliografiaa.

Venäjän tai Neuvostoliiton vähälukuisten uralilaisten kansojen kirjallisuuden vastaanoton siperialaiset puitteet ovat olleet Tšekissä yleisimmät. Myös sen tähden on käännetty eniten mansikirjailija Juvan Šestalovin tuotantoa ja lisäksi myös nenetsien kirjallisuutta on käännetty suhteellisen paljon. Kiinnostus Siperiaa kohtaan johtunee paitsi sen eksoottisuudesta, myös tšekkiläisten ja siperialaisten historiallisista suhteista: Tšekkoslovakia oli 1920-luvulla yksi Siperian itsehallinnon kannattajien suosituimpia kohdemaita, ja lisäksi vielä sitä ennen tšekkiläiset legioonalaiset taistelivat Siperiassa Venäjän kansallissodassa punaisia vastaan.

Toinen maantieteellinen konteksti on (Neuvostoliiton) pohjoinen, vaikka tämäkin on joskus vaihtunut siperialaiseksi.

[88]NILSEN-BØRSSKOG, Alf. Za Kuosuvaarou. *PLAV* 2011, 10, s. 23–27. Käänt. Hana Kučerová.

[89]VYLKA, Tyko. O kurdějích. *PLAV* 2011, 10, s. 41–43. Käänt. Eva Štěpánková.

[90]STEPANOV, Ortjo. Příběh domova. *PLAV* 2011, 10, s. 44–46. Käänt. Alžběta Štollová.

Esimerkiksi Voskobojnikovin ja Menovštšikovin antologian otsikko *Skazki narodov Severa* (Pohjoisen kansojen satuja) on käännetty Siperialaisten metsästäjien saduiksi, vaikka antologiassa on mukana myös saamelaisia satuja.

Siperiassa asuvien uralilaisten kansojen sadut ilmestyivät antologioissa (muiden kansojen satujen kanssa) ja lehdissä lähes viisikymmentä kertaa (samojedien satuja on ollut 26, obi-ugrilaisten satuja 23). Lisäksi erikseen ilmestyi nenetsi- ja obinugrilaisten satujen kaksi kokoelmaa. Tšekkiläisissä aikakauslehdissä ilmestyi neljän samojedikirjailijan (Lapcuj, Ledkov, Vylka, Pyršin) ja kolmen obinugrilaisen kirjailijan (Ajpin, Šestalov, Šulgin) tuotantoa.

Permiläisten, marilaisten sekä mordvalaisten kansojen tuotantoa käännettiin vähemmän. Ilmestynyt on vain kahdeksan udmurtti-, viisi komi-, neljä mari- ja viisi mordvalaista satua, yksi näytelmä (Djakonov) ja muutama kahdeksan kirjailijan (Juškov, Rotšev; Krasilnikov, Ar-Sergi; Atjanin, Radim, Jegorov (?); Majn) lyhyt teksti.

Pienten itämerensuomalaisten kansojen kirjallisuutta on myös käännetty suhteellisen paljon. Eniten kuitenkin karjalaista, todennäköisesti *Kalevalan* maineen takia. Eri aikakauslehdissä ja antologioissa ilmestyi viisitoista karjalaista satua, yksi karjalaisten satujen kokoelma ja Stepanovin romaanin otteen käännös. Erityistä on, että myös liiviläistä kirjallisuutta käännettiin: kolme tarinaa ja muutama Ernštreitsin runo. ”Uusien” itämerensuomalaisten kansojen – kveenien ja meänkielisten – kirjallisuuden kaksi näytettä on ilmestynyt samaan aikaan samassa lehdessä viime vuosina, samoin kuin ensimmäinen vepsän kirjallisuuden käännös.

Itämerensuomalaista kirjallisuutta on käännetty osittain suoraan lähdekielestä (Stepanov, Ernštreits, Pohjanen, Nilsen-Børsskog, Abramov), osittain jonkun muun kielen, useimmiten venäjän, kautta. Lähes kaikki muut vähälukuisten uralilaisten kansojen uralilaiskielisen kirjallisuuden tšekinnökset on välitetty juuri

venäjän kautta. Poikkeuksena on Jaromír Matoušekin erään karjalaisen sadun käännös puolasta, Richard Pražákin mansin runon käännös unkarista ja sekä minun ja Elena Rodionovan käännös udmurtista.

1.2. Käytetty kirjallisuus

1.2.1. Vähälukuisten uralilaisten kansojen kirjallisuuden tšekinnösten luettelo

ABRAMOV, Nikolai (vepsä). Čas jeřábů… *PLAV* 2011, 10, s. 32–33. Käänt. Michal Kovář.

AJPIN, Jeremej (hanti). Pavouk. *Mladá fronta* 26.11.1977, příl., s. 4–5. Käänt. Vladimír Bystrov.

Ako chrabrý Vaj zvíťazil nad morom. Něnecká (SK). *Sovětská literatura* 1988, 6, s. 183–188. Käänt. Viera Dudášová.

Akvris (mansi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 26. Käänt. Ruda Havránková.

AR-SERGI, Vjačeslav (udmurtti). Literatura v jazyce kuchyně (haastattelu). *PLAV* 2011, 10, s. 15–18.

AŤANIN, Fjodor. Pastýřova dcera. *PLAV* 2011, 10, s. 37–40. Käänt. Michal Kovář.

BELINOVIČOVA, Nadežda. Kouzelný opasek (nenetsi). *Čtení o Sovětském svazu* 7, 1958, 8, s. 46–50.

BELINOVIČOVA, Nadežda. Stříbrná pěvkyně Ejsa. Něnecká pohádka. *Svět v obrazech* 11, 1955, 9, s. 21. Käänt. AVK (Ant. Vlasák).

Bohatýr Perja. Pohádka národa Komi. *Mateřídouška* 8, 1951, 5, s. 76–77. Käänt. Julie Brožová-Malá.

BRZÁKOVÁ, Pavlína. *Jamtana. Vyprávění sibiřskejch Něnců*. Citadela, Brantice 1997.

Co je slyšet nejdál – Kocour Vaska (karjalainen). *Sputnik* 7, 1973, 11, s. 136–139.

Člověk a pes. Něněcká pohádka. In ĎURÍČKOVÁ, Mária. *Dívka s měděnými vlasy. Pohádky národů Asie a Evropy*. Lidové nakladatelství, Praha 1972, s. 138–139. Käänt. Zdeňka Psůtková.

Dcera slunce (nganasani). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 80–83. Käänt. Ruda Havránková.

ĎJAKONOV, Nikolaj Michajlovič (komi). *Svatba s věnem: Veselohra o 3 dějstvích v 6 obrazech* (*Svatjba s pridanym*). ČDLJ, Praha 1951; 2. painos Orbis, Praha 1953. Käänt. František Vrba.

Dům bez oken (karjalainen). In VRBOVÁ, Hana. *Zlaté jablko. Pohádky, říkadla, rozpočítadla, hádanky, písně, vyprávěnky, koledy a ukolébavky z lidové slovesnosti národů Sovětského svazu*. Panorama, Praha 1986, s. 42–43.

Dům bez oken. Karelská pohádka. In VRBOVÁ, Hana. *Pohádky pod peřinku*. Lidové nakladatelství, Praha 1986, s. 183.

Dvě něnecké pohádky. *Národní osvobození* 14, 1937, 292, příl., s. 2. Käänt. Petr Denk.

ERNŠTREITS, Valts (liivi). Básně. *Tvar* 1995, 14, s. 19. Käänt. Vladimír Macura.

GOLUBKOVA, M. R. Z lidové poesie národa Komi. *Realistické divadlo* 1952, 2, s. 36. Käänt. Zdeňka Vovsová.

Hvězda zlodějka (nganasani). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 80. Käänt. Ruda Havránková.

Chlapec Ide. Chantyjská pohádka. *Sovětská literatura* 1985, 6, s. 114–116. Käänt. Eva Dolejšová.

Iča a čert (selkupi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 91–93. Käänt. Ruda Havránková.

Iča. (selkupi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 94–97. Käänt. Ruda Havránková.

Itte. Pohádka kmene Chantů. *Ohníček* 11, 1961, 11, s. 12–13. Käänt. V. J. Kotěšovec.

Jak člověka udělali (mansi). *Venkov* 33, 1938, 22, příl., s. 12. Käänt. J. Kojecký.

Jak Ekva-pyris vyzrál na cara a na popy (mansi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 31–35. Käänt. Ruda Havránková.

Jak havran zem měřil (mansi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 24–25. Käänt. Ruda Havránková.

Jak chlapec vyzrál na krále (karjalainen). *Lidová demokracie* 5.11.1977, příl., s. 13. Muokannut St.M.

Jak Matti čtveráček učil hrát medvěda na housle (karjalainen). In STANOVSKÝ, Vladislav – VLADISLAV, Jan. *První strom pohádek z celého světa*. Euromedia Group – Knižní klub, Praha 2008 (4. painos;

1. painos SNDK, Praha 1958; 2. painos 1964; 3. painos Albatros – Knižní klub, Praha 1999), s. 56–58.

Jak Nogolesy hrál karty se Sousedkou (nganasani). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 134–138.

Jak vrána zemi měřila (mansi). *Venkov* 33, 1938, 4, příl., s. 11–12. Käänt. J. Kojecký.

Jak zemi vylovili (mansi). *Venkov* 32, 1937, 112, příl., s. 12. Käänt. J. Kojecký.

Jak ztratil medvěd ocas (nenetsi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 65–66. Käänt. Ruda Havránková.

Jasnější než slunce. Udmurtská báseň. *Praha – Moskva* 4, 1949, 11–12, s. 354. Käänt. E. A. Saudek.

JEGOROV, V. (Vasiljev?, mordvalainen?). Síla sugesce. *Ahoj na sobotu* 7, 1975, 49, s. 10–11. Käänt. Jevgenij Timofejev.

JUŠKOV, Gennadij (komi). Mesiac v meste (SK). *Sovětská literatura* 1976, 6, s. 163–180. Käänt. Mária Hulmanová. Pozn. o autorovi.

Kilja Miška (hanti). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 56–58. Käänt. Ruda Havránková.

Kolchozní sad. Udmurtská lidová častuška. In STANISLAV, Josef. *Se zpěvem a smíchem*. Práce, Praha 1951, s. 51. Käänt. J. Urban.

KRASILNIKOV, G. Nevěsta. *Čtení o Sovětském svazu* 7, 1958, 10, s. 66–71.

KRASILNIKOV, G. Nevěsta. *Zemědělské noviny* 20.1.1973, s. 1–2. Käänt. zp (Zdeněk Pilecký).

KRASILNIKOV, G. Velká voda. *Čtení o Sovětském svazu* 8, 1959, 6, s. 29–32.

KRASILNIKOV, G. Velká voda. *Rovnost* 22.11.1959, s. 5.

KRASILNIKOV, Gennadij (udmurtti). Děda-bába. *PLAV* 2011, 10, s. 34–36. Käänt. Jelena Rodionova ja Michal Kovář.

Kulík (hanti). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 39. Käänt. Ruda Havránková.

Lakomý král. Livijská pohádka (liivi). *České slovo* 23, 1931, 161, příl., s. 5. Käänt. M. Součková.

LAPCUJ, Leonid (nenetsi). Poklona člověku. *Sovětská literatura* 1976, 9, s. 148. Käänt. Jaroslav Kabíček. (Pozn. o autorovi)

LEDKOV, Vasilij (nenetsi). Čum. *Sovětská literatura* 1976, 9, s. 131–139. Käänt. Elena Stupacherová. Pozn. o autorovi.

Lesní muž Jag-mort. Pohádka národa Komi. In LJUBARSKAJA, A. *Kouzelná studánka. Pohádky národů SSSR* (teoksesta *Bolšebnyj kolodec*). Práce, Praha 1950, s. 176–183. Käänt. Božena Pašková.

Liška, pěnkava a havran (nenetsi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 64–65. Käänt. Ruda Havránková.

Lovec a krasavice (hanti). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 41–55. Käänt. Ruda Havránková.

MAJN, Max (mari). Kdy bude svatba. In *Myslím na tebe. Výbor ze sovětské milostné lyriky* (teoksesta *Pesň ljubvi*). Mladá fronta, Praha 1978, s. 180. Käänt. Jaroslav Kabíček.

Medvěd muzikant. Karelská bajka. *Mateřídouška* 6, 1950, 8, s. 115–118. Käänt. puolasta Jaromír Matoušek.

Medvěd muzikant. Karelská bajka. *Svobodné slovo* 13.1.1952, s. 6.

Medvěd muzikant. Karelská pohádka. *Nová politika* 23.9.1951, s. 5, 30.9.1951, s. 5. Käänt. Věra Klasnová.

Mladý Nogolesy (nganasani). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 84–88. Käänt. Ruda Havránková.

Mlýnek na peníze. Livijská pohádka (liivi). *České slovo* 23, 1931, 196, příl., s. 2. Käänt. M. Součková.

Mlýnek samomlýnek. Karelská pohádka. *Sovětská literatura* 1985, 6, s. 51–54. Käänt. Eva Dolejšová.

Mošno hej, rozum dej! Karelská. *Sovětská literatura* 1988, 6, s. 65–69. Käänt. Eva Svobodová.

Myška (hanti). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 40–41. Käänt. Ruda Havránková.

Myška a los (hanti). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 41. Käänt. Ruda Havránková.

Neklida. Livonská pověst. *Lumír* 5, 1855, 48, s. 1140–1143; 49, s. 1161–1164. Käänt. V.F.

NILSEN-BØRSSKOG, Alf (kveeni). Za Kuosuvaarou. *PLAV* 2011, 10, s. 23–27. Käänt. Hana Kučerová.

O děvčátku malém jako vřeteno (komi). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 94–97.

O dvou šamanech (nenetsi). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 126–128.

O Juktalči, labutí dceři (mari). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 50–53.

O Kazanovi a jeho ženě holubici (udmurtti). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 74–81.

O kouzelném mlýnku Sampo (karjalainen; ote *Kalevalasta*). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 220–231.

O krásné Dubolgo Pičaji (mordvalainen). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 54–59.

O krejčím, medvědu, čertovi a mocném Däčka Najnajovi (mordvalainen). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 60–67.

O lesním muži Jag-mortovi (komi). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 87–93.

O lovci Chanty-choovi (hanti). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 101–107.

O Nončyk-patyrovi, bohatýru z těsta (mari). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 43–49.

O Pampalči se stříbrnými zoubky (mari). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 37–42.

O provazníkovi Šemijonovi (udmurtti). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 68–73.

O půlstarci (enetsi). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 129–133.

O roztančené princezně (karjalainen). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 232–238.

O sedmimílových láptích (udmurtti). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 82–86.

O sestře devíti bratří (karjalainen). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 212–219.

O starém rybáři a jeho synovi (nenetsi). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 122–125.

O statečném Ekva-pyrisovi (mansi). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 108–119.

O šprýmaři Kengerselovi (selkupi). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 139–143.

O štědré bříze (udmurtti). *Lidová demokracie* 20.3.1976, příl., s. 13. Käänt. ja muokannut St. M.

O Tunk-pochovi a šestinohém losu (hanti). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O moudrém Chadaunovi a třech sluncích. Pohádky povolžské, uralské a sibiřské*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 120–121.

O vládci větrů. Něnecká. *Sovětská literatura* 1988, 6, s. 171–176. Käänt. Eva Svobodová.

O zajíčkovi (mansi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 23. Käänt. Ruda Havránková.

Odkud se vzala země (nganasani). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 79–80. Käänt. Ruda Havránková.

Opásání země (mansi). *Venkov* 32, 1937, 101, příl., s. 12. Käänt. J. Kojecký.

Oplakávání syna (mansi) (Bede Annan teoksesta *Sámondobok, szóljatok*). *Rovnost* 90, 1975, 258, příl., s. 1. Käänt. Richard Pražák.

Pán větrů (nenetsi). In VRBOVÁ, Hana. Zlaté jablko*. Pohádky, říkadla, rozpočítadla, hádanky, písně, vyprávěnky, koledy a ukolébavky z lidové slovesnosti národů Sovětského svazu*. Panorama, Praha 1986, s. 161–166.

Pes (nenetsi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 66–67. Käänt. Ruda Havránková.

Pohádka o Ekva-pyrisovi (mansi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 26–31. Käänt. Ruda Havránková.

Pohádka o kočce a ovci (mansi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 25–26. Käänt. Ruda Havránková.

Pohádka o lišce (nganasani). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 84. Käänt. Ruda Havránková.

POHJANEN, Bengt (meänkieli). Tance jeruzalémské, svatby kanaánské. *PLAV* 2011, 10, s. 28–31. Käänt. Michal Kovář.

Poľovník a had (udmurtti, SK). *Sovětská literatura* 1985, 6, s. 171–176. Käänt. Nataša Durinová-Pavuľaková.

Proč má zajíc dlouhé uši. Mansijská pohádka. In VRBOVÁ, Hana. *Pohádky pod peřinku*. Lidové nakladatelství, Praha 1986, s. 105.

Proč se hadi plazí po břiše. Mordevská pohádka. *Svět sovětů* 23, 1960, 40, s. 19.

PYRŠINOVÁ, Taisija (selkupi). Tádel. *Sovětská literatura* 1976, 9, s. 98–104. Käänt. Věra Picková.

RADIM, Vasilij (mordvalainen). Podstrčený ženich. *Květy* 7, 1957, 10, s. 16–17. Käänt. Věra Petříková.

ROČEV, Jakov (komi). Dlhá zima v Abeze (SK). *Sovětská literatura* 1977, 7, s. 101–153. Käänt. Magda Takáčová.

Saně zlata (hanti). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 55–56. Käänt. Ruda Havránková.

Sestry. Něnecká. *Sovětská literatura* 1988, 6, s. 177–182. Käänt. Jaroslav M. Piskáček.

Severní vítr (hanti). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 59–60. Käänt. Ruda Havránková.

Slunce je zase s námi (nenetsi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 74–75. Käänt. Ruda Havránková.

Sluneční car (selkupi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 97–102. Käänt. Ruda Havránková.

Smíšek Matti (karjalainen). In *Kouzelný mlýnek. Pohádky národů Sovětského svazu* (teoksesta BULATOV, M. *Čuděsnaja melnica*. Moskva – Leningrad 1951). SNDK, Praha 1953, s. 41–43. Käänt. Anna Petříková.

Sob a myš (nenetsi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 63–64. Käänt. Ruda Havránková.

Starý rybář (nenetsi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 67–72. Käänt. Ruda Havránková.

Stařec a stařena (nenetsi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 72–74. Käänt. Ruda Havránková.

Stařena a medvěd. Mordvinská pohádka. *Svět sovětů* 23, 1960, 26, s. 19.

STEPANOV, Ortjo (karjalainen). Příběh domova. *PLAV* 2011, 10, s. 44–46. Käänt. Alžběta Štollová.

Střevíce rychloběžky (udmurtti). In VRBOVÁ, Hana. *Zlaté jablko. Pohádky, říkadla, rozpočítadla, hádanky, písně, vyprávěnky, koledy a ukolébavky z lidové slovesnosti národů Sovětského svazu*. Panorama, Praha 1986, s. 12–14.

SUCHL, Jan. *Medvědí král*. Lidové nakladatelství, Praha 1976; 2. painos Severočeské nakladatelství, Ústí nad Labem 1981; 3. painos Československý spisovatel, Praha 1988.

SUMMANEN, Taisto. Nejsme sami. *Praha – Moskva* 33, 1988, 3, s. 3.

ŠESTALOV, Juvan (mansi). Hněv tajgy. *Sputnik* 7, 1973, 10, s. 140–145.

ŠESTALOV, Juvan (mansi). I tobě narostou křídla. *Sovětská literatura* 1977, 12, s. 92–102. Käänt. Hana Vrbová.

ŠESTALOV, Juvan (mansi). Jugorská kolíska (SK). *Sovětská literatura* 1975, 1, s. 14–62. Käänt. Anna Brezniaková.

ŠESTALOV, Juvan (mansi). Když mě kolébalo slunce. *Sovětská literatura* 1973, 1, s. 7–54. Käänt. Jaroslav Piskáček.

ŠESTALOV, Juvan (mansi). Pieseň poliarnej žiary (SK). *Sovětská literatura* 1982, 11, 154–157.

ŠESTALOV, Juvan (mansi). Rudá legenda na bílém sněhu. *Sovětská literatura* 1980, 4, s. 100–114. Käänt. Eva Dolejšová.

ŠESTALOV, Juvan (mansi). Sorni-naj – „zlatá bohyně“. *Sovětská literatura* 1976, 9, s. 16–27. Käänt. Hana Vrbová.

ŠESTALOV, Juvan (mansi). Stopy lyží cez záveje (SK). *Sovětská literatura* 1980, 7, s. 146–147. Käänt. Dušan Slobodník.

Štestí. Mordvinská pohádka. *Sovětská literatura* 1985, 6, s. 101–105. Käänt. Naďa Klevisová.

Štyridsaťjeden cigánstiev. Marijská (SK). *Sovětská literatura* 1988, 6, s. 70–71. Käänt. Mária Števková.

ŠUĽGIN, Mikul (hanti). Tajga – Luna – oko tmy… (SK). *Sovětská literatura* 1980, 7, s. 149–150. Käänt. Ján Štrasser.

ŠULGIN, Mikul (hanti). U pomníku. *Sovětská literatura* 1976, 9, s. 151. Käänt. Jaroslav Kabíček.

TIMONEN, Antti. Sanatorium. *Květy* 6, 1953, 23, s. 18. Käänt. M. Filip.

Tulák Balamut. Karelská pohádka. In *Pohádky pod peřinku*. Lidové nakladatelství, Praha 1986, s. 192. Käänt. Hana Vrbová.

TVRDÍKOVÁ, Michaela. *Pohádky z kouzelného mlýnku. Karelské pohádky*. Albatros, Praha 1992 (todennäköisesti teoksesta JEVSEJEV, V. J. *Karelskie epitšeskie pesni*. Moskva – Leningrad 1950).

Veverka, rukavice a jehla. Karelská pohádka. In ĎURÍČKOVÁ, Mária. *Dívka s měděnými vlasy. Pohádky národů Asie a Evropy*. Lidové nakladatelství, Praha 1972, s. 148–150. Käänt. Zdeňka Psůtková.

Vrabeček (mansi). In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 24. Käänt. Ruda Havránková.

VYLKA, Tyko (nenetsi). O kurdějích. *PLAV* 2011, 10, s. 41–43. Käänt. Eva Štěpánková.

1.2.2. Arvostelut ja muut teokset

BEČKA, J. et alii. *Slovník spisovatelů národů SSSR*. Svět sovětů, Praha 1966.

ČIČEROV, Vladimir Ivanovič. Otázky studia eposů národů SSSR. *Československá ethnografie* 3, 1955, 3, s. 219–235.

DOMOKOSOVÁ, Johanna. Na cestě k pestrosti. *PLAV* 2011, 10, s. 2–8. Käänt. Marta Pató.

FRČEK, Jan. Čuvašské tance a karelské byliny. *Lidové noviny* 45, 1937, 284, s. 1–2.

GARF, A. L. – POKŠIŠEVSKIJ, V. V. *Sovětský sever* (*Sever*). Svět sovětů, Praha 1952. Käänt. Alena Milotová.

HRALA, Milan et alii. *Slovník spisovatelů. Sovětský svaz*. Odeon, Praha 1977.

KLÍMOVÁ, Dagmar. ”Skazki i predanija nganasan“, B.O.Dolgich. *Český lid* 64, 1977, 2, s. 125.

MOŤAŠOV, Igor. Juvan Šestalov ”Pohanská poéma“. *Sovětská literatura* 1973, 2, s. 169–171.

NOVOTNÝ, Vladimír. Literatura nové Sibiře. *Literární měsíčník* 5, 1976, 10, s. 126–127.

PRAŽÁK, Richard. Komi. *Věda a život* 1986, 1, s. 18–20.

PRAŽÁK, Richard. Poezie Sibiře (Bede Annan *Sámándobok, szóljatok* -antologiasta). *Rovnost* 90, 1975, 258, příl. Čtení na konec týdne, s. 1.

PRAŽÁK, Richard. Žánrový vývoj ugrofinské poezie v nejstarším předfeudálním období ze srovnávacího hlediska genologickotypologického. *Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity* D 27, 1980, s. 41–49.

SLABIHOUDOVÁ, Naděžda – VLČKOVÁ, Alena – ŠTOLL, Pavel. *Slovník pobaltských spisovatelů*. Libri, Praha 2003 (2. painos 2008).

SOLOUCHIN, Vladimír. Juvan Šestalov, pěvec národa Mansů. *Sovětská literatura* 1973, 1, s. 5–7.

ŠESTALOV, Juvan (mansi). *Keď ma kolísalo slnko* (*Kogda kačalo menja solnce*, SK). Tatran, Bratislava 1974. Käänt. Anton Markuš ja Ján Majerník.

ŠTĚPÁNKOVÁ, Hana. Mladá literatura Sibiře. *Tvorba* 1975, 45, příl. LUK, s. 1–2.

tp (PACOVSKÁ, Taťána). Literatura etnických skupin. *Zlatý máj* 24, 1980, 4, s. 213.

2. SAAMELAISEN KIRJALLISUUDEN VASTAANOTTO TŠEKISSÄ

Saamelaisen sanataiteen ensimmäinen käännös sai alkunsa jo ennen ensimmäisiä käännöksiä suomen kielestä. Saamelaista kirjallisuutta on usein jäljitelty tšekkiläisessä kirjallisuuskontekstissa. Mukaelmat eivät ole rajoittuneet yhteen tekstiin, kuten esimerkiksi *Kalevalaan*, joka on Tšekissä ainoa suomalainen teksti, josta on tehty parafraaseja, vaan parafraasit on muodostettu useammista saamelaisista teksteistä, ja niiden lajiasteikko on paljon kirjavampi – lauluja, satuja, kertomuksia, jopa romaaneja.

Ensimmäinen saamelaisen kirjallisuuden tšekintäjä oli František Ladislav Čelakovský (1799–1852). Vuonna 1839 hän julkaisi kaksi runoa, *Jezero Orra* (*Morse faurog*) ja *Opět jízda k milé* (*Kulnasatz niraosam*).[91] Näihin runoihin hän liitti lisäksi ”lappalaisena lauluna” runon *Jízda k milé*, joka on kuitenkin Frans Michael Franzénin vuonna 1810 kirjoittaman *Spring, min snälla ren!* -runon käännös. Molemmat alkuperäiset saamenkieliset runot, oikeammin joiut, ilmestyivät vuonna 1673 Johannes Schefferuksen kokoamassa *Lapponia*-teoksessa. Niiden suosio saavutti huippunsa romantiikan aikana, ja ne sisältyvät esim. Johann Gottfried Herderin valikoimaan *Stimmen der Völker in Liedern* (1778–9, toinen, laajenettu painos 1807). On hyvin todennäköistä, että Čelakovský tutustui runoihin juuri Herderin antologiasta.

Runot keräsi ja todennäköisesti käänsikin latinaan saamelainen uskonopin opiskelija Olaus Sirma. On mahdollista, että runot ovat hänen itsensä sepittämiä tai ainakin muuntamia; joka tapauksessa hän kirjoitti, että runoja lauloivat saamelaiset paimenet.

On erikoista, että molemmissa runoissa on erilainen oikeinkirjoitus. On vaikea sanoa, mitä tämä epäjohdonmukaisuus tarkoittaa: se kuitenkin näyttää tukevan otaksumaa niiden suullisesta, kansallisesta alkuperästä. Jo Herderin käännöksessä, kuten

[91]Gezero Orra – Gjzda k milé – Opět gjzda k milé. *Časopis Českého musea* 1839, 2, s. 143–145. Käänt. František Ladislav Čelakovský.

Čelakovskýn tšekinnöksessäkin, jotkin kansallispiirteet häviävät (esimerkiksi parallelismit, loppusoinnun antisipaatio ja laulumainen runomitta), mutta runoihin on lisätty muita kansallispiirteitä. Siinä alkuperäisteoksen kohdassa, jossa on mahdollisuus eri tulkintoihin (sekä melankoliaan että iloon, sekä muistoihin että toivoon), Čelakovský usein tulkitsee sen Herderin mukaan yksiselitteisesti. Vastaavan käytännön voi nähdä Franzénillakin. *Spring, min snälla ren!* on selvästi Sirman runojen mukaelma, vaikka Franzén itse on kiistänyt sen. Runossa on samanlaisia motiiveja, mutta ne ovat paljon konkreettisempia – esimerkiksi talven epäsuoria merkkejä korvataan lumella, siipien kaipuuta taas leijailevan kotkan kuvauksella. Juonessa lisäksi yhdistyy *Morse faurog* -runon kontemplatiivinen asettelu ja *Kulnasatz niraosam* -runon matkakuvaus. Motiivien yksiselitteisyys ja konkretisointi Čelakovskýn käännöksessä ja Franzénin mukaelmassa tukenevat runojen kansanomaista tulkintaa. Tällainen oppositio kansalliskirjallisuuden eli ns. suullisen kirjallisuuden ja tekijän kirjoittaman kirjallisuuden välillä toimii pelkästään käännöksissä. Väitetään nimittäin, ettei tällaisella oppositiolla ole, tai ainakaan ei ollut, saamelaisessa kirjallisuudessa merkitystä.[92] Mikäli se pitää paikkansa, on saamelaisen kulttuurin puitteissa järjetöntä kiistellä *Lapponian* runojen tekijästä.

Vuonna 1874 ilmestyi *Národní listy* -sanomalehdessä nimetön pakina Kuolan peninsulan saamelaisten suullisesta perinteestä.[93] Pakinan kirjoitti venäjän kirjallisuuden kääntäjä ja matkailija Jaromír Hrubý (1852–1916). Sama teksti ilmestyi myöhemmin Hrubýn matkakertomuksessa *Ze světa slovanského* (Slaavilaisesta

[92]Tämä mielestäni johtuu saamen taiteen, kirjallisuuden, luonnon, työn ja tekijän käsitteistä. Vrt. VALKEAPÄÄ, Nils-Aslak. Saamelaistaiteesta. *Bálggis*. Lapin Sivistysseuran julkaisuja 44, 1984, s. 51–62; VALKEAPÄÄ, Nils-Aslak. *Terveisiä Lapista*. Otava, Helsinki 1971; VUOLAB, Kerttu. Sami Oral Tradition. A Treasure of Knowledge for Human Survival. *Báiki* 12, 1994–95, s. 16–17.

[93](HRUBÝ, Jaromír). Národní písně a pohádky Lopařů. *Národní listy* 10. 12. 1874, s. 1–2; 10. 12. 1874, s. 1–2.

maailmasta) vuonna 1885.[94] Pakina sisältää muutamien saamelaisten laulujen ja tarinoiden käännöksiä, ja siinä mainitaan lajien jakaminen esittäjän sukupuolen mukaan: naiset laulavat, miehet kertovat.

Mielenkiintoisia ovat myös itse matkan motiivi sekä tarinoiden keruuseen liittyvät asiat: ”Yksi pääsyistä kiinnostukseeni Murmanin Saamenmaata kohtaan oli se venäläisten tiedemiesten mielipide, ettei saamelaisilla ole kansanperinnettä, kansallisrunoutta.” Hrubý kirjoittaa, että hän itse oli varma, että saamelaisilla on sanataidetta, ja että he vain ujostelevat kertoa ja laulaa pilkkaavien venäläisten kuullessa. Tämän väitteen hän on myöhemmin todistanut omasta kokemuksestaan: ”Tultuani Kuolaan (…) tutustuin kahteen venäläiseen pappiin, jotka olivat jo eläneet kauan saamelaisten keskuudessa. Yksi niistä papeista, sivistynyt ihminen ja ahkera kansantieteilijä, joka oli valppaasti tutkinut niitä maisemia, kertoi minulle, että etsintäni on aivan turhaa. Hänen mukaansa saamelainen ei tunne satuja ja laulaa pelkästään venäläisiä lauluja. Käännyin toisen papin puoleen. Tämä alkoi miettiä: 'Hyvä ihminen, mitäpä ajattelet? Villi kansa! Sivistykseni vuoksi minun on häpeällistä ja vastenmielistä edes keskustella heidän kanssaan, laulujensa kuuntelemisesta puhumattakaan. Heidän villeytensä on inhottavaa. Vain sen takia olen jäänyt tänne, koska palkka on täällä kaksinkertainen.'“

Hrubý tapasi lopulta itse saamelaisia ja kuunteli heidän saamenkielisiä laulujaan ja kertomuksiaan. Saamelaisten lempeät tavat ja heidän sananmukaisesti ”maailmansanataiteensa” vaikuttivat häneen paljon. Samanlaisesta kontrastista saamelaisten ja enemmistön luonteiden välillä ovat vieraat matkailijat kirjoittaneet useampia kertoja, sitä käsittelee esimerkiksi venäläinen kirjailija Mihail Prišvin (1873–1954) *Kolobok*-teoksessaan.[95]

---

[94] HRUBÝ, Jaromír. *Ze světa slovanského*. Josef Miškovský, Český Brod 1885.

[95]Tšekin käännöksessä PRIŠVIN, Michail. *Kouzelný vdoleček*. SNKLHU, Praha 1956, s. 130–132. Käänt. Olga ja Pavel Bojar.

Seuraavalla vuosikymmenellä Saamenmaahan matkusti kirjailija Josef Kořenský (1867–1938). Siellä hän lienee kerännyt seuraavat kolme satua: *Lišák a medvěd* (Kettu ja karhu),[96] *Obr, jenž život svůj uschovával ve vejci* (Jättiläinen, joka elämäänsä säilytti munassa)[97] ja *Čertův dárek* (Pirun lahja).[98] Lähes saman sadun jättiläisestä keräsi vain neljä vuotta aikaisemmin norjalainen lappologi Just Knud Qvigstad, joka kuitenkin julkaisi ensimmäiset kokoelmansa vasta 1880-luvun lopussa.

Kořenský kertoo artikkelissaan *Podruhé ve vlasti Laponců* (Toista kertaa saamelaisten isänmaassa)[99] hyvin yksityiskohtaisesti Johan Turin kirjasta *Muitalus sámiid birra* (1910) ja siteeraa otteita Turin mesenaatin sekä itse Turin esipuheesta. Hän mainitsee teoksen kirjoittamisen olosuhteet ja sen mahdollisen vaikutuksen kansantieteeseen sekä saamelaisten ja enemmistökansojen yhteiselämään. Hän myös arvioi kriitisesti teoksen saamia kielteisiä arvosteluja. Tämä ensimmäisen saamen kielellä ilmestyneen kaunokirjallisen teoksen tšekinkielinen arvostelu on suhteellisen laaja. Arvostelu ilmestyi vasta seitsemän vuotta kirjan julkaisemisen jälkeen, joskin Kořenský oli todennäköisesti lukenut saksankielisen käännöksen vuodelta 1912.

1930-luvun vaihteessa kirjailija ja lehtimies Vojta Válek julkaisi muutamia kertomuksia Suomen Lapista. Kertomukset ovat ilmeisesti

[96]Artikkelissa KOŘENSKÝ, Josef. Laponské pohádky. *Malý čtenář* 1885–1886, 5, s. 84–87; uusintapainos antologiassa *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 256–258.

[97]Obr, jenž život svůj schovával ve vejci. *Malý čtenář* 6, 1886–1887, 4, s. 59–60. Käänt. Josef Kořenský; uusintapainos In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 259–260.

[98]Čertův dárek. *České slovo* 27.7.1924, s. 14; uusintapainos In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 261–263.

[99]KOŘENSKÝ, Josef. Podruhé ve vlasti Laponců. *Zlatá Praha* 21.2.1917, s. 249–251; 28.2.1917, s. 262–263; 7.3.1917, s. 274–275; 14.3.1917, s. 285–287; 21.3.1917, s. 297–298; 28.3.1917, s. 309–310.

saamelaisten tarinoiden mukaelmia. Kertomus *Stařík Oolu a medvěd*[100] (Vanhus Oolu ja karhu) kertoo tavallisesta aiheesta – kohtaamisesta karhun kanssa. Toisaalta kertomuksessa *Zlato z Luttojoki*[101] (Luttojoen kulta) kuvataan suomalaisen kullankaivajan traagista kohtaloa Lemmenjoella. Mielenkiintoisin on kuitenkin mukaelma saamelaisen vedenpaisumusmyytin toisinnosta,[102] joka sisältää kuvituksia sekä ”lukutaidottomien saamelaisten merkkejä”. Tämä kertomus ilmestyi 1930-luvulla jopa kaksi kertaa. Esikuvana mainitaan Vaitolahden (tai Salmijärven) saamelaisen tytön Nea Alanderin kertomus. Válek kävi 1930-luvun lopulla pohjoismaissa ja Itämeren maissa ja vieraili myös Petsamon pitäjässä. Válekin kertomukset ovat Saamenmaan innoittamia.

Samaan aikaan ilmestyi suomalaisen kirjallisuuden kääntäjä Jan Petr Velkoborskýn isän, runoilija Fráňa Velkoborskýn kirjoittama saamelainen satu *Vděčný skřítek* (Kiitollinen tonttu), jossa tonttu auttaa saamelaista saamaan takaisin suden ryöstämän lapsen.[103] Seuraavana vuonna eli 1938 ilmestyi toinen saamelaisen sadun käännös, nimittäin *Jelínek se zlatými parohy* (Kultasarvi saksanhirvi).[104] Käännöksen teki Nohain-Denk, todennäköisesti jo mainittu venäläisen kirjallisuuden (ennen kaikkea Tolstoin tuotannon)

[100]VÁLEK, Vojta. Stařík Oolu a medvěd. *Lidové noviny* 4.1.1940, s. 1–3; uusintapainos In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 266–270.

[101]VÁLEK, Vojta. Zlato z Luttojoki. *Lidové noviny* 48, 1940, 55, s. 2; uusintapainos In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 271–274.

[102]VÁLEK, Vojtěch. O potopě. Laponská pohádka podle vyprávění laponské dívky Ney Alander z Vaitolahti. *Lidové noviny* 43, 1935, 640, příl., s. 8; uusintapainos In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 275–280; 2. painos VÁLEK, Vojtěch. O laponské potopě. Podle vyprávění laponské dívky Ney Alander ze Salmijärvi. *Eva* 1939, 11, 8 (229), s. 9–10.

[103] VELKOBORSKÝ, Fr. Vděčný skřítek. Laponská pohádka. *Pestrý týden* 12, 1937, 43, s. 13.

[104] Jelínek se zlatými parohy. Loparská pohádka. *Pestrý týden* 13, 1938, 10, s. 16. Kertonut Nohain-Denk.

kääntäjä ja luokion opettaja Petr Denk. Saman sadun opettaja ja kääntäjä Josef Kojeckýn uusi käännös ilmestyi lisäksi vuonna 1939 nimellä *Jelen Zlaté růžky*[105] ja vielä kerran sodan jälkeen vuonna 1947.[106] Viimeksi mainittu käännös on täysin yhtäläinen Josef Kojeckýn käännöksen kanssa, vaikka tällä kertaa kääntäjää ei ole mainittu. Mielenkiintoista on, että aivan saman tarinan keräsi venäläinen kansantieteilijä V. V. Čarnoluskij matkallaan Jokongalla vuonna 1927, mutta se ilmestyi tietääkseni ensimmäisen kerran vasta vuonna 1962 nimellä *Olenjka Zolotye rožki*.[107] On mahdollista, että Čarnoluskij oli julkaissut tarinan jo aikaisemmin jossakin kirjassa tai lehdessä, ja Denk ja Kojecký tutustuivat siihen niin. En ole kuitenkaan onnistunut löytämään aiempaa julkaisua.

Toisen maailmansodan aikana ilmestyi itävaltalaisen antropologi Hugo Adolf Bernatzikin *Lappland*-nimisen matkakirjan käännös *Země sobů: Laponsko*.[108] Kirjaan sisältyi myös muutamia J. K. Qvigstadin keräämiä kertomuksia. Lisäksi vuonna 1940 ilmestyi runoilija ja nobelisti (vuodelta 1984) Jaroslav Seifertin kokoonpanemassa antologiassa *Láska v písních z celého světa* (Rakkaus koko maailman lauluissa) kaksi saamelaista laulua *Na vysokou horu šel jsem* (Kävelin korkealle tunturille) ja *Přišel ke mně starý rybář* (Vanha kalastaja kävi luonani).[109] Ensimmäinen sisältää 19 ja toinen 23 säettä. Kumpikin on käännetty kalevalaiseen mittaan.

---

[105]Jelen Zlaté růžky. Loparská národní pohádka. *Venkov* 34, 1939, 61, *Dětská zahrádka* 15, 10, příl., s. 7. Käänt. Jos. Kojecký; uusintapainos In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 264–265. Tšekkiläinen sana *jelen* on venäläisen sanan *олень* kognaatti, sen merkitys ei ole kuitenkaan ”peura”, vaan ”saksanhirvi”.

[106] Jelen Zlaté růžky. *Zdar* 3, 1947, 227, s. 5.

[107]TŠARNOLUSKIJ, V. V. *Saamskie skazki*. Gosudarstvennoje izdatelstvo chudožestvennoj literatury, Moskva, 1962, s. 159–161.

[108]BERNATZIK, Hugo Adolf. *Země sobů. Laponsko*. Orbis, Praha 1943. Käänt. B. Havlovský.

[109]Na vysokou horu šel jsem – Přišel ke mně starý rybář. In *Láska v písních z celého světa.* Vydavatelstvo Družstevní práce, Praha 1940, s. 213–214. Käänt. Jaroslav Seifert.

Ensimmäisessä laulussa kerrotaan peuran pyynnistä ja eläimen ruumiinosien jaosta (viimeisen ruumiinosan, ”sydämen palavan” saa kertojan rakastaja), toisessa taas Murdin (Murmanskin?) vesistöltä tulleen vanhan kalastajan epäonnistuneesta kosinnasta (hän aikoo kalastaa nuoren tytön kultaisella verkolla). En ole löytänyt näiden laulujen lähdettä, joten en voi sanoa, missä määrin käännöksen kalevalainen muoto sekä aihe (neidononginta) ovat saamelaisten mallien omaperäisiä piirteitä.

Na vysokou horu šel jsem -laulun käännös ilmestyi viisi vuotta myöhemmin vielä kerran *Mladá fronta* -lehdessä.[110]

Heti toisen maailmansodan jälkeen ilmestyi kaksi saamelaista satua, jonka venäjästä käänsi taas jo mainittu Venäjän kirjallisuuden kääntäjä Petr Denk.[111]

Seuraava toisen lähteen kautta välitetty saamelaisen sanataiteen näyte ilmestyi vasta vuonna 1956 venäläisen kirjailija Mihail Prišvinin edellä mainitun *Kolobok*-nimisen matkakertomuksen käännöksessä.[112] Prišvin kävi vuonna 1905 Kuolan peninsulassa, ja hänen matkamuistelmiensa joukossa on kaksi lyhyttä kertomusta Kuolan vuonon ja Imandran pyhistä rantakallioista. Prišvinin keräämä kertomus Imandran pyhästä kalliosta nimeltään Volsa Kedetj (Valaan Kivi) ilmestyi lisäksi vuonna 1908 Ončukovin antologiassa *Severnye skazki*. Juuri tästä sen otti ja käänsi saamelaisen kulttuurin ja historian tutkija Václav Marek.[113] Kertomus on siis käännetty tšekkiin kaksi kertaa.

Václav Marek oli ilmeisesti monitaitoinen saamelaisen kulttuurin välittäjä Tšekissä ja tähän tehtävään mitä soveliain

[110] Na vysokou horu šel jsem. *Mladá fronta* 1, 1945, 195, s. 5. Käänt. (Jaroslav Seifert).

[111] Myška. Loparská pohádka. *Mateřídouška* 1, 1945, 4, s. 62. Käänt. Petr Denk; Kouzla na mořském dně. In DENK, Petr. *Pohádky bílých nocí*. Komenium, Praha 1946, s. 59–62.

[112]PRIŠVIN, Mihail. *Kouzelný vdoleček*. SNKLHU, Praha 1956. Käänt. O. ja P. Bojar.

[113]MAREK, Václav. *Noidova smrt. Pověsti a pohádky z Laponska*. Triáda, Praha 2000, s. 110.

ihminen.[114] Marek asui Etelä-Saamenmaassa lähes koko ajan 1930- ja 1940-luvuilla. Alussa hän julkaisi tšekkiläisissä sanomalehdissä ja aikakauslehdissä reportaaseja saamelaisten sekä lantalaisten elämästä, kokosi sen jälkeen saamelaisten kertomusten antologian sekä kirjoitti laajoja kulttuurihistoriallisia teoksia ja saamelaisten kertomusten innoittamia romaaneja.

Marekin laatima saamelaisten kertomusten antologia oli valmis jo 1940-luvun lopussa. Vuoden 1961 artikkelissaan, jossa hän kuvaa saamelaisten satujen erikoispiirteitä ja omien keruidensa olosuhteita,[115] Marek viittaa käännöksiin, jotka olivat silloin jo ilmestymässä. Antologia kuitenkin ilmestyi vasta vuonna 2000 tekijän kuoleman jälkeen.[116]

Marek tarjosi antologiaa 40 vuoden kuluessa useille kustantamoille. Kirjeenvaihdosta selviää, että toimittajat pitivät saamelaisia kertomuksia liian kaukaisina keskieurooppalaisille kansanheräämisen aikaan kerätyille ja mukailluille saduille, ja he ehdottivat, että ne kerrottaisiin uudelleen niiden *moralia* korostaen tai jopa niin, että moraalia (didaktisena piirteenä) lisättäisiin kertomuksiin. Tämä oli oikeastaan siihen aikaan hyvin yleinen käytäntö. Toimittajat pelkäsivät, että muodoltaan sekä sisällöltään niin etäisiä kertomuksia ei olisi Tšekissä ymmärretty eikä otettu vastaan.

Marek kuitenkin hylkäsi nämä ehdotukset ja argumentoi niin, että liialliset sovitukset olisivat estäneet kulttuuristen erojen ymmärtämisen ja uusien asioiden oppimisen. Marek kirjoittaa

---

[114]Vrt. KOVÁŘ, Michal – GASKI, Harald. Čehkálaš Mátta-Sámis. *Sámis. Sámi čálakultuvrralaš áigečála* 2010, 6–7, s. 16–19; KAPPFJELL, Lena. Václav Marek 1908–1994 – Såvsoevuemien årroje tjekkoslovakijste. *Sámi čálakultuvrralaš áigečála* 2010, 6–7, s. 20–23.

[115]MAREK, Václav. Laponské pohádky a pověsti a jejich zhodnocení pro všeobecnou folkloristiku. *Československá Etnografie* 9, 1961, 2, s. 177–191.

[116]MAREK, Václav. *Noidova smrt. Pověsti a pohádky z Laponska*. Triáda, Praha 2000.

julkaisemattomissa muistiinpanoissaan lisäksi saamelaisten ja keskieurooppalaisten satujen eroista; liitän muutamia niistä tänne.

Marekin saamelaisten kertomusten antologian annotaatiossa vuodelta 1989 sanotaan: ”Jätän teille saamelaisten kertomusten käännösten antologian. Kertomukset on valittu useammasta eri lähteestä ja eri ajoilta koko Saamenmaasta. Laadin tämän teoksen jo vuonna 1949, ensin Odeon[117] kustantamoa varten, mutta se hylättiin muutamien periaatteellisten väärinkäsitysten takia. Toimittaja Lužík ja jotkut muut arvelivat, että teokseni on sekava, koska se on koottu eri lähteistä ja Saamenmaan eri alueilta. Juuri tätä pidin itse etuna. (...) Lužík ehdotti sovitettavaksi muutamia satuja, ja esteettisen sujuvuuden takia hän lisäsi teksteihin monenlaisia lyhyitä lauseita, jotka kuitenkin olivat saamelaiselle perinteelle vieraita ja itse asiassa pelkästään tyylitöntä kerrostumaa. (Sen takia kieltäydyin yhteistyöstä.) Alkuperäiset sadut nimittäin ovat muka vain lyhyitä katkelmia.“

Marekin jäämistössä on lisäksi seuraava teksti (päivätty 8.8.1989), jossa selostetaan laaja kirjeenvaihto ja keskustelut kustantamo Albatrosin[118] lehtoreiden Dagmar Sekorován ja Jan Petr Velkoborskýn kanssa: ”Albatros. Toin heille kolme teostani Saamenmaasta: satuja, romaanin *Tažní ptáci v bouři* (Muuttolinnut myrskyssä) ja kansantieteellis-historiallisen pohdiskelun *Laponsko včera a dnes* (Saamenmaa eilen ja tänään) (…) Sadut sai arvosteltavaksi toimittaja Sekorová. Hän kutsui minut käymään kustantamossa 7.8.1989. Asiasta oli jo päätetty, ja toimittajan piti vain saada minut vakuuttuneeksi koko asian mahdottomuudesta: Lukiessaan satuja hän oli huomannut, että saamelaiset ja tšekkiläiset sadut eroavat toisistaan tyylillisesti täysin. Saamelaisissa saduissa ei kuvata hyvyyden ja pahuuden taistelua, niillä ei ole siveellistä pohjaa,

[117]Siihen aikaan tämän ison kustantamon nimi oli kuitenkin Státní nakladatelství krásné literatury, hudbu a umění eli lyhyesti SNKLHU. (MK)

[118]Albatros oli Tšekkoslovakian suurin lastenkirjallisuuden kustantaja.

ne ovat karkeita ja raakoja jne. ’Meidän täytyy julkaista kirjavia, lapsia lukemaan houkuttavia pikkukirjoja. Lapsemme ovat luopuneet lukemisesta, ja tehtävänämme on saattaa heidät takaisin lukemaan.‘

Mitä siihen voi sanoa? Se on aivan turhaa työtä! (…)

Saamelaiset sadut ovat tietenkin raakoja ja karkeita, ja ne eroavat saduistamme suunnilleen siinä määrin, kuin elämä eroaa suloisesta pikkukirjasta. (…) Saamelaiset sadut ovat tapahtumia saamelaisten historiasta. Sen todistavat kertomistapa ja lisäksi se tosiasia, että saamelaiset huolehtivat jokaisesta yksittäisestä sanasta. Saamelaiset ovat rauhallinen kansa, joskin taipumaton myös tällaisissa yksityiskohdissa. Jos he joskus menneisyydessään olisivat alkaneet taipua, heitä ei olisi enää; ei sen takia, että he asuvat Pohjolan karkeissa keliolosuhteissa, vaan heidän karkeiden naapuriensa vuoksi. Toisin sanoen heitä ei uhannut kurja pohjoinen luonto, joka on loppujen lopuksi ollut heille yleisesti avulias, vaan heidän muka avuliaat ja aina oikeudenmukaiset, todellisuudessa häikäilemättömät naapurinsa – viikinkien, čuudien ajoista sivistyneeseen aikaamme asti.[119]

Varsinaisen sadun arvosteluperuste ei ole perustunut sankariin, ei kolmeen tehtävään, moraaliseen vaatteeseen tai hyvyyden ja pahuuden taisteluun – eikä lainkaan esteettiseen näkökulmaan – vaan aitouteen ja totuuteen. Alkuperäiskansojen sadut esittävät menneiden ihmisten elämää, sitä, kuinka ihmiset puhuivat ja toimivat keskenään. Satuja ei ole mahdollista verrata porvarillisen yhteiskunnan satuihin, saatikka sovittaa niitä niiden mukaan. Onhan pidettävä kansallisena kunnia-asianamme julkaista

[119]Tämä tyyliltään monikerroksinen lause (sekä ironista että vakavaa tyyliä) viitannee sekä saamelaisten että tšekkiläisten kokemukseen silloin, kun voimassa on epäoikeudenmukaiset lait, tai kun joku tulkitsee lakia liian muodollisesti. Esimerkiksi Marekin romaaneissa kuvataan, kuinka lantalaiset lainmukaisesti varastivat maan saamelaisilta poronhoittajilta ja kuinka poronpaimenet laumoineen pakotettiin lain voimalla ylittämään raja tietyn päivämäärän kuluessa huolimatta säästä. Näin sekä porot että saamelaiset kuolivat naapuriensa, eivät luonnon takia.

vieraita satuja alkuperäisissä, omalaatuisissa muodoissaan, väärentämättöminä esteettisten muotojemme mukaisiksi. (…)“

Marekin kirjoituksissa voi nähdä monia mielenkiintoisia aiheita. Ensinnäkin hän korostaa saamelaisten tarinoiden historiallisuutta – ne kertovat saamelaisten historiallisista kokemuksista. Marek myös huomaa, että saamelaiset sadut ovat aivan toinen taidelaji kuin (indo-)eurooppalaiset ihmesadut, eikä niitä ole hyödyllistä verrata keskenään.

Saamelaisten kertomusten luokittelun ja luonnehdinnan ongelmia Marek täydentää artikkelissaan *Laponské pohádky a pověsti a jejich zhodnocení pro všeobecnou folkloristiku* (Saamelaiset sadut ja tarinat yleisessä kansantieteessä),[120] jossa hän yrittää määritellä yksittäisten motiivien alkuperän aikakautta ja tulkita tällä tavoin saamelaisten historiaa. Esimerkkeinä hän käyttää kertomuksia eri kirjoitetuista lähteistä (Högström, Qvigstad, Drake, Fjellner, Manker...), mutta myös kertomuksia omasta keruustaan, jonka olosuhteista hän kirjoitti seuraavat sanat: ”Muistelen vanhan saamelaisen Gunhild Börgefjellin ja hänen neljän aikuisen lapsen kanssa vietettyjä kauniita, liikuttavia päiviä ja iltoja, kun he innokkaasti kertoivat minulle kaikenlaisia tarinoita vanhoista sekä uudemmistakin ajoista. Kuinka he luettelivat pitkiä listoja ihmisiä, jotka olivat todella nähneet tunturilla *saivon*. Kuinka vanha nainen alkoi jokaisen seuraavan kertomuksen sanoilla ’Entäs vielä tämä!’ – ikään kuin vieraan epäluulon häätämiseksi. Mutta minä uskoin jokaisen sanan. Kerran olin kuitenkin ahtaalla, kun vanhus kysyi minulta, mitä mieltä olen ’*saivosta*, ketkä ne *saivo*-ihmiset oikeastaan ovat ja kuinka heihin suhtautuisi tiede.’ Olen kai ainoa vieras kerääjä, johon on joku saamelainen luottanut siinä määrin, että kysyi sellaista asiaa.”[121]

[120]MAREK, Václav. Laponské pohádky a pověsti a jejich zhodnocení pro všeobecnou folkloristiku. *Československá etnografie* 9, 1961, 2, s. 177–191.

[121]MAREK, Václav. Laponské pohádky a pověsti a jejich zhodnocení pro všeobecnou folkloristiku. *Československá etnografie* 9, 1961, 2, s. 190.

Marek siis yritti ymmärtää ja tulkita saamelaisia kertomuksia saamelaisesta kulttuurista ja historiasta käsin. Sen mukaan hän laati kertomusten antologiankin. Kuitenkin kun kaikki mahdolliset tšekkiläiset kustantajat hylkäsivät sen julkaisemisen, Marekin oli mukailtava toiveita ja lisättävä kokoelmaansa enemmän ihmesatuja. Minä sain käsiini hänen antologiansa puutteellisen version (muutaman järjestämättömän paperin) vasta 1990-luvun lopussa, Marekin kuoleman jälkeen. Huomasin, että antologia sisältää hyvin paljon ihmesatuja, ja sen takia käänsin muita kertomuksia itse tasapainottaakseni eri taidelajien ja motiivien edustuksen. Vasta julkaisun jälkeen[122] sain koko Marekin kirjallisen jäämistön, josta löysin kokonaisen antologian.

Antologia sisältää Marekin keräämiä kertomuksia sekä kertomuksia muista kolmestakymmenestä lähteestä – mm. Qvigstadin kokoelmista ja Johan Turin kirjoista (myös hänen *Muitalus sámiid birra* -kirjastaan). Marekin keräämät kertomukset olivat ilmestyneet jo hänen historiallisessa tutkielmassaan *Samene i Susendalen*.[123]

Tšekkiläiset arvostelijat ovat tavallisesti huomauttaneet, että *Noidova smrt* jakaa saman teeman kuin kaksi vuotta aikaisemmin ilmestynyt Knud Rasmussenin keräämien inuiittien kertomusten tšekinkielinen käännös[124] eli kiinnostukseen eksotiikkaan ja ”luonnonkansoihin”.[125] Samalla väitettiin, että tämä kiinnostus on lännessä laillinen, kunhan se nojautuu muuntamattomiin ja luotettaviin lähteisiin, kuten *Noidova smrt* -kirjaan.

---

[122]MAREK, Václav. *Noidova smrt. Pověsti a pohádky z Laponska*. Triáda, Praha 2000.

[123]MAREK, Václav. *Samene i Susendalen.* Hattfjelldal kommune, Bodø 1992.

[124]RASMUSSEN, Knud. *Grónské mýty a pověsti* (Grönlannin myyttejä ja tarinoita). Argo, Praha 1998. Käänt. Viola ja Zdeněk Lyčka.

[125]GROMBÍŘ, Jakub. Šahrazád polárních nocí (Kaamoksen Šahrazad). *Aluze* 2001, 2, s. 143–144; SEČKAŘ, Marek. Kořeny lidské podstaty (Ihmisyyden juuret). *Host, recenzní příloha* 17, 2001, 4, s. III–V; TŘEŠŇÁK, Petr: Moji Saamiové mi rozumějí (Minun saamelaiseni ovat samaa mieltä). *Respekt* 2001, 34, s. 22.

Norjan Börgefjellin ja Susendalin saamelaisten kertomusten ja oman kokemustensa pohjalta Marek kirjoitti romaanitrilogian, josta vain ensimmäinen osa on ilmestynyt.[126] Toista, *Tažní ptáci v bouři* (Muuttolinnut myrskyssä) -nimistä osaa Marek tarjosi useille kustantajille, mutta kaikki hylkäsivät sen. Esimerkiksi Albatros-kustantamo oli julkaisemassa samaan aikaan vuonna 1989, kun Marekin käsikirjoitusta arvosteltiin, australialaisen kirjailija Margaret Baldersonin romaania *Dcera polární noci*,[127] joka kertoo saamelaisten asemasta Pohjois-Norjassa toisen maailman sodan aikana. On valitettavaa, että Albatrosin toimittajat, joiden joukossa oli myös suomalaisen kirjallisuuden kääntäjiä, eivät olleet kiinnostuneita samankaltaista aihetta (saamelaisten asemaa Norjassa 1900-luvun alussa) kuvaavasta alkuperäisestä tšekkiläisestä teoksesta. Saamelaisten kohtaloa toisen maailman sodan aikaan on Marek sittemmin kuvannut trilogian viimeisessä osassa nimeltään *Dva světy* (Kaksi maailmaa).

Marekin epätavallista kirjoitusta, johon sisältyy useampien henkilöiden kuvaus, monet puhekieliset ilmaisukeinot jne., voi verrata useampien saamelaisten kirjailijoiden, kuten Kirsti Paltton, kerrontatapaan. Marekin proosaa voi siis tulkita saamelaisten kertomusten aihepiirin mukaisen sekä niiden muodollisen vaikutuksen tuloksena. Toinen inspiraatio lienee tullut norjalaisen kirjailija Trygve Gulbranssenin sosiografisesta kirjoittamistavasta, jolle on tyypillistä kertojan tapahtumien tulkinta tai ihmisluonteiden ja ihmiskohtaloiden lähes biologinen määräytyminen. Lisäksi

[126]MAREK, Václav. *Kočovníci věčné touhy* (Ikuisen kaipuun kulkurit). Blok, Brno 1972.

[127]Alkuperäinen nimi *When Jays Fly to Bárbmo*. Ei-saamelaisten kirjailijoiden kirjoja saamelaisista on ilmestynyt tšekin kielellä useampiakin – mainittakoon esimerkiksi: FRIIS, Jens Andreas. *Laila*. Otto, Praha 1919 ja WILKUNA, Kyösti. *Mezi Lopaři* (Saamelaisten keskuudessa). Vilímek, Praha 1915. Muista teoksista kirjoitti Markéta Pražáková (myöhemmin Hejkalová) pro gradu -tutkielmassaan *Obrazy Laponska v současné finské literatuře* (Saamenmaan kuvaus suomalaisessa nykykirjallisuudessa). Prahan Kaarlen yliopiston Kielitieteen ja fonetiikan laitos, 1984.

Gulbranssenin käsitys luonnosta näyttää samanlaiselta kuin Marekin. Luonto ei merkitse ihmiselle uhkaa, mikäli ihminen tuntee sen ja kunnioittaa sitä.

Trilogian ensimmäisestä osasta ilmestyi lyhyt mutta ytimekäs arvostelu.[128] Anonyymi arvostelija luonnehtii kirjan juonta kahteen kulttuuriin kuuluvien ihmisten sisäisenä konfliktina, jossa saamelaiset yhä uudelleen pohtivat oman ja vieraan uskonnon sekä kulttuurin ja yhteiskunnallisen aseman ristiriitoja käyttämättä pateettisia tai vahvoja sanoja: ”[S]anat eivät ole tässä totuuden tunnusmerkkeinä. Eri henkilöt lausuvat samoja sanoja usein erilaisissa kätketyissä merkityksissä, ja tummien ennustuksien kohoava ääni ohjaa tapahtumien kulkua vain näennäisesti. Muoto ja sisältö ovat peruuttamattomassa ristiriidassa. Se on itse asiassa antiromaani. Ei käy selväksi, kumpi voittaa, ei edes hävinneiden taistelujen jälkeen.”

Edellä olen jo maininnut, että vuonna 1961 ilmestyi Voskobojnikovin ja Menovštšikovin *Skazki narodov Severa* -antologian tšekinnös, jossa on mukana myös seitsemän saamelaista satua Kuolan peninsulasta.[129]

Kun vuonna 1967 ilmestyi pohjoiseurooppalaisten kansojen kirjailijoiden tietosanakirja,[130] Norjan saamelaista kirjallisuutta siinä edusti pelkästään Matti Aikio. Tilanne muuttui, kun tietosanakirjan seuraavassa painoksessa luetteloon lisättiin Markéta Hejkalován lyhyt artikkeli Nils-Aslak Valkeapäästä.[131]

---

[128]Příběhy z minulosti Laponska (Tarinoita Saamenmaan menneisyydestä). *Nové knihy* 1973, 3, s. 4.

[129]Medvěd a děti. In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 11. Käänt. Ruda Havránková; Stříbrná panna, s. 12; Jak stařeček léčil, s. 12–14; Ivánek a vodníci, s. 14–16; O řece Ulitě, s. 16–17; Rechp a Lokri, s. 17; Pohádka o slunci, s. 17–20.

[130]HEGR, Ladislav et alii. *Slovník spisovatelů: Dánsko, Finsko, Norsko, Švédsko, Island, Nizozemí, Belgie*. Odeon, Praha 1967.

[131]HARTLOVÁ, Dagmar. *Slovník severských spisovatelů*. Libri, Praha 1998; 2. painos 2004.

1970-luvulla ei ilmestynyt saamelaiseen kirjallisuuteen viittaavia teoksia – paitsi edellä mainittu Marekin romaani ja kolme satua Euaraasian satujen eräässä kokoelmassa.[132]

Vasta 1980-luvulla ilmestyi saamelaisen suullisen sanataiteen kaksi näytettä,[133] ja kirjoitettuakin kirjallisuutta alkoi ilmestyä enemmän. Satu *O hloupém pánovi a kotlíku, který uměl sám vařit* (Tyhmästä herrasta ja kattilasta, joka yksin osasi valmistaa ruokaa) on kuvitettu. Saamelaiset on kuvitettu kuitenkin inuiittien kaltaisiksi. Tämä on hyvin tavallinen tšekkiläisten erehdys. Esimerkiksi tšekkiläisen kansalliskirjaston tietokannassa on kirjoitettu, että Václav Marek käänsi saamelaisia satuja ”eskimokielestä”.

Vuonna 1983 Prahan Kaarlen yliopiston skandinaavisen kirjallisuuden opettaja Helena Kadečková julkaisi saamelaisen runouden käännöksiään kirjallisuuslehdessä *Světová literatura*.[134] Valikoima sisältää Paulus Utsin ja Britta Marakaton runoja ja lyhyitä elämäkertoja. Saamelaisesta kirjallisuudesta kirjoitti lyhyesti vuonna 1984 myös Markéta Pražáková edellä mainitussa pro gradu -tutkielmassaan *Obrazy Laponska v současné finské literatuře*. Nimellä Markéta Hejkalová hän julkaisi vuonna 1992 Nils-Aslak Valkeapään runojen näytteitä uudestaan kirjallisuuslehdessä *Světová literatura*.[135] Esipuheessaan hän on kuvannut lyhyesti saamelaisen kirjallisuuden historiaa ja nykytilaa.

---

[132]O medvědí tlapě. Saamská pohádka. In ĎURÍČKOVÁ, Mária. *Dívka s měděnými vlasy. Pohádky národů Asie a Evropy*. Lidové nakladatelství, Praha 1972, s. 116–117. Käänt. Zdeňka Psůtková; O Miandašovi. Saamská pohádka. In ĎURÍČKOVÁ, Mária. *Dívka s měděnými vlasy. Pohádky národů Asie a Evropy*. Lidové nakladatelství, Praha 1972, s. 63–69. Käänt. Zdeňka Psůtková; Dívka a Hrom. Saamská pohádka. In ĎURÍČKOVÁ, Mária. *Dívka s měděnými vlasy. Pohádky národů Asie a Evropy*. Lidové nakladatelství, Praha 1972, s. 218–221. Käänt. Zdeňka Psůtková.

[133]O hloupém pánovi a kotlíku, který uměl sám vařit. *Sluníčko* 17, 1983-1984, 7, s. 28–29. Muokannut Jan Červenka; 2. painos In ČERVENKA, Jan. *O čertech, obrech a dobrých lidech*. Svoboda, Praha 1986, s. 131–134; Jelínek Cinkylink. In *Pohádky pod peřinku*. Lidové nakladatelství, Praha 1986, s. 199. Käänt. Hana Vrbová.

[134]KADEČKOVÁ, Helena. Zvuk sobích zvonců. Současná laponská poezie (Porokellojen ääni. Saamelainen nykykirjallisuus). *Světová literatura* 28, 1983, 6, s. 193–196.

Seuraavana vuonna ilmestyi Věra Halászován kääntämänä saamelainen tarina *O dvou sestrách* (Kahdesta sisaresta).[136] En onnistunut löytämään tämän tarinan lähdettä, enkä ole varma, onko se todella saamelainen kertomus.

1990-luvun lopussa ilmestyi jälleen saamelaisen nykykirjallisuuden näytteitä. Oulun yliopistossa opiskellut Ivana Muková julkaisi artikkeleissaan *Sámská moderní poezie*[137] (Nykyaikainen saamelainen runous) ja *Náležím větru a domov nosím v srdci* (Kuulun tuuleen ja kotini on sydämessäni), jossa oli myös esipuhe *Minulost a současnost sámské literatury*[138] (Saamelaisen kirjallisuuden historia ja nykyisyys), joiun *Srdce moje hořící* (Sydämeni palava). Lisäksi Muková julkaisi Rauni Magga Lukkarin, Nils-Aslak Valkeapään, Mari Boine Persenin, Inger-Mari Aikio-Arianaickin ja Kirsti Paltton runoja. Jälkimmäisestä valikoimasta puuttuvat Mari Boine Persenin ja Kirsti Paltton runot, joskin valikoima sisältää Oktjabrina Voronovan runoja.[139] Ivana Muková on myös ainoa kääntäjä, joka esittää kääntäneensä suoraan saamenkielisistä

[135]HEJKALOVÁ, Markéta. Laponský vlastenec Nils-Aslak Valkeapää (Saamelainen isänmaanystävä Nils-Aslak Valkeapää). *Světová literatura* 37, 1992, 4, s. 61–63.

[136]HALÁSZOVÁ, Věra. Příběhy doby snění. Z ústní slovesnosti Eskymáků, Laponců a Čukčů (Unelmien ajan tarinoita. Inuiittien, saamelaisten ja čukčien suullisesta sanataiteesta). *Světová literatura* 38, 1993, 3, s. 30–33.

[137]MUKOVÁ, Ivana. Sámská moderní poezie. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, 62–64.

[138]MUKOVÁ, Ivana. Náležím větru a domov nosím v srdci. *Host* 14, 1998, 1, s. 40–42.

[139]Srdce moje hořící. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 64; AIKIO, Inger-Mari. Básně ze sbírky Jiehki vuolde ruonas gidda. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 68–69; AIKIO, Inger-Mari. Básně, Dívko ze Sicílie. *Host* 14, 1998, 1, s. 46; LUKKARI, Rauni Magga. Básně. *Host* 14, 1998, 1, s. 43; LUKKARI, Rauni Magga. Básně ze sbírky Losses beaivegirji. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 64–65; PALTTO, Kirsti. Básně ze sbírky Riddunjárga. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 69–70; PERSEN, Mari Boine. Žebrání, Poslouchej hlasy pramatek. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 67; VALKEAPÄÄ, Nils-Aslak. Básně (teoksista *Ruoktu váimmus* ja *Lávlo vizar biello-cizáš*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 65–67; VALKEAPÄÄ, Nils-Aslak. Básně. *Host* 14, 1998, 1, s. 44–45; VORONOVA, Oktjabrina. Bříza, Cahkli. *Host* 14, 1998, 1, s. 45.

alkuperäteoksista. 1900-luvun viimeisen saamelaisen kirjallisuuden käännöksen laati Prahan yliopiston suomen kielen opiskelija Jakub Majer. Hän käänsi Nils-Aslak Valkeapään runon *Slunce, můj otec* (Aurinko, isäni).[140]

Saamelaisia satuja ilmestyi paitsi edellä mainitussa Marekin kirjassa *Noidova smrt* myös Václav A. Černýn, Michaela Tvrdíkován ja Ivo Vaculínin laatimassa antologiassa *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu* (Rohkea ampuja Andrej. Neuvostoliiton eurooppalaisten kansojen satuja).[141] Marekin jalanjälissä jatkoivat vuonna 2006 Viola ja Zdeněk Lyčka, jotka käänsivät muutaman sadun J. K. Qvigstadin kokoelmasta myöhäisempien Brita Pollanin sovitusten mukaan.[142] Tšekinkielisen kokoelman nimi on *O muži, který si koupil svědění. Pohádky a pověsti Sámů* (Mies, joka hankki kutistuksen. Saamelaisten satuja ja tarinoita).[143]

Kahden saamelaisen sanataiteen perusteoksen käännöksen (Marekin ja Qvigstadin kokoelman) väliin ikään kuin asettuu julkaisu *Čtrnáctero legend saamijských* (Neljätoista saamelaista tarinaa), jonka kirjoitti Riku N. Podzemský.[144] Tarinat ovat osittain saamelaisen kirjallisuuden inspiroimia, minkä lisäksi tekijä hyödynsi omia kokemuksiaan tiheistä oleskeluistaan Saamenmaassa – Podzemský hyödyntää vanhoja saamelaisia uskontomotiiveja sekä topografisia

---

[140]VALKEAPÄÄ, Nils-Aslak. Slunce, můj otec. *Cargo* 2000, 1, takakansi. Käänt. Jakub Majer.

[141]ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983.

[142]QVIGSTAD, Just Knud. *Samiske beretninger*. Red. Brita Pollan. Aschehoug, Oslo 1999 (2. painos).

[143]QVIGSTAD, Just Knud. *O muži, který si koupil svědění. Pohádky a pověsti Sámů*. Argo, Praha 2006. Käänt. Viola a Zdeněk Lyčkovi.

[144]PODZEMSKÝ, Riku N. *Čtrnáctero legend saamijských*. Severské sešity 1. Příloha Severských listů. Severská společnost, Dřenice 2004.

yksityiskohtia. Čelakovskýn, Válekin ja Marekin jälkeen Podzemský oli seuraava saamelaisen sanataiteen mukauttaja.

Vuonna 2006 ilmestyi kirjoittamani *Zpráva o sámské literatuře a jejích specifikách* (Saamelaisesta kirjallisuudesta ja sen erikoispiirteistä),[145] jossa nojaten Kerttu Vuolabin, Vuokko Hirvosen ja Rauna Kuokkasen tutkielmiin pohdin suullisen perinteen ja kirjallisuuden rajojen ylitystä. Seuraavana vuonna julkaisin lyhyen saamelaisen kirjallisuuden historiaa käsittelevän artikkelin *Sámové. Jejich původ, dějiny a literatura* (Saamelaiset. Heidän alkuperänsä, historiansa ja kirjallisuutensa).[146] Saamelaisen kirjallisuuden kehitystä tutkin lisäksi artikkelissani *Poznámky k problému sámského (národního) eposu* (Huomautuksia saamelaisesta [kansan]eepoksesta), joka ilmestyi antologiassa *Sámové: Jazyk, literatura a společnost* (Saamelaiset: Kieli, kirjallisuus ja yhteiskunta)[147] ja jossa keskityin kansaneepoksen rooliin kansan identiteetissä ja eräiden saamelaisten tekstien mahdolliseen merkitykseen kansaneepoksina. Samassa antologiassa ilmestyi lisäksi Harald Gaskin tšekinnös artikkelista saamelaisen kirjallisuuden historiasta ja tulkinnan mahdollisuuksista,[148] Kořenskýn, Kojeckýn ja Válekin satujen ja kertomuksien uusintapainos, yksi siihen saakka julkaisematon Marekin keräämä kertomus ja muutamia norjan kielellä kirjoittavien saamelaisten kirjailijoiden teosten käännöksiä:

[145]KOVÁŘ, Michal. Zpráva o sámské literatuře a jejích specifikách. In *Opera Academiae Paedagogicae Liberecensis. Series Bohemistica. Eurolitteraria & Eurolingua 2005*. Technická univerzita v Liberci, Liberec 2006, s. 106–111.

[146]KOVÁŘ, Michal. Sámové. Jejich původ, dějiny a literatura. In *Suomi a my*. Ed. Michal Švec ja Lukáš Snopek. Aegyptus, Moravská Třebová 2007, s. 66–70.

[147]KOVÁŘ, Michal. Poznámky k problému sámského (národního) eposu. In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 203–209.

[148]GASKI, Harald. Obrazy v textech. Stručný přehled starší a současné sámské literatury (Kuvia teksteissä. Lyhyt katsaus saamelaiseen vanhempaan ja nykyiseen kirjallisuuteen). In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 175–201. Käänt. Vendula Hingarová.

Laila Stienin kertomus, Sigbjørn Skådenin eeppinen runo ja Matti Aikion kaksi kertomusta, jotka Hana Kučerová, Petra Hajmanová, Zuzana Tesaříková ja Zuzana Jiříčková käänsivät.[149]

Brnon Masarykin yliopiston Kielitieteen ja Itämeren opintojen laitoksen opettajat sekä opiskelijat julkaisivat vuonna 2011 maailmankirjallisuutta käsittelevässä PLAV-aikakauslehdessä numeron vähälukuisten uralilaisten kansojen kirjallisuudesta.[150] Numerossa ilmestyivät otteet Nils-Aslak Valkeapään pamfletista *Terveisiä Lapista*[151] sekä *Sámská literatura v Čechách* (Saamelainen kirjallisuus Tšekissä) -niminen artikkelini, joka on pitkälti sama kuin tämä suomenkielinen tutkielmani.[152] Valkeapään pamfletin otteiden käännös valmistui kääntämisen kurssillani Brnossa vuonna 2009.

Prahan Kaarlen yliopiston suomen kielen ja kirjallisuuden opiskelija Markéta Hořínová julkaisi diplomityönsä *Sámská poezie ve Finsku* (Saamelainen runous Suomessa) kesällä vuonna 2012. Erinomaisessa tutkielmassaan hän pohti pääsääntöisesti Suomessa syntyneiden saamelaisten kirjailijoiden tuotantoa joiuista nykykirjallisuuteen asti. Tekstien tulkinnan perusteena oli Vuokko Hirvosen, Veli-Pekka Lehtolan ja Harald Gaskin postkolonialismin kritiikki ja kulttuurintutkimus. Tutkinto on huomattava siitäkin syystä, että se sisältää useita saamelaisten tekstien käänöksiä. Hořínován diplomityössä on ensimmäisen kerran käännetty Isak Saban *Sámi*

---

[149] STIEN, Laila. Školák. In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 211–217. Käänt. Hana Kučerová; SKÅDEN, Sigbjørn. Král ševců. In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 219–233. Käänt. Petra Hajmanová; AIKIO, Matti. Kaave, poslední čaroděj z Finnmarky – Ande Oula zvaný Tichý. In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 235–245. Käänt. Zuzana Jiříčková.

[150] *PLAV. Měsíčník pro světovou literaturu*. (Numeron otsikko: Koho jedí Samojedi?) 2011, 10.

[151]VALKEAPÄÄ, Nils-Aslak. Pozdravy z Laponska (*Terveisiä Lapista* – ote). *PLAV* 2011, 10, s. 19–22. Käänt. Michal Kovář et alii.

[152] KOVÁŘ, Michal. Sámská literatura v Čechách. *PLAV* 2011, 10, s. 9–14.

soga lávlla, vaikkakin vaillinaisesti, Pedar Jalvin runo *Muohttačalmmit*, Hans Aslak Guttormin runo *Eatnigiella*, Pekka Lukkarin runo *Tuoddarjiella* ja muutamia Nils-Aslak Valkeapään, Kirsti Palton, Rauni Magga Lukkarin ja Inger-Mari Aikio-Arianaickin runoja.

Kirjoittamaani artikkeliin[153] *Finské Laponsko* (Suomen Lappi) käänsin vuonna 2012 kaksi inarinsaamelaista tarinaa *Sigžina zátoka pláče* (*Sigá čiärrumčuál'mi*)[154] ja *Äijihův ostrov* (*Äijihsuolu*).[155] Aikomuksenani oli osoittaa, että Lappia on pidettävä kulttuurimaisemana, joka on täynnä muistomerkkejä ja historiaa.

2.1. Päätelmiä

Kuten tästä katsauksesta voi nähdä, on saamelaisen kirjallisuuden vastaanotossa Tšekissä ollut muutamia painopisteitä. Aivan alusta alkaen lähes 1900-lukuun asti käännettiin vain suullisen sanataiteen näytteitä: joikuja, satuja ja tarinoita. Ensimmäisistä kerätyistä näytteistä vain pieni osa on suoraan tšekkiläisten – Jaromír Hrubýn, Josef Kořenskýn, Vojta Válekin ja Václav Marekin – keräämiä. Loppu on eri antologioista ja aikakauslehdistä otettuja käännöksiä. Suullinen sanataide on jäänyt Tšekissä saamelaisen sanataiteen pääedustajaksi.

1900-luvun kuluessa tehtiin saamelaisen suullisen perinteen teoksista useita parafraaseja. Nämä parafraasit joko täsmäsivät taidelajissaan alkuperäisen tekstin kanssa, tai alkuperäinen tarina tai satu omaksui läheisesti alkuperäisen kirjallisen taidemuodon – kertomuksen (Válek, Podzemský, Marek) tai jopa romaanin (Marek). Lisäksi vieraitakin parafraaseja tšekinnettiin.

Vasta 1980-luvulla saivat alkunsa ensimmäiset kirjalliset teokset, joilla oli oma, selvä tekijänsä. Niiden enemmistö on

[153]Sigžina zátoka pláče – Äijihův ostrov. *Země světa*, lokakuu 2012, s. 18–23. Tarinat sivuilla 19–20.

[154]KOSKIMIES, A. V. – ITKONEN, T. I. *Inarinlappalaista kansantietoutta*. SUS, Helsinki 1917, s. 51–52; 2. painos 1979, s. 268–269.

[155]KOSKIMIES, A. V. – ITKONEN, T. I. *Inarinlappalaista kansantietoutta*. SUS, Helsinki 1917, s. 28–29; 2. painos 1979, s. 238–239.

runoutta; saamelaista proosaa on ilmestynyt vain yhdessä antologiassa ja yhdessä aikakauslehdessä. Tähän voi lisätä vielä otteet Johan Turin kirjasta *Muitalus sámiid birra*. Suoraan saamen kielistä on kääntänyt tietääkseni pelkästään Václav Marek, Ivana Muková ja Markéta Hořínová, muut sen sijaan ovat kääntäneet jonkin toisen kielen kautta.

2.2. Käytetty kirjallisuus

2.2.1. Saamelaisen kirjallisuuden tšekinnösten luettelo

AIKIO, Inger-Mari. Básně ze sbírky Jiehki vuolde ruonas gidda. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 68–69. Käänt. Ivana Muková.

AIKIO, Inger-Mari. Básně, Dívko ze Sicílie. *Host* 14, 1998, 1, s. 46. Käänt. Ivana Muková.

AIKIO, Matti. Kaave, poslední čaroděj z Finnmarky – Ande Oula zvaný Tichý. In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 235–245. Käänt. Zuzana Jiříčková.

BERNATZIK, Hugo Adolf. *Země sobů: Laponsko*. Orbis, Praha 1943. Käänt. B. Havlovský. (21 saamelaista satua s. 104–116.)

Čertův dárek. Laponská pohádka. *České slovo* 16, 1924, 176, s. 14. Käänt. Josef Kořenský; ; uusintapainos In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 261–263.

Dívka a Hrom. Saamská pohádka. In ĎURÍČKOVÁ, Mária. *Dívka s měděnými vlasy. Pohádky národů Asie a Evropy*. Lidové nakladatelství, Praha 1972, s. 218–221. Käänt. Zdeňka Psůtková.

Gezero Orra. *Časopis Českého musea* 1839, 2, s. 143–144. Käänt. František Ladislav Čelakovský.

Ivánek a vodníci. In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 14–16. Käänt. Ruda Havránková.

Jak Laponci lovili medvěda. In ČERVENKA, Jan. *O čertech, obrech a dobrých lidech*. Svoboda, Praha 1986, s. 243.

Jak přišlo mezi Laponce slunce. In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 249–253.

Jak stařeček léčil. In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 241–242.

Jak stařeček léčil. In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 12–14. Käänt. Ruda Havránková.

Jelen Zlaté růžky. Loparská národní pohádka. *Venkov* 34, 1939, 61, *Dětská zahrádka* 15, 10, příl., s. 7. Käänt. Jos. Kojecký.

Jelen Zlaté růžky. *Zdar* 3, 1947, 227, s. 5.

Jelínek Cinkylink. In *Pohádky pod peřinku*. Lidové nakladatelství, Praha 1986, s. 199. Käänt. Hana Vrbová.

Jelínek se zlatými parohy. Loparská pohádka. *Pestrý týden* 13, 1938, 10, s. 16. Mukannut Nohain-Denk (Petr Denk?).

Kouzla na mořském dně. In DENK, Petr. *Pohádky bílých nocí*. Komenium, Praha 1946, s. 59–62.

Lišák a medvěd. *Malý čtenář* 1885–1886, 5, s. 84–87; uusintapainos In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 256–258.

LUKKARI, Rauni Magga. Básně ze sbírky Losses beaivegirji. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 64–65. Käänt. Ivana Muková.

LUKKARI, Rauni Magga. Básně. *Host* 14, 1998, 1, s. 43. Käänt. Ivana Muková.

MARAKATTO, Britta. 14. leden 1981 – Noční bdění v Rostadalu – A co zvěř a příroda? – Vzpomínáš? *Světová literatura* 28, 1983, 6, s. 199–201. Käänt. Helena Kadečková.

MAREK, Václav. *Noidova smrt. Pověsti a pohádky z Laponska*. Triáda, Praha 2000.

Medvěd a děti. In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 11. Käänt. Ruda Havránková.

Myška. Loparská pohádka. *Mateřídouška* 1, 1945, 4, s. 62. Käänt. Petr Denk (R).

Na vysokou horu šel jsem. In *Láska v písních z celého světa*. Vydavatelstvo Družstevní práce, Praha 1940, s. 213. Käänt. Jaroslav Seifert.

Na vysokou horu šel jsem. *Mladá fronta* 1, 1945, 195, s. 5. Käänt. (Jaroslav Seifert).

O divotvorném hrnci. In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 247–248.

O dvou sestrách. *Světová literatura* 38, 1993, 3, s. 37. Käänt. Věra Halászová.

O hloupém pánovi a kotlíku, který uměl sám vařit. *Sluníčko* 17, 1983-1984, 7, s. 28–29; 2. painos In ČERVENKA, Jan. *O čertech, obrech a dobrých lidech*. Svoboda, Praha 1986, s. 131–134. Muokannut Jan Červenka.

O lovci od Kandalakša a vodnících. In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 243–246

O medvědí tlapě. Saamská pohádka. In ĎURÍČKOVÁ, Mária. *Dívka s měděnými vlasy. Pohádky národů Asie a Evropy*. Lidové nakladatelství, Praha 1972, s. 116–117. Käänt. Zdeňka Psůtková.

O Miandašovi. Saamská pohádka. In ĎURÍČKOVÁ, Mária. *Dívka s měděnými vlasy. Pohádky národů Asie a Evropy*. Lidové nakladatelství, Praha 1972, s. 63–69. Käänt. Zdeňka Psůtková.

O řece Ulitě. In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 16–17. Käänt. Ruda Havránková.

Obr, jenž život svůj schovával ve vejci. *Malý čtenář* 6, 1886–1887, 4, s. 59–60. Käänt. Josef Kořenský. uusintapainos In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 259–260.

Opět gjzda k milé. *Časopis Českého musea* 1839, 2, s. 144–145. Käänt. František Ladislav Čelakovský.

PALTTO, Kirsti. Básně ze sbírky Riddunjárga. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 69–70. Käänt. Ivana Muková.

PERSEN, Mari Boine. Žebrání, Poslouchej hlasy pramatek. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 67. Käänt. Ivana Muková.

Pohádka o slunci. In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 17–20. Käänt. Ruda Havránková.

Přišel ke mně starý rybář. In *Láska v písních z celého světa*. Vydavatelstvo Družstevní práce, Praha 1940, s. 214. Käänt. Jaroslav Seifert.

QVIGSTAD, Just Knud. *O muži, který si koupil svědění. Pohádky a pověsti Sámů*. Argo, Praha 2006. Käänt. Viola a Zdeněk Lyčkovi.

Rechp a Lokri. In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 17. Käänt. Ruda Havránková.

Sigžina zátoka pláče (Sigá čiärrumčuál'mi). *Země světa*, lokakuu 2012, s. 19. Käänt. Michal Kovář.

SIRMA, Olaus. Jezero Orra – Jízda k milé – Opět jízda k milé. In ČELAKOVSKÝ, František Ladislav. *Básnické spisy*. Vyšehrad, Praha 1950, s. 440–442. Käänt. F. L. Čelakovský.

SKÅDEN, Sigbjørn. Král ševců. In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 219–233. Käänt. Petra Hajmanová.

Srdce moje hořící. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 64. Käänt. Ivana Muková.

STIEN, Laila. Školák. In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 211–217. Käänt. Hana Kučerová.

Stříbrná panna. In VOSKOBOJNIKOV, M. G. – MENOVŠČIKOV, G. A. *Pohádky sibiřských lovců* (*Skazki narodov Severa*). SNKLHU, Praha 1961, s. 12. Käänt. Ruda Havránková.

UTSI, Paulus. Slovo – Morková kost – Sob-soumar – Rodná země – Toulavá ovce. *Světová literatura* 28, 1983, 6, s. 197–198. Käänt. Helena Kadečková.

VÁLEK, Vojta. O laponské potopě. Podle vyprávění laponské dívky Ney Alander ze Salmijärvi. *Eva* 11, 1939, 8 (229), s. 9–10.

VÁLEK, Vojta. Stařík Oolu a medvěd. *Lidové noviny* 4.1.1940, s. 1–3; uusintapainos In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 266–270.

VÁLEK, Vojta. Zlato z Luttojoki. *Lidové noviny* 48, 1940, 55, s. 2; uusintapainos In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 271–274.

VÁLEK, Vojtěch. O potopě. Laponská pohádka podle vyprávění laponské dívky Ney Alander z Vaitolahti. *Lidové noviny* 43, 1935, 640, příl., s. 8. uusintapainos In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 275–280.

VALKEAPÄÄ, Nils-Aslak. Básně (teoksista *Ruoktu váimmus* ja *Lávlo vizar biello-cizáš*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 65–67. Käänt. Ivana Muková.

VALKEAPÄÄ, Nils-Aslak. Básně. *Host* 14, 1998, 1, s. 44–45. Käänt. Ivana Muková.

VALKEAPÄÄ, Nils-Aslak. Dvě básně ze sbírky Beaivi, áhčažan. *Světová literatura* 37, 1992, 4, s. 62–63. Käänt. Markéta Hejkalová.

VALKEAPÄÄ, Nils-Aslak. Pozdravy z Laponska (*Terveisiä Lapista* – ote). *PLAV* 2011, 10, s. 19–22. Käänt. Michal Kovář et alii.

VALKEAPÄÄ, Nils-Aslak. Slunce, můj otec. *Cargo* 2000, 1, zadní přebal. Käänt. Jakub Majer.

VELKOBORSKÝ, Fr. Vděčný skřítek. Laponská pohádka. *Pestrý týden* 12, 1937, 43, s. 13.

VORONOVA, Oktjabrina. Bříza, Cahkli. *Host* 14, 1998, 1, s. 45. Käänt. Ivana Muková.

Äijihův ostrov (Äijihsuolu). *Země světa*, lokakuu 2012, s. 30. Käänt. Michal Kovář.

2.2.2. Arvostelut ja muut teokset

BALDERSON, Margaret. *Dcera polární noci*. Albatros, Praha 1989.

BELÁK, Blažej. Poézia v speve a reči Laponcov (SK). Výbor. *Revue svetovej literatury* 1977, 1, s. 131–135.

BERNATZIK, Hugo Adolf. *Země sobů. Laponsko*. Orbis, Praha 1943. Käänt. B. Havlovský.

BRZÁKOVÁ, Pavlína. Stallové, Saivové, Sildové aj. (*Noidova smrt*). *Literární noviny* 18.4.2001, s. 8.

ĎURÍČKOVÁ, Mária. *Laponček Sampo*. Mladá letá, Bratislava 1974.

(FRANZÉN, Frans Mikael). Gjzda k milé. *Časopis Českého musea* 1839, 2, s. 144. Käänt. František Ladislav Čelakovský.

FRIIS, Jens Andreas. *Laila*. Otto, Praha 1919.

GASKI, Harald. Obrazy v textech. Stručný přehled starší a současné sámské literatury (Kuvia teksteissä. Lyhyt katsaus saamelaiseen vanhempaan ja nykyiseen kirjallisuuteen). In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 175–201. Käänt. Vendula Hingarová.

GROMBÍŘ, Jakub. Šahrazád polárních nocí (*Noidova smrt*). *Aluze. Revue pro literaturu, filozofii a jiné* 2001, 2, s. 143–144.

HALÁSZOVÁ, Věra. Příběhy doby snění. Z ústní slovesnosti Eskymáků, Laponců a Čukčů. *Světová literatura* 38, 1993, 3, s. 30–33.

HARTLOVÁ, Dagmar. *Slovník severských spisovatelů*. Libri, Praha 1998; 2. painos 2004.

HEGR, Ladislav et alii. *Slovník spisovatelů: Dánsko, Finsko, Norsko, Švédsko, Island, Nizozemí, Belgie*. Odeon, Praha 1967.

HEJKALOVÁ, Markéta. Laponský vlastenec Nils-Aslak Valkeapää. *Světová literatura* 37, 1992, 4, s. 61–63.

HERMANN, Tomáš. Nejbližším společníkem je tam sob (*Noidova smrt*). *Mladá fronta Dnes* 31.7.2001, příl., s. C/5.

HOŘÍNOVÁ, Markéta. *Sámská poezie ve Finsku*. Diplomová práce na Ústavu lingvistiky a ugrofinistiky FF UK, Praha 2012.

(HRUBÝ, Jaromír). Národní písně a pohádky Lopařů. *Národní listy* 10. 12. 1874, s. 1–2; 10. 12. 1874, s. 1–2.

HRUBÝ, Jaromír. *Ze světa slovanského*. Josef Miškovský, Český Brod 1885.

KADEČKOVÁ, Helena. Zvuk sobích zvonců. Současná laponská poezie. *Světová literatura* 28, 1983, 6, s. 193–196.

KAPPFJELL, Lena. Václav Marek 1908–1994 – Såvsoevuemien årroje tjekkoslovakijste. *Sámi čálakultuvrralaš áigečála* 2010, 6–7, s. 20–23.

KOŘENSKÝ, Josef. Laponské pohádky. *Malý čtenář* 1885–1886, 5, s. 84–87.

KOŘENSKÝ, Josef. Podruhé ve vlasti Laponců. *Zlatá Praha* 21.2.1917, s. 249–251; 28.2.1917, s. 262–263; 7.3.1917, s. 274–275; 14.3.1917, s. 285–287; 21.3.1917, s. 297–298; 28.3.1917, s. 309–310.

KOSKIMIES, A. V. – ITKONEN, T. I. *Inarinlappalaista kansantietoutta*. SUS, Helsinki 1917; 2. painos 1979.

KOVÁŘ, Michal – GASKI, Harald. Čehkálaš Mátta-Sámis. *Sámis. Sámi čálakultuvrralaš áigečála* 2010, 6–7, s. 16–19.

KOVÁŘ, Michal. Poznámky k problému sámského (národního) eposu. In *Sámové: Jazyk, literatura a společnost*. Ed. Vendula Hingarová, Alexandra Hubáčková ja Michal Kovář. Mervart, Praha 2010, s. 203–209.

KOVÁŘ, Michal. Sámové. Jejich původ, dějiny a literatura. In *Suomi a my*. Ed. Michal Švec ja Lukáš Snopek. Aegyptus, Moravská Třebová 2007, s. 66–70.

KOVÁŘ, Michal. Sámská literatura v Čechách. *PLAV* 2011, 10, s. 9–14.

KOVÁŘ, Michal. Zpráva o sámské literatuře a jejích specifikách. In *Opera Academiae Paedagogicae Liberecensis. Series Bohemistica. Eurolitteraria & Eurolingua 2005*. Technická univerzita v Liberci, Liberec 2006, s. 106–111.

MAJER, Jakub. Václav Marek: Noidova smrt – Pověsti a pohádky z Laponska. *Cargo. Časopis pro kulturní/sociální antropologii* 1, 2001, 2, s. 165–169.

MAREK, Václav. *Dva světy*. Käsikirjoitus.

MAREK, Václav. *Kočovníci věčné touhy*. Blok, Brno 1972.

MAREK, Václav. Laponské pohádky a pověsti a jejich zhodnocení pro všeobecnou folkloristiku. *Československá Etnografie* 9, 1961, 2, s. 177–191.

MAREK, Václav. *Samene i Susendalen.* Hattfjelldal kommune, Bodø 1992.

MAREK, Václav. *Tažní ptáci v bouři*. Käsikirjoitus.

(mgd). Saamijská pohádka neplýtvá slovy (*Noidova smrt*). *Hospodářské noviny* 4.9.2001, s. 10.

MUKOVÁ, Ivana. Náležím větru a domov nosím v srdci: Minulost a současnost sámské literatury. *Host* 14, 1998, 1, s. 40–42.

MUKOVÁ, Ivana. Sámská moderní poezie. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 62–64.

Noidova smrt (Pověsti a pohádky z Laponska). *Kritická příloha Revolver Revue*, 20, 2001, s. 115.

PODZEMSKÝ, Riku N. *Čtrnáctero legend saamijských*. Severské sešity 1. Příloha Severských listů. Dřenice: Severská společnost 2004.

PRAŽÁKOVÁ, Markéta. *Obrazy Laponska v současné finské literatuře*. Diplomová práce. Katedra lingvistiky a fonetiky FF UK, Praha 1984.

PRIŠVIN, Michail. *Kouzelný vdoleček*. SNKLHU, Praha 1956, s. 130–132. Käänt. Olga ja Pavel Bojar.

Příběhy z minulosti Laponska (*Kočovníci věčné touhy*). *Nové knihy* 1973, 3. s. 4.

QVIGSTAD, Just Knud. *Samiske beretninger*. Red. Brita Pollan. Aschehoug, Oslo 1999 (2. painos).

RASMUSSEN, Knud. *Grónské mýty a pověsti*. Argo, Praha 1998. Käänt. Viola ja Zdeněk Lyčka.

SEČKAŘ, Marek. Kořeny lidské podstaty (*Noidova smrt*). *Host* 17, 2001, 4, příl., s. III–V.

SYROVÁ, Veronika. Poznejte tajemné laponské příběhy (*Noidova smrt*). *Večerník Praha* 2.2.2001, s. 14.

TŘEŠŇÁK, Petr. Moji Saamiové mi rozumějí (*Noidova smrt*). *Respekt* 12, 2001, 34, s. 22.

TŠARNOLUSKIJ, V. V. *Saamskie skazki*. Gosudarstvennoje izdatelstvo chudožestvennoj literatury, Moskva, 1962.

VALKEAPÄÄ, Nils-Aslak. Saamelaistaiteesta. *Bálggis*. Lapin Sivistysseuran julkaisuja 44, 1984, s. 51–62.

VALKEAPÄÄ, Nils-Aslak. *Terveisiä Lapista*. Otava, Helsinki 1971.

VLAŠÍN, Š. Román z minulosti Laponska (*Kočovníci věčné touhy*). *Rovnost* 11.9.1973, 216, s. 5.

VUOLAB, Kerttu. Sami Oral Tradition. A Treasure of Knowledge for Human Survival. *Báiki* 12, 1994–1995, s. 16–17.

WILKUNA, Kyösti. *Mezi Lopaři*. Vilímek, Praha 1915.

3. VIROLAISEN KIRJALLISUUDEN VASTAANOTTO TŠEKISSÄ

Virolaisen kirjallisuuden ensimmäinen kosketus Tšekissä lienee ollut Josef Matěj Sychran *Powjdatel aneb Sbjrka rozmanitých paměti hodných přjběhů, powjdaček, důwtipných nápadů a průpovědj, k poučenj a obweselenj* -kirjassa[156] vuonna 1815 ilmestynyt klassistinen kertomus *Chvalitebný černokněžníček* (Ylistettävä pikku noita).[157] Kertomuksen päähenkilö on Liivinmaan saksalainen paroni Woldemar Fels, joka oppii viron kielen ja sen tähden osaa keskustella Öselistä eli Saarenmaasta tulleiden virolaisten kalastajien kanssa. Kertomuksen lähteenä oli todennäköisesti joku saksankielinen teksti, kuten on kirjoittanut jo ensimmäinen tšekkiläinen estonisti Josef Obr.[158] Samanlainen kertomus nimellä *The Universal Genius* löytyy Samuel Bentleyn antologiasta *Moral tales* (ilmestyi vasta vuonna 1831).[159] Bentleyn kertomus on kuitenkin laajempi sekä sisältää yksityiskohtaisempia tietoja esimerkiksi Felsin perheestä. Tästä voi päätellä, ettei Sychran teksti ollut Bentleyn kertomuksen lähteenä – lisäksi voi tuskin olettaa Bentleyn osaavan tšekkiä – ja että kumpikin kertomus pohjautuu johonkin muuhun, ehkä Liivinmaassa kirjoitettuun tekstiin, jota en ole onnistunut löytämään. Valistusajan tapaan moralisoivassa tarinassa on sadunomaisiakin piirteitä, esimerkiksi Liivinmaan naapurissa hallitseva hyväsydäminen (!) kuningas (!). Näin on mahdollista myös olettaa, että Sychran ja Bentleyn kertomuksen lähteen esikuvana oli jokin paikallinen (virolainen?) kansansatu.

---

[156]SYCHRA, Matěj. *Powjdatel aneb Sbjrka rozmanitých paměti hodných přjběhů, powjdaček, důwtipných nápadů a průpovědj, k poučenj a obweselenj.* 1. osa. Jan Jiří Gastl, Brno 1815, s. 1–50.

[157]2. painos In SYCHRA, M. J. *Povídky a jiné práce*. Krajské nakladatelství v Brně, Brno 1961, s. 7–38. Tämän valikoiman kustannustoimittajat pitivät kertomusta itse Sychran keksimänä.

[158]OBR, Josef. První estonská povídka. *Lidové listy* 115, 1936, 236, s. 5.

[159]BENTLEY, Samuel. *Moral tales*. John Harris, London 1831, s. 75–107.

Ensimmäinen todellisen virolaisen teoksen käännös ilmestyi vuonna 1846 aikakauslehdessä *Časopis Českého musea* (Tšekin museon aikakauslehti) Jan Erazim Vocelin laajan *Verhandlungen der gelehrten Estnischen Gesellschaft zu Dorpat* (vuodet 1840–1843–1844) -toimituksen arvostelun ohessa. Arvostelussa on paitsi lyhyt kuvaus virolaisen kirjallisuuden historiasta (mainittu on mm. ensimmäisiä vironkielisiä kirjoja, Waltherus, Stahl, Rossinius, Helle, Gutslaff, O. W. Masing, Peter von Mannteuffel ja Fridrich Reinhold Kreutzwald), myös tieteilijöiden luetteloa. Mukana on myös kahden Faehlmannin keräämän tarinan (saksankielisessä käännöksessä *Wannemunne's Sang* ja *Koit und Ämarik*) käännös.[160] Vocel kirjoittaa, että nämä kaksi tarinaa "ovat vaikuttavia lemmen hienoudellaan ja runollisella alkuperäisyydellään ja ovat erinomaisia todisteita virolaisten lahjakkuudesta".[161] Vocelin laajasta esitelmästä sekä sen paikasta tšekkiläisessä kansallisessa heräämisessä on kirjoittanut estonisti Vladimír Macura.[162] Macura ei ole oikeastaan kirjoittanut virolaisesta heräämisestä itsestään, vaan siitä, mikä heräämisessä oli kiinnostavaa ja millä tavoin sen ajan tšekkiläisille.

Huomiotta kuitenkin jäi samana vuonna ilmestynyt artikkeli *Čudská literatura* (Tšuudi kirjallisuus),[163] jossa kirjoitetaan suomalaisesta sekä virolaisesta kirjallisuudesta. Lähteenä oli jälleen *Verhandlungen der gelehrten Estnischen Gesellschaft zu Dorpat*, ja artikkelissa mainitaan Faehlmann, Ahrens ja Wiedemann.

---

[160](FAEHLMANN, Friedrich Robert.) Vannemunna zpěv – Koit a Ämarik. *Časopis Českého musea* 20, 1846, 2, s. 267–270.

[161]VOCEL, Jan Erazim. Učená společnost estonská v Derptu. *Časopis Českého musea* 20, 1846, 2, s. 267.

[162]MACURA, Vladimír. Eesti keel ja kirjasõna tšehhi ajakirjas aastal 1846. *Keel ja kirjandus* 17, 1974, 10, s. 613–617. Käänt. Leo Metsar; MACURA, Vladimír. *Znamení zrodu*. H&H, Praha 1995, s. 160–165; MACUROVÁ, Alena – MACURA, Vladimír. K problematice československo-estonských literárních vztahů. In *Československo-sovětské vztahy*. Sv. 5. Ed. Amort, Čestmír et alii. UK, Praha 1976, s. 107–116.

[163]W. H. K. Čudská literatura. *Česká včela* 1846, 88, s. 351–352.

Vuonna 1851 tšekkiläinen folkloristi František Ladislav Čelakovský julkaisi sananlaskukokoelman *Mudrosloví národu slovanského v příslových*. Kokoelmassa on slaavilaisia sananlaskuja ja niiden balttilaisia, kreikkalaisia, latinalaisia, romaanisia, germaanisia ja virolaisia rinnakkaismuotoja. Viisikymmentäyksi virolaista sananlaskua löytyy alaviitteistä sekä muualta.[164] Merkillistä on, että suomalais-ugrilaisten sananlaskujen esimerkiksi otettiin juuri virolaisia sananlaskuja eikä unkarilaisia (kokoelmassa on vain yksi unkarilainen sananlasku), jotka luultavasti olivat olleet tekemisissä slaavilaisten sanalaskujen kanssa enemmän kuin virolaiset, ja joista lisäksi oli tiedetty Tšekissä paljon enemmän. Ei ole tiedossa, mitä lähdettä Čelakovský käytti. Hän sai ne todennäköisesti tšekkiläiseltä fennougristi Josef Dobrovskýlta, jonka kanssa hän teki yhteystyötä 1820-luvulla.

Faehlmannin keräämä tarina *Koit ja Ämarik* ilmestyi tšekin kielellä uudestaan vuonna 1874 nimellä *Estonská báje o Koitu a Emarice čili o večerním soumraku a ranním svítání* (Virolainen legenda Koit ja Ämarik eli iltahämärä ja aamunkoi) *Lumír*

[164]Kui vak ni kaas. Ei kaarn pista kaarna silma. Kes untide hulkas on, peab nendega ulluma. Kes anni hobbose suhho vastab? Vallel on lühhikessed jallad. Kes valletab, s varrastab. Kuida lind, nenda laul. Mis südda täis on, sest su kobrotab. Lihhane keel leikab luise kaela. Kes paljo lobbiseb, paljo valletab. Hea sanna sööb voöra wäe. Kässi pesseb tiest, siis savad mollemad puhtaks. Nenda kui minna metsale, siis mets mulle. Padda naerab katla, ühhed mustad mollemad. Kui porsas pakkutakse, siis pea kot lahti. Kui tö ni palk. Kas tühhi kot püsti seisab? Kül hunt vöttab loetust. Mis soe suun, se soe köttun. Mis taud tühjast toast vöttab. Jummal körge, kuningas kaugel. Igga omma king vautab omma jalga. Ei hullo künta egga külvata, kül se sünnib muido. Ei ükski sünni targaks. Munna on targem kui kanna. Viis ammetit, kuus nälja. Hunt heidab kül karva, agga mitte visi. Se on vaene lind, kes omma sulge ei kanna. Kus haige on, seäl on kässi; kus arm on, seäl on silm. Vanna arm ei kustu. Aeg annab hea nou. Ei se koer hammusta kes iggal aial augub. Ei üks päsoke te suit. Junimenne lähhäb vannemaks, többi lähhäb noremmaks. Se viis mis norelt öppib, se vanalt peab. Polle surma vasto egga rohto, egga ohto. Keik hakkatus raske. Mina herra, sinna herra, kes pörgel kotti kandja. Kes ei te silmi lahti, peab kukro lahti teggema. Kuida ma, nenda viis. Kes enne veskele jouab, se jahvatab enne. Hea mees tootab, herris peab. Vereval kivvil ei olle sammalt. Miks sep pihhid peab? Naeste – rahval on pitkad juuksed, lühhikessed mötted. Pissokessed lapsed pissoke murre. Kui tam ni vössud. Midda armsam laps, sedda kibbedam vits. Hea on hiredel ellada, kui kas ei olle koddo. Koer aiab savva, sabba aiab savva otsa, savva ots villa, vil ei vitsi. Kus on muldne lummi?

-kirjallisuusjulkaisussa.[165] Tätä seuraa lähes 40 vuoden vaitioloaika. Romanttinen kiinnostus ”eksotiikkaan” oli mennyt, ja tšekkiläiset keskittyivät Keski-Euroopan politiikkaan. Poikkeuksena oli erään Kreutzwaldin sadun vuonna 1892 ilmestynyt juoni (*sujet*):[166] maanviljelijä kuolee, ja ainoastaan hänen nuorin poikansa uskaltaa yöpyä isänsä haudalla; isä-vainaja auttaa sen jälkeen poikaansa huiputtamaan lasivuoren, jonka päällä makaa prinsessa ikään kuin kuolemassa. Sadun mukaelman teki folkloristi ja suomalaisen maantieteellis-historiallisen koulun seuraaja Václav Tille etsiessään motiivin alkuperää.

Vasta vuonna 1912 sai alkunsa todennäköisesti ensimmäinen käännös virosta, nimittäin eräs *Rovnost* lehdessä ilmestyvä Eduard Vilden kertomus *Seznam* (Luettelo).[167] Kääntäjää ei mainittu, mutta kertomuksen käänsi luultavasti pappi ja polyglotti Alois Koudelka (O. S. Vetti) eli sama henkilö, joka myöhemmin käänsi Vilden toisen kertomuksen *Usnutí v kočáře* (Nukahtaminen vaunussa).[168] O. S. Vetti väitti kääntäneensä virosta suomalaisen kirjailija Aino Kallaksen kertomukset *Vojínova matka* (Sotamiehen äiti)[169] ja *Smrt starého Orga* (Vanhan Orgin kuolema),[170] Juhan Liivin kertomuksen *Punnahoo Marri* (oikeastaan Punasoo Mari),[171] Jakob

[165]Estonská báje o Koitu a Emarice čili o večerním soumraku a ranním svítání. *Lumír* 2, 1874, 94, s. 8.

[166]In TILLE V. *Literární studie I. Skupina lidových povídek o neznámém rekovi, jenž v závodech získal princeznu za choť*. Bursík – Kohout, Praha 1892, s. 19–20. Esikuva: *Esthnische Märchen*. Aufgezeichnet von Friedrich Kreutzwald. Aus dem Esthnischen übersetzt von F. Löwe. Nebst einem Vorwort von Anton Schiefner. Halle 1869.

[167]WILDE, Eduard. Seznam. *Rovnost* 18.8.1912, 186, příl., s. 261–264.

[168]WILDE, Eduard. Usnutí v kočáře (*Kogutused Teosed*). *Lidové listy* 8, 1929, 17, příl., s. 2–3. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

[169]KALLAS (virheellisesti LALLAS), Aino. Vojínova matka (*Sojamehe ema*). In *Na táčkách u cizích spisovatelů. Povídky II*. Benediktinská knihtiskárna, Brno 1916, s. 93–98. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

[170]KALLAS, Aino. Smrt starého Orga. *Vlast* 44, 1927–1928, 1, s. 32–39. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

[171]LIIW, Juhan. Punnahoo Marri (*Igapäevane lugu*). In *Na táčkách u cizích spisovatelů. Povídky III*. Benediktinská knihtiskárna, Brno 1916, s. 65–69. Käänt. O.

Liivin kertomuksen *Krvavý groš* (Verenhinta)[172] ja Jüri Parijogin kertomuksen *Babiččina smrt* (Isoäidin kuolema).[173] Alois Koudelka oli näin virolaisen kirjallisuuden ensimmäinen tšekintäjä; lisäksi hän käänsi suoraan virosta.

Vielä ennen Tšekkoslovakian perustamista ilmestyi lyhyt artikkeli virolaisista.[174] Artikkelissa oli kahdeksansäkeisen virolaisen kansanlaulun käännös, ja Tšekissä verrattiin ensimmäisen kerran virolaista kirjallisuutta muuhun kirjallisuuteen: virolaisia eeppisiä kansanlauluja luonnehdittiin vastakkaisina latvialaisille lyyrisille lauluille.

Folkloristiikkaan perustuva kiinnostus jatkuu 1920-luvullakin. Vuonna 1922 ilmestyi *Lidové noviny* -lehdessä August von Löwis of Menarin *Finnische und estnische Volksmärchen* -kokoelman (Eugen Diederichs, Jena 1922) arvostelu,[175] jossa suomalaisia ja virolaisia satuja luonnehdittiin seuraavasti: ”Saduilla on hiljaisten ja jäätävien öiden surumielinen ja liikuttava sävy. Niiden yllä leijailee unohdettujen henki, joiden on luotava maailma ja elämä itselleen. Saduilla ei ole eteläisten kansojen leikittelevää puheliaisuutta, joka sana on ikään kuin ankarasti pohdittu, ja sen lämpimyys ja vaikutelma ovat ilmeisesti luonteeltaan erilaiset.” Antologia sai Tšekissä huomiota: sodan jälkeen siitä käänsivät muutamia satuja Vladislav Stanovský ja Jan Vladislav maailmansatujen kokoelmaansa *Strom pohádek z celého světa*.[176]

S. Vetti (Alois Koudelka).

[172]LIIV, Jakob (virheellisesti LÜW, Jakub). Krvavý groš (*Werehind*, kokoelmasta *Wihud III*, Reval 1908). In *Na táčkách u cizích spisovatelů*. *Povídky II*. Benediktinská knihtiskárna, Brno 1916, s.137–156. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

[173]PARIJOGI, Jüri. Babiččina smrt. *Vlast* 45, 1928–1929, 9–10 , s. 411–417. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

[174]PÁTEK, Jan. Estonci. *Národní politika* 36, 1918, 58, 5.3., s. 1.

[175]-lp-. Finské a estonské pohádky. *Lidové noviny* 30, 1922, 236, s. 7.

[176]STANOVSKÝ, Vladislav – VLADISLAV, Jan. *Strom pohádek z celého světa*. SNDK, Praha 1958 (1. painos).

Suullista sanataidetta käännettiin edelleen 1920-luvulla. Viron kirjallisuuden vakiona Tšekissä ilmestyi uudestaan tarina Koit ja Ämarik.[177] Tarinan käänsi Hilda Dresenin esperanto-käännöksestä esperantisti Ota (Otto) Ginz, jonka poika Petr Ginz, yksi harvoista äidinkielenään esperantoa puhuvista ihmisistä, tuli kuuluisaksi Theresien-kaupungin geton nuorison *Vedem*-aikakauslehden päätoimittajana.

Zlodějský učeň -sadun (Varkaan oppipoika),[178] jonka tekijää ei tunneta, käännöksen lisäksi ilmestyi kolme jo mainitun venäläisen kirjallisuuden kääntäjä Josef Kojeckýn kääntämää satua[179] ja kaksi lyhyttä virolaisten arvoitusten luetteloa, jonka laati monipuolinen kääntäjä Otto František Babler (mm. Danten, Boccaccion, Shakespearen, Leopardin, Poen, Eliotin, Saint-Exupéryn, Rilken, Angelus Silesiuksen, Marie de Francen teosten kääntäjä).[180]

Tšekkoslovakian synnyn jälkeen kiinnitettiin huomiota samaan aikaan syntyneihin valtioihin ja niin myös Viroon. Monet tšekkiläiset matkustivat sinne ja kirjoittivat omista kokemuksistaan, joskus myös Viron kulttuurielämästä. Tšekkiläiset myös huomasivat, että virolaisetkin kiinnostuivat tšekkiläisestä kulttuurista. Vuonna 1929 ilmestyi kolme artikkelia Marie Underista (ja hänen miehestään Artur Adsonista), joka sai apurahan opiskellakseen tšekkiä ja sitten kääntääkseen tšekkiläistä kirjallisuutta.[181] Mielenkiintoisin on Josef Obrin artikkeli, jossa hän kirjoitti, että Under oli kääntänyt tšekkiläistä

[177]Koit a Ämarik, ranní a večerní červánky. *Právo lidu* 37, 1926, 3, příl., s. 3. Käänt. O.G. (Ota Ginz).

[178]Zlodějský učeň. *Lidové noviny* 30, 1922, 382, s. 11.

[179]Kůň a vlk. *Venkov* 22, 1927, 143, s. 6–5. Käänt. Josef Kojecký; Liška a vrak. *Venkov* 22, 1927, 113, s. 7. Käänt. Josef Kojecký; Liška, vlk a medvěd. *Venkov* 27, 1932, 114, s. 6–5. Käänt. Josef Kojecký.

[180]Estonské hádanky. *Venkov* 31, 1936, 102, s. 12. Käänt. Otto F. Babler; Estonské národní hádanky. *Venkov* 21, 1926, 73. s. 8. Käänt. Otto F. Babler.

[181]HELEBRANT, Antonín. Estonsko. *Lidové listy* 8, 1929, 31, s. 1–2; Styky československo-estonské. *České slovo* 21, 1929, 122, s. 7; OBR, Josef. Marie Underová, estonská básnířka, spisovatelka a překladatelka. *Lidové listy* 8, 1929, 41, příl., s. 5.

kirjallisuutta, Vrchlickýn, Březinan ja Sovan teoksia, siihen aikaan saksasta. Obr lisäksi huomauttaa, että virolaistakin kirjallisuutta on Tšekissä julkaistu lehdissä *Lidové listy*, *Vlast* ja *Hlídka*. Viimeksi mainitusta lehdestä en ole kuitenkaan löytänyt mitään käännöstä.

Itse Marie Under sai tilaisuuden puhutella suoraan tšekkiläisiä lukijoita *Kulturní poměry v Estonsku* -artikkelinsa (Kulttuuriset olosuhteet Virossa) avulla.[182] Artikkelissaan hän kuvailee yleistäen virolaista teatteria, virolaisen kulttuurin tukea ja uutta vähemmistölakia. Underin artikkelin todennäköisesti käänsi edellä mainittu Josef Obr.

Under-Obr pari toimi samana vuonna enemmänkin. Todennäköisesti Marie Under käänsi Josef Obrin artikkelin Pyhän Venceslauksen juhlista Tšekissä. Artikkeli ilmestyi jossain virolaisessa sanomalehdessä ja Marie Under käänsi siihen Pyhän Venceslauksen koraalin. Ote tästä käännöksestä sisältyi artikkeliin, jossa Obrin Virossa ilmestyneestä artikkelista kerrotaan.[183]

Josef Obr, Roudnice nad Labemin lukion opettaja ja Tšekkoslovakialais-virolaisen seuran perustaja (1930–1938)[184] on ollut luultavasti ensimmäinen tšekkiläinen estonisti. Vaikka hän ei kääntänyt virosta paljon – hän julkaisi todennäköisesti ainoastaan Eduard Vilden romaanin *Skřítek* (*Pisuhänd*)[185] –, hän valisti 1920- ja 1930-luvuilla silti järjestelmällisesti artikkeleissaan tšekkiläisiä lukijoita Viron kulttuurista ja politiikasta. Vuosina 1936 ja 1938 hän

[182]UNDER, Marie. Kulturní poměry v Estonsku. *Lidové listy* 8, 1929, 47.

[183]Svatováclavské slavnosti v estonském tisku. *Lidové listy* 8, 1929, 97, s. 6. Marie Underin kääntämä koraalin otteen käännös: ”Pühamees Wenzeslaus / Böömimaa kaitseja, / Balweta meie eest / Püha waimu Jumalat! / Kyrie eleison! // Palume abi sult / Ole meile armulik, / Lohuta waewatuid, peleta Kurjus, / Pühamees Wenzeslaus! / Kyrie eleison! // Tschehhimaa pärimik, / Oma hõimu aade sa, / Ära lase hukkuda, / Meid ja meie sugu! / Pühamees Wenzeslaus! / Kyrie eleison!”

[184]Seuran keskus toimi Prahassa. Antonín Dolenský artikkelissaan Josef Obrista kuitenkin kirjoittaa, että samankaltainen seura toimi samaan aikaan myös Brnossa. Vrt. DOLENSKÝ, Antonín. *Kulturní adresář ČSR*. Josef Zeibrdlich, Praha 1934–1936.

[185]VILDE, Eduard. *Skřítek* (*Pisuhänd*). Česká grafická unie, Praha 1931. Přel. Josef Obr.

julkaisi esimerkiksi artikkeleita ensimmäisen vironkielisen kirjan (Katekismin vuodelta 1535) löytämisestä.[186] Hänen kiinnostuksensa Viroon oli mahdollisesti Alois Koudelkan (O. S. Vettin) innoittamaa. Molemmat kääntäjät olivat varmasti tavanneet katolisen *Lidové listy* -sanomalehden yhteydessä, johon kumpikin kirjoitti.

Josef Obrista kirjoitettiin, että hän ”on tuonut meille menestyksekkäästi virolaista kirjallisuutta”.[187] En kuitenkaan onnistunut löytämään muita kuin mainitun Vilden romaanin käännöksen ja lyhyen virolaisen kirjallisuuden pohdiskelun, joka ilmestyi Jan Oton tietosanakirjan[188] hakusanan *Dnešní Estonsko* (Nykypäiväinen Viro) kohdalla sekä hakusanan eripainoksessa.[189] Antonín Dolenský ja Luboš Švec kirjoittavat Josef Obrista tämän valmistaneen tšekinkielisen virolaisten satujen ja tarinoiden kokoelman ja virolais-tšekkiläis-virolaisen sanakirjan.[190] Nämä teokset ovat jääneet julkaisematta ja näyttävät kadonneen.

Obr on ollut todennäköisesti ensimmäinen tietojen välittäjä *Kalevipoegista* Faehlmannin keräämiä ”esikalevipoegilaisia” tarinoita lukuun ottamatta. 30. kesäkuuta 1932 ilmestyi kaksi hänen identtistä artikkeliaan, nimittäin *Estonská universita v Tartu oslavuje 350. výročí svého založení roku 1632* (Virolainen yliopisto Tartossa juhlii perustamisensa 350-vuotisjuhlaa vuonna 1632) ja *350. výročí estonské university v Tartu* (Virolaisen Tarton yliopiston perustamisen 350-vuotisjuhla).[191] Artikkeleissaan Obr mainitsee yliopiston kuuluisia

[186]OBR, Josef. Čtyři sta let estonské knihy. *Národní listy* 76, 1936, 52, s. 1–2; OBR, Josef. K významným kulturním událostem… *Pestrý týden* 13, 1938, 8, s. 5.

[187]-Č.- Literární styky česko-baltské. *Národní listy* 72, 1932, 15, s. 6.

[188]*Ottův slovník naučný nové doby – dodatky k Velikému Ottovu slovníku naučnému*. J. Otto, Praha 1930–1934.

[189]OBR, Josef. *Dnešní Estonsko*. Zvláštní otisk z dodatků Ottova slovníku naučného. Nakladatelství Otto, Praha 1932.

[190]DOLENSKÝ, Antonín. *Kulturní adresář ČSR*. Josef Zeibrdlich, Praha 1934–1936; ŠVEC, Luboš. Kulturní styky Československa s pobaltskými republikami mezi dvěma světovými válkami. *Slovanský přehled* 1992, 4, s. 427–435.

[191]OBR, Josef. Estonská universita v Tartu oslavuje 350. výročí svého založení roku 1632. *Národní politika* 30.6.1932, s. 5; OBR, Josef. 350. výročí estonské university v

alumneja: ”Fählman (...) virolaisen *Kalevipoeg*-kansaneepoksen aineiston kustantaja, sitten Kreutzwald, *Kalevipoegin* luoja, Peterson, virolaisen lyriikan perustaja ja Hurt, monumentaalisen *Vana Kannel* -teoksen tekijä.” Tieto *Kalevipoegin* luomisen kahdesta vaiheesta – aineiston keräämisestä ja julkaisusta sekä kokonaisen eepoksen sepittämisestä – oli tšekkiläisille liian monimutkainen. Näin ilmestyi esimerkiksi eräs artikkeli Virosta, jossa lukee, että ”tärkein virolainen kirjailija on ollut Dr. R. Pählmann (1798–1850), *Kalevipoeg*-kansaneepoksen tekijä”.[192]

Kalevipoegin vastaanotto alkaa Tšekissä suhteellisen myöhään. *Kalevipoegin* juonen välitti tšekkiläisille vuonna 1932 Magda Remmelgas artikkelissaan *Tělesná výchova v Estonsku* (Liikuntakasvatus Virossa).[193] Magda Remmelgas oli virolainen sairaanhoitaja, joka osallistui Siperiassa tšekkiläisten legioonalaisten taisteluihin bolsevikkeja vastaan ja oppi samalla tšekin kielen.[194] Kolme vuotta myöhemmin matkailija Jiří Frankenberger muokkasi *Kalevipoegin* ensimmäisiä kappaleita venäjänkielisen käännöksen mukaan.[195] Seuraavana vuonna taas ilmestyi proosamuotoinen *Kalevipoegin* lyhennelmä lapsille,[196] jossa vain pieni osa on suora käännös: Kalevanpojan loitsu, jolla hän manaa isäänsä esiin. Tämän jälkeen kului enemmän kuin 20 vuotta, ennen kuin ilmestyi *Kalevipoegin* täydellisempi tšekinnös.

Vuonna 1933 virolainen bohemisti ja kirjailija Bernhard Linde julkaisi artikkelinsa *Vývoj styků estonsko-československých* (Virolais-

Tartu. *Národní listy* 30.6.1932, s. 5.

[192]Dr. S. S. Země zemědělců a rybářů. *Jas* 10, 1936, 41, s. 2–3.

[193]REMMELGAS, Magda. Tělesná výchova v Estonsku. *Národní listy* 21.8.1932, s. 13.

[194]DOSTÁLOVÁ-TREŤJAKOVÁ, M. V. *Hrdinná sestra československých legií Magda Remelgas*. Československá estonská společnost, Praha 1936; SCHRÖDER, Jindřich. Baltický stát „bílých nocí“ – Estonsko. *Pestrý týden* 13, 1938, 8, s. 5.

[195]KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. Linda. Pověst z estonského národního eposu Kalevipoeg. *Oasa* 3, 1935, 3, s. 178–179. Muokannut Jiří Frankenberger.

[196]KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. Kalevipoeg. Estonská národní pověst. *Lidové noviny* 44, 1936, 84, příl. dětem č. 3, s. 9–10. Muokannut Vojta Válek.

tšekkoslovakialaisten suhteiden kehitys).[197] Hänen artikkelissaan ei ollut kuitenkaan kirjallisia suhteita koskevaa tietoa. Kirjoitus oli keskittynyt poliittisiin ja muihin suhteisiin kuten virolaisten opiskelijoiden ja opettajien toimintaan Prahan Kaarlen yliopistossa (vuosina 1390–91 yliopiston rehtorina oli todennäköisesti virolainen Nikolaius Erghenes de Livonia) tai valtiollisiin ja diplomaattisiin suhteisiin. Samankaltaisella tavalla poliittisia tietoja Virosta toi yksi Kaarlen yliopiston kymmenistä virolaisista opiskelijoista, Zin. (Zina?) Renning(-Lipp).[198]

Ennen toista maailmansotaa ehti ilmestyä kaksi satua,[199] joista yhden käänsi jo mainittu Marta Součková, liiviläisten kertomusten kääntäjä, ja August Gailitin *Toomas Nipernaadi* -romaanin käännös.[200] Kääntäjä Jaroslav Starý ei kääntänyt sitä suoraan virosta, vaan saksankielisen käännöksen kautta. Romaani herätti mielenkiinnon. Kahdessa arvostelussa romaanista kirjoitettiin lähes samoja asioita: kirja ei ole oikeastaan romaani, vaan kertomusten kokoelma, Gailitin tyyli ja henkilöt (vaeltaja-motiivi tai kulkurin kohtalo) muistuttavat Hamsunin teoksia. Huomattiin myös, että kirja on käännetty muusta kuin alkuperäisestä kielestä.[201]

Vuonna 1941 ilmestyi Gailitin toisen romaanin käännös, uudestaan saksan kielen kautta.[202] Samana vuonna julkaistiin lisäksi

---

[197]LINDE, Bernhard. Vývoj styků estonsko-československých. *Národní Osvobození* 10, 1933, 163, s. 1–2. Přel. Květoslav Hřivna.

[198]RENNING-LIPP. Estonsko. *Národní listy* 71, 1931, 74, s. 2; RENNING, Zin. Patnáct let Estonské republiky. *Národní listy* 73, 1933, 55, s. 2.

[199]O andělském mlácení. *Lidové noviny* 46, 1938, 547, příloha LN dětem, s. 2. Käänt. V. Hynek; Jak se dostal statkář do nebe. *České slovo* 23, 1931, 133, s. 2. Käänt. Marta Součková.

[200]GAILIT, August. *Touha* (*Toomas Nipernaadi*). Meteor, Praha 1935. Käänt. Jaroslav Starý.

[201]STUPKA, Vladimír. A. Gailit: Touha. *Lidové noviny* 42, 1934, 646, s. 5; adv. Letní pohled do Estonska. *Národní listy* 75, 1935, 192, s. 3.

[202]GAILIT, August. *Ostrov lovců tuleňů* (*Karge meri*). Symposion, Praha 1941. Käänt. Jiří Drs; GAILIT, August. Ostrov lovců tuleňů (näyte *Karge meri* -teoksesta). *Zlín* 10, 1941, 46, s. 7. Käänt. Jiří Drs.

kaksi teosta: virolainen legenda viron kielen jumalaisesta alkuperästä [203] ja August Mälkin *Taeva palge all* -romaanin käännös saksasta.[204]

Sodan jälkeen luultavasti ei tiedetty, kuinka suhtautua Neuvostoliiton miehittämään Viroon. Tšekkiläisillä oli sodasta toisenlaisia kokemuksia, ja Tšekissä oli vahva Saksan vastainen ilmapiiri, joka voitti myös jo 1800-luvulla alkaneen myötätunnon Euroopan pieniä kansoja kohtaan (vrt. ensimmäisiin tiedonantoihin Virosta). Tšekkiläisten vallankumouksellisten kaartien jäsenten sadismin ohella tämäkin johti mm. niin sanottuun tšekkiläiseen helvettiin,[205] jota monet virolaiset sotavangit kävivät läpi. Näin 1940-luvun toisella puolella ilmestyi pelkästään kahden sadun ja Hans Leberechtin kertomuksen käännös venäjän kielestä.[206]

1950-luvulla annettiin etusija uudelle virolaiselle tendenssidraamalle, ja teoksia käännettiin enimmäkseen venäjästä. Paradoksaalisesti viron kielestä käännettiin alun perin venäjänkielinenkin Hans Leberechtin teos.[207] Hans Leberecht oli yksi kahdesta senaikaisessa Tšekissä eniten esillä olleesta virolaisesta kirjailijasta. Vuoteen 1959 mennessä hänen teoksensa kymmenen näytettä ilmestyi tšekin kielellä.[208] Leberechtin draama *Valgus*

[203]Zmatení jazyků pro Babylonskou věž. Estonská pověst. *Večerní české slovo* 23, 1941, 156, s. 2.

[204]MÄLK, August. *Lidé a moře* (*Taeva palge all*). Jos. R. Vilímek, Praha 1941. Käänt. Josef Hobza.

[205]"*Tšehhi põrgu*"; vrt. esim. PLAVEC, Michal – ROSENTHAL, Reigo. Nymburská poprava. Pokus o rekonstrukci jedné historické události. *Historie a vojenství* 2006, 3, s. 64–70.

[206]Sváteční řeč lidí (báje). *Svobodný venkov* 1947, 10, s. 3. muokkannut A.K.; Proč pes nenávidí kočku. *Mateřídouška* 3, 1947, 1, s. 3. Käänt. M. Stehlíková; sama satu vielä kerran myöhemmin: Proč pes nenávidí kočku. *Mateřídouška* 32, 1975-76, 2, příl. s. 2; LEBERECHT, Hans. Nový život. *Svět sovětů* 12, 1949, 47, s. 14; 13, 1950, 1, s. 14–15; 21, s. 17. Käänt. Martin Rok.

[207]LEBERECHT, Hans. *Cesta do Kilgi* (*Teel*). Svět sovětů, Praha 1955. Käänt. Kyra Platovská.

[208]LEBERECHT, Hans. *Světla v Koordi* (*Valgus Koordis*). Svět sovětů, Praha 1950. Käänt. Martin Rok; LEBERECHT, Hans. Těžká chvilka (ote teoksesta *Valgus Koordis*). *Rovnost* 15.6.1950, 139, s. 6. Käänt. M. Rok; LEBERECHT, Hans. *Světla v Koordi* (*Valgus Koordis*). Svět sovětů, Praha 1956. Käänt. Miroslav Altman; LEBERECHT,

Koordis ilmestyi jopa kaksi kertaa eri käännöksessä.[209] Toisen painoksen loppusanoissa Jaroslav Žák kirjoittaa, että „Jokaisen kirjallisen teoksen tärkeä piirre on totuudenmukaisuus, kirjailijan taito vaikuttaa lukijaan henkilöiden totuudenmukaisilla, vakuuttavilla luonteilla."[210] Tämä realismin vaatimus sosialistisessa realismissa ei tietenkään toiminut; voisi puhua paremmin antimimesiksestä, todellisuuden vaihtamisesta ideologian mukaisesti. Žákin loppusanat mainitsen pikemminkin esimerkkinä uudesta tendenssistä. Vasta sodan jälkeen Tšekkoslovakiassa levisi tapa kirjoittaa kirjoihin laajoja esipuheita tai loppusanoija. Aluksi tällaiset kommentit olivat pelkkä yritys saada lukijat ymmärtämään teosta oikealla tavalla. Useimmiten niissä kirjoitettiin virolaisten alkuperästä ja historiasta ja siitä, kuinka he kärsivät ruotsalaisten, saksalaisten ja tsaarin vallan alla, ja kuinka he nykyisessä Neuvostoliitossa selviävät ja iloitsevat. Samoista asioista kirjoitettiin myös Leberechtin kirjojen arvosteluissa.[211] Poikkeuksena ei ole Franz Kafkan teoksen kääntäjä Vladimír Kafkankaan arvostelu, jossa hän pohti henkilöiden psykologian vakuuttavuutta sosialistisen siveellisyyden perusteella.[212]

Hans. Světla v Koordi (ote teoksesta *Valgus Koordis*). *Přítel SSSR* 15, 1959, 8, příl. Kulturní besedy, s. 13–15. Käänt. M. Altman; LEBERECHT, Hans. Zář rodné země. *Čtení o Sovětském svazu* 3, 1954, 12, s. 24–27; LEBERECHT, Hans. Záře vlasti. *Svět sovětů* 16, 1953, 15, s. 13; LEBERECHT, Hans. *Cesta do Kilgi* (*Teel*). Svět sovětů, Praha 1955. Käänt. Kyra Platovská; LEBERECHT, Hans. Märtova lázeň (ote teoksesta *Ühes majas*). *Naše pravda* 16, 1959, 143, s. 4. Käänt. Zdeňka Mayerová; LEBERECHT, Hans. *Pod jednou střechou* (*Ühes majas*). Svět sovětů, Praha 1959. Käänt. Zdeňka Mayerová;LEBERECHT, Hans. Střetnutí (ote teoksesta *Ühes majas*). *Rovnost* 14.6.1959, 141, s. 5.

[209]LEBERECHT, Hans. *Světla v Koordi* (*Valgus Koordis*). Svět sovětů, Praha 1950. Käänt. Martin Rok; LEBERECHT, Hans. *Světla v Koordi* (*Valgus Koordis*). Svět sovětů, Praha 1956. Käänt. Miroslav Altman.

[210]LEBERECHT, Hans. *Světla v Koordi* (*Valgus Koordis*). Svět sovětů, Praha 1956. Käänt. Miroslav Altman, s. 181.

[211]BOJAR, Pavel. Vyprávění o estonském kolchoze. *Svět sovětů* 22, 1959, 20, s. 12; TOBIÁŠ, Pavel. Literatura Pobaltí. *Červený květ* 1959, 6, s. 175; PITTERMANNOVÁ, Marcela. Pod jednou střechou. *Mladá fronta* 21.8.1959, s. 3.

[212]KAFKA, Vladimír V. Pod jednou střechou. *Praha – Moskva* 1960, 2, s. 123–124.

Samaan joukkoon kuuluvat myös Ralf Parven runojen käännökset,[213] jotka edustavat Tšekissä oikeastaan ensimmäisen kerran virolaista runoutta: Uno Lahtin kertomuksen käännös[214] ja Aadu Hintin *Tuuline rand* -romaanin käännös,[215] johon sisältyi Juhan Liivin runoja.

Sosialistista realismia, joskin samalla perinteistä virolaista romaanin kirjoittamistapaa esiteltiin August Jakobsonin teosten tšekinnöksissä.[216]

Uudelle balttilaisten maiden kirjallisuudelle on omistettu *Praha – Moskva*-aikakauslehden numero 8 vuodelta 1955. Yhteenvedon virolaisesta kirjallisuudesta kirjoitti siihen František Soukup.[217] Sama katsaus virolaisesta kirjallisuudesta ilmestyi samaan aikaan myös *Literární noviny* -lehdessä.[218] Soukup kirjoitti lyhyesti

---

[213]PARVE, Ralf. Holubi. *Přítel SSSR* 15, 1959, 8, příl. Kulturní besedy, s. 16. Käänt. J. Tafel; PARVE, Ralf. Váš přítel. *Mateřídouška* 7, 1951, 9, s. 129. Käänt. Jiří V. Svoboda.

[214]LAHT, Uno. Jedno drama. *Tvorba* 22, 1957, 4, s. 23. Käänt. B. Pick.

[215]HINT, Aadu. *Větrné pobřeží* (*Tuuline rand 1, 2*). Svět sovětů, Praha 1957. Käänt. Kyra Platovská, Juhan Liivin runoja käänt. Jana Štroblová; HINT, Aadu. Rozhovor s autorem Větrného pobřeží. *Literární noviny* 7, 1958, 25, s. 4. Keskustellut kp (Kyra Platovská); HINT, Aadu. Větné pobřeží (ote romaanista *Tuuline rand*). *Přítel SSSR* 15, 1959, 8, příl. Kulturní besedy, s. 1–16. Käänt. Kyra Platovská.

[216]JAKOBSON, August. *Rodina Kondorů*. Umění lidu, Praha 1950. Käänt. Hana Budínová; JAKOBSON, August. *Noc slunovratu: Povídky*. Vyšehrad, Praha 1952. Käänt. Jiřina Voříšková ja Vladimír Plainer; JAKOBSON, August. *Mezi nocí a dnem* (*Öö ja päeva piiril*). ČDLJ, Praha 1953. Käänt. Julie Dědičová; JAKOBSON, August. Matka. *Přítel SSSR* 15, 1959, 8, příl. Kulturní besedy, s. 10–12. Käänt. J. Voříšková; JAKOBSON, August. *Tři kapitáni* (*Ehitajad*). ČDLJ, Praha 1954. Käänt. Ivan Růžička; JAKOBSON, August. *Dva tábory* (*Kaks leeri*). ČDLJ, Praha 1959. Käänt. Hana Budínová; JAKOBSON, August. Předměstí bídných hříšníků. *Praha – Moskva* 1955, 8, s. 49–51. Käänt. Miloš Lukáš; JAKOBSON, August. Ve jménu budoucnosti. In *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*. Svaz Československo-sovětského přátelství, Praha 1958, s. 63–71. Käänt. (Miloš Lukáš); JAKOBSON, August. Komár a kůň (*Sääsk ja hobune*). *Lidová demokracie* 19, 1963, 77, s. 6. Käänt. Miloš Lukáš; JAKOBSON, August. Myš a vrabec. *Lidová demokracie* 25.8.1963, s. 6. Käänt. ML (Miloš Lukáš).

[217]SOUKUP, František. Estonsko. O estonské literatuře. *Praha – Moskva* 1955, 8, s. 40–43.

[218]SOUKUP, František. Čtyři století a patnáct let baltských literatur. *Literární noviny* 4, 1955, 32, s. 9.

Kreutzwaldista, Koidulasta, Vildesta ja perusteellisesti August Jakobsonista ja Hans Leberechtistä ja heidän draamoistaan. Viron sodanjälkeisestä draamakirjallisuudesta kirjoitti yhden artikkelin tšekkiläiseen *Lidové noviny* -lehteen myös virolainen kirjallisuuden tutkija Oskar Urgard.[219] Artikkelissaan hän arvosteli August Jakobsonin ja Aadu Hintin draamoja, mutta ainoastaan draamojen ideologista laatua.

1950-luvun ensimmäisen puolen virolaisen kirjallisuuden vastaanoton Tšekissä esittää lyhyesti František Soukup artikkelissaan *Literatura národů SSSR v Československu* (Neuvostoliiton kansojen kirjallisuus Tšekkoslovakiassa): ”Juuri Neuvostoliiton ei-slaavilaisten kansojen kirjallisuuden julkaiseminen on kiistämättömästi saattanut huonoon valoon koko Neuvostoliiton kirjallisuuden, sillä juuri tämä kirjallisuus oli usein pelkkää palstan täytettä kustantajien suunnitelmissa. Syynä ei ollut ei-venäläisen kirjallisuuden huono laatu, vaan sen epäkriittinen ja asiantuntematon julkaiseminen.”[220] Soukup kritisoi myös siihen aikaan tavallista käytäntöä kääntää jonkun toisen käännöksen kautta. Hän puhuu suoraan huonoista venäjän käännöksistä ja esimerkiksi mainitsee huonosti käännettyjä Jakobsonin draamoja. Lisäksi hän kummastelee, miksi Jakobsonin draamoja lainkaan käännetään, kun sen edeltäjien, August Kitzbergin tai Eduard Vilden, draamoista ei ole käännetty yhtään mitään.

Poikkeuksia kuitenkin löytyi. Virosta kai käänsi Kyra Platovská (Hintin kääntäjä). Hänestä en onnistunut löytämään mitään tietoa. Toinen on Miloš Lukáš, Jakobsonin kääntäjä. Miloš Lukáš on samanlainen ilmiö kuin jo mainittu Alois Koudelka *alias* O. S. Vetti. Myös Lukáš käänsi kolmestakymmenestä kielestä ja hänkin oli kiinnostunut esperantosta. Esperantistien seurassa hän tutustui jo 1920-luvulla virolaiseen Hilda Dreseniin, ja on siis mahdollista, että

[219]URGARD, Oskar. Dramatické písemnictví sovětské Estonie. *Lidové noviny* 58, 1950, 170, s. 5.

[220]SOUKUP, František. Literatura národů SSSR v Československu. *Praha – Moskva* 6, 1956, 7, s. 85–93.

Lukáš sai Dreseniltä virikkeen viron kielen opiskeluun. Vaikka artikkelissa *Estonská literatura v Čechách* (Virolainen kirjallisuus Tšekissä)[221] kirjoitetaan, että hän julkaisi virolaisten teosten ensimmäiset käännökset jo ennen sotaa, en ole niitä löytänyt. En ole löytänyt Naděžda Slabihoudován mainitsemaa Tuglasin *Viikingite veri* -kertomuksen käännöstäkään.[222] Tällaisia arvoituksia on muitakin. *Keel ja kirjandus* -aikakauslehdessä kirjoitettiin, että Lukáš käänsi Karl Ernst Särgavan tuotantoa.[223] Virolaisten kirjailijoiden tietosanakirjassa[224] lukee, että Lukeš on kääntänyt Faehlmannin ja Koidulan teoksia ja Silvi Väljalin kirjan *Jussikese seitse sõpra*. En ole löytänyt näitäkään käännöksiä. Väljalin lastenkirja on ilmestynyt, mutta Květuše Novákován kääntämänä vasta vuonna 1983.[225] Samassa lähteessä kirjoitetaan, että Lukáš käänsi koko *Kalevipoegin*. Tämä voi olla totta, mutta *Kalevipoeg* ei ole koskaan ilmestynyt tšekin kielellä kokonaisuudessaan. Artikkelissa *Za světlem*[226] Josef Rodr kirjoittaa, että Lukáš on juuri valmistamassa virolaisten kertomusten kokoelmaa *Svět sovětů* -kustantamoa varten. Esimerkkinä Rodr mainitsee Aadu Hintin kertomuksen *Jääminek*. On todennäköistä, että Lukáš käänsi nämä kaikki teokset, mutta ne ovat jääneet julkaisematta. Lukášin jäämistö on valitettavasti hävinnyt. Lukáš itse kirjoitti pienessä pakinassaan, että käänsi radioon Hans Laansalun radiodraaman *Valeühendus* (*Zmýlená spojení*) ja jonkin Male Schwarzin draaman.[227] Nekin ovat kadonneet. Tästä huolimatta Miloš

[221]SLABIHOUDOVÁ, Naděžda – VANĚK, Michal. Estonská literatura v Čechách. *Plav* 2010, 12, s. 41.

[222]SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Miloš Lukáš – překladatelský labužník. *Plav* 2010, 12, s. 49–50.

[223]TEDER, E. Suri Miloš Lukáš. *Keel ja kirjandus* 1976, 8, s. 512.

[224]*Eesti kirjanike leksikon*. Eesti raamat, Tallinn 2000.

[225]VÄLJAL(OVÁ), Silvi. *Jussík a jeho sedm přátel* (*Jussikese seitse sõpra*). Perioodika, Tallinn 1983. Käänt. Květuše Nováková.

[226]RODR, Josef. Za světlem. *Pochodeň* 1957, 12.7., s. 4.

[227]*Pochodeň* 58, 1969, 286, s. 1–2.

Lukášista on tullut kuuluisa virolaisen kirjallisuuden kääntäjä, etupäässä hänen *Kalevipoegin* käännöksensä takia.

Kalevipoegin lyhyet otteet ilmestyivät vuodesta 1955 lähtien.[228] Vuonna 1959 ilmestyi Lukášin *Syn Kalevův* -käännös,[229] joka kuitenkaan ei ollut koko *Kalevipoegin* käännös. Lukáš näet käänsi jokaisesta kappaleesta vain osan ja kertoi loput kahdella tai kolmella lauseella. *Kalevipoegin* julkaisu ei herättänyt suurta huomiota. Runoilija Zdeněk Vavřík kirjoitti siitä lyhyen arvostelun,[230] jossa hän tuumaa, että *Kalevipoeg* on laulu vapaudenkaipuusta ja että ”se viettää muistoa rakkaudesta venäläisiin”. Vavříkin arvostelu kuitenkin pohjautuu täysin Lukášin loppusanoihin, joissa Lukáš kirjoitti samanlaisen väitteen.[231] Käännöskritiikin kirjoitti kääntäjä Marta Čížková.[232] Hänen mielestään käännöksessä on liikaa vanhentuneita, epäselviä sanoja, transgressiivejä ja pluskvamperfekteja, joita tšekissä ei käytetä enää, ja arkaistinen sanajärjestys. 60 vuotta vanhempi *Kalevalan* tšekinnös „vaikuttaa huomattavasti nykyaikaisemmalta kun uusi Lukášin käännös.” Miloš Lukášin aikomuksena todennäköisesti oli kääntää *Kalevipoeg* samalla tavoin kuin Josef Holeček käänsi *Kalevalan*. Näyttää kuitenkin siltä, että Holečekin nerokasta käännöstä, joka kyllä oli aikoinaan arkaistinen ja jossa hän käytti useampia uudissanoja, ei ole ollut mahdollista jäljitellä. Lukášin käännös ei näet ole vakuuttava Holečekin käännökseen verrattuna.

---

[228]KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. Kalevipoeg (ote). *Praha – Moskva* 1955, 8, s. 45–46. Käänt. Miloš Lukáš; KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. Kalevipoeg (ote). In *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*. Svaz Československo-sovětského přátelství, Praha 1958, s. 51–52. Käänt. (Miloš Lukáš); KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. Kalevipoeg (ote). *Texty* 1969, 3, s. 3–7. Käänt. Miloš Lukáš.

[229]KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. *Syn Kalevův.* (*Kalevipoeg*) Svět sovětů, Praha 1959. Käänt. Miloš Lukáš.

[230]V. (Zdeněk Vavřík). Hrdinský zpěv (Kalevipoeg). *Tvorba* 25, 1960, 3, s. 67.

[231]KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. *Syn Kalevův.* (*Kalevipoeg*) Svět sovětů, Praha 1959, s. 224.

[232]ČÍŽKOVÁ, Marta. Překlady a archaizace (O Kalevipoegu). *Plamen* 2, 1960, 8, s. 128–129.

1950-luvulla ilmestyi kolme virolaisen kirjallisuuden antologiaa, joista kahteen käänsi virolaisia teoksia Miloš Lukáš. Toinen oli *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury* (Balttitaivaan alla. Liettualaisen, latvialaisen ja virolaisen kirjallisuuden valikoima) ja siihen sisältyy Juhan Liivin, Debora Vaarandin, Matthias Johann Eisenin ja August Jakobsonin teoksia.[233] Toinen oli *Praha – Moskva* -aikakauslehden balttilainen numero, johon sisältyi sama Eisenin tarina, ote Eduard Vildenin *Mahtra sõda* -romaanista ja Jakobsonin teosten pakollinen näyte.[234] Kolmas antologia, *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho*. *Poetae in exilio*, ilmestyi Ruotsissa ja oli kaksikielinen. Antologian toimittajat olivat slavisti ja kielitieteilijä Peeter Arumaa, joka oli yhteistyössä Prahan kielitieteellisen piirin kanssa,[235] ja Robert Vlach *alias* Jiří Kavka. Antologiaan sisältyi tietenkin maanpaossa olevien tšekkiläisten ja virolaisten (Adson, Kangro, Kolk, Rannit, Suits, Under, Visnapuu) runoilijoiden teoksia.[236] Robert Vlach toimi vuosina 1955–58 Lundin

[233]LIIV, Juhan. Všední povídka – Ptačí hnízdo. In *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*. Svaz Československo-sovětského přátelství, Praha 1958, s. 53–57. Käänt. (Miloš Lukáš); VAARANDI(OVÁ), Debora. V Leninově knihovně. In *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*. Svaz Československo-sovětského přátelství, Praha 1958, s. 62–63. Käänt. (Miloš Lukáš); EISEN, Matthias Johann. Koit a Hämerik. In *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*. Svaz Československo-sovětského přátelství, Praha 1958, s. 52. Käänt. (Miloš Lukáš); JAKOBSON, August. Ve jménu budoucnosti. In *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*. Svaz Československo-sovětského přátelství, Praha 1958, s. 63–71. Käänt. (Miloš Lukáš).

[234]EISEN, Matthias Johann. Koit a Hämerik. *Praha – Moskva* 1955, 8, s. 44. Käänt. Miloš Lukáš; VILDE, Eduard. Válka v Mahtře. *Praha – Moskva* 1955, 8, s. 47–48. Käänt. Miloš Lukáš; JAKOBSON, August. Předměstí bídných hříšníků. *Praha – Moskva* 1955, 8, s. 49–51. Käänt. Miloš Lukáš.

[235]HEBEDOVÁ, Petra – HOFÍRKOVÁ, Lucie. *Estonsko*. Libri, Praha 2012, s. 107.

[236]RANNIT, Aleksis. Katedrála v Chartres (*Chartres´i Katedraal*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho*. *Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 44–47. Käänt. Jiří Kavka; ADSON, Artur. Oblaky (*Pilve*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho. Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 30–31. Käänt. František Listopad; KANGRO, Bernard. Barva podzimu (*Sügise värv*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho*. *Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 34–35. Käänt. Jiří Kovtun; KOLK,

yliopistossa ja oli *Knižnice lyriky* -kirjasarjan (Lyriikan kirjasto) toimittaja. Virolais-tšekkiläinen antologia oli tämän kirjasarjan viides julkaisu. Kirjasarjan kustantaja, *Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger*, oli lisäksi Vlachin perustama. Antologia on asymmetrinen siinä mielessä, että ainakin kolme virolaisista tekijöistä (Peeter Arumaa, Marie Under ja Artur Adson) oli kiinnostunut tšekkiläisestä kirjallisuudesta ja käänsikin sitä, mutta toisaalta tšekkiläisistä tekijöistä kukaan ei ollut tietääkseni erityisen kiinnostunut virolaisesta kirjallisuudesta.

Kahdessa kokoelmassa ilmestyi myös virolaisia satuja. Toinen oli jo monesti mainittu Vladislav Stanovskýn ja Jan Vladislavin maailman satujen antologia,[237] toinen *Diamantová sekera. Baltské pohádky* (Timanttikirves. Balttilaisia satuja).[238] Vaikka jälkemmäinen

---

Raimond. Jih (*Lõunamaa*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho*. *Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 40–41. Käänt. Pavel Javor; SUITS, Gustav. A nade mnou se chvějí osiky (*Värisevate haabade all*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho*. *Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 50–51. Käänt. Robert Vlach; UNDER(OVÁ), Marie. Účtování (*Aruand*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho*. *Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 54–55. Käänt. Věra Stárková; VISNAPUU, Hendrik. Přeložte má slova (*Tõlkige mu sõne*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho*. *Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 60–63. Käänt. Jiří Kavka.

[237]Proč mají zajíci zaječí pysk. In STANOVSKÝ, Vladislav – VLADISLAV, Jan. *První strom pohádek z celého světa*. Euromedia Group – Knižní klub, Praha 2008 (4. painos; 1. painos SNDK, Praha 1958; 2. painos 1964; 3. painos Albatros – Knižní klub, Praha 1999), s. 209; O poctivém životě, dobrém srdci a veselé mysli. In STANOVSKÝ, Vladislav – VLADISLAV, Jan. *První strom pohádek z celého světa*. Euromedia Group – Knižní klub, Praha 2008 (4. painos; 1. painos SNDK, Praha 1958; 2. painos 1964; 3. painos Albatros – Knižní klub, Praha 1999), s. 79–81; O vlkovi a jelenovi. In STANOVSKÝ, Vladislav – VLADISLAV, Jan. *Druhý strom pohádek z celého světa*. Il. Stanislav Kolíbal. Euromedia Group – Knižní klub, Praha 2009 (4. painos; 1. painos SNDK, Praha 1959; 2. painos 1964; 3. painos Albatros – Knižní klub, Praha 1999), s. 92.

[238]Vlk a ovečka. In *Diamantová sekera. Baltské pohádky* (*Skazki narodov Pribaltiki*). Svět sovětů, Praha 1956; 2. paainos 1958; 3.painos 1960; 4. painos 1964; 5. painos Lidové nakladatelství, Praha 1970; 6. painos 1979; 7. painos 1983; 8. painos 1988; 9. painos Computer Press, Brno 2008. Käänt. Jaroslav Tichý, s. 10–13; Tajné slovo, s. 16–19; Jak se sovy učily zpívat, s. 23–24; Tříska a Kůra, s. 38–42; Kůň a komár, s. 45–46; Vazač košťat, s. 49–54; Chytrá vesničanka, s. 58–68; Mladý kovář, s. 78–83;

oli kielellisesti huono, siinä kaikui voimakkaasti venäjän käännös, eikä siinä mainittu lähteitä eikä satujen alkuperää. *Diamantová sekera* saavutti niin suuren suosion, että sitä julkaistaan vielä nykyisinkin. Molemmissa kokoelmissa oli osittain samanlaisia virolaisia satuja. Muutama satu ilmestyi aikaisemmin tai myöhemmin erikseenkin: esimerkiksi satu *Miksi on jäniksellä huulihalkio*, joka on ilmestynyt tšekin kielellä mainittujen kokoelmien ohella myös erikseen ainakin kolme kertaa.[239] Yksi virolainen satu ilmestyi lisäksi Neuvostoliiton kansojen satujen antologiassa *Kouzelný mlýnek* (Taikamylly).[240]

Välitetyn tendenssikirjallisuuden muut edustajat 1950-luvulla Tšekissä olivat Egon Rannet,[241] Eduard Männik,[242] M. (Märt?) Raud[243] ja Erni Krusten.[244] Vuonna 1957 Tšekissä vieraili Johannes Semper; vierailusta tiedotti Václav Jonáš,[245] joka keskusteli Semperin kanssa. Selostuksen mukaan Semper oli käynyt Tšekissä jo vuonna 1936 ja tavannut Karel Čapekin, František (François) Kupkan ja František Langerin. Semperin sanojen mukaan hän luki Sládekin runon *Emigranti* (todennäköisesti se on runo *Vystěhovalci* [Pakolaiset] kokoelmasta *Jiskry na moři*, 1880), joka ilmestyi viroksi

---

Divotvorný mlýnek, s. 93–97; Zapovězený uzel, s. 98–105; Proč je voda v moři slaná?, s. 147–152.

[239]Proč má zajíc rozpolcený pysk. *Rovnost* 72, 1957, 84, s. 6; Proč má zajíc rozpůlený pysk. *Mateřídouška* 18, 1962, 4, s. 11. Käänt. Miloš Willig; Proč má zajíc zaječí pysk. *Sovětská literatura* 1979, 9, s. 158. Käänt. Olga Kohoutová.

[240]Kouzelný mlýnek. In *Kouzelný mlýnek. Pohádky národů Sovětského svazu* (BULATOV, M. *Čuděsnaja melnica*. Moskva – Leningrad 1951). SNDK, Praha 1953, s. 37–40. Käänt. Anna Petříková.

[241]RANNET, Egon. *Zbloudilý syn* (*Kadunud poeg*). Dilia, Praha 1959. Käänt. Alena Morávková.

[242]MÄNNIK, Eduard. *Zkouška srdcí* (*Südamete proov*). Naše vojsko, Praha 1953. Käänt. Ruda Havránková.

[243]RAUD, M. Bodlák. *Zemědělské noviny* 13, 1957, 101, s. 3. Käänt. B.P. (Bohumil Pick).

[244]KRUSTEN, Erni. Nešťastná láska (*Õnnetu armastus*). *Lidová demokracie* 14, 1958, 8.6., s. 6. Přel Miloš Lukáš.

[245]JONÁŠ, Václav. Na besedě s estonským spisovatelem J. Ch. Semperem. *Jiskra* 1957, 93, s. 5.

vuonna 1887, ja Karolína Světlán *Vesnický román* -romaanin vironkielisen käännöksen kai vuodelta 1889. Semperin tuotannosta ei kerrota lähes mitään.

Lukášin kääntämän Kreutzwaldin ja Liivin tuotannon ohella ilmestyi 1950-luvulla Tšekissä myös erään muun virolaisen klassikon, nimittäin Anna Haavan runon käännös venäjästä.[246] Tätä seurasivat jo 1960-luvun alussa Eduard Vilden *Külmale maale* -romaanin käännös virosta, [247] Oskar Lutsin *Kevad* -novellin käännös venäjästä[248] ja Friedebert Tuglasin kertomusten käännökset joko venäjästä[249] tai virosta.[250] Näitä teoksia ei kuitenkaan arvosteltu.

Virosta käänsi tietenkin eniten Miloš Lukáš, joka tšekinsi August Jakobsonin eläinsatuja,[251] Erni Krustenin Unohdettu nimi -kertomuksen[252] ja Lehte Hainsalun kertomuksen *Öö*.[253] Marie Hledíková käänsi todennäköisesti myös virosta Eno Raudin romaanin *Roostevaba Mõõk*.[254]

Kaikista tendesseistä poikkeava on kuitenkin Uku Masingin ilmiö Tšekissä. Vuodesta 1960 vuoteen 1973 ilmestyi saksan tai

[246]HAAVA (väärin CHAAVA), Anna. Jedenkrát jenom sláva bývá. *Svět sovětů* 21, 1958, 10, obálka s. 4. Käänt. Jana Moravcová.

[247]VILDE, Eduard. *Do chladného kraj*e (*Külmale maale*). SNKLHÚ, Praha 1960. Käänt. Kyra Platovská.

[248]LUTS, Oskar. *Jaro* (*Kevad*). Svět sovětů, Praha 1961. Z ruštiny přel. Olga Mašková.

[249]TUGLAS, Friedebert. Záhada jednoho života. *Rudé právo* 29.11.1969, příl. Haló sobota, s. 8–9. Käänt. Oldřich Rafaj.

[250]TUGLAS, Friedebert. Žízeň po vědění (*Teaduse igatsus*). *Pochodeň* 54, 1965, 291, s. 5. Käänt. Miloš Lukáš; TUGLAS, Friedebert. Žízeň po vědění (*Teaduse igatsus*). *Rudé právo* 46, 1966, 22, příl., s. 1. Käänt. Miloš Lukáš.

[251]JAKOBSON, August. Komár a kůň (*Sääsk ja hobune*). *Lidová demokracie* 19, 1963, 77, s. 6. Käänt. Miloš Lukáš; JAKOBSON, August. Myš a vrabec. *Lidová demokracie* 25.8.1963, s. 6. Käänt. ML (Miloš Lukáš).

[252]KRUSTEN, Erni. Zapomenuté jméno. *Pochodeň* 56, 1967, 262, s. 5. Käänt. Miloš Lukáš.

[253]HAINSALU(OVÁ), Lehte. Noc (*Öö*). *Pochodeň* 1967, 202, 26.–27. 8., s. 5. Käänt. Miloš Lukáš; HAINSALU(OVÁ), Lehte. Noc (*Öö*). *Svět sovětů* 30, 1967, 50, s. 19–20. Käänt. Miloš Lukáš.

[254]RAUD, Eno. *Konec černého supa* (*Roostevaba Mõõk*). Svět sovětů, Praha 1962; 2. painos Lidové nakladatelství, Praha 1969. Käänt. Marie Hledíková ja Jaroslav Tafel.

englannin kielellä kuusi hänen uskonopillista artikkeliaan Kaarlen yliopiston Evankelisen teologisen tiedekunnan aikakauslehdessä *Communio viatorum*.[255] En osaa kertoa siitä mitään tarinaa – kuinka hän tutustui siihen aikakauslehteen tai sitä toimittaviin ihmisiin jne. –, koska kaikki senaikaiset aikakauslehden toimittajat ovat jo kuolleet. Uku Masingin kaunokirjallista tuotantoa kuitenkaan ei koskaan ole käännetty tšekkiin.

Propagandaan pohjautuvaa kiinnostusta teatteriin ilmeni vielä 1960-luvulla. Venäjän kautta käännettiin Ardi Liivesin draama *Uusaasta öö*[256] ja haastateltiin virolaista teatteritutkija ja näytelmäkirjailija Voldemar Pansoa.[257] Lisäksi haastateltiin tšekkiläisen kirjallisuuden kääntäjä Lembit Remmelgasia, joka on kääntänyt Jaroslav Hašekin ja Milan Kunderan teoksia.[258] Samaan kiinnostukseen neuvostoliittolaista draamaa kohtaan voi lukea myös Juhan Smuulin teoksien käännöksiä. Hänen *Lea*-draamansa tšekinnös ilmestyi jo vuonna 1960.[259] Tätä seurasi vuonna 1961 *Jäine raamat* -reportaasiromaanin käännös, kuitenkin käännettynä venäjästä.[260] Tšekissä tuntematon genre herätti huomiota. Kirja arvosteltiin viisi

[255]MASING, Uku. Das Evangelium des Alten Testamentes. *Communio viatorum* 3, 1960, 2, s. 123–132; MASING, Uku. Die Leute von Kumrān und das Alte Testament. *Communio viatorum* 3, 1960, 3–4, s. 243–246; MASING, Uku – RÄTSEP, Kaide. Barlaam and Joasaphat. *Communio viatorum* 4, 1961, 1, s. 29–36; MASING, Uku. Confessio amantis. *Communio viatorum* 4, 1961, 2, s. 139–160; MASING, Uku. Panta dynata. *Communio viatorum* 6, 1963, 4, s. 242–262; MASING, Uku. De hermeneutica. *Communio viatorum* 16, 1973, 1–2, s. 1–29.

[256]LIIVES, Ardi. *Poslední noc v roce* (*Uusaasta öö*). Dilia, Praha 1960. Käänt. Otakar Fencl.

[257]PANSO, Voldemar (väärin PAANSOO, Valdemar). Rozhovor s mladým přítelem o věčnosti. *Rudé právo* 29.11.1969, příl. Haló sobota, s. 9. Käänt. Oldřich Rafaj.

[258]REMMELGAS, Lembit. Přišel k nám ze země ostrovů a jezer (haastattelu). *Rudé právo* 22.11.1969. Haastatellut (ir) (Irena Maňáková).

[259]SMUUL, Juhan. *Lea* (*Lea*). Dilia, Praha 1961. Käänt. Kyra Platovská.

[260]SMUUL, Juhan. *Ledová kniha* (*Jäine raamat*). Státní nakladatelství krásné literatury a umění, Praha 1961; 2. painos 1961. Käänt. Tereza Silbernáglová ja Josef Dítě.

kertaa,[261] ja arvosteluissa korostettiin niitä piirteitä, joita genre-esikuvissa (matkakertomuksessa, reportaasissa) tavallisesti ei ole: ”ajatuksien seikkailu” verrattuna pelkkien matkatapahtumien kuvaukseen ja ”kiihtymätön rytmi”. ”Lukijan eteen avautuu pikku hiljaa elämän käsitys ja ihmisten ajattelun maailma.”[262] ”Objektiivista kuvausta” ikään kuin rikkovat subjektiiviset, lyyriset osat sekä paluumatka lapsuuteen.[263] Toisaalta ilmestyi myös ideologisia tendenssiarvosteluja, joiden mukaan kirja on todiste siitä, että ”uusi”, neuvostoliittolainen ihminen pärjää antarktisissa ja vaativissa olosuhteissa.[264]

Smuulin teoksia käännettiin koko poliittisesti vapaamman 1960-luvun ajan,[265] ja vaikka kiinnostus virolaiseen kirjallisuuteen oli jo vähenemässä, Smuulin teosten käännökset laajensivat Viron kirjallisuuden käännösten harventuvaa joukkoa.

Vladimír Macura käänsi viimeksi Smuulin teoksen,[266] ja viimeinen pidempi maininta Smuulista ilmestyi vuosi myöhemmin.[267]

---

[261]FRANĚK, Jiří F. Fejeton o hřejivé knize. *Tvorba* 26, 1961, 31, s. 724–725; Za „Ledovou knihu“. *Kalendář Světa sovětů 1962*, 1961, s. 72–80; bn (NEUMAN, Bohumil). Málo tepla, ale mnoho lidskosti… *Praha – Moskva* 25, 1961, 11, s. 691–692; MACHONIN, Sergej. Dobrodružství cesty myšlenek. *Rudé právo* 41-42, 1961, 202, s. 3; HAVRÁNKOVÁ, Zdeňka. Jedna z cest nové sovětské prózy. *Bulletin Ústavu ruského jazyka a literatury* 7, 1963, s. 257–266.

[262]MACHONIN, Sergej. Dobrodružství cesty myšlenek. *Rudé právo* 41-42, 1961, 202, s. 3.

[263]HAVRÁNKOVÁ, Zdeňka. Jedna z cest nové sovětské prózy. *Bulletin Ústavu ruského jazyka a literatury* 7, 1963, s. 263.

[264]bn (NEUMAN, Bohumil). Málo tepla, ale mnoho lidskosti… *Praha – Moskva* 25, 1961, 11, s. 691–692.

[265]SMUUL, Juhan. *Japonské moře, prosinec* (*Jaapani meri, detsember*). Svět sovětů, Praha 1965. Käänt. Tereza Silbernáglová; SMUUL, Juhan. *Punťa mořeplavec* (*Meremees Murka*). Svět sovětů, Praha 1965. Käänt. Josef Sedlák; SMUUL, Juhan. Píseň smrti. *Čtení o Sovětském svazu* 16, 1967, 10, s. 42–46. Käänt. Dagmar Klementová; SMUUL, Juhan. Maria. *Zemědělské noviny* 29, 1973, 292, s. 2. Käänt. Vladimír Macura.

[266]SMUUL, Juhan. Maria. *Zemědělské noviny* 29, 1973, 292, s. 2. Käänt. Vladimír Macura.

[267]KROPÁČ, Zdeněk. Tichý rozhovor s Juhanem Smuulem. *Rudé právo* 54–55, 1974, 19, s. 6.

Macuran luultavasti ensimmäinen virolaisen kirjallisuuden käännös oli samalla myös hänen viimeinen Viron teoksen käännöksensä venäjästä. Jo seuraavana vuonna eli vuonna 1974 Macura todennäköisesti tapasi virolaisen bohemisti Leo Metsarin ja innostui virosta, jonka oppi suhteellisen nopeasti.[268] 1970-luvun toisen puolen kuluessa tuli Macurasta virolaisen kirjallisuuden paras tšekkiläinen tutkija sekä kääntäjäkin. Hänen virosta kääntämiään kirjoja oli melkein kaksikymmentä ja muita, aikakauskirjoissa ja lehdissä ilmestyneitä käännöksiään oli lähes kahdeksankymmentä. Macura kirjoitti lisäksi kääntämiinsä kirjoihin useampia loppusanoja. Hänen lukuisat tutkielmansa virolaisesta kirjallisuudesta ilmestyivät eri lehdissä ja aikakauskirjoissa, jopa erillisinä monografioina. Sen jälkeen, kun Macura käänsi virolaista kirjallisuutta, ei sama ole ollut mahdollista. Käännökset venäjän kautta vähenivät samoin kuin sattumanvarainen teosten valinta. Vaikka esimerkiksi Miloš Lukáš ja hänen toverinsa Jevgenij Timofejev käänsivät suoraan virosta, heidän valintansa olivat hyvin satunnaisia. 1970-luvulla, virolaisten uuden ja kirjallisesti vahvan sukupolven nousun jälkeen, molemmat julkaisivat Hradec Královéssa ilmestyneessä *Pochodeň*-lehdessä (Miloš Lukáš oli opettaja paikallisessa lukiossa) vain muutamia joko klassikkojen tai toisarvoisten kirjailijoiden teosten käännöksiä.[269]

---

[268]Vrt. SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Co bylo před Česko-estonským klubem? *Zpravodaj Česko-estonského klubu* 2001, Praha, s. 7–8. Slabihoudová kirjoittaa samassa artikkelissa, että ”Macura alkoi siihen aikaan kääntää virolaista runoutta (...) ja julkaista sitä tuntemattoman työmiehen runoina.” (s. 8) Valitettavasti en tiedä, mitä tämä voi tarkoittaa, sillä ei ole mahdollista etsiä käännöksiä ”tuntematon työmies” –hakusanalla.

[269]ANGERVAKS, Hugo. Jízda k soudu. *Pochodeň* 1970, 210, 5.–6. 9., s. 4. Käänt. Miloš Lukáš; ANGERVAKS, Hugo. Úsměv. *Pochodeň* 1970, 68, 21.–22. 3., s. 6. Käänt. Miloš Lukáš; KRUUSVALL, Jaan. Dědictví. *Pochodeň* 66, 1977, 268, Magazín Pochodně, s. 6. Käänt. Jevgenij Timofejev; PEEGEL, Juhan. Starý jídelní stůl. *Pochodeň* 61, 1972, 141, s. 6. Käänt. Miloš Lukáš; PLOOM, Asta. Akvarel písečného ostrova. *Pochodeň* 24.-25.6.1978, s. 6. Käänt. Jevgenij Timofejev; PÕDER, Rein. Podivný vlak. *Pochodeň* 1975, 64, s. 7. Käänt. J. Timofejev; SARAPUU, Jaak. Stará učitelka. *Pochodeň* 65, 1976, 56, s. 7. Käänt. Jevgenij Timofejev; SIRGE, Rudolf. Aťsisi. *Pochodeň* 59, 1970, 240, s. 7. Käänt. (Miloš Lukáš?); TAMMSAARE, Anton Hansen. Kolportérka č. 17 (*Lehekandja Nr. 17*). *Pochodeň* 61, 1972, 95, s. 6. Käänt. (Miloš

Vasta Vladimír Macura on ollut se ihminen, joka on systemaattisesti tuonut Tšekkiin uusimman ja korkeasti arvostetun virolaisen kirjallisuuden näytteitä. Hänen virolaisen runouden käännöksensä ovat itse asiassa ensimmäiset todelliset tšekinnökset, sillä kaikki ennen sitä ilmestyneet runojen käännökset olivat toisen kielen kautta välittämisen takia huonoja ja lähteiltään kaukaisia. Macura todistaa sen itse artikkelissaan *Estonská literatura v českých překladech* (Viron kirjallisuuden tšekinnöksiä),[270] jossa hän mainitsee Smuulin kirjoihin sisältyviä virolaisia runoja (Jakob Liiv, Sütiste, August Alle, Marie Under jne.), jotka ovat samalla tavoin huonosti venäläisistä käännöksistä käännettyjä kuten edelliset Haavan ja Parven runojen käännökset, joita Macuran mielestä ei ole edes mahdollista pitää kännöksinä.

Macura julkaisi vuonna 1977 senaikaisen virolaisen runouden antologian *Zvony v jezerech* (Kelloja järvissä). Valikoimassa ilmestyi Semperin, Alverin, Sangin, Vaarandin, Vladimir Beekmanin, Krossin, Rummon, Traatin, Kaplinskin ja Luikin runoja[271] sekä Macuran esipuhe

---

Lukáš?); TUGLAS, Friedebert. Jaro (*Kevad*). *Pochodeň* 64, 1975, 69, s. 7. Käänt. Miloš Lukáš; TUGLAS, Friedebert. U silnice (*Tee ääres*). *Pochodeň* 62, 1973, 238, s. 6–7. Käänt. Miloš Lukáš; TUGLAS, Friedebert. Zlost (*Viha*). *Pochodeň* 61, 1972, 111, s. 6. Käänt. Miloš Lukáš.

[270]MACURA, Vladimír. Estonská literatura v českých překladech. *Tvorba* 1974, 18, příloha Literatura – umění – kritika č. 5, s. 15.

[271]ALVER(OVÁ), Betti. V mlze – Těžká krůpěj vosku – Malíř ve lví kleci – Kanibal – Hýřil – Paličák – Múze – Poslední přání – Zas a znova. In *Zvony v jezerech*. Československý spisovatel, Praha 1977, s. 37–47. Käänt. Jiří Žáček; BEEKMAN, Vladimir. Dlouhá cesta – Mořské nebe – Arnika – Stará fotografie, s. 69–78. Käänt. Vladimír Macura; KAPLINSKI, Jaan. Není útěchy – Autore Školní poetiky pověz – Být Ikarem – Ty jsi už přišla – Včerejším parnem – Všechny cesty jsou změřeny – Současnosti jsi těsná – Přijdou svátky – Chtěl bych – Grónsko – Na Obloukovém mostě, s. 117–129. Käänt. Vladimír Macura; KROSS, Jaan. Ten, kdo odděluje uhlí od kamene – Vodní hodiny – Chvíle – Těsně – Objevení světa – (Úryvek z poémy, s. 79–90. Käänt. Vladimír Macura; LUIK(OVÁ), Viivi. Matčin dopis – Babička – Holčička – Vzpomínka – Předem domluvené setkání – Koukej ty si myslíš – Stará paní – Věčnost, s. 131–141. Käänt. Michal Černík; RUMMO, Paul-Eerik. Chvála nesouměrnosti – Hleďte toho trylkujícího skřivánka – Září. Okamžiky a meditace – (Úryvky) – Dárky – Moře. Léto – Na hřbetě šedých mlh, s. 91–101. Käänt. Jaroslav Kabíček; SANG, August. Sen – Šturmy a formy – Galileo Galilei – Dišputát se smrtí, s. 49–57. Käänt. Vladimír Macura; SEMPER, Johannes. Provazolezec – Poezie – Jak je

virolaisen runouden historiasta Petersonista 1970-lukuun asti. Vaikka Macura ei itse kääntänyt valikoiman jokaista runoa, on todennäköistä, että hän ainakin teki niiden ensimmäiset filologiset käännökset. Tämä näkyy myös siitä, että esimerkiksi Jiří Žáčekin kääntämä Betti Alverin *Zas a znova* -runo ilmestyi vuosi ennen antologian julkaisua *Tvorba*-lehdessä Jiří Žáčekin sekä myös Vladimír Macuran kääntämänä.[272] (Tšekkiläisen runoilija Jiří Žáčekin ja Vladimír Macuran yhteistyö toteutui useampia kertoja.) Mainittujen runoilijoiden teosten käännöksiä oli ilmestynyt ennen antologiaa aikakauskirjoissa ja muissa, maailman- sekä Neuvostoliiton runouden valikoimissa.[273]

---

to možné? – Pravda – Moment mélancolique – Lásko, až jednou zemřeš – Mé okno z šestnácti tabulek – První pláč – Ty listy knih jak opadalé listy, s. 27–35. Käänt. Vladimír Macura; TRAAT, Mats. Jsem jen kus šedivého magnetitu – Denní zprávy – Pozdní jehňátka – Malý ptačí trh – První mrazík – Přetěžký skvoste jara – Jabloně – Lekce – Šikmý stín špičáků, ač dravec upoután – Pokud – Jaro v Praze, s. 103–116. Käänt. Josef Peterka; VAARANDI(OVÁ), Debora. Lidé se dívají na moře – Topol s ptákem – Housle noci – Silnice – Město – Jedna vánoční vzpomínka, s. 59–68. Käänt. Oldřich Rafaj.

[272]ALVER(OVÁ), Betti. Zas a znova. *Tvorba* 1976, 45, příl. LUK, s. 16. Käänt. vm (Vladimír Macura) ja jž (Jiří Žáček).

[273]KAPLINSKI, Jaan. Ach průsvitnosti Monstera deliciosa…. *Mladá fronta* 32, 1976, 187, příl. 52 víkendů MF 31, s. 5. Käänt. Vladimír Macura; KAPLINSKI, Jaan. Báseň. *Tvorba* 1976, 45, příl. Literatura – umění – kritika 11, s. 3. Käänt. Vladimír Macura; KAPLINSKI, Jaan. Básně. *Mladý svět* 19, 1977, 6, s. 20–21. Käänt. Vladimír Macura ja Küllike Raiend; KAPLINSKI, Jaan. Bílá čára nad Võrumaa. *Světová literatura* 21, 1976, 3, s. 133–139. Käänt. Vladimír Macura ja Küllike Raiend; KAPLINSKI, Jaan. Bratříčku stohu. *Tvorba* 1976, 45, příl. LUK, s. 3. Käänt. vm (Vladimír Macura) ja jž (Jiří Žáček); LUIK(OVÁ), Viivi. Dcerka – Elégie z expresu Baltik. *Mladý svět* 19, 1977, 6, s. 20–21. Käänt. Vladimír Macura ja Küllike Raiend; RUMMO, Paul-Eerik. Balada o střepině v srdci. In *Země sovětů v poezii a próze*. Svazek I. Lidové nakladatelství, Praha 1977, s. 346. Käänt. Jaroslav Kabíček; RUMMO, Paul-Eerik. Přemítání o Juhanu Liivovi. *Tvorba* 1976, 45, příl. Literatura – umění – kritika 11, s. 3. Käänt. vm (Vladimír Macura) ja jž (Jiří Žáček); SEMPER, Johannes. Až k slzám krásné. In *Země sovětů v poezii a próze*. Svazek I. Lidové nakladatelství, Praha 1977, s. 312. Käänt. Vladimír Macura; SEMPER, Johannes. Až k slzám krásné. *Zemědělské noviny* 30, 1974, 102, s. 3. Käänt. Vladimír Macura; SEMPER, Johannes. Je až k slzám krásné, že žiješ… *Tvorba* 1974, 18, příloha Literatura – umění – kritika, s. 15. Käänt. Vladimír Macura; SEMPER, Johannes. Smrt v lese. *Zemědělské noviny* 29, 1973, 256, s. 2. Käänt. Vladimír Macura; VAARANDI(OVÁ), Debora. Estonsko, jak ho vidím. In *Země sovětů v poezii a próze*. Svazek I. Lidové nakladatelství, Praha 1977, s. 266. Käänt. Vladimír Macura.

Toisaalta Macuran valikoima myös inspiroi virolaisen runouden uusia käännöksiä ja niiden (ja myös valikoimassa ilmestyneiden käännösten) julkaisemista. Sen jälkeenkin on ilmestynyt Semperin, Traatin ja Vaarandin runoja[274] sekä muiden runoilijoiden teoksia, jotka jostain syystä eivät mahtuneet Macuran valikoimaan, esimerkiksi Juhan Viiding *alias* Jüri Üdi, Arvi Siig tai Lilli Promet.[275]

Zvony v jezerech -valikoimasta kirjoitettiin arvosteluja useampia kertoja.[276] Václav Vodák kirjoitti, että ”Runoilijoiden ääni on useimmiten ajatteleva, vaitelias, epäpateettisen kiihkeä, kai ainoastaan August Sangin ironis-sarkastinen sävy on tästä tunnelmasta vähän poikkeava.”[277] Ironiaa ja satiiria taas siirsi Rummon ja Traatin nimiin Josef Rumler, joka lisäksi totesi, että

[274]SEMPER, Johannes. Zamčená sýpka. In *Sovětská poezie*. Odeon, Praha 1981, s. 126–127. Käänt. Vladimír Macura; TRAAT, Mats. První láska – Já a ty – Vztah k životu. *Štafeta* 10, 1978, 1, s. 3–4. Käänt. Ivan Dorovský; TRAAT, Mats. Vztah k životu. *Universitas 77* 10, 1977, 4, s. 2. Käänt. Ivan Dorovský; TRAAT, Mats. Jaro v Praze. In *Lyrické dopisy do Čech*. Československý spisovatel, Praha 1980, s. 81–82. Käänt. Josef Peterka; VAARANDI(OVÁ), Debora. Tvoje tvář… In *Myslím na tebe. Výbor ze sovětské milostné lyriky* (*Pesnj ljubvi*). Mladá fronta, Praha 1978, s. 278. Käänt. Jaroslav Kabíček.

[275]ÜDI, Jüri. Rarášci. *Mladý svět* 19, 1977, 6, s. 20–21. Käänt. Vladimír Macura ja Küllike Raiend; SIIG, Arvi. Babička – Je marné psát rákosem na vodu – Suchopár – Srpen – Mládí. *Sovětská literatura* 1977, 5, s. 151–153. Käänt. Hana Vrbová; PROMET(OVÁ), Lilli. Černý den – Ó, majestáte symfonie. *Svět socialismu* 1979, 4, s. 22. Käänt. Vladimír Michna; PROMET(OVÁ), Lilli. Černý den. *Pochodeň* 12.-13.2.1977, s. 6. Käänt. Karel Nebeský; PROMET(OVÁ), Lilli. Don Alfredo. *Mladá fronta* 18.9.1976, příl., s. 4–5. Käänt. Karel Kučera; PROMET(OVÁ), Lilli. Guernica. *Svoboda* 8.9.1973, příl. s. 11. Käänt. Marie Neznalová; PROMET(OVÁ), Lilli. Láska – Aby země rozkvetla – Do přítomnosti. *Svět socialismu* 12, 1979, 18, s. 27. Käänt. Marie Bulecová; PROMET(OVÁ), Lilli. Láska na celý život. *Naše rodina* 1975, 40, s. 6. Käänt. M.N. (Milena Nyklová-Veselá).

[276](zh) (HEŘMAN, Zdeněk). „Zvony v jezerech“. *Mladá fronta* 30.11.1977, s. 4; RUMLER, Josef. Dnešek estonské poezie. *Literární měsíčník* 7, 1978, 5, s. 113–114; VODÁK, Václav. Básnické Estonsko se představuje. *Lidová demokracie* 33, 1977, 280, s. 5; MAREŠ, Jindřich. Z estonské poezie. *Rovnost* 92, 1977, 301, s. 5.

[277]VODÁK, Václav. Básnické Estonsko se představuje. *Lidová demokracie* 33, 1977, 280, s. 5.

virolainen lyriikka on paljon kehittyneempää kuin tšekkiläinen, josta se eroaa myös filosofoinnillaan ja dynaamisuudellaan.[278]

Virolaisia klassikkorunoja käännettiin 1970-luvulla suhteellisen vähän. Jaroslav Kabíčekin kääntämän neuvostoliittolaisen rakkauslyriikan valikoimassa ilmestyi muun muassa eräs Juhan Sütisten (*sic*) sonetti,[279] ja eri lehdissä ilmestyi kolme Juhan Liivin teosta.[280]

1970-luvulla Tšekissä ilmestyneen virolaisen proosan voi lajitella kolmeen ryhmään: ensimmäisen Viron tasavallan klassinen kirjallisuus, sodanjälkeinen tendenssikirjallisuus ja 1960- ja 1970-luvun epäpoliittinen kirjallisuus.

Etupäässä sotaa kuvailevaan tendenssikirjallisuuteen voi lukea Paul Kuusbergin, Ahto Levin, Hans Luikin, Egon Rannetin ja Ardi Liivesin tuotannot.[281] Käännöksiin liitettiin esipuheet tai loppusanat, jotka vielä korostivat niiden ideologista ja riippuvaisuutta historiantulkinnasta. Varmuuden vuoksi käännettiin kaksi Kuusbergin haastattelua (kumpikin jonkun venäläisen haastattelijan kanssa).[282]

---

[278]RUMLER, Josef. Dnešek estonské poezie. *Literární měsíčník* 7, 1978, 5, s. 113–114.

[279]SÜTISTE, Juhan. Sonet z cyklu Láska. In *Myslím na tebe. Výbor ze sovětské milostné lyriky* (*Pesnj ljubvi*). Mladá fronta, Praha 1978, s. 277. Käänt. Jaroslav Kabíček.

[280]LIIV, Juhan. Na Čudském jezeře. *Rudé právo* 4.5.1974, příl. Haló sobota, s. 9. Käänt. Vladimír Novotný; LIIV, Juhan. Ukázka veršů. *Mladá fronta* 30.4.1974, s. 4. Käänt. Jana Štroblová; LIIV, Juhan. Všední příběh. *Zemědělské noviny* 30, 1974, 133, příl. Náš domov 25, s. 6. Käänt. Vladimír Macura.

[281]KUUSBERG, Paul. Rezavá konev. *Sovětská literatura* 1974, 7, s. 113–124. Käänt. Vladimír Michna; KUUSBERG, Paul. *Uprostřed léta* (*Südasuvel*). Naše vojsko, Praha 1978. Käänt. Kamil Chrobák; LEVI, Achto. *Zápisky Šedého vlka* (*Zapiski Serogo volka*). Československý spisovatel, Praha 1977. Käänt. Vladimír Michna; LUIK, Hans. *Zrození hvězdy* (*Zvezdnyj tšas*). Dilia, Praha 1971. Käänt. Jiří Seydler; RANNET, Egon. *Kriminální tango* (*Kriminaaltango*). Dilia, Praha 1974. Käänt. Věra Eliášková; LIIVES, Ardi. *Poštovní známka z Vídně* (*Viini postmark*). Dilia, Praha 1975. Käänt. Jiří Matějíček.

[282]KUUSBERG, Paul – POLEVOJ, Boris. Kus našeho života (haastattelu). *Československý voják* 27, 1978, 3, s. 2–5. Keskustellut V. Bystrov; KUUSBERG, Paul. Důraz na ideály (haastattelu). *Sovětská literatura* 1976, 10, s. 153–157. Keskustellut Ljudmila Lavrova.

Toisaalta Kuusbergin tuotanto ei ole Jakobsonin eikä Leberechtin skematisoivaa kirjoittamistapaa. Kuusberg oli mainio prosaisti, eikä hänen romaaniensa henkilöitä (esim. virolaisia sissejä) voi lajitella selvästi hyvien tai pahojen joukkoon. Kuusbergin kuvaama moraali on monimutkaisempaa, kuten Vladimír Macura on todennut artikkelissaan *Etické romány Paula Kuusberga* (Paul Kuusbergin eettiset romaanit).[283] Samaan tulokseen tuli lettonisti Radegast Parolek: 1950-luvun loppuvaiheilla ”virolaiset kirjailijat laajensivat sosiaalista tematiikkaa uusilla aineilla ja sävyillä ja kiinnittivät huomiota moraaliseen problematiikkaan, työväen arkipäivään, nuorison psykologiaan jne., kuten esim. Paul Kuusberg.”[284]

Radegast Parolek ei ole päässyt virolaisen kirjallisuuden historiassa kovin pitkälle. Mainitussa artikkelissaan hän kutsui Viron Neuvostoliittoon liittymisen jälkeen tapahtuneita kirjailijoiden pois kuljetuksia ja murhia eufemistisesti ”kirjailijoiden rivien reorganisoinniksi”.[285] Myös muista hänen teksteistään löytyy merkillisiä väitteittä: ”Edelliseen aikakauteen verrattuna 1930-luvun virolainen runous on rikkaampaa ja sen taso on merkitsevästi lähestynyt latvialaisen runouden tasoa.”[286] Parolekin kiinnostuksen keskipisteenä oli latvialainen kirjallisuus. Tämän vuoksi Parolek piti virolaista kirjallisuutta enimmäkseen vain sen johdoksena. Kirjoittaessaan esimerkiksi Noor-Eesti-ryhmästä hän ei maininnut edes sen suomalaista esikuvaa, Nuori Suomi -ryhmää. Parolekin kirjoituksissa on lisäksi liian paljon virheitä paikannimissä ja jopa teosten nimissä – sekä alkuperäisissä nimissä että niiden käännöksissä –, jotta ne voisi katsoa luotettavaksi lähteeksi.

[283]MACURA, Vladimír. Etické romány Paula Kuusberga. *Literární měsíčník* 5, 1976, 7, s. 113.

[284]PAROLEK, Radegast. Současné literatury sovětského Pobaltí. Současné literární Estonsko. *Čtenář* 24, 1972, 11, s. 394.

[285]PAROLEK, Radegast. Současné literatury sovětského Pobaltí. Současné literární Estonsko. *Čtenář* 24, 1972, 11, s. 392.

[286]PAROLEK, Radegast. *Srovnávací dějiny baltických literatur: Od nejstarších dob do současnosti.* Univerzita Karlova, Praha 1978, s. 68.

Vuonna 1972 ilmestyi ensimmäisen kerran Anton Hansen Tammsaaren tuotannon näyte tšekin kielellä, luultavasti Miloš Lukášin kääntämä kertomus *Lehekandja Nr. 17*.[287] Sama kertomus on sen jälkeen ilmestynyt vielä kaksi kertaa, vuonna 1975 ja 1978, kummassakin tapauksessa venäjästä käännettynä.[288]

Tammsaaren *Tõde ja õigus* -pentalogian julkaisu vuosilta 1976–1983 herätti huomiota.[289] Věra Kružíková käänsi venäjästä sen kaksi ensimmäistä osaa, mutta kolme viimeistä käänsi jo vironkielisestä alkuteoksesta Naděžda Slabihoudová, joka oli Vladimír Macuran oppilas. Kaikki muutkin Tammsaaren teokset (pienoisromaanit *Elu ja armastus*, *Kõrboja peremees* ja *Põrgupõhja uus Vanapagan* sekä kertomukset antologiasta *Poiss ja liblikas* ja muualta) käännettiin suoraan virosta. Kääntäjinä olivat paitsi Slabihoudová myös Macura ja Květuše Nováková.[290]

---

[287]TAMMSAARE, Anton Hansen. Kolportérka č. 17 (*Lehekandja Nr. 17*). *Pochodeň* 61, 1972, 95, s. 6. Käänt. (Miloš Lukáš?).

[288]TAMMSAARE, Anton Hansen. Číslo 17 (*Lehekandja Nr. 17*). *Mladá fronta* 15.11.1975, příl. 52 víkendů MF, s. 4–5. Käänt. Karel Kučera; TAMMSAARE, Anton Hansen. Kamelotka č. 17 (*Lehekandja Nr. 17*). *Naše rodina* 1978, 32, s. 8. Käänt. Hana Netuková.

[289]TAMMSAARE, Anton Hansen. *Dva rody z Vargamäe* (*Tõde ja õigus I*.). Svoboda, Praha 1976; 2. painos 1978. Käänt. Věra Kružíková; TAMMSAARE, Anton Hansen. *Indrek z Vargamäe* (*Tõde ja õigus II*.). Svoboda, Praha 1980. Käänt. Věra Kružíková; TAMMSAARE, Anton Hansen. *Indrek mezi vzbouřenci* (*Tõde ja õigus III*.). Svoboda, Praha 1981. Käänt. Naděžda Slabihoudová; TAMMSAARE, Anton Hansen. *Indrek a Karin* (*Tõde ja õigus IV*.). Svoboda, Praha 1982. Käänt. Naděžda Slabihoudová; TAMMSAARE, Anton Hansen. *Návrat na Vargamäe* (*Tõde ja õigus V.*). Svoboda, Praha 1983. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

[290]TAMMSAARE, Anton Hansen. *Peklo v sázce* (*Kõrboja peremees – Põrgupõhja uus Vanapagan*). Odeon, Praha 1978. Käänt. Naděžda Slabihoudová; TAMMSAARE, Anton Hansen. *Nenasytné lásky* (*Elu ja armastus*). Lidové nakladatelství, Praha 1981. Käänt. Naděžda Slabihoudová; TAMMSAARE, Anton Hansen. Staroušci z Mäetaguse – Cesta do Itálie. *Sovětská literatura* 23, 1978, 1, s. 162–176. Käänt. Vladimír Macura; TAMMSAARE, Anton Hansen. Z myšlenek A. H. Tammsaara. *Světová literatura* 24, 1979, 1, s. 49, 73, 104, 197. Käänt. Vladimír Macura; TAMMSAARE, Anton Hansen. Čipera Kaarel a jeho mladá žena. *Rudé právo* 28.1.1978, příl., s. 8–9. Käänt. Květuše Nováková; TAMMSAARE, Anton Hansen. *Chlapec a motýl* (*Poiss ja liblikas*). Perioodika, Tallinn 1980. Käänt. Květuše Nováková.

Tõde ja õigus -pentalogian jokaiseen osaan sekä *Kõrboja peremees*- ja *Põrgupõhja uus Vanapagan* -pienoisromaaneihin liitettiin Vladimír Macuran loppusanat, joissa hän pohdiskeli Tammsaaren romaanien paikkaa virolaisessa sekä muussa kirjallisuudessa. Macura ensinnäkin kuvaili tapaa, kuinka Tammsaare oli muuntanut balttilaista maalaisromaanin perinnettä, sekä kuinka maalaiselämän representaatio oli kehittynyt Tammsaaren uran alussa kirjoitetuista kertomuksista myöhempiin skeptisiin pienoisromaaneihin. Macura on myöhemmin yhdistänyt omat loppusanansa yhdeksi kokonaisuudeksi ja julkaissut ne nimellä *Anton Hansen Tammsaare aneb Cesta za epopejí* (Anton Hansen Tammsaare eli Eepoksen löytöretki).[291]

Tammsaaren pentalogian osia ja myöhäisiä pienoisromaaneja arvosteltiin useampia kertoja. Arvostelijat tavallisesti toistivat Macuran loppusanoja, mutta pyrkivät etsimään joskus myös itsenäisesti teemojen käsittelytapoja sekä laajempia konteksteja. Vaikka Macura oli kirjoittanut, että Tammsaaren teosten kontekstia on etsittävä ennen kaikkea balttilaisesta kirjallisuudesta, tavallisin arvostelijoiden väite kuitenkin oli, että Tammsaare jatkaa pohjoismaista maalaisromaanin perinnettä: Tammsaaren tuotanto ”synkissä sävyissä muistuttaa pohjoismaista kirjallisuutta;”[292] se on ”epäilemättä skandinaavisten perhesaagojen inspiroima teos;”[293]sekä ”skandinaavisten romaanien tapainen.”[294]

Toista kulttuurikontekstia toi slavisti ja vertaileva kirjallisuustieteilijä Ivo Pospíšil. Hän kirjoitti pentalogiasta seuraavaa: ”Pentalogian ensimmäisessä osassa on sosiologinen näkemys, toisessa psykologinen ja kolmannessa poliittinen (...) Teos muistuttaa

[291]MACURA, Vladimír. *Anton Hansen Tammsaare aneb Cesta za epopejí.* Balt-East, Praha 1999.

[292]POLÁČEK, Jiří. Hledání pravdy. *Rovnost* 92, 1977, 14, s. 5.

[293](vene). Klasik estonské literatury. *Zemědělské noviny* 34, 1978, 25, s. 2.

[294](vln) (NOVOTNÝ, Vladimír). Estonský hospodář a estonský čert. *Zemědělské noviny* 35, 1979, 152, s. 3.

Gorkin tuotantoa myös metodiltaan, se kuvailee niin sanotun suuren maailman tapahtumien taitetta pienessä, syrjäisessä ympäristössä, jossa ne saavat groteskeja piirteitä.”[295]

Vielä etäisempää suhdetta etsi Vladimír Novotný kirjoittaessaan pentalogian keskiosista seuraavat sanat: ”Muutamien naisten draamaa (...) kuvataan Thomas Hardyn myöhäisviktoriaanisten romaanien tapaan.“[296]

Tammsaaren aiheista – todesta ja oikeudesta – kirjoitettin, että toden etsiminen näyttää Tammsaaren teoksissa olevan ”dynaaminen prosessi” ja kesken.[297] Lisäksi Tammsaaren skeptisismiä korostettiin;[298] sen mukaan oikeudenmukaisuus johtaa uusiin vääryyksiin.[299]

Jo mainittu Ivo Pospíšil vielä huomautti, että Tammsaaren teokset ovat 1960-luvun virolaisen kirjallisuuden ymmärtämisen *conditio sine qua non*.[300] Vladimír Macura korosti myös 1960-luvun kirjallisuuden yhteyttä vanhempaan perinteeseen ja jopa nimitti 1950-luvun kirjallista aikakautta erehdykseksi perinteisten siteiden katkomisen takia.[301] Macura korjasi tämän virolaisen kirjallisuuden umpikujan, so. virolaista kirjallisperinteen vastaisen tendenssidraaman, 1970-luvulla käännetyllä sotaa edeltäneellä kirjallisuudella, ja uudella virolaisella runoudella sekä proosallakin.

---

[295]POSPÍŠIL, Ivo. Pod skalpelem analytika. *Rovnost* 96, 1981, 290, s. 5.

[296]NOVOTNÝ, Vladimír. Tammsaare v Čechách aneb Kroniky myšlení. *Zemědělské noviny* 40, 1984, 12, s. 5.

[297]POLÁČEK, Jiří. Hledání pravdy. *Rovnost* 92, 1977, 14, s. 5.

[298](vln) (NOVOTNÝ, Vladimír). Estonský hospodář a estonský čert. *Zemědělské noviny* 35, 1979, 152, s. 3; (jý) JANOVSKÝ, Jiří). Klasik venkovské prózy. *Zemědělské noviny* 33, 1977, 276, s. 6.

[299](vv) (VACÍK, Miloš). Klasik moderní estonské prózy. *Lidová demokracie* 33, 1977, 5, s. 5.

[300]POSPÍŠIL, Ivo. Čtvrté setkání s moderní estonskou prózou. *Rovnost* 97, 1982, 268, s. 5.

[301]MACURA, Vladimír. Nová literatura sovětského Estonska. *Tvorba* 1976, 45, 3.11., příloha Literatura – umění – kultura, č. 11, s. 1–2.

Macura mainitsi Jaan Krossin olevan ensimmäisen, joka jatkoi katkaistua perinnettä. Jaan Krossin tuotannon käännös oli myös ensimmäinen uuden virolaisen proosan näyte Tšekissä. Vuonna 1973 ilmestyi *Sovětská literatura* -kirjallisuusjulkaisussa venäjästä käännetty novelli *Neli monoloogi Püha Jüri asjus* ja haastattelu Krossin kanssa,[302] seuraavana vuonna taas *Světová literatura* -kirjallisuusjulkaisussa *Michelsoni immatrikuleerimine*.[303] Vasta vuonna 1975 julkaistiin Krossin teoksen ensimmäinen tšekinnös suoraan virosta.[304] Krossin tuotantoa on käännetty edelleen joko venäjästä tai virosta, mutta sen jälkeen jo Macuran kielellisen valvonnan alla.[305] Vuonna 1985 ilmestyneen *Keisri hull* -pienoisromaanin käännöksen jälkeen julkaistiin Krossin teos (vain lyhyt ote), vasta vuonna 2010 Milan Horákin kääntämänä.[306] Vaclav Königsmark kuitenkin kritisoi venäjän käännöksen kautta välitettyjä käännöksiä. Hänen mukaansa ei ole mahdollista kääntää ”niin muodoltaan vaativaa ja rikasta prosaa” toisella kielellä tehdystä.[307]

---

[302]KROSS, Jaan. Čtvero monologů o svatém Jiří (*Neli monoloogi Püha Jüri asjus*). *Sovětská literatura* 1973, 4, s. 90–118. Käänt. Jaroslav Piskáček; KROSS, Jaan. Smysl pro rovnováhu (haastattelu). *Sovětská literatura* 1973, 4, s. 118–125. Keskustellut Leonid Mil.

[303]KROSS, Jaan. Inkolát generálmajora Michelsona (*Michelsoni immatrikuleerimine*). *Světová literatura* 19, 1974, 2, s. 31–68. Käänt. Ervína Moisejenková.

[304]KROSS, Jaan. Dedukce policejního komisaře Sancheze. *Tvorba* 1975, 36, příl. LUK, s. 1. Käänt. V.M. (Vladimír Macura).

[305]KROSS, Jaan. Nebeský kámen (*Taevakivi*). *Sovětská literatura* 1976, 10, s. 3–96. Käänt. Jaroslav Piskáček; KROSS, Jaan. Hodina na otáčecí židli (*Neli monoloogi Püha Jüri asjus – Michelsoni immatrikuleerimine – Stahli grammatikka – Pöördtoolitund*). Lidové nakladatelství, Praha 1977. Käänt. Jaroslav Piskáček. KROSS, Jaan. *Ústupky v zájmu dohody* (*Kolmandad mäed – Tšas na vraštšajuštšemsja stule – Nebesnyj kamenj*). Odeon, Praha 1980. Käänt. Vladimír Macura ja Jaroslav Piskáček.; KROSS, Jaan. *Blázen Jeho Veličenstva* (*Keisri hull*). Lidové nakladatelství, Praha 1985. Käänt. Vladimír Macura; KROSS, Jaan. Blázen Jeho Veličenstva (ote teoksesta *Keisri hull*). *Výběr z nejzajímavějších knih* 1985, 3, s. 12–13. Käänt. Vladimír Macura.

[306]KROSS, Jaan. Tři morové rány (*Kolme katku vahel*). *Plav! Měsíčník pro světovou literaturu* 6, 2010, 12, s. 16–19. Käänt. Milan Michael Horák.

[307]KÖNIGSMARK, Václav. Hodina přítomnosti, hodina historie. *Literární měsíčník* 6, 1977, 6, s. 109.

Krossin pienoisromaanien arvosteluissa kiinnitettiin huomiota niiden genre- ja moraalikäsityksiin. Pienoisromaani ei ole käsitteenä eikä genrenä Tšekissä tuttu. Moraalinen historiallinen allegoria oli yksiselitteisesti mainittu kaikissa arvosteluissa.[308] Tässä suhteessa voi katsoa myös Macuran omat novellit Krossin pienoisromaanien inspiroimiksi. Vladimír Macura kirjoitti 1980- ja 1990-luvuilla novelleja (*Informátor*, *Komandant*, *Guvernantka* ja *Medikus*) tšekkiläisen kansallisen heräämisen historiasta ja päähenkilöiden moraalisista ongelmista ja moraalisen eheyden hajoamisesta.

Jaan Krossia seurasivat Tšekissä Mats Traat, Enn Vetemaa ja Mati Unt. Heidän proosateoksiaan alettiin kääntää 1970-luvun loppuvaiheilla ja julkaistiin 1980-loppuun saakka. Traatin romaanituotantoa käännettiin virosta,[309] mutta lyhyempiä teoksia venäjästä.[310] Yksi kertomus ilmestyi jopa kolme kertaa kahdessa eri käännöksessä. Vladimír Novotný kirjoitti arvosteluja molemmista tšekinnetyistä romaaneista (*Inger* ja *Tants aurukatla ümber*). Niissä hän arvosti tyylistä puhtautta ja yksinkertaisuutta, joka hänen mielestään johtui Traatin runoudesta. Romaani *Tants aurukatla ümber* on Novotnýn mukaan eurooppalaisen maalaisromaanin

[308](vv) (VACÍK, Miloš). Nevšední prózy z Estonska. *Lidová demokracie* 33, 1977, 94, s. 5; KÖNIGSMARK, Václav. Hodina přítomnosti, hodina historie. *Literární měsíčník* 6, 1977, 6, s. 108–109; MACURA, Vladimír. Malé romány o velkých kompromisech. *Zemědělské noviny* 34, 1978, 208, 4.9., s. 2.

[309]TRAAT, Mats. *Inger* (*Inger*). Lidové nakladatelství, Praha 1983. Käänt. Naděžda Slabihoudová; TRAAT, Mats. Inger (ote teoksesta *Inger*). *Práce* 28.5.1983, s. 8. Käänt. Naděžda Slabihoudová; TRAAT, Mats. *Tanec kolem parního kotle* (*Tants aurukatla ümber*). Lidové nakladatelství, Praha 1979. Käänt. Květuše Nováková.

[310]TRAAT, Mats. Návrat do Aiaste (úryvek z Tanec kolem parního kotle). *Tvorba* 1976, 45, příl. LUK, s. 4. Käänt. Vladimír Novotný; TRAAT, Mats. Deštivý večer. *Rovnost* 17.4.1982, příl., s. 4; TRAAT, Mats. Vodák. *Mladá fronta* 31.5.1975, příl. 52 víkendů MF, s. 4–5. Käänt. Karel Kučera; TRAAT, Mats. Vodnář. *Světová literatura* 21, 1976, 6, s. 42–47. Käänt. Kamil Chrobák; TRAAT, Mats. Vodnář. *Zemědělské noviny* 15.10.1989, příl., s. 4–5. Käänt. Kamil Chrobák; TRAAT, Mats. Zrnková káva. *Sovětská literatura* 1977, 4, s. 3–48. Käänt. Marta Lesná; TRAAT, Mats. První láska – Já a ty – Vztah k životu. *Štafeta* 10, 1978, 1, s. 3–4. Käänt. Ivan Dorovský; TRAAT, Mats. Vztah k životu. *Universitas 77* 10, 1977, 4, s. 2. Käänt. Ivan Dorovský.

perinteen jatkamista.[311] Romaania *Inger* Novotný vertaa latvialaisen Anna Brodelin novelliin *Zilais zvirbulis* (Sininen varpunen), joka on lyyrinen ja hyvälaatuinen kuin *Inger*, mutta lisäksi naiivi.[312]

Mati Untin teoksia käänsi yhtä poikkeusta lukuun ottamatta[313] ainoastaan Vladimír Macura. Kaikki muut paitsi draama *Peaproov* on käännetty suoraan virosta.[314] Huomiota herättivät *Než přijde vlkodlak* (Ennen ihmissuden tuloa) -novellikokoelmia ja romaani *Sügisball*. Arvostelija Zdeněk Pechal huomautti, että Untin novelleissa kertojat ovat pelkästään ”ulkomaailman kuvia”, jotka arvostelematta heijastavat tapahtumia ”elokuvan tapaan”. Sellaisessa maailmassa ei voi olla ihmisten välisiä suhteita.[315] Arvostelussa *Sügisballista* Pechal taas kirjoitti: ”Mati Unt yhdistää omassa todellisuuden näkemisessään jonkinlaisen ikivanhan eläimellisyyden synkän maailman, tummien voimien orgiat ja mustan magian vakaumukset pahuuden elinkykyisyydestä, koska ’piru ei ole tyhmyyttä, piru on olemassa’.” Pechalin mukaan Mati Unt kirjoittaa samalla tavoin kuin tšekkiläinen šoa-kirjailija Ladislav Fuks, mutta ainakin *Sügisballissa* henkilöt vaikuttavat siltä, että on ainakin periaatteessa mahdollista lähestyä toista ihmistä.[316] Monet

[311]NOVOTNÝ, Vladimír. Román s pěti tanci. *Rudé právo* 59-60, 1979, 95, s. 5.

[312](ovo) (NOVOTNÝ, Vladimír?). Estonská kniha srdce. *Zemědělské noviny* 39, 1983, 234, s. 4.

[313]UNT, Mati. *Generální zkouška: Hra o třech dějstvích* (*Peaproov*). Dilia, Praha 1980. Käänt. Vlasta Smoláková.

[314]UNT, Mati. Zmizení Helgy Sallové. *Tvorba* 1976, 45, příl. Literatura – umění – kritika 11, s. 3. Käänt. Vladimír Macura; UNT, Mati. O možnosti života v kosmu (*Elu võimalikkusest kosmoses*). *Světová literatura* 22, 1977, 6, s. 74–111. Käänt. Vladimír Macura; UNT, Mati. Štěstí na srdci. *Zemědělské noviny* 34, 1978, 206, příloha Náš domov, s. 4. Käänt. Vladimír Macura; UNT, Mati. *Než přijde vlkodlak* (*Elu võimalikkusest kosmoses – Tühirand – Mattias ja Kristiina – Ja kui me veel surnud ei ole, siis elame praegugi*). Svoboda, Praha 1981. Käänt. Vladimír Macura; UNT, Mati. *Podzimní ples: Scény z městského života* (*Sügisball*). Lidové nakladatelství, Praha 1988. Käänt. Vladimír Macura; UNT, Mati. Černý motocyklista – Narozeniny – Zmizení Ally Pugačovové. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 115–125. Käänt. Vladimír Macura.

[315]PECHAL, Zdeněk. Ve znamení Matiho Unta. *Rudé právo* 61-62, 1981, 184, s. 5.

[316]PECHAL, Zdeněk. Untova vize světa. *Rudé právo* 69, 1989, 11, s. 5.

arvostelijat huomasivat Vladimír Macuran loppusanojen ansiosta, että romaanin kahden tason välillä (tv-sarjan ihmissuhteiden ja elementtitalon asukkaiden välissä olevien suhteiden) on metaforista analogiaa, joka korostaa ihmissuhteiden periaatteellista ongelmaa.[317]

Toinen *Sügisballin* ja yleisesti koko Untin tuotannon arvostelijoiden esiin nostama muodollinen piirre on genre (ja kerrontatapa). Rudolf Řežábek väitti ”kokeilevasta romaanista puuttuvan eepisen juonen, joka on tyypillinen Balzacin *La Comédie humaine* -teoksille“.[318] Řežábek vertasi Untia yli sata vuotta vanhempaan Balzaciin varmasti ihmisten yksinäisyyden teeman takia, mutta mielestäni löytyy muitakin, sopivampia kirjailijoita, joiden tuotanto muistuttaa Untin tuotantoa teeman ohella myös muodossa: Musil, Kafka, Beckett ym. Näistä kirjailijoista ei saanut Tšekkoslovakiassa 1970-luvulla puhua, mutta 1980-luvun toisella puolella hallitsi sielläkin jo vapaampi ilmapiiri.

Virolaisista kirjailijoista, jotka tulivat 1970-luvulla tšekkiläiseen kirjalliskontekstiin, suurimman suosion sai Enn Vetemaa, vaikka hänen tuotantoaan käännettiin etupäässä venäjän kautta. Käännösten joukossa oli näytelmiä, novelleja ja muuta proosaa.[319] *Snovači stříbrných snů* -novellikokoelmasta julkaistiin kaksi arvostelua. Kummassakin havaittiin Vetemaan novellien olevien

[317]ŘEŽÁBEK, Rudolf. Konečná diagnóza? *Svět socialismu* 20, 1988, 43, s. 14; TYLEČEK, Karel. Mati Unt „podzimní ples“. *Mladá fronta* 45, 1989, 24, příl., s. 4; NOVOTNÝ, Vladimír. Estonci včera a dnes. *Svobodné slovo* 45, 1989, 217, s. 5.

[318]ŘEŽÁBEK, Rudolf. Konečná diagnóza? *Svět socialismu* 20, 1988, 43, s. 14.

[319]VETEMAA, Enn. Rekviem pro foukací harmoniku (*Väike reekviem suupillile*). *Světová literatura* 20, 1975, 1, s. 9–49. Käänt. Marie Chrobáková; VETEMAA, Enn. Opelichaný páv. *Světová literatura* 21, 1976, 6, s. 22–29. Käänt. Kamil Chrobák; VETEMAA, Enn. *Svatá Zuzana aneb Škola mistrů* (*Püha Susanna ehk Meistrite Kool*). Dilia, Praha 1977. Käänt. Vladimír Macura; VETEMAA, Enn. *Rekviem pro foukací harmoniku* (*Väike reekviem suupillile – Monument – Piilimees – Munad hiina moodi*). Lidové nakladatelství, Praha 1978. Käänt. Marie Chrobáková; VETEMAA, Enn. Večeře pro pět. *Světová literatura* 25, 1980, 4, s. 137–160. Käänt. Marie Chrobáková-Mádlová; VETEMAA, Enn. *Večeře pro pět*. Dilia, Praha 1981. Käänt. Marie Chrobáková; VETEMAA, Enn. *Snovači stříbrných snů* (*Monument – Piilimees – Hõbedaketrajad – Ah soo*). Odeon, Praha 1984. Käänt. Marie Chrobáková (tarkistanut V. Macura).

”pienten ihmisten” kritiikkiä.[320] Toinen arvostelijoista, Petr Kaška, viittasi lisäksi useampiin venäläisiin arvosteluihin, joiden mukaan Vetemaan novelleissa pitäisi olla onnellinen loppu. *Rekviem pro foukací harmoniku* -kokoelmasta kirjoitti arvostelun komparatisti Jiří Pospíšil.[321] Vetemaan novellien henkilöiden käyttäytymisen moraaliongelmallisuuden lähdettä Pospíšil etsii Dostojevskin tuotannosta. Lisäksi hän närkästyi siitä tosiasiasta, että kokoelma käännettiin venäjästä ja että siihen liitettiin jonkun venäläisen tyhmät loppusanat.

Se Vetemaan kirja, josta on Tšekissä tullut Viron kirjallisuuden merkkipaalu, on kuitenkin quasitietosanakirja *Eesti näkiliste välimääraja*.[322] Kirjan julkaisun jälkeen Prahassa järjestettiin maailman ensimmäinen naiadologinen kongressi, johon kutsuttiin Enn Vetemaa, ja kirjasta julkaistiin useita kritiikkejä.[323] Vetemaata myös haastateltiin.[324] Haastatteluissa hän mainitsi senaikaisille tšekkiläisille uskomattomia asioita (vaikka neostalinismi Tšekkoslovakiassa 1980-luvulla vähän väljentyi, sellaisista asioista ei ollut sopivaa puhua) kuten esimerkiksi, että Viron kirjailijoiden seura on ottanut jäsenikseen myös emigroituneita kirjailijoita. Myöskään venäläistämisen ongelmista Virossa, Karjalassa, Udmurtiassa tai Jugrassa ei saanut puhua.[325]

[320]JANÍČKOVÁ, Alexandra. Přemýšlivému čtenáři. *Rudé právo* 65, 1985, 41, s. 5; KAŠKA, Petr. Realita v experimentech. *Sovětská literatura* 1984, 11, s. 163–167.

[321]POSPÍŠIL, Ivo. Strhující próza. *Rovnost* 93, 1978, 122, s. 5.

[322]VETEMAA, Enn. *Klíč k určování rusalek neboli Úvod do naiadologie* (*Eesti näkiliste välimääraja*). Lidové nakladatelství, Praha 1987. Käänt. Vladimír Macura.

[323]ODARČENKO, Michail. Úvod do mystifikace. *Literární měsíčník* 17, 1988, 4, s. 122–123; CHUCHMA, Josef. Řádně zmapované rusalky. *Mladý svět* 30, 1988, 35, s. 22–23; NOVOTNÝ, Vladimír. Ještě jednou o rusalkách. *Svět socialismu* 20, 1988, 46, s. 14; NOVOTNÝ, Vladimír. S rusalkou na dovolenou. *Svobodné slovo* 43, 1987, 176, s. 5.

[324]VETEMAA, Enn. Jste rusalkomilný národ (haastattelu). *Svobodné slovo* 44, 1988, 160, s. 11. Keskustellut Vladimír Novotný; VETEMAA, Enn. O kamínku, který strhl lavinu (haastattelu). *Mladá fronta* 44, 1988, 148, příl., s. 4. Keskustellut Josef Frais.

[325]VETEMAA, Enn. Jste rusalkomilný národ (haastattelu). *Svobodné slovo* 44, 1988, 160, s. 11. Keskustellut Vladimír Novotný.

Vetemaan kirjan suosio johtui myös siitä, että Tšekissä samankaltainen kirjallinen mystifikaatio eräästä tšekkiläisestä keksijästä on ollut suosittu (”venäläisten tapaan” hän oli keksinyt kaiken sähköstä lentokoneeseen). Keksijä on Jára Cimrman, joka on muuten voittanut ”Paras tšekkiläinen” -kilpailun. Tämä Jára Cimrmankin mainittiin kritiikeissa.[326]

Pysyvän suosion sai 1970-luvun loppupuolella ilmeisesti ainoastaan Arvo Valton. Hänen teoksiaan on käännetty viime aikoinakin. Hänen kolme kertomustaan käänsi ensin virosta Vladimír Macura.[327] Sen jälkeen on ilmestynyt lisäksi kaksi kertomusta käännettynä venäjästä.[328] Näistä kertomuksista toinen (*Dort*, Täytekakku) käännettiin oikeastaan uudestaan, ja merkillistä on, ettei Macuran parempaa käännöstä siitä julkaistu. Macura alkoi välittää 1980-luvulla Valtonin tuotantoa systemaattisesti sekä aikakausjulkaisuissa, lehdissä, antologioissa[329] että kertomusten kokoelmissa[330] (poikkeuksena oli Macuran oppilaan Jonatán Tomešin kääntämät Valtonin *Světová literatura* -kirjallisuusjulkaisussa ilmestyneet ”kirjalliset ajatukset”).[331] Macuran kokoamaa valikoimaa Valtonin kertomuksista, *Dům plný přízraků*, arvosteltiin kolme kertaa.

---

[326]CHUCHMA, Josef. Řádně zmapované rusalky. *Mladý svět* 30, 1988, 35, s. 22–23.

[327]VALTON, Arvo. Posel – Kniha stížností – Dort. *Světová literatura* 6, 1976, 21, s. 10–21. Käänt. Vladimír Macura.

[328]VALTON, Arvo. Prémie. *Naše rodina* 1978, 1, s. 8. Käänt. Karel Nebeský; VALTON, Arvo. Dort. *Mladá Fronta* 27.1.1979, s. 4–5. Käänt. Karel Kučera.

[329]VALTON, Arvo. Let. *Tvorba* 1982, 43, příl. Kmen, s. 9. Käänt. Vladimír Macura; VALTON, Arvo. Osm Japonek (*Kaheksa jaapanlannat*). *Zemědělské noviny* 39, 1983, 279, příl. Náš domov, s. 4–5. Käänt. Vladimír Macura; VALTON, Arvo. Smyčka. *Svobodné slovo* 40, 1984, 12, s. 12. Käänt. Vladimír Macura; VALTON, Arvo. Král. *Tvorba* 1988, 13, s. 16–17. Käänt. Vladimír Macura; VALTON, Arvo. Paneláková láska (*Mustamäe armastus*). In *Aprílové grotesky*. Lidové nakladatelství, Praha, 1983, s. 7–20. Käänt. Vladimír Macura.

[330]VALTON, Arvo. *Dům plný přízraků.* Lidové nakladatelství, Praha 1983. Käänt. Vladimír Macura; VALTON, Arvo. *Osm Japonek* (*Kaheksa jaapanlannat – Sõnumitooja*). Odeon, Praha 1984; 2. painos 1989. Käänt. Vladimír Macura.

[331]VALTON, Arvo. Literární myšlenky Arva Valtona. *Světová literatura* 28, 1983, 1, s. 55, 79, 88, 116, 158, 179, 230, 311. Käänt. Jonatán Tomeš.

Oldřich Richterek huomasi, että Valtonin tuotantoa on vaikea luokitella genren mukaan, sillä kertomukset ovat tyyliltään hyvin erilaisia: groteski, kauhukertomus, humoreski, absurdikertomus jne.[332] Ivo Pospíšil taas kirjoitti, että Valton ”on luonut mallikertomuksen, joka muuttuu nykyisen maailman ja ihmisen allegoriaksi.” Valtonin kertomusten henkilöt pelkäävät todellisuutta, omaa tekemistä, säännöttömyyttä ja muutosta. Lisäksi Pospíšil toteaa, että virolainen proosa eroaa aivan perusteellisesti muusta Neuvostoliiton kirjallisuudesta, josta puuttuu juoni ja ratkaiseva kohta (venäläinen proosa on Pospíšilin mukaan ”atmosfääristä”). Virolainen proosa näet nojautuu anglosaksiseen perinteeseen ja muistuttaa filosofisilta piirteiltään Karel Čapekia.[333] Irena Zítková suuntasi huomionsa Valtonin kertomusten psykologiseen tasoon ja luonnehti niiden psykoterapeuttista laatua: kertomuksissa kirjoitetaan ihmisen intimiteetin rikkomisesta, ja niiden avulla voi ”karkottaa pelotuksia sieluidemme kulmista”.[334] Kaksi Valtonin haastattelua (hänen tuotannostaan sekä virolaisesta kulttuurista yleensä) osoittivat myös hänen suosionsa Tsekissä.[335] Haastatteluissa verrattiin myös tšekkiläistä ja virolaista kirjallisuutta: kertomusta, näytelmää ja ironiaa, ja mainittiin tšekkiläiselle yleisölle ja lehtityölle epätavallisia asioita, kuten Valtonin perheen maanpako Siperiassa ja Ruotsissa asuvat virolaiset pakolaiset (Valton mainitsi, että etupäässä pakolainen kirjailija Ristikivi oli vaikuttanut häneen).

1970-luvulla ilmestyneiden teosten joukossa arvosteltiin vielä Aimée Beekmanin tuotantoa, nimittäin *Kartulikuljused*- ja

[332]RICHTEREK, Oldřich. Valtonův pokus o zrcadlo. *Rudé právo* 64, 1984, 1, s. 5.

[333]POSPÍŠIL, Ivo. Přízraky v průvanu. *Tvorba* 1984, 14, příl. Kmen, s. 10.

[334](iz) (ZÍTKOVÁ, Irena). Arvo Valton „Dům plný přízraků“. *Mladá fronta* 39, 1983, 268, příl., s. 4.

[335]VALTON, Arvo. Budu zase spát (haastattelu). *Svobodné slovo* 43, 1987, 17.11., s. 5. Keskustellut Irena Gerová; VALTON, Arvo. Jsem člověk nepokojný (haastattelu). *Tvorba* 1988, 13, s. 16. Keskustellut Naďa Klevisová.

Vanad lapsed (käännetty venäjästä) -romaania[336] sekä myöhemmin ilmestynyttä *Väntorel*-romaania.[337] Vladimír Macura kirjoitti *Kartulikuljused*-romaanista laajan tutkielman, jossa hän pohti romaanin mytologisia motiiveja verraten sitä georgialaisen Othar Tšiladzen tuotantoon sekä kreikkalaiseen mytologiaan.[338] Eniten arvosteltiin kuitenkin Beekmanin *Vanad lapsed* -romaania.[339] Ivo Pospíšil löysi siitä samankaltaisuutta tšekkiläisen kirjailija Bohumil Hrabalin tuotannon kanssa: molemmat kirjailijat esittävät konventioiden alle piilotettua ihmisen sisäistä elämää. Pospíšil kuitenkin, samoin kuin Königsmark, pitää romaanin loppua uskomattomana ja kliseisenä.

Kaksi arvostelua ilmestyi lisäksi Lilli Prometin novellista *Ühe suve akvarellid*.[340] Myös hänen *Primavera*-romaaniaan, jota ei ole käännetty tšekkiin, arvosteltiin.[341] Hänen lehdissä ilmestyneitä teoksiaan ei arvosteltu.[342] Kaikki Prometin teokset on käännetty

[336]BEEKMAN(OVÁ), Aimée. *Hodina rovnodennosti* (*Vanad lapsed*). Lidové nakladatelství, Praha 1976. Käänt. Zora Beráková; BEEKMAN(OVÁ), Aimée. *Bramborový karneval: poslední dny manželského života Benity a Josse z Rihvy* (*Kartulikuljused*). Lidové nakladatelství, Praha 1978. Käänt. Vladimír Macura.

[337]BEEKMAN(OVÁ), Aimée. *Kolovrátek* (*Väntorel*). Svoboda, Praha 1984. Käänt. Vladimír Macura.

[338]MACURA, Vladimír. Dva sovětské mytologické romány. In *Vztahy a cíle socialistických literatur*. Pytlík, Radko & Hrzalová, Hana (eds.). ÚČSL ČSAV, Praha 1979, s. 143–168.

[339]HRUŠKOVÁ, L. Hodina rovnodennosti. *Večerní Praha* 4.8.1976, s. 6; POSPÍŠIL, Ivo. Hledání jistot. *Rovnost* 91, 1976, 226, s. 5; KÖNIGSMARK, Václav. Hodina přítomnosti, hodina historie. *Literární měsíčník* 6, 1977, 6, s. 108–109; MACURA, Vladimír. Pásmo dramatu. *Tvorba* 1976, 36, s. 11.

[340]PROMET(OVÁ), Lilli. *Akvarely jednoho léta* (*Ühe suve akvarellid*). Lidové nakladatelství, Praha 1977. Käänt. Stáňa Síbrtová. Arvostelu: POSPÍŠIL, Ivo. Próza věčného dialogu. *Rovnost* 92, 1977, 177, s. 5.

[341]MACURA, Vladimír. Smutnoústá Primavera. *Tvorba* 1975, 18, 30.4., s. 13.

[342]PROMET(OVÁ), Lilli. Černý den – Ó, majestáte symfonie. *Svět socialismu* 1979, 4, s. 22. Käänt. Vladimír Michna; PROMET(OVÁ), Lilli. Černý den. *Pochodeň* 12.-13.2.1977, s. 6. Käänt. Karel Nebeský; PROMET(OVÁ), Lilli. Don Alfredo. *Mladá fronta* 18.9.1976, příl., s. 4–5. Käänt. Karel Kučera; PROMET(OVÁ), Lilli. Guernica. *Svoboda* 8.9.1973, příl. s. 11. Käänt. Marie Neznalová; PROMET(OVÁ), Lilli. Láska – Aby země rozkvetla – Do přítomnosti. *Svět socialismu* 12, 1979, 18, s. 27. Käänt. Marie Bulecová; PROMET(OVÁ), Lilli. Láska na celý život. *Naše rodina* 1975, 40, s. 6.

venäjästä. Ivo Pospíšil kirjoitti lyhyessä artikkelissaan *Ühe suve akvarellid* -novellista, että Prometin tapa kirjoittaa poikkeaa venäläiskirjailijoiden tavasta, koska vaikkei hänkään käytä vahvaa sujetia, hänen teoksensa ovat ainakin dialogisempia ja draaman kaltaisia. Pospíšilin mielestä tämä muistuttaa eniten italialaista neorealismia.[343]

1970-luvulla ilmestyivät lisäksi Macuran kääntämä Paul-Eerik Rummon näytelmä *Tuhkatriinumäng*[344] ja muutama lyhyt Priit Aimlan, Rein Salurin, Teet Kallasin ja Jüri Tuulikin teos eri lehdissä.[345] Nämä lehdissä ilmestyneet teokset käännettiin venäjästä.

Vuonna 1975 julkaistiin virolaisen slavisti Lembit Remmelgasin lyhyt haastattelu,[346] jossa tämä kertoi tšekkiläisestä kirjallisuudesta Virossa ja suositteli Smuulin, Prometin, Kruustenin, Vetemaan ja Untin tuotantoa. On ilmeistä, että Remmelgasin kehotusta on noudatettu.

Virolaisesta lastenkirjallisuudesta ei kirjoitettu paljon, vaikka sitä onkin käännetty paljon. Vuonna 1980 ilmestyi lyhyt annotaatio Jaan Kaplinskin kirjasta *Kes mida sööb, kes keda sööb* vuodesta 1977: ”Nämä kirjat opettavat lapset pitämään eläimistä. Esimerkiksi Jaan

---

Käänt. M.N. (Milena Nyklová-Veselá); PROMET(OVÁ), Lilli. Ležící tygr. *Naše rodina* 1974, 34, s. 5–6. Käänt. M.N. (Milena Nyklová-Veselá); PROMET(OVÁ), Lilli. Ležící tygr. *Svoboda* 11.8.1973, příl., s. 13. Käänt. M.N. (Milena Nyklová-Veselá).

[343]POSPÍŠIL, Ivo. Próza věčného dialogu. *Rovnost* 92, 1977, 177, s. 5.

[344]RUMMO, Paul-Eerik. *Hra s Popelkou* (*Tuhkatriinumäng*). Dilia, Praha 1977. Käänt. Vladimír Macura.

[345]AIMLA, Priit. Mezi námi mládenci. *Tvorba* 1976, 45, příl. LUK, s. 16. Käänt. Jaroslav Vojtěch; SALURI, Rein. Paměť. *Světová literatura* 21, 1976, 6, s. 30–41. Käänt. Kamil Chrobák; KALLAS, Teet. Zamilovaný. *Rovnost* 11.8.1973, příl. Čtení na konec týdne, s. 4. Käänt. nbp (Nina Píšková); TUULIK, Jüri. Bacil. *Svět socialismu* 12, 1979, 2, s. 14. Käänt. Marie Bulecová; TUULIK, Jüri. Překrásné letní prázdniny. *Rudé právo* 7.4.1979, příl., s. 8. Käänt. Zdenka Holečková; TUULIK, Jüri. Překrásné letní prázdniny. *Lidová demokracie* 7.8.1981, příl., s. 11. Käänt. Zdenka Holečková.

[346]REMMELGAS, Lembit. Hovory s Lembitem Remmelgasem. *Tvorba* 1975, 29, s. 12. Keskustellut -ra (Vladimír Macura).

Kaplinskin *Kuka mitä syö, kuka ketä syö* esittää luonnon kiertokulkua."[347]

Eniten käännettiin Jaan Rannapin lastenkirjoja sekä lyhyitä kertomuksia. Vuosina 1976–1978 ilmestyi *Ohníček*-lehdessä Květuše Nováková virosta kääntämät kaksi kertomusta,[348] jota seurasi samassa lehdessä koko 1979 vuoden ajan *Jefreitor Jõmm* -kirjasta tehty sarja.[349] Varmuuden vuoksi ilmestyi lisäksi ote samasta kirjasta *Zlatý máj* -kirjallisuusjulkaisussa .[350] Koko kirja julkaistiin sen jälkeen vuonna 1981.[351] Vielä vuonna 1987 ilmestyi Rannapin lyhyt kertomus

[347]O dětské encyklopedické literatuře. *Zlatý máj* 24, 1980, 8, s. 509.

[348]RANNAP, Jaan. Jak jsme vyhlásili noční poplach. *Ohníček* 27, 1976-1977, 23-24, s. 10–11. Käänt. Květuše Nováková; RANNAP, Jaan. Jak jsem se stal Huscklebеrrym Finnem. *Ohníček* 28, 1977-1978, 24, s. 10–11. Käänt. Květuše Nováková;.

[349]RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 1 (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1978-1979, 1, s. 19–20. Käänt. Květuše Nováková; RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 2. Huňáč zmizel neznámo kam (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 12, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková; RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 3. Pozor, dravá šelma! (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 13, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková; RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 4. Piráti v Diogénově sudu (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 14, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková; RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 5. Lupiči v akci (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 17, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková; RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 6. Co kdybychom ztroskotali? (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 18, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková; RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 7. Na pustém ostrově (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 19, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková; RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 8. Nestřílej, to je náš Brum (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 20, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková; RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 9. Ve středověkém hradě straší (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 21, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková; RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 10. Škvrně přepadeno (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 22, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková; RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 11. Brum v okovech (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 23, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková; RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 12. Neptunova slavnost (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 24, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková.

[350]RANNAP, Jaan. *Mořská plavba s medvědem* (ote teoksesta *Jefreitor Jõmm*). *Zlatý máj* 23, 1979, 9, s. 546–548. Käänt. Květuše Nováková.

[351]RANNAP, Jaan. *Mořská plavba s medvědem* (*Jefreitor Jõmm*). Albatros, Praha 1981. Käänt. Květuše Nováková.

Sovětská literatura -kirjallisuusjulkaisussa .[352] Kertomuksen käänsi Vladimír Piskoř, suomalaisen kirjallisuuden kääntäjä.

Kun vuonna 1979 ilmestyi Macuran kääntämä Silvia Rannamaan *Kadri Kasuema* -novelli,[353] sitä myös arvosteltiin.[354] Arvostelun kirjoittaja Růžena Hamanová kuitenkin kritisoi, että tapahtumien tekijät eivät ole ihmiset eikä itse elämä, vaan onnellinen sattuma, minkä takia tarina tuntuu kaavamaiselta.

Seuraava lapsille tarkoitettu arvosteltu teos oli Eno Raudin novelli *Naksitrallid*.[355] Novellin julkaisua oli edeltänyt kahden Raudin kertomuksen käännös venäjästä 1970-luvun alkupuolella.[356] *Naksitrallid*-kirjan arvostelussa kirjoitettiin, että ”teos onnistui yhdistämään perinteisiä sadun piirteitä nykyaikaisen ihmisen ja luonnon välisen suhteen ajankohtaiseen ongelmaan”.[357] Novellia seurasivat vuonna 1990 Raudin uudemman *Jälle need naksitrallid* -kirjan käännös, jonka teki uudelleen Naděžda Slabihoudová,[358] ja yhden Raudin kertomuksen kaksi eri käännöstä vuosina 1986 ja 1987.[359]

---

[352]RANNAP, Jaan. Soutěž ve slušném chování. *Sovětská literatura* 1987, 6, s. 178–181. Käänt. Vladimír Piskoř.

[353]RANNAMAA(OVÁ), Silvia. *Kadri a labutě*: *Deník děvčete* (*Kadri Kasuema*). Albatros, Praha 1979. Käänt. Vladimír Macura.

[354]HAMANOVÁ, Růžena. Kadri a labutě. *Zlatý máj* 24, 1980, 2, s. 123–124.

[355]RAUD, Eno. *Mecháček a jeho kamarádi* (*Naksitrallid*). Albatros, Praha 1985. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

[356]RAUD, Eno. Mrně letí na měsíc. *Zlatý máj* 16, 1972, 1, s. 70–71. Käänt. Z. K. Slabý; RAUD, Eno. Zajíc a ježek. Ježek a zajíc. *Mateřídouška* 31, 1974, 3, s. 30. Käänt. Elle Turkinová ja Jarmila Voborníková.

[357](jin). Estonská ekologická pohádka (Mecháček a jeho kamarádi). *Zemědělské noviny* 41, 1985, 234, s. 2.

[358]RAUD, Eno. *Mecháček a jeho kamarádi jedou k moři* (*Jälle need naksitrallid*). Albatros, Praha 1990. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

[359]RAUD, Eno. Trucovitý budík. In *Pohádky pod peřinku*. Lidové nakladatelství, Praha 1986, s. 143–145. Käänt. Hana Vrbová; RAUD, Eno. O budíku, který si postavil hlavu. *Sovětská literatura* 1987, 6, s. 175–177. Käänt. Vladimír Piskoř.

Vuonna 1979 ilmestyi muutamia satuja Juhan Kunderin kokoelmasta *Imelik peegel*. Sadut käänsi virosta Květuše Nováková.[360] Seitsemän vuotta myöhemmin Tallinnassa ilmestyi taas Kunderin kokoelman satuja.[361] En ole kuitenkaan varma, käänsikö Eva Jílková sadut virosta vai jostain jo tehdystä käännöksestä. En ole onnistunut löytämään Viron kirjallisuuden Tallinnassa ilmestyneihin tšekinnöksiin liittyvää historiaa. Tallinnan kustantamo Perioodika näet julkaisi lisäksi Elar Kuusin (todennäköisesti venäjästä),[362] Silvi Väljalin,[363] Ellen Niitin[364] ja Evald Tammlaanin[365] teosten käännöksiä.

Tšekissä ilmestyi vielä ennen Niitin *Triinu ja Taavi uued ja vanad lood* -kirjan käännöksen julkaisua Macura kääntämä Niitin *Pille-Riini lood* -kirja.[366] Virosta käännettiin lisäksi Eduard Männikin *Jänesepoeg To-Too* -tarina[367] ja Silvia Astrid Truun *Kuu aega täiskasvanu* -teiniromaani.[368] Lopuksi voi mainita vielä Robert Vaidlon kertomuksen *Ohníček*-kirjallisuusjulkaisussa .[369]

---

[360]KUNDER, Juhan. *Dívka a čert* (*Imelik peegel*). Albatros, Praha 1979. Käänt. Květuše Nováková.

[361]KUNDER, Juhan. *Kouzelné zrcadlo* (*Imelik peegel*). Perioodika, Tallinn 1986. Käänt. Eva Jílková.

[362]KUUS, Elar. *Maminčin polibek* (*Memme musi*). Perioodika, Tallinn 1987. Käänt. Jaroslav Piskáček.

[363]VÄLJAL(OVÁ), Silvi. *Jussík a jeho sedm přátel* (*Jussikese seitse sõpra*). Perioodika, Tallinn 1983. Käänt. Květuše Nováková.

[364]NIIT(OVÁ), Ellen. *Veselé i vážné příhody nezbedných dvojčat* (*Triinu ja Taavi uued ja vanad lood*). Perioodika, Tallinn 1982. Käänt. Květuše Nováková.

[365]TAMMLAAN, Evald. *Lodní pes Popelák* (*Laevakoer Tuhk*). Perioodika, Tallinn 1989. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

[366]NIIT(OVÁ), Ellen. *Majolenka* (*Pille-Riini lood*). Albatros, Praha 1981. Käänt. Vladimír Macura.

[367]MÄNNIK, Eduard. *Zajíček To-Too* (*Jänesepoeg To-Too*). Albatros, Praha 1989. Käänt. Květuše Nováková.

[368]TRUU(OVÁ), Silvia Astrid. *Měsíc budu dospělá* (*Kuu aega täiskasvanu*). Albatros, Praha 1985. Käänt. Květuše Nováková.

[369]VAIDLO, Robert. Jak Kessu a Peter pluli na mráčku. *Ohníček* 31, 1980-1981, 11, s. 8–9. Käänt. Květuše Nováková.

Virolaisia satuja löytyy lisäksi eri antologioista, joista niitä on usein otettu julkaistavaksi eri lehdissä tai uudestaan jossain myöhäisessä antologiassa. Lähes joka virolainen satu on näin ilmestynyt ainakin kaksi kertaa.[370]

Vuonna 1987 julkaistiin *Zlatý máj* -lehdessä Asta Põldemaen (”Pöldmai”) seloste Viron lastenkirjallisuuden katsauksesta.[371] Alkuperäinen teksti oli ilmestynyt venäjänkielisessä *Detskaja literatura* -kirjallisuusjulkaisussa (1987, 4). Selosteessa mainittiin Ellen Niit (”Nijt”), Eno Raud, Hando (Chando”) Runnel, Kersti Merilaas, Harri Jögisalu, Tiia (”Tija”) Tomet, Rein (”Rejn”) Rannap ja mieskirjailija (!) ”Ajno Pervik” (Aino Pervik). Pervikin kirja *Aranella, mereröövli tütar* ilmestyi seuraavana vuonna tšekin kielellä.[372] Selosteessa myös todettiin, että mainittujen kirjailijoiden tuotanto ei

[370]Chytrá selka. *Sovětská literatura* 1988, 6, s. 56–64. Käänt. Jiřina Tejkalová; Lesní otec a zloděj dřeva. *Pochodeň* 28.–29.6.1975, s. 7. Käänt. (Miloš Lukáš?); Zakázaný uzel. Estonská pohádka. In ĎURÍČKOVÁ, Mária. *Dívka s měděnými vlasy. Pohádky národů Asie a Evropy*. Lidové nakladatelství, Praha 1972, s. 210–215. Käänt. Zdeňka Psůtková; Zapovězený uzel. *Sovětská literatura* 1985, 6, s. 46–51. Käänt. Hana Linhartová; Třetí uzel. *Pohádkové lístečky* 56/1987. Panorama, Praha 1987. Muokannut Alois Rohlena; Jelen a vlk. *Mateřídouška* 32, 1975-76, 6, s. 30–31. Muokannut Eduard Vavruška; Mladý kovář. *Sovětská literatura* 1979, 9, s. 190–194. Käänt. Jaroslav Tichý; Potrestaná lakota. *Pohádkové lístečky* 44/1983. Panorama, Praha 1983. Muokannut Luděk Motejlek; Proč je moře slané. *Pohádkové lístečky* 57/1987. Panorama, Praha 1987. Muokannut A. Rohlena; O ženichovi se zlatým nosem. In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo: *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 185–192. O rychlonohé princezně. In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo: *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 193–204; O vlkodlačí kůži. In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 205–209; O vlkovi a jelenovi. In STANOVSKÝ, Vladislav – VLADISLAV, Jan. *Druhý strom pohádek z celého světa*. Il. Stanislav Kolíbal. Euromedia Group – Knižní klub, Praha 2009 (4. painos; 1. painos SNDK, Praha 1959; 2. painos 1964; 3. painos Albatros – Knižní klub, Praha 1999), s. 92; O zajíčkovi, který nechtěl spát. *Lidová demokracie* 42, 1986, 24, s. 13. Käänt. Heda Průchová.

[371]tp. Úspěchy estonské literatury. *Zlatý máj* 31, 1987, 9, s. 573.

[372]PERVIK(OVÁ), Aino. *Aranella, dcera piráta* (*Aranella, mereröövli tütar*). Lidové nakladatelství, Praha 1988. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

ole pelkästään lapsille tarkoitettua lukemista, vaan aitoa kirjallisuutta.

1980-luvulla kirjoitettiin Tšekissä suhteellisen paljon Betti Alverin runoista. Perusteena oli Vladimír Macuran ja runoilija Jiří Žáčekin kääntämä Alverin kokoelma[373] sekä eri lehdissä julkaistuja yksittäisiä runoja.[374] Alverin runojen valikoiman teki Macura, joka myös kirjoitti siihen loppusanat. Näihin loppusanoihin luotti Dagmar Ouřadová kirjoittaessaan arvostelunsa kokoelmasta: ”Säe on dramaattinen, jopa epäsuora, ja sen rytmi on vahva, mutta ei halvan sopusointuinen.” Alverin runoissa ei ole viivapiirustusta, kaikki ikään kuin sujuu, ja tämä ”dialektinen muutos” on runojen hallitseva piirre. Siihen pohjautuu myös Alverin ”vahva naiseton (!) pyrkimys päästä todellisuuden pohjalle asti, pyrkimys, joka tempaa hänet rannalta rannalle, sydämestä järkeen, himosta askeesiin.”[375] Alverin tuotannon suosiota todistaa myös kaksi Macuran suruviestiä Alverin kuolemasta vuonna 1989.[376]

Macura teki 1980-luvun alussa lisäksi Jaan Kaplinskin runojen valikoiman[377] ja vielä ennen sitä julkaisi eräässä temaattisessa antologiassa yhden Kaplinskin runon.[378] Samassa antologiassa ilmestyi vielä Johannes Vares-Barbaruksen Karel Čapekille omistettu teos *In*

---

[373]ALVER(OVÁ), Betti. *Hrom je můj bratr*. Mladá fronta, Praha 1980. Käänt. Vladimír Macura ja Jiří Žáček.

[374]ALVER(OVÁ), Betti. Podzim. *Rudé právo* 20.10.1980, s. 5. Käänt. Jiří Žáček; ALVER(OVÁ), Betti. Popel a plápol. *Světová literatura* 25, 1980, 4, s. 178–182. Käänt. Jiří Žáček ja Vladimír Macura; ALVER(OVÁ), Betti. Smíření. *Rudé právo* 61–62, 1981, 40, 17.2., s. 5. Käänt. Jiří Žáček; ALVER(OVÁ), Betti. Starouškové. *Tvorba* 1982, 48, s. 1. Käänt. Jiří Žáček. Näiden runojen kääntäjäksi on usein mainittu ainoastaan Jiří Žáček. On kuitenkin todennäköistä, että hän on turvautunut Macuran apuun.

[375]OUŘADOVÁ, Dagmar. Ženské verše v mužském překladu. *Mladá fronta* 37, 1981, 198, s. 4.

[376]MACURA, Vladimír. Head ööd! *Zemědělské noviny* 45, 1989, 161, 11.7., s. 2; MACURA, Vladimír. Za Betti Alverovou. *Kmen* 2 (8), 1989, 28, 13.7., s. 2.

[377]KAPLINSKI, Jaan. *Křídla zvedají stíny*. Odeon, Praha 1982. Käänt. Vladimír Macura.

[378]KAPLINSKI, Jaan. Na cestách… In *Lyrické dopisy do Čech*. Československý spisovatel, Praha 1980, s. 187–188. Käänt. Vladimír Macura.

memoriam Karla Čapka[379] (joka on julkaistu sen jälkeen uudestaan Čapekin veljien seuran tiedotuslehdessä).[380] Kaplinskin runojen valikoimasta ei kirjoitettu paljon, vaikka Macura haastattelussaan Ivo Pospíšilin kanssa väitti Kaplinskin olevan vähemmän tuttu maailmankirjallisuuden osa, joka valitettavasti ei syntytynt ranskalaisena tai amerikkalaisena.[381]

Myös Juhan Viiding sai 1980-luvulla runojensa valikoiman tšekin kielellä, jälleen Macuran ansiosta.[382] Valikoimassa ilmestyneitä runoja julkaistiin myös erikseen.[383] Viidingin runojen valikoimasta kirjoitettiin enemmän kuin Kaplinskin monimutkaisista ja monipuolisista runoista. Arvostelijat vertasivat Viidingiä 1970-luvun tsekkiläiseen siviiliproosaan ja turvautuivat Macuran loppusanoihin. He vertasivat Viidingin sarkasmia tšekkiläisen runoilija František Gellnerin skeptiseen runouteen ja jopa Morgensterniin.[384]

Vuonna 1988 ilmestyi balttilaisten naisrunoilijoiden antologia *Nádherné stromy lásky*. Kokoelmassa oli mukana paitsi latvialaisia ja liettualaisia runoilijoita myös virolaiset Marie Under,

---

[379]VARES-BARBARUS, Johannes. In memoriam Karla Čapka. In *Lyrické dopisy do Čech*. Československý spisovatel, Praha 1980, s. 132–133. Käänt. Vladimír Macura.

[380]VARES-BARBARUS, Johannes. In memoriam. *Zpravodaj Společnosti bratří Čapků*, prosinec 1982 – leden 1983, 19, s. 26. Käänt. Vladimír Macura.

[381]POSPÍŠIL, Ivo. Očima překladatele: Vladimír Macura. *Rovnost* 100, 1985, 121, 25.5., s. 5.

[382]VIIDING, Juhan. *Klaunovo odpoledne: Výbor z veršů* (*Ma olen Jüri Üdi – Armastuskirjad – Selges eesti keeles – Detsember – Käekäik – Aastalaat – Närvitrükk – Elulootus*). Československý spisovatel, Praha 1986. Käänt. Vladimír Macura ja Jiří Žáček.

[383]VIIDING, Juhan. 1011. sen George Marrowa. „Večerní háj a kolem měsíc leden." *Kmen* 3, 1985, 42, s. 9. Käänt. Jiří Žáček ja Vladimír Macura; VIIDING, Juhan. Byl jsem Jüri Üdi. *Světová literatura* 26, 1981, 2, s. 60–62. Käänt. Vladimír Macura; VIIDING, Juhan. Jsem ještě mlád ovšem už otrávený – Košile bližší modrojasu než kabát. *Listy Klubu přátel poezie*. Léto 1985, s. 22–23. Käänt. Vladimír Macura ja Jiří Žáček; VIIDING, Juhan. Když už pohřbívat, pak račte… – Mlynáříček aneb prášek – Po Dušičkách – Ráno, třetí den s gustem sněží… *Tvar* 6, 1995, 14, s. 14–15. Käänt. Vladimír Macura.

[384]HEŘMAN, Zdeněk. Radost z básníka. *Mladá fronta* 43, 1987, 29, s. 4.; (mlg). Klaunovo odpoledne. *Svobodné slovo* 43, 1987, 18.3., s. 5.

Viivi Luik, Debora Vaarandi ja Ellen Niit. Underin, Luikin ja Niitin runoja käänsi virosta Vladimír Macura, Vaarandin runoja taas osaksi venäjästä Jana Moravcová.[385] Neljä vuotta aikaisemmin oli näet ilmestynyt kolme antologiaan sisältyvistä Vaarandin runoista *Světová literatura* -aikakauslehdissä,[386] ja näiden runojen kääntäjänä oli Jana Moravcován lisäksi Vladimír Macura. Samaan aikakauslehden numeroon kirjoitti Macura myös Vaarandin tuotannon lyhyen luonnehdinnan: ”Ensimmäisinä vuosina sodan jälkeen Vaarandi kirjoitti suhteellisen hyvää lyriikkaa, vaikka se oli myös jossain määrin kulttikauden vaikuttamaa. Vasta 1950-luvun loppuvaiheilla ja 1960-luvun alussa hänen lahjakkuutensa kypsyy täysin.” Myös yksi antologiaan sisältyvistä Luikin runoista oli ilmestynyt jo aikaisemmin *Kmen*-lehdessä.[387] Lähes samaan aikaan ilmestyi myös Macuran kääntämä Marie Underin runo *Světová literatura* -kirjallisuusjulkaisussa ,[388] tämä runo kuitenkaan ei sisältynyt mainittuun antologiaan.

---

[385]UNDER(OVÁ), Marie. Extáze – Tvou lásku, lásko, miluji… – Čas šeříků (1 – 3) – Nemohu usnout – Na sklonku léta (1 – 2) – Šílenství – Při toaletě (1 – 2) – Taková noc – Tvůj pokoj – Spolu – Adam – Dalila – Sbohem (*Mu süda laulab*). In *Nádherné stromy lásky*. Lidové nakladatelství, Praha 1988, s. 144–163. Käänt. Vladimír Macura; LUIK(OVÁ), Viivi. Přestože zatím hlína – to horké letní nebe – Heleď, jak přichází léto – Klidně se dívej – Zimní toulky – na stromech raší listy – Elegie z expresu Baltik – Výlet – Byla zima, byla vánice a sníh… (*Luulet – Põliskevad – Maapäälsed asjad*). In *Nádherné stromy lásky*. Lidové nakladatelství, Praha 1988, s. 192–204. Käänt. Vladimír Macura; NIIT(OVÁ), Ellen. Odcházím zahalena ve tvém pohledu – Všechno je tolik křehké – Rokům rostou křídla – Rozumím řeči tklivých jarních vůní – Ještě že jsou tu všichni cizí kolem – Píseň milostná k podzimnímu smrákání – Nechť jsem ptákem – Touha (1 – 2) (*Maailma pidevus*). In *Nádherné stromy lásky*. Lidové nakladatelství, Praha 1988, s. 178–191. Käänt. Vladimír Macura; VAARANDI(OVÁ), Debora. Noc – Topol s ptákem – Housle noci – Jednou – Tvoje tvář – Tam dole jako krásný sen… – Smutek – Kopretina (*Tuule valgel*). In *Nádherné stromy lásky*. Lidové nakladatelství, Praha 1988, s. 164–175. Käänt. Jana Moravcová.

[386]VAARANDI(OVÁ), Debora. Smutek – Tvoje tvář – Jednou. *Světová literatura* 30, 1985, 5, s. 10–11. Käänt. Jana Moravcová ja Vladimír Macura.

[387]LUIK(OVÁ), Viivi. Výlet. *Kmen* 3, 1984, 48, s. 9. Käänt. Vladimír Macura.

[388]UNDER(OVÁ), Marie. Šťávy života. *Světová literatura* 28, 1983, 2, s. 46–50. Käänt. Vladimír Macura.

Nádherné stromy lásky -kokoelmaa arvosteli Jaroslav Kabíček.[389] Arvostelussaan hän analysoi yksittäisiä aiheita, esimerkiksi suhdetta miehiin ja omaan naisuuteen. Kabíčekin mukaan Underin runoudessa on yhtaikaa ”siveyttä sekä hekumallisuutta”, Vaarandi ”osaa tuoda esiin oireellisia yksityiskohtia ja symboleja”, Luikin runoissa ”hallitsee laulunomaisuus ja modernin ilmaisutyylin suggestiivisuus”, ja Niit ” ilmaisee paatoksetta ja tarkasti eri tunnetiloja”.

Vladimír Macura käänsi myös yhden Paul-Eerik Rummon runon, joka julkaistiin Neuvostoliiton runoilijoiden kahdessa eri antologioissa: *Na křídlech revoluce* (Vallankumoden siivillä) ja *Sovětská poezie* (Neuvostoliittolainen runous).[390] Jälkimmäisessä ilmestyi myös yksi Johannes Semperin runo.[391]

Macuran valtava työpanos Viron kirjallisuuden kääntämisessä ei rajoittunut pelkästään runouteen. Vuonna 1989 Macura julkaisi laajan virolaisten kertomusten valikoiman *Ďáblova milenka* (Pirun rakastaja).[392] Kertomusten kääntäjinä toimivat

[389]KABÍČEK, Jaroslav. Antologie ženské lyriky (Nádherné stromy lásky). *Literární měsíčník* 18, 1989, 9, s. 151–152.

[390]RUMMO, Paul-Eerik. Jako. In *Na křídlech revoluce*. Lidové nakladatelství, Praha 1987, s. 246–247. Käänt. Vladimír Macura; RUMMO, Paul-Eerik. Jako. In *Sovětská poezie*. Odeon, Praha 1981, s. 524–525. Käänt. Vladimír Macura.

[391]SEMPER, Johannes. Zamčená sýpka. In *Sovětská poezie*. Odeon, Praha 1981, s. 126–127. Käänt. Vladimír Macura.

[392]VALTON, Arvo. Ďáblova milenka – Nádor – V lese. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 11–30. Käänt. Vladimír Macura; SALURI, Rein. Střecha nad hlavou – Dveře dokořán. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 31–46. Käänt. Vladimír Macura; VAHING, Vaino. Dvě písně bez názvu – Federation Proceedings – Etuda – Násilník. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 47–53. Käänt. Vladimír Macura; TUULIK, Jüri. Osika. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 54–59. Käänt. Naděžda Slabihoudová; TUULIK, Ülo. Žízeň – Racci. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 60–73. Käänt. Irena Krasnická; KRUUSVALL, Jaan. Maestro. Vzpomínky mladého skladatele – Smíšená čtyřhra – Stařec. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 74–81. Käänt. Vladimír Macura; KALLAS, Teet. Zpět k velkým kamenům – Smrt psa – Ještě k srpnovému uragánu. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 82–114. Käänt. Markéta Pražáková; UNT, Mati. Černý motocyklista – Narozeniny – Zmizení Ally Pugačovové. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 115–125. Käänt. Vladimír Macura;

Macuran lisäksi hänen oppilaansa (he käänsivät virosta) ja venäjästä kääntänyt Kamil Chrobák. Antologiaa arvosteli Vladimír Kostřica: Kertomusten suuremmassa osassa vallitsee ”jännitystä kasvattava aiheellinen erikoisuus, odottamaton loppuratkaisu, haaveellisuus, absurdius ja referenssi-suhteen puuttuminen”.[393] Poikkeuksina Kostřica mainitsi Ülö Tuulikin, jonka tuotanto ”muistuttaa venäläisten kertomusten sodan veteraaneista kertovaa struktuurimallia,” ja Mari Saatin maalaisproosaa. ”Molemmat kallistuvat jossain määrin kirjallisteoksen perinteiseen muotoon.”

Mihkel Muttin, Jaak Jõerüütin ja Jüri Tuulukin kolme kertomusta ilmestyi lisäksi erikseen eri lehdissä,[394] samoin kuin Asta Kassin, Eduard Männikin, Juhan Peegelin ja Asta Põldmäen kertomuksia.[395] Vuosi *Ďáblova milenka* -valikoiman julkaisemisen jälkeen ilmestyi Teet Kallaksen koko romaani – Corrida Naděžda Slabihoudován kääntämänä virosta.[396] Slabihoudová käänsi lisäksi Villem Grossin romaanin *Vaikimise motiivid*[397] ja uudestaan Gailitin

VINT, Toomas. Večer v bytě číslo 64 – Močál za městem – Ukradená labuť. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 126–143. Käänt. Jonatán Tomeš; SAAT(OVÁ), Mari. Elsa Hermannová – Růžičky. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 145–164. Käänt. Kamil Chrobák; JÕERÜÜT, Jaak. Cestopis – Mr. Dikshit. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 165–184. Käänt. Vladimír Macura; MUTT, Mihkel. Hvězdička Hanička – Žalozpěv starého Fabiana. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 185–213. Käänt. Vladimír Macura.

[393]KOSTŘICA, Vladimír. Kniha brilantních próz. *Lidová demokracie* 46, 1990, 63, s. 5.

[394]MUTT, Mihkel. Französisch. *Sovětská literatura* 1987, 6, s. 126–147. Käänt. Vítězslav Grepl; JÕERÜÜT, Jaak. Čepice z Prahy, kostkovaná. *Kmen* 3, 1984, 48, s. 9. Käänt. Vladimír Macura; TUULIK, Jüri. Překrásné letní prázdniny. *Lidová demokracie* 7.8.1981, příl., s. 11. Käänt. Zdenka Holečková.

[395]KASS(OVÁ), Asta. Kdo je nejvzdělanější? *Sovětská literatura* 1987, 6, s. 190–191. Käänt. Vladimír Piskoř; MÄNNIK, Eduard. Ocelové lano. *Lidová demokracie* 7.12.1984, s. 16. Käänt. M. Chrobáková; MÄNNIK, Eduard. Ocelové lano. *Rovnost* 9.5.1980, příl., s. 5; PEEGEL, Juhan. Padl jsem první léto války. *Sovětská literatura* 1985, 8, s. 101–120. Käänt. Helena Franková; PÕLDMÄE, Asta. My. *Sovětská literatura* 1987, 6, s. 158–174. Käänt. Markéta Pražáková.

[396]KALLAS, Teet. *Corrida na ostrově* (*Corrida*). Mladá fronta, Praha 1990. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

romaanin *Karge meri*.[398] Romaanin arvostelussa todettiin romaanin ilmestyneen virosta käännettynä ensimmäisen kerran (1940-luvulla se käännettiin saksan käännöksestä, lisäksi lyhennettynä) ja luonnehdittiin sitä eurooppalaiseksi klassiseksi romaaniksi, joka on skandinaaviseen (!) perinteen parhaita.[399]

1980-luvulla käännettiin suoraan virosta Lennart Merin teos *Virmaliste väraval*,[400] Leo Metsarin romaani *Keisar Julianus* [401] ja Rudolf Sirgen *Häbi südames*.[402] Vladimir Beekmanin teoksiakin käännettiin etupäässä virosta. Käännöstyöhön osallistuivat kaikki senaikaiset kääntäjät paitsi Macura: Květuše Nováková, Naděžda Slabihoudová ja Jevgenij Timofejev.[403] Ainoastaan romaani *Öölendurid* on käännetty venäjästä.[404] Vladimír Beekmanin tuotantoa kuitenkaan ei otettu vastaan kovin myönteisesti. Esimerkiksi Vladimír Novotný kirjoitti, että *Eesli aasta* ei ole enää poliittisena satiirina juuri ajankohtainen, mutta pelkästään lukemisena kesälomalle ehkä sopiva.[405]

---

[397]GROSS, Villem. *Zločin v Alinze* (*Vaikimise motiivid*). Lidové nakladatelství, Praha 1984. Käänt. N. Slabihoudová.

[398]GAILIT, August. *Drsné moře* (*Karge meri*). Práce, Praha 1989. Käänt. N. Slabihoudová.

[399]NOVOTNÝ, Vladimír. Estonci včera a dnes. *Svobodné slovo* 45, 1989, 217, s. 5.

[400]MERI, Lennart. *Pod klenbou polární záře* (*Virmaliste väraval*). Panorama, Praha 1983. Käänt. Vladimír Macura.

[401]METSAR, Leo. *Císař Julián* (*Keisar Julianus*). Melantrich, Praha 1983. Käänt. Jevgenij Timofejev.

[402]SIRGE, Rudolf. *Stud* (*Häbi südames*). Práce, Praha 1981. Käänt. Květuše Nováková ja Stáňa Síbrtová.

[403]BEEKMAN, Vladimir. Bambus. *Sovětská literatura* 1982, 12, s. 89–96. Käänt. Květuše Nováková; BEEKMAN, Vladimir. *Cesty k protinožcům* (*Maakera kuklapoolel*). Panorama, Praha 1983. Käänt. Květuše Nováková ja Jevgenij Timofejev; BEEKMAN, Vladimir. *Rok osla* (*Eesli aasta*). Lidové nakladatelství, Praha 1988; 2. painos 1989. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

[404]BEEKMAN, Vladimir. *Noční letci* (*Öölendurid*). Lidové nakladatelství, Praha 1980. Käänt. Jiří Cingroš.

[405]NOVOTNÝ, Vladimír. Estonský satirik Vladimir Beekman. *Svobodné slovo* 44, 1988, 206, s. 5.

Samalla tavoin arvosteltiin myös Ülo Tuulikin dokumenttiromaania *Sõja jalus*.[406] Ivo Pospíšil kirjoitti, että romaanissa ei ole oikeita psykologisesti syviä henkilöitä, vaan hahmojen mosaiikki.[407]

1980-luvun alussa ilmestyi vielä kaksi Ardi Liivesin näytelmää, kumpikin käännettynä venäjästä.[408]

1990-luvulla siirtyi Viron kirjallisuus vielä syrjemmäksi. Peruutettiin jo käännettyjen teoksien julůkaiseminen, kuten Macuran kääntämän Viivi Luikin teoksen *Seitsmes rahukevad*. Otteita tästä käännöksestä on kuitenkin sittemmin ilmestynyt kolme kertaa.[409] 1990-luvulla, vallankumouksen jälkeen, ei jäänyt paljon kanavia, joissa olisi ollut mahdollista julkaista virolaisten kirjailijoiden tuotantoa. Yksi niistä oli *Tvar*-aikakauslehti, jonka päätoimittajana oli juuri Vladimír Macura. Lehdessä Macura julkaisi virolaisten runojen[410] ohella myös virolaista esseistiikkaa[411] usein virolais-tšekkiläisistä kulttuurisuhteista[412] tai jopa tšekkiläisten kirjojen virolaisia

[406]TUULIK, Ülo. *Jalovec i sucho přečká* (*Sõja jalus*). Naše vojsko, Praha 1984. Käänt. Kamil Chrobák.

[407]POSPÍŠIL, Ivo. Varování nám i budoucím. *Tvorba* 1984, 40, příl. Kmen, s. 11.

[408]LIIVES, Ardi. *Maškaráda v Ungeru* (*Maskeraad Ungrus*). Dilia, Praha 1980. Käänt. Emilie Šranková; LIIVES, Ardi. *Večer při svících*. Dilia, Praha 1982. Käänt. Jiřina Hůlková.

[409]LUIK(OVÁ), Viivi. Jaro roku sedm (ote teoksesta *Seitsmes rahukevad*). *Světová literatura* 36, 1991, 6, s. 112–120. Käänt. Vladimír Macura; LUIK(OVÁ), Viivi. Ukázka z Macurova nepublikovaného překladu knihy Jaro roku sedm (ote teoksesta *Seitsmes rahukevad*). *Tvar* 16, 2005, 18, s. 18. Käänt. Vladimír Macura; LUIK(OVÁ), Viivi. Sedmé mírové jaro (*Seitsmes rahukevad*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 20–25. Käänt. Vladimír Macura.

[410]RUNNEL, Hando. Nemůžeme být bez Čukotky – Děláme – Píseň o podruhovi – Naše budoucnost je jistá. Loajální písnička. *Tvar* 1, 1990, 32, s. 13. Käänt. Vladimír Macura; RUMMO, Paul-Eerik. Jak chutná déšť – Podzimní večer na pobřeží moře – My. *Tvar* 2, 1991, 30, s. 13. Käänt. Vladimír Macura; EHIN, Andres. Jsem kalendář – Má půda – Můj pokoj. *Tvar* 5, 1994, 20, s. 11. Käänt. Vladimír Macura.

[411]KAPLINSKI, Jaan. Balti a Germano-Franko-Iberové. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 12. Käänt. Vladimír Macura; MERI, Lennart. Kde je „ultima Thule“ (teoksesta *Hõbevalge*). *Tvar* 6, 1995, 14, s. 16–17. Käänt. Vladimír Macura; ALVER(OVÁ), Betti. Zrod umění. *Tvar* 18, 2007, 4, s. 1. Käänt. Vladimír Macura.

arvosteluja.[413] Juhan Viidingin kuoleman jälkeen vuonna 1995 Macura julkaisi *Tvarissa* muutamia Viidingin runoja[414] ja eri virolaisten kirjailijoiden muistelmia Viidingille.[415]

Vladimír Macuran kuoleman jälkeen (vuonna 1999) on *Tvarissa* ilmestynyt ainoastaan Betti Alverin essee,[416] ote Luikin *Seitsmes rahukevad* -teoksesta[417] ja Naděžda Slabihoudován kääntämiä virolaisia satuja.[418]

Macura kirjoitti myös tutkielman Viron historiasta ja sen kulttuurista, ja se ilmestyi *Dějiny pobaltských zemí* (Balttilaisten maiden historia) -kirjan osana.[419]

---

[412]METSAR, Leo. Navázat přetrhané nitky… *Tvar* 5, 1994, 17, s. 13. Valmistanut ld (Vladimír Macura).

[413]KRULL, Hasso. Imaginární zrcadla nesmrtelnosti: Kunderův patos. *Tvar* 8, 1997, 16, s. 1, 4–5. Käänt. Vladimír Macura; EHASALU, Tõnu. Gesto jako lůno představy. *Tvar* 8, 1997, 16, s. 5–6. Käänt. Vladimír Macura; RAUDAM, Toomas. Ne, smrtelnost! *Tvar* 8, 1997, 16, s. 6. Käänt. Vladimír Macura.

[414]VIIDING, Juhan. Když už pohřbívat, pak račte… – Mlynáříček aneb prášek – Po Dušičkách – Ráno, třetí den s gustem sněží… *Tvar* 6, 1995, 14, s. 14–15. Käänt. Vladimír Macura.

[415]LUIK(OVÁ), Viivi. Spoluhráč Juhan. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 15. Käänt. Vladimír Macura; UNT(OVÁ), Lii. Pohřbívání básníka. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 15. Käänt. Vladimír Macura; RUNNEL, Hando. Bez názvu. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 15. Käänt. Vladimír Macura; UNT, Mati. Ne živoucí výčitka – Mrtvá výčitka. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 15. Käänt. Vladimír Macura; RUMMO, Paul-Eerik. Juhan Viiding hledá klid. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 15. Käänt. Vladimír Macura; OLEP, Jaak. Jüri Üdi zabil Juhana Viidinga. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 14–15. Käänt. Vladimír Macura; LANGEMETS, Andres. In memoriam Juhan Viiding. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 15. Käänt. Vladimír Macura; JÕERÜÜT, Jaak. Juhanu Viidingovi na závěr dlouholeté korespondence. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 14. Käänt. Vladimír Macura; VEE, Elo. Otci. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 14–15. Käänt. Vladimír Macura.

[416]ALVER(OVÁ), Betti. Zrod umění. *Tvar* 18, 2007, 4, s. 1. Käänt. Vladimír Macura.

[417]LUIK(OVÁ), Viivi. Ukázka z Macurova nepublikovaného překladu knihy Jaro roku sedm (ote teoksesta *Seitsmes rahukevad*). *Tvar* 16, 2005, 18, s. 18. Käänt. Vladimír Macura

[418]Estonské národní pohádky: Jak se Smrťák stal kovářem – Vodní paní – Jak vznikly myši a kočky – Sirota a selská dcerka. *Tvar* 18, 2007, 4, s. 18–19. Käänt. Naděžda Slabihoudová; Pobaltský pohádkový triptych. Slunce, měsíc a hvězdy (estonská pohádka). *Tvar* 21, 2010, 6, s. 16–17. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

[419]MACURA, Vladimír. Estonská kultura. In ŠVEC, Luboš – MACURA, Vladimír – ŠTOL, Pavel. *Dějiny pobaltských zemí*. NLN, Praha 1996, s. 285–307.

Toinen virolaisen kirjallisuuden julkaisukanava Tšekissä oli 1990-luvulla aikakauslehti *Baltika*, jota julkaisi *Baltský svaz* (*Läänemere Liit*), myöhemmin *Česko-estonský klub*. *Baltský svaz* oli Vladimír Macuran vuonna 1974 perustama balttilaisista maista kiinnostuneiden ihmisten laillistamaton seura. Seura julkaisi kolme samizdat-lehteä: *LLL* (*Läänemere Liidu Leht*), *Terekätt* ja *Estonia*. Lehtiä ei ole tšekkiläisessä samizdat-julkaisujen luetteloissa, saatikka kirjastoissa. Seuran jäsenen Jonatán Tomešin sanojen mukaan[420] kaikki näissä lehdissä ilmestyneet käännökset on julkaistu myös muissa lehdissä. Mainittujen lehtien seuraaja oli *Baltika*-lehti. 1990-luvun alussa siinä ilmestyi etupäässä joitakin Macuran kääntämiä esseitä[421] ja Alverin ja Kaplinskin runoja.[422]

Vuonna 2003 ilmestyi Marie Underin kunniaksi runouskokoelman *Mé srdce nosí purpurový šat* juhlajulkaisu. Macuran kääntämien Marie Underin runojen ohella kokoelma sisälsi eri tšekkiläisten runoilijoiden rakkausrunoja.[423] Vladimir Macuran tekemää työtä virolaisen kirjallisuuden parissa on julkaistu myös hänen kuolemansa jälkeen.

Tšekkiläis-virolaisen seuran jäsen Antonín Drábek perusti vuonna 1995 Balt-East-kustantamon, jossa julkaistiin käännöksiä ja tutkielmia myös Viron kulttuurista. Vuonna 1997 kustantamo julkaisi Naděžda Slabihoudován lyhyen virolaisten kirjailijoiden tietosanakirjan *Stručný přehled estonské literatury* (Lyhyt katsaus

[420]Henkilökohtainen keskustelu 20. 10. 2013.

[421]MERI, Lennart. Z projevu estonského prezidenta ve výboru NATO 25. listopadu 1992. *Baltika* 1993, 8, s. 31–34. Käänt. Richard Frič; MERILAI, Arne. O Bernardu Kangrovi. *Baltika* 5, 1992, s. 33; VALTON, Arvo. Stát se musí bránit. *Baltika* 6, 1992, s. 1–2; URMAIENE, Liia. Pozdrav Estonského klubu z Vilniusu. *Baltika* 8, 1993, s. 3–4. Käänt. (Vladimír Macura).

[422]ALVER(OVÁ), Betti. Tys ke mně proudil. *Baltika* 7, 1992, s. 16. Käänt. Vladimír Macura; KAPLINSKI, Jaan. Nejspíš nevěřím v Boha… – Brambory jsou už pod střechou… *Baltika* 1992, 5 (1), s. 27–28. Käänt. Vladimír Macura.

[423]UNDER(OVÁ), Marie. *Mé srdce nosí purpurový šat*. Balt-East, Praha 2003. Käänt. Vladimír Macura.

Viron kirjallisuuteen),[424] myöhemmin Kreutzwaldin keräämien satujen *Eesti rahva ennemuistsed jutud* -kokoelman[425] ja otteita Nikolai Baturinin teoksesta *Karu süda*.[426]

Vuonna 2009 prahalainen epävirallinen instituutti *Skandinávský dům* (skandinavialainen talo) järjesti balttilaisten kulttuurin festivaalin, johon osallistui Arvo Valton. Tšekissä asuva virolainen Iivi Zájedová ja Brnon Masarykin yliopiston viron ja suomen kielen opettaja Petra Hebedová käänsivät hänen teoksiaan, sekä runoja että kertomuksia, Itämeren maiden kirjailijoiden antologiaan.[427] Samaan aikaan ilmestyi suhteellisen laaja Märt Väljatagan pohdiskelu Viron nykykirjallisuudesta.[428] Nykykirjallisuudesta kirjoitti lisäksi Naděžda Slabihoudová maailman kirjallisuuden vuosikirjoihin[429] ja balttimaiden kirjailijoiden tietosanakirjaan.[430] Slabihoudová mainitsi uusia teoksia, palkintojen voittajia ja erilaisia aihepiirejä, kuten historiallisia sovitteluratkaisuja ja elämää venäläisten kanssa. Kyseisten tutkielmien lisäksi ilmestyi

---

[424]SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. *Stručný přehled estonské literatury.* Balt-East, Praha 1997, 2., laajennettu painos 2003.

[425]KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. *Báchorky ze země tisíce ostrovů* (*Eesti rahva ennemuistsed jutud*). Balt-East, Praha 2000. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

[426]BATURIN, Nikolai. *Karu süda. Srdce medvědice* (ote teoksesta *Karu süda*). Balt-East, Praha 2002. Käänt. Antonín Drábek.

[427]VALTON, Arvo. Neznámý skladatel. In *Baltskou cestou*. Skandinávský dům, Praha 2009, s. 42–44. Käänt. Iivi Zájedová ja Petra Hebedová; VALTON, Arvo. Pět básní ze sbírky. In *Baltskou cestou*. Skandinávský dům, Praha 2009, s. 50–51. Käänt. Iivi Zájedová ja Jiří Žáček; VALTON, Arvo. Příběh urozeného pána. In *Baltskou cestou*. Skandinávský dům, Praha 2009, s. 47–49. Käänt. Iivi Zájedová ja Petra Hebedová.

[428]VÄLJATAGA, Märt. Čekání na velký estonský román: estonské literární perspektivy. *Host* 25, 2009, 1, s. 99–104. Käänt. Martina Neradová.

[429]SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Estonsky psaná literatura. In ZAHRADNÍČKOVÁ, Hana (ed.). *Literatura ve světě 2004*. Gutenberg, Praha 2005, s. 67–72; SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Estonsky psaná literatura. In SCHLEISSOVÁ, Eva (ed.). *Literatura v Evropě*. Gutenberg, Praha 2006, s. 82–86; SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Estonsky psaná literatura. In KITZLER, Petr (ed.). *Literatura ve světě 2006–2007*. Gutenberg, Praha 2007, s. 118–123.

[430]SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Estonská literatura. In *Slovník pobaltských spisovatelů.* Libri, Praha 2003; 2. painos 2008, s. 11–15.

lisäksi Dušan Kořený-Pöllichin internetistä saatuihin tietoihin pohjautuva artikkeli virolaisesta etnofuturismista.[431]

Vuonna 2010 ilmestyi *Plav*-kirjallisuusjulkaisun Viron kirjallisuuden temaattinen numero. Käännöstöihin osallistuivat kaikki Viron kirjallisuuden tšekkiläiset kääntäjät: Naděžda Slabihoudová, Petra Hebedová, Michal Vaněk ja Milan M. Horák. Numerossa oli mukana Krossin vanhemman teoksen ote, Kristiina Ehinin ja Doris Karevan runoja, Aare Pilvin essee ja otteita Rein Raudin, Emil Toden ja Andrus Kivirähkin romaaneista.[432] Kivirähkin koko romaani *Mees, kesteadis ussisõnu* ilmestyi seuraavana vuonna[433] ja vuonna 2012 ilmestyi *Tvarissa* ote Kivirähkin lastenromaanista lapsille *Leiutajatekula Lotte*.[434] Samassa *Tvarin* numerossa kirjoitettiin lisäksi *Mees, kesteadis ussisõnu* -romaanista.[435]

3.1. Päätelmiä

Viron kulttuurin välittäminen Tšekissä perustui alkuvaiheilla kiinnostukseen pienen kansan samankaltaisista olosuhteista ja heräämisestä. Tämä kiinnostus kuitenkin loppui hyvin pian Vocelin

[431]KOŘENÝ-PÖLLICH, Dušan. Etnofuturismus – návrat mýtu? Nový směr v literaturách uralských národů. *Aluze* 2008, 3, s. 113–116.

[432]KROSS, Jaan. Tři morové rány (*Kolme katku vahel*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 16–19. Käänt. Milan Michael Horák; EHIN(OVÁ), Kristiina. Mateřská dovolená (*Ma puhkus oli lühike – Ikka veel ma pole suutnud – Äralend*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 37. Käänt. Petra Hebedová; KAREVA (KAREVOVÁ), Doris. Básně (*Mis sest, et elu; Läks unes segi; Päev, päev, ära püüa mind; Kes valguses elab, ei vanu; Tähtede sadu tiheneb üha; Tundub, et tuleb tund; Mu metafüüsika*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 34–36. Käänt. Milan Michael Horák; PILV, Aare. Osvobozuje poezie? (*Kas luule teeb vabaks?*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 5. Käänt. Michal Vaněk; RAUD, Rein. Bratr (*Vend*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 31–33. Käänt. Petra Hebedová; TODE, Emil. Hraniční země (*Piiririik*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 26–29. Käänt. Petra Hebedová; KIVIRÄHK, Andrus. Muž, který rozuměl hadí řeči (ote teoksesta *Mees, kesteadis ussisõnu*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 11–15. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

[433]KIVIRÄHK, Andrus. *Muž, který rozuměl hadí řeči* (*Mees, kesteadis ussisõnu*). Kniha Zlín, Zlín 2011. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

[434]KIVIRÄHK, Andrus. Lotka z osady vynálezců (ote teoksesta *Leiutajatekula Lotte*). *Tvar* 2012, 14, s. 16. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

[435]KŮROVÁ, Zuzana. Mluvící zmije a spol. *Tvar* 2012, 14, s. 23.

arvostelujen ja käännösten julkaisemisen jälkeen vuonna 1846, ja vasta puolen vuosisadan jälkeen alettiin Viron kirjallisuutta satunnaisesti tšekintää. Vaikka teosten valinta oli hyvin satunnaista, ensi sijassa käännettiin mitä ilmesemmin suoraan virosta (O. S. Vetti ja Josef Obr). Toiseen maailmansotaan saakka myös saksasta käännettiin. Sodan jälkeen saksan asemesta käytettiin venäjän käännöksiä. Lisäksi Viron kirjallisuutta tutkittiin Neuvostoliiton (ennen kaikkea venäläisen) kirjallisuuden puitteissa.

1950-luvulla ilmestyi runsaasti Viron kirjallisuutta, mutta suurin osa julkaisuista oli huonosti käännettyä tai laadultaan heikkoa. Etusija annettiin näytelmille eli sille genrelle, joka siihen aikaan ei ollut Viron kirjallisuuden keskipisteessä. Koko Viron kirjallisuutta edusti Tšekissä 1950-luvulla (ja osittain myös 1960-luvulla) enimmäkseen juuri huonosti käännetty huonolaatuinen tendenssidraama. Miloš Lukášin virosta kääntämiä Tuglasin ja Liivin kertomuksia ilmestyi enimmäkseen paikallisissa lehdissä, ja ne eivät voineet vaikuttaa mielikuvaan virolaisesta kirjallisuudesta. Lisäksi Lukášin valinta oli liian satunnainen (ja sama asia koskee Lukášin oppilaan (?) Jevgenij Timofejevin valintaa); hän käänsi nykyisin varsin tuntemattomien kirjailijoiden teoksiakin. Virolaisen kirjallisuuden tilaisuus herättää *Kalvepoegin* käännöksen avulla 1950-luvun Tšekissä huomiota ei onnistunut. Kustantamo ei rohjennut julkaista koko eeposta, ja sen puutteellinen käännös joutui monien muiden suullisen perinteen toisintojen riviin.

1960-luvulla ja 1970-luvun alussa kiinnostus Viron kirjallisuutta kohtaan Tšekissä salpautui. Vielä 1960-luvun alussa ilmestyivät Vilden *Külmale maale-* (kai virosta) ja Lutsin *Kevad-* (venäjästä) romaanien käännökset, mutta tämän jälkeen virolaista kirjallisuutta julkaistiin vain harvoin.

Tilanne parani vasta 1970-luvun toisella puolella, kun Vladimir Macura aloitti kääntämistyönsä. Macura käänsi muutamia runokokoelmia (Kaplinski, Alver, Viiding) ja koosti virolaisen

runouden valikoiman. Macura on ollut itse asiassa ensimmäinen Viron runouden välittäjä Tšekissä. Todennäköisesti Macuran aloitteesta käännettiin koko Tammsaaren pentalogia *Tõde ja õigus*, vaikkakin sen kaksi ensimmäistä osaa venäjästä. Loput käänsi virosta Macuran oppilas Naděžda Slabihoudová, joka on ollut Macuran jälkeen toiseksi tuotteliain kääntäjä. Macura käänsi myös senaikaista virolaista proosaa. Hänen käännöstensä joukosta löytyy parhaiden kirjailijoiden (Kross, Valton, Traat, Vetemaa, Unt, Luik) teoksia.

1980-luvulla ilmestyi kolmetoista lastenkirjan käännöstä. Lukuun ottamatta viittä Tallinnassa ilmestynyttä käännöstä se on suhteellisen paljon. Lastenkirjallisuutta käänsivät virosta Macuran ohella Naděžda Slabihoudová ja Květuše Nováková.

Macura käänsi 1970- ja 1980-luvuilla parhaita teoksia sekä suojeli arvovallallaan sellaisia, joita olisi ollut mahdollista pitää Tšekkoslovakiassa ”vahingollisina” niiden yhteiskunnallisen kritiikin takia. Toiset kääntäjät käänsivät etupäässä klassisia teoksia (Slabihoudová), tendenssiteoksia ja lastenkirjallisuutta (Slabihoudová, Nováková, Timofejev, Lukáš).

Vallankumouksen jälkeen eli 1990-luvulla Viron kirjallisuuden käännökset vähenivät. Kiinnostus siirtyi siihen saakka kiellettynä olleeseen länsimaiseen kirjallisuuteen. Macura ja Slabihoudová ehtivät julkaista pelkästään muutamia tekemiään käännöksiä. Macura ja Slabihoudová pyrkivät parantamaan tätä tilannetta kirjoittamalla tutkielmia Viron kirjallisuudesta. Sen tähden voi sanoa, että 1990-luvulla kirjoitettiin enemmän Viron kirjallisuudesta kuin käännettiin sitä. Vasta 21. vuosituhannen alussa lienee astunut esiin uusi kääntäjien sukupolvi, ja toivottavasti he palauttavat tšekkiläisten lukijoiden kiinnostuksen virolaista kirjallisuutta kohtaan.

3.2. Käytetty kirjallisuus

3.2.1. Virolaisen kirjallisuuden tšekinnösten luettelo

ADAMS, Valmar. Estonský básník vzpomíná (haastattelu). *Svobodné slovo* 45, 1989, 7.5., příl., s. 3. Keskustellut A. Veretennikov.

ADSON, Artur. Oblaky (*Pilve*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho. Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 30–31. Käänt. František Listopad.

AIMLA, Priit. Mezi námi mládenci. *Tvorba* 1976, 45, příl. LUK, s. 16. Käänt. Jaroslav Vojtěch.

ALVER(OVÁ), Betti. *Hrom je můj bratr*. Mladá fronta, Praha 1980. Käänt. Vladimír Macura ja Jiří Žáček.

ALVER(OVÁ), Betti. Podzim. *Rudé právo* 20.10.1980, s. 5. Käänt. Jiří Žáček.

ALVER(OVÁ), Betti. Popel a plápol. *Světová literatura* 25, 1980, 4, s. 178–182. Käänt. Jiří Žáček ja Vladimír Macura.

ALVER(OVÁ), Betti. Smíření. *Rudé právo* 61–62, 1981, 40, 17.2., s. 5. Käänt. Jiří Žáček.

ALVER(OVÁ), Betti. Starouškové. *Tvorba* 1982, 48, s. 1. Käänt. Jiří Žáček.

ALVER(OVÁ), Betti. Tys ke mně proudil. *Baltika* 7, 1992, s. 16. Käänt. Vladimír Macura.

ALVER(OVÁ), Betti. V mlze – Těžká krůpěj vosku – Malíř ve lví kleci – Kanibal – Hýřil – Paličák – Múze – Poslední přání – Zas a znova. In *Zvony v jezerech*. Československý spisovatel, Praha 1977, s. 37–47. Käänt. Jiří Žáček.

ALVER(OVÁ), Betti. Zas a znova. *Tvorba* 1976, 45, příl. LUK, s. 16. Käänt. vm (Vladimír Macura) ja jž (Jiří Žáček).

ALVER(OVÁ), Betti. Zrod umění. *Tvar* 18, 2007, 4, s. 1. Käänt. Vladimír Macura.

ANGERVAKS, Hugo. Jízda k soudu. *Pochodeň* 1970, 210, 5.–6. 9., s. 4. Käänt. Miloš Lukáš.

ANGERVAKS, Hugo. Úsměv. *Pochodeň* 1970, 68, 21.–22. 3., s. 6. Käänt. Miloš Lukáš.

BATURIN, Nikolai. *Karu süda. Srdce medvědice* (ote teoksesta *Karu süda*). Balt-East, Praha 2002. Käänt. Antonín Drábek.

BEEKMAN(OVÁ), Aimée. *Bramborový karneval: poslední dny manželského života Benity a Josse z Rihvy* (*Kartulikuljused*). Lidové nakladatelství, Praha 1978. Käänt. Vladimír Macura.

BEEKMAN(OVÁ), Aimée. *Hodina rovnodennosti* (*Vanad lapsed*). Lidové nakladatelství, Praha 1976. Käänt. Zora Beráková.

BEEKMAN(OVÁ), Aimée. *Kolovrátek* (*Väntorel*). Svoboda, Praha 1984. Käänt. Vladimír Macura.

BEEKMAN, Vladimir. Bambus. *Sovětská literatura* 1982, 12, s. 89–96. Käänt. Květuše Nováková.

BEEKMAN, Vladimir. Dlouhá cesta – Mořské nebe – Arnika – Stará fotografie. In *Zvony v jezerech*. Československý spisovatel, Praha 1977, s. 69–78. Käänt. Vladimír Macura.

BEEKMAN, Vladimir. *Cesty k protinožcům* (*Maakera kuklapoolel*). Panorama, Praha 1983. Käänt. Květuše Nováková ja Jevgenij Timofejev.

BEEKMAN, Vladimir. *Noční letci* (*Öölendurid*). Lidové nakladatelství, Praha 1980. Käänt. Jiří Cingroš.

BEEKMAN, Vladimir. *Rok osla* (*Eesli aasta*). Lidové nakladatelství, Praha 1988; 2. painos 1989. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

Čarovné slová (SK). *Sovětská literatura* 1985, 6, 44–46. Käänt. Zuzana Borovská.

Chwalitebný černokněžnjček. In SYCHRA, Matěj. *Powjdatel aneb Sbjrka rozmanitých paměti hodných přjběhů, powjdaček, důwtipných nápadů a průpovědj, k poučenj a obweselenj***.** 1. osa. Jan Jiří Gastl, Brno 1815, s. 1–50; 2. painos In SYCHRA, M. J. *Povídky a jiné práce*. Krajské nakladatelství v Brně, Brno 1961, s. 7–38.

Chytrá selka. *Sovětská literatura* 1988, 6, s. 56–64. Käänt. Jiřina Tejkalová.

Chytrá vesničanka. In *Diamantová sekera. Baltské pohádky* (*Skazki narodov Pribaltiki*). Svět sovětů, Praha 1956; 2. paainos 1958; 3.painos 1960; 4. painos 1964; 5. painos Lidové nakladatelství, Praha 1970; 6. painos 1979; 7. painos 1983; 8. painos 1988; 9. painos Computer Press, Brno 2008. Käänt. Jaroslav Tichý, s. 58–68.

Divotvorný mlýnek. In *Diamantová sekera. Baltské pohádky* (*Skazki narodov Pribaltiki*). Svět sovětů, Praha 1956; 2. paainos 1958; 3.painos 1960; 4. painos 1964; 5. painos Lidové nakladatelství, Praha 1970; 6. painos 1979; 7. painos 1983; 8. painos 1988; 9. painos Computer Press, Brno 2008. Käänt. Jaroslav Tichý, s. 93–97.

EHASALU, Tõnu. Gesto jako lůno představy. *Tvar* 8, 1997, 16, s. 5–6. Käänt. Vladimír Macura.

EHIN(OVÁ), Kristiina. Mateřská dovolená (*Ma puhkus oli lühike – Ikka veel ma pole suutnud – Äralend*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 37. Käänt. Petra Hebedová.

EHIN, Andres. Jsem kalendář – Má půda – Můj pokoj. *Tvar* 5, 1994, 20, s. 11. Käänt. Vladimír Macura.

EISEN, Matthias Johann. Koit a Hämerik. In *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*. Svaz Československo-sovětského přátelství, Praha 1958, s. 52. Käänt. (Miloš Lukáš).

EISEN, Matthias Johann. Koit a Hämerik. *Praha – Moskva* 1955, 8, s. 44. Käänt. Miloš Lukáš.

Estonská báje o Koitu a Emarice čili o večerním soumraku a ranním svítání. *Lumír* 2, 1874, 94, s. 8.

Estonská lidová píseň. *Nová svoboda* 9.2.1972, příl. Magazín Nové svobody, s. 11. Käänt. Jaroslav Šulc.

Estonské hádanky. *Venkov* 31, 1936, 102, s. 12. Käänt. Otto F. Babler.

Estonské národní hádanky. *Venkov* 21, 1926, 73. s. 8. Käänt. Otto F. Babler.

Estonské národní pohádky: Jak se Smrťák stal kovářem – Vodní paní – Jak vznikly myši a kočky – Sirota a selská dcerka. *Tvar* 18, 2007, 4, s. 18–19. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

(FAEHLMANN, Friedrich Robert.) Koit a Ämarik. *Časopis Českého musea* 20, 1846, 2, s. 268–270.

(FAEHLMANN, Friedrich Robert.) Vannemunna zpěv. *Časopis Českého musea* 20, 1846, 2, s. 267–268.

GAILIT, August. *Drsné moře* (*Karge meri*). Práce, Praha 1989. Käänt. N. Slabihoudová.

GAILIT, August. *Ostrov lovců tuleňů* (*Karge meri*). Symposion, Praha 1941. Käänt. Jiří Drs.

GAILIT, August. Ostrov lovců tuleňů (Ukázka z *Karge meri*). *Zlín* 10, 1941, 46, s. 7. Käänt. Jiří Drs.

GAILIT, August. *Touha* (*Toomas Nipernaadi*). Meteor, Praha 1935. Käänt. Jaroslav Starý.

GROSS, Villem. *Zločin v Alinze* (*Vaikimise motiivid*). Lidové nakladatelství, Praha 1984. Käänt. N. Slabihoudová.

HAAVA (väärin CHAAVA), Anna. Jedenkrát jenom sláva bývá. *Svět sovětů* 21, 1958, 10, obálka s. 4. Käänt. Jana Moravcová.

HAINSALU(OVÁ), Lehte. Noc (lyhennelmä, *Öö*). *Pochodeň* 1967, 202, 26.–27. 8., s. 5. Käänt. Miloš Lukáš.

HAINSALU(OVÁ), Lehte. Noc (*Öö*). *Svět sovětů* 30, 1967, 50, s. 19–20. Käänt. Miloš Lukáš.

HELLERMOVÁ (HELLERMA), Kärt. Faun v paruce básníka. *Tvar* 8, 1997, 16, s. 5. Käänt. Vladimír Macura.

HINT, Aadu. Rozhovor s autorem Větrného pobřeží. *Literární noviny* 7, 1958, 25, s. 4. Keskustellut kp (Kyra Platovská).

HINT, Aadu. Větné pobřeží (ote teoksesta *Tuuline rand*). *Přítel SSSR* 15, 1959, 8, příl. Kulturní besedy, s. 1–16. Käänt. Kyra Platovská.

HINT, Aadu. *Větrné pobřeží* (*Tuuline rand 1, 2*). Svět sovětů, Praha 1957. Käänt. Kyra Platovská, Juhan Liivin runoja käänt. Jana Štroblová.

Humor. Z časopisu *Postimees*. *Baltika* 12, 1994, s. 28. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

Jak se dostal statkář do nebe. *České slovo* 23, 1931, 133, s. 2. Käänt. Marta Součková.

Jak se sovy učily zpívat. In *Diamantová sekera. Baltské pohádky* (*Skazki narodov Pribaltiki*). Svět sovětů, Praha 1956; 2. paainos 1958; 3.painos 1960; 4. painos 1964; 5. painos Lidové nakladatelství, Praha

1970; 6. painos 1979; 7. painos 1983; 8. painos 1988; 9. painos Computer Press, Brno 2008. Käänt. Jaroslav Tichý, s. 23–24.

Jak se sovy učily zpívat. *Květy* 21, 1971, 20, s. 46.

JAKOBSON, August. *Dva tábory* (*Kaks leeri*). ČDLJ, Praha 1959. Käänt. Hana Budínová.

JAKOBSON, August. Komár a kůň (*Sääsk ja hobune*). *Lidová demokracie* 19, 1963, 77, s. 6. Käänt. Miloš Lukáš.

JAKOBSON, August. Matka. *Přítel SSSR* 15, 1959, 8, příl. Kulturní besedy, s. 10–12. Käänt. J. Voříšková.

JAKOBSON, August. *Mezi nocí a dnem* (*Öö ja päeva piiril*). ČDLJ, Praha 1953. Käänt. Julie Dědičová.

JAKOBSON, August. Myš a vrabec. *Lidová demokracie* 25.8.1963, s. 6. Käänt. ML (Miloš Lukáš).

JAKOBSON, August. *Noc slunovratu: Povídky*. Vyšehrad, Praha 1952. Käänt. Jiřina Voříšková ja Vladimír Plainer.

JAKOBSON, August. Předměstí bídných hříšníků. *Praha – Moskva* 1955, 8, s. 49–51. Käänt. Miloš Lukáš.

JAKOBSON, August. *Rodina Kondorů*. Umění lidu, Praha 1950. Käänt. Hana Budínová.

JAKOBSON, August. *Tři kapitáni* (*Ehitajad*). ČDLJ, Praha 1954. Käänt. Ivan Růžička.

JAKOBSON, August. Ve jménu budoucnosti. In *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*. Svaz Československo-sovětského přátelství, Praha 1958, s. 63–71. Käänt. (Miloš Lukáš).

Jelen a vlk. *Mateřídouška* 32, 1975-76, 6, s. 30–31. Muokannut Eduard Vavruška.

JÕERÜÜT, Jaak. Čepice z Prahy, kostkovaná. *Kmen* 3, 1984, 48, s. 9. Käänt. Vladimír Macura.

JÕERÜÜT, Jaak. Cestopis – Mr. Dikshit. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 165–184. Käänt. Vladimír Macura.

JÕERÜÜT, Jaak. Juhanu Viidingovi na závěr dlouholeté korespondence. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 14. Käänt. Vladimír Macura .

KALLAS, Teet. *Corrida na ostrově* (*Corrida*). Mladá fronta, Praha 1990. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

KALLAS, Teet. Zamilovaný. *Rovnost* 11.8.1973, příl. Čtení na konec týdne, s. 4. Käänt. nbp (Nina Píšková).

KALLAS, Teet. Zpět k velkým kamenům – Smrt psa – Ještě k srpnovému uragánu. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 82–114. Käänt. Markéta Pražáková.

KANGRO, Bernard. Barva podzimu (*Sügise värv*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho*. *Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 34–35. Käänt. Jiří Kovtun.

KAPLINSKI, Jaan. Ach průsvitnosti Monstera deliciosa…. *Mladá fronta* 32, 1976, 187, příl. 52 víkendů MF 31, s. 5. Käänt. Vladimír Macura.

KAPLINSKI, Jaan. Balti a Germano-Franko-Iberové. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 12. Käänt. Vladimír Macura.

KAPLINSKI, Jaan. Báseň. *Tvorba* 1976, 45, příl. Literatura – umění – kritika 11, s. 3. Käänt. Vladimír Macura.

KAPLINSKI, Jaan. Básně. *Mladý svět* 19, 1977, 6, s. 20–21. Käänt. Vladimír Macura ja Küllike Raiend.

KAPLINSKI, Jaan. Bílá čára nad Võrumaa. *Světová literatura* 21, 1976, 3, s. 133–139. Käänt. Vladimír Macura ja Küllike Raiend.

KAPLINSKI, Jaan. Bratříčku stohu. *Tvorba* 1976, 45, příl. LUK, s. 3. Käänt. vm (Vladimír Macura) ja jž (Jiří Žáček).

KAPLINSKI, Jaan. *Křídla zvedají stíny*. Odeon, Praha 1982. Käänt. Vladimír Macura.

KAPLINSKI, Jaan. Múza v botanické zahradě (haastattelu). *Mladá fronta* 7.8.1976, příl., s. 5. Keskustellut Karel Kučera.

KAPLINSKI, Jaan. Na cestách… In *Lyrické dopisy do Čech*. Československý spisovatel, Praha 1980, s. 187–188. Käänt. Vladimír Macura.

KAPLINSKI, Jaan. Nejspíš nevěřím v Boha… – Brambory jsou už pod střechou… *Baltika* 1992, 5 (1), s. 27–28. Käänt. Vladimír Macura.

KAPLINSKI, Jaan. Není útěchy – Autore Školní poetiky pověz – Být Ikarem – Ty jsi už přišla – Včerejším parnem – Všechny cesty jsou změřeny – Současnosti jsi těsná – Přijdou svátky – Chtěl bych – Grónsko – Na Obloukovém mostě. In *Zvony v jezerech*. Československý spisovatel, Praha 1977, s. 117–129. Käänt. Vladimír Macura.

KAPLINSKI, Jaan. Věčně živý pramen (haastattelu). *Zemědělské noviny* 7.8.1976, s. 3. Keskustellut Vladimír Novotný.

KAREVA (KAREVOVÁ), Doris. Básně (*Mis sest, et elu; Läks unes segi; Päev, päev, ära püüa mind; Kes valguses elab, ei vanu; Tähtede sadu tiheneb üha; Tundub, et tuleb tund; Mu metafüüsika*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 34–36. Käänt. Milan Michael Horák.

KASS(OVÁ), Asta. Kdo je nejvzdělanější? *Sovětská literatura* 1987, 6, s. 190–191. Käänt. Vladimír Piskoř.

Každému, co si zaslouží (kai teoksesta *Folklor baltskich narodov*. Zinatne, Riga 1968). In VRBOVÁ, Hana. *Zlaté jablko. Pohádky, říkadla, rozpočítadla, hádanky, písně, vyprávěnky, koledy a ukolébavky*

z lidové slovesnosti národů Sovětského svazu. Panorama, Praha 1986, s. 87–90.

KIVIRÄHK, Andrus. Lotka z osady vynálezců (ote teoksesta *Leiutajatekula Lotte*). *Tvar* 2012, 14, s. 16. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

KIVIRÄHK, Andrus. *Muž, který rozuměl hadí řeči* (*Mees, kesteadis ussisõnu*). Kniha Zlín, Zlín 2011. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

KIVIRÄHK, Andrus. Muž, který rozuměl hadí řeči (ote teoksesta *Mees, kesteadis ussisõnu*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 11–15. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

Koit a Ämarik, ranní a večerní červánky. *Právo lidu* 37, 1926, 3, příl., s. 3. Käänt. O.G. (Ota Ginz).

KOLK, Raimond. Jih (*Lõunamaa*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho*. *Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 40–41. Käänt. Pavel Javor.

Kouzelný mlýnek. In *Kouzelný mlýnek. Pohádky národů Sovětského svazu* (Bulatov, M. *Tšudesnaja melnica*. Moskva – Leningrad 1951). SNDK, Praha 1953, s. 37–40. Käänt. Anna Petříková.

KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. *Báchorky ze země tisíce ostrovů* (*Eesti rahva ennemuistsed jutud*). Balt-East, Praha 2000. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. Kalevipoeg (ote). In *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*. Svaz Československo-sovětského přátelství, Praha 1958, s. 51–52. Käänt. (Miloš Lukáš).

KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. Kalevipoeg (ote). *Praha – Moskva* 1955, 8, s. 45–46. Käänt. Miloš Lukáš.

KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. Kalevipoeg (ote). *Texty* 1969, 3, s. 3–7. Käänt. Miloš Lukáš.

KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. Kalevipoeg. Estonská národní pověst. *Lidové noviny* 44, 1936, 84, příl. dětem č. 3, s. 9–10. Kertonut Vojta Válek.

KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. Linda. Pověst z estonského národního eposu Kalevipoeg. *Oasa* 3, 1935, 3, s. 178–179. Kertonut Jiří Frankenberger.

KREUTZWALD, Friedrich Reinhold. *Syn Kalevův* (*Kalevipoeg*). Svět sovětů, Praha 1959. Käänt. Miloš Lukáš.

KROSS, Jaan. *Blázen Jeho Veličenstva* (*Keisri hull*). Lidové nakladatelství, Praha 1985. Käänt. Vladimír Macura.

KROSS, Jaan. Blázen Jeho Veličenstva (ote teoksesta *Keisri hull*). *Výběr z nejzajímavějších knih* 1985, 3, s. 12–13. Käänt. Vladimír Macura.

KROSS, Jaan. Čtvero monologů o svatém Jiří (*Neli monoloogi Püha Jüri asjus*). *Sovětská literatura* 1973, 4, s. 90–118. Käänt. Jaroslav Piskáček.

KROSS, Jaan. Dedukce policejního komisaře Sancheze. *Tvorba* 1975, 36, příl. LUK, s. 1. Käänt. V.M. (Vladimír Macura).

KROSS, Jaan. Hodina na otáčecí židli (*Neli monoloogi Püha Jüri asjus – Michelsoni immatrikuleerimine – Stahli grammatikka – Pöördtoolitund*). Lidové nakladatelství, Praha 1977. Käänt. Jaroslav Piskáček.

KROSS, Jaan. Inkolát generálmajora Michelsona (*Michelsoni immatrikuleerimine*). *Světová literatura* 19, 1974, 2, s. 31–68. Käänt. Ervína Moisejenková.

KROSS, Jaan. Michelsonova imatrikulácia (SK). *Sovětská literatura* 1974, 7, s. 61–112. Käänt. Viktória Slobodníková.

KROSS, Jaan. Nebeský kámen (*Taevakivi*). *Sovětská literatura* 1976, 10, s. 3–96. Käänt. Jaroslav Piskáček.

KROSS, Jaan. Podmíněnost faktu (haastattelu). *Sovětská literatura* 1976, 10, s. 158 – 161. Keskustellut R. Kaer.

KROSS, Jaan. Smysl pro rovnováhu (haastattelu). *Sovětská literatura* 1973, 4, s. 118–125. Keskustellut Leonid Mil.

KROSS, Jaan. Ten, kdo odděluje uhlí od kamene – Vodní hodiny – Chvíle – Těsně – Objevení světa – (Úryvek z poémy). In *Zvony v jezerech*. Československý spisovatel, Praha 1977, s. 79–90. Käänt. Vladimír Macura.

KROSS, Jaan. Tři morové rány (*Kolme katku vahel*). *Plav! Měsíčník pro světovou literaturu* 6, 2010, 12, s. 16–19. Käänt. Milan Michael Horák.

KROSS, Jaan. *Ústupky v zájmu dohody* (*Kolmandad mäed*, *Čas na vraščajuščemsja stule*, *Nebesnyj kameň*). Odeon, Praha 1980. Käänt. Vladimír Macura ja Jaroslav Piskáček.

KROSS, Jaan. Velký Estonec. *Sovětská literatura* 1978, 1, s. 154–161.

KROSS, Jaan. Věrnost, kompromisy a fanatismus (haastattelu). *Nová doba* 1990, 4, s. 46–47. Keskustellut Mark Levin.

KRULL, Hasso. Imaginární zrcadla nesmrtelnosti: Kunderův patos. *Tvar* 8, 1997, 16, s. 1, 4–5. Käänt. Vladimír Macura.

KRUSTEN, Erni. Nešťastná láska (*Õnnetu armastus*). *Lidová demokracie* 14, 1958, 8.6., s. 6. Käänt. Miloš Lukáš.

KRUSTEN, Erni. Pane Krustene, vezměte si housku! (*Härra Krusten, võtke sai*). *Pochodeň* 63, 1974, 76, s. 7. Käänt. Miloš Lukáš.

KRUSTEN, Erni. V létě a na podzim. *Pochodeň* 64, 1975, 198, s. 6. Käänt. J. Timofejev.

KRUSTEN, Erni. Zapomenuté jméno. In *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*. Svaz Československo-sovětského přátelství, Praha 1958, s. 57–62. Käänt. (Miloš Lukáš).

KRUSTEN, Erni. Zapomenuté jméno. *Pochodeň* 56, 1967, 262, s. 5. Käänt. Miloš Lukáš.

KRUUSVALL, Jaan. Dědictví. *Pochodeň* 66, 1977, 268, Magazín Pochodně, s. 6. Käänt. Jevgenij Timofejev.

KRUUSVALL, Jaan. Maestro. Vzpomínky mladého skladatele – Smíšená čtyřhra – Stařec. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 74–81. Käänt. Vladimír Macura.

Kůň a komár. In *Diamantová sekera. Baltské pohádky* (*Skazki narodov Pribaltiki*). Svět sovětů, Praha 1956; 2. paainos 1958; 3.painos 1960; 4. painos 1964; 5. painos Lidové nakladatelství, Praha 1970; 6. painos 1979; 7. painos 1983; 8. painos 1988; 9. painos Computer Press, Brno 2008. Käänt. Jaroslav Tichý, s. 45–46.

Kůň a vlk. *Venkov* 22, 1927, 143, s. 6–5. Käänt. Josef Kojecký.

KUNDER, Juhan. *Dívka a čert* (*Imelik peegel*). Albatros, Praha 1979. Käänt. Květuše Nováková.

KUNDER, Juhan. *Kouzelné zrcadlo* (*Imelik peegel*). Perioodika, Tallinn 1986. Käänt. Eva Jílková.

KUUS, Elar. *Maminčin polibek* (*Memme musi*). Perioodika, Tallinn 1987. Käänt. Jaroslav Piskáček.

KUUSBERG, Paul – POLEVOJ, Boris. Kus našeho života (haastattelu). *Československý voják* 27, 1978, 3, s. 2–5. Keskustellut V. Bystrov.

KUUSBERG, Paul. Důraz na ideály (haastattelu). *Sovětská literatura* 1976, 10, s. 153–157. Keskustellut Ljudmila Lavrova.

KUUSBERG, Paul. Rezavá konev. *Sovětská literatura* 1974, 7, s. 113–124. Käänt. Vladimír Michna.

KUUSBERG, Paul. *Uprostřed léta* (*Südasuvel*). Naše vojsko, Praha 1978. Käänt. Kamil Chrobák.

LAHT, Uno. Jedno drama. *Tvorba* 22, 1957, 4, s. 23. Käänt. B. Pick.

LANGEMETS, Andres. In memoriam Juhan Viiding. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 15. Käänt. Vladimír Macura .

LEBERECHT, Hans. *Cesta do Kilgi* (*Teel*). Svět sovětů, Praha 1955. Käänt. Kyra Platovská.

LEBERECHT, Hans. Märtova lázeň (ote romaanista *Ühes majas*). *Naše pravda* 16, 1959, 143, s. 4. Käänt. Zdeňka Mayerová.

LEBERECHT, Hans. Nový život. *Svět sovětů* 12, 1949, 47, s. 14; 13, 1950, 1, s. 14–15; 21, s. 17. Käänt. Martin Rok.

LEBERECHT, Hans. *Pod jednou střechou* (*Ühes majas*). Svět sovětů, Praha 1959. Käänt. Zdeňka Mayerová.

LEBERECHT, Hans. Střetnutí (ote teoksesta *Ühes majas*). *Rovnost* 14.6.1959, 141, s. 5.

LEBERECHT, Hans. Světla v Koordi (ote teoksesta *Valgus Koordis*). *Přítel SSSR* 15, 1959, 8, příl. Kulturní besedy, s. 13–15. Käänt. M. Altman.

LEBERECHT, Hans. *Světla v Koordi* (*Valgus Koordis*). Svět sovětů, Praha 1950. Käänt. Martin Rok.

LEBERECHT, Hans. *Světla v Koordi* (*Valgus Koordis*). Svět sovětů, Praha 1956. Käänt. Miroslav Altman.

LEBERECHT, Hans. Těžká chvilka (ote teoksesta *Valgus Koordis*). *Rovnost* 15.6.1950, 139, s. 6. Käänt. M. Rok.

LEBERECHT, Hans. Zář rodné země. *Čtení o Sovětském svazu* 3, 1954, 12, s. 24–27.

LEBERECHT, Hans. Záře vlasti. *Svět sovětů* 16, 1953, 15, s. 13.

LELLEP, Alexander. O Magdě Remelgas. In DOSTÁLOVÁ-TREŤJAKOVÁ, M. V. *Hrdinná sestra československých legií Magda Remelgas*. Československá estonská společnost, Praha 1936, s. 32–34.

Lesní otec a zloděj dřeva. *Pochodeň* 28.–29.6.1975, s. 7.

LEVI, Achto. *Zápisky Šedého vlka* (*Zapiski Serogo volka*). Československý spisovatel, Praha 1977. (rusky píšící Estonec, román o mladém Estonci, který je v Německu na nucených pracích, doslov, blbý, od M. Šaginjanové) Käänt. Vladimír Michna.

LIIV, Jakob (LÜW, Jakub). Krvavý groš (*Werehind*, antologiasta *Wihud III*, Reval 1908). In *Na táčkách u cizích spisovatelů*. *Povídky II*. Benediktinská knihtiskárna, Brno 1916, s. 137–156. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

LIIV, Juhan. Na Čudském jezeře. *Rudé právo* 4.5.1974, příl. Haló sobota, s. 9. Käänt. Vladimír Novotný.

LIIW, Juhan. Punnahoo Marri (*Igapäevane lugu*). In *Na táčkách u cizích spisovatelů. Povídky III*. Benediktinská knihtiskárna, Brno 1916, s. 65–69. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

LIIV, Juhan. Ukázka veršů. *Mladá fronta* 30.4.1974, s. 4. Käänt. Jana Štroblová.

LIIV, Juhan. Všední povídka – Ptačí hnízdo. In *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*. Svaz Československo-sovětského přátelství, Praha 1958, s. 53–57. Käänt. (Miloš Lukáš).

LIIV, Juhan. Všední příběh. *Zemědělské noviny* 30, 1974, 133, příl. Náš domov 25, s. 6. Käänt. Vladimír Macura.

LIIVES, Ardi. *Maškaráda v Ungeru* (*Maskeraad Ungrus*). Dilia, Praha 1980. Käänt. Emilie Šranková.

LIIVES, Ardi. *Poslední noc v roce* (*Uusaasta öö*). Dilia, Praha 1960. Käänt. Otakar Fencl.

LIIVES, Ardi. *Poštovní známka z Vídně* (*Viini postmark*). Dilia, Praha 1975. Käänt. Jiří Matějíček.

LIIVES, Ardi. *Večer při svících*. Dilia, Praha 1982. Käänt. Jiřina Hůlková.

LINDE, Bernhard. Vývoj styků estonsko-československých. *Národní Osvobození* 10, 1933, 163, s. 1–2. Käänt. Květoslav Hřivna.

Liška a vrak. *Venkov* 22, 1927, 113, s. 7. Käänt. Josef Kojecký

Liška, vlk a medvěd. *Venkov* 27, 1932, 114, s. 6–5. Käänt. Josef Kojecký.

LUIK(OVÁ), Viivi. Dcerka – Elégie z expresu Baltik. *Mladý svět* 19, 1977, 6, s. 20–21. Käänt. Vladimír Macura ja Küllike Raiend.

LUIK(OVÁ), Viivi. Jaro roku sedm (ote teoksesta *Seitsmes rahukevad*). *Světová literatura* 36, 1991, 6, s. 112–120. Käänt. Vladimír Macura.

LUIK(OVÁ), Viivi. Matčin dopis – Babička – Holčička – Vzpomínka – Předem domluvené setkání – Koukej ty si myslíš – Stará paní – Věčnost. In *Zvony v jezerech*. Československý spisovatel, Praha 1977, s. 131–141. Käänt. Michal Černík.

LUIK(OVÁ), Viivi. Přestože zatím hlína – to horké letní nebe – Heleď, jak přichází léto – Klidně se dívej – Zimní toulky – na stromech raší listy – Elegie z expresu Baltik – Výlet – Byla zima, byla vánice a sníh… (*Luulet – Põliskevad – Maapäälsed asjad*). In *Nádherné stromy lásky*.

Lidové nakladatelství, Praha 1988, s. 192–204. Käänt. Vladimír Macura.

LUIK(OVÁ), Viivi. Sedmé mírové jaro (*Seitsmes rahukevad*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 20–25. Käänt. Vladimír Macura.

LUIK(OVÁ), Viivi. Spoluhráč Juhan. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 15. Käänt. Vladimír Macura .

LUIK(OVÁ), Viivi. Ukázka z Macurova nepublikovaného překladu knihy Jaro roku sedm (ote teoksesta *Seitsmes rahukevad*). *Tvar* 16, 2005, 18, s. 18. Käänt. Vladimír Macura.

LUIK(OVÁ), Viivi. Výlet. *Kmen* 3, 1984, 48, s. 9. Käänt. Vladimír Macura.

LUIK, Hans. *Zrození hvězdy* (*Zvezdnyj tšas*). Dilia, Praha 1971. Käänt. Jiří Seydler.

LUTS, Oskar. *Jaro* (*Kevad*). Svět sovětů, Praha 1961. Käänt. Olga Mašková.

MAASIK, Einar. Léto v Koorukeste (*Koorukeste suvi*). *Sovětská literatura* 1974, 12, s. 105–109. Käänt. Tatiana Mihalová.

MERI, Lennart. Kde je „ultima Thule“ (teoksesta *Hõbevalge*). *Tvar* 6, 1995, 14, s. 16–17. Käänt. Vladimír Macura.

MERI, Lennart. *Pod klenbou polární záře* (*Virmaliste väraval*). Panorama, Praha 1983. Käänt. Vladimír Macura.

MERI, Lennart. Z projevu estonského prezidenta ve výboru NATO 25. listopadu 1992. *Baltika* 1993, 8, s. 31–34. Käänt. Richard Frič.

MERILAI, Arne. O Bernardu Kangrovi. *Baltika* 5, 1992, s. 33.

METSAR, Leo. *Císař Julián* (*Keisar Julianus*). Melantrich, Praha 1983. Käänt. Jevgenij Timofejev.

METSAR, Leo. Navázat přetrhané nitky… *Tvar* 5, 1994, 17, s. 13. Valmistanut ld (MACURA, Vladimír).

Mladý kovář. In *Diamantová sekera. Baltské pohádky* (*Skazki narodov Pribaltiki*). Svět sovětů, Praha 1956; 2. paainos 1958; 3.painos 1960; 4. painos 1964; 5. painos Lidové nakladatelství, Praha 1970; 6. painos 1979; 7. painos 1983; 8. painos 1988; 9. painos Computer Press, Brno 2008. Käänt. Jaroslav Tichý, s. 78–83.

Mladý kovář. *Sovětská literatura* 1979, 9, s. 190–194. Käänt. Jaroslav Tichý.

MUTT, Mihkel. Französisch. *Sovětská literatura* 1987, 6, s. 126–147. Käänt. Vítězslav Grepl.

MUTT, Mihkel. Hvězdička Hanička – Žalozpěv starého Fabiana. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 185–213. Käänt. Vladimír Macura.

MÄLK, August. *Lidé a moře* (*Taeva palge all*). Jos. R. Vilímek, Praha 1941. Käänt. Josef Hobza.

MÄLL (väärin MJALL), Linnart E. Světlá a temná cesta (*Svetlyj puť i ťomnyj puť*). In *Exotika. Výbor z prací tartuské školy*. Sestavil Tomáš Glanc. Host, Brno 2003, s. 205–214. Käänt. P. Hoch.

MÄNNIK, Eduard. Ocelové lano. *Lidová demokracie* 7.12.1984, s. 16. Käänt. M. Chrobáková.

MÄNNIK, Eduard. Ocelové lano. *Rovnost* 9.5.1980, příl., s. 5.

MÄNNIK, Eduard. *Zajíček To-Too* (*Jänesepoeg To-Too*). Albatros, Praha 1989. Käänt. Květuše Nováková.

MÄNNIK, Eduard. *Zkouška srdcí* (*Südamete proov*). Naše vojsko, Praha 1953. Käänt. Ruda Havránková.

NIIT(OVÁ), Ellen. *Majolenka* (*Pille-Riini lood*). Albatros, Praha 1981. Käänt. Vladimír Macura.

NIIT(OVÁ), Ellen. Odcházím zahalena ve tvém pohledu – Všechno je tolik křehké – Rokům rostou křídla – Rozumím řeči tklivých jarních vůní – Ještě že jsou tu všichni cizí kolem – Píseň milostná k podzimnímu smrákání – Nechť jsem ptákem – Touha (1 – 2) (*Maailma pidevus*). In *Nádherné stromy lásky*. Lidové nakladatelství, Praha 1988, s. 178–191. Käänt. Vladimír Macura.

NIIT(OVÁ), Ellen. Sotva otevřu dveře… In *Myslím na tebe. Výbor ze sovětské milostné lyriky* (*Pesň ljubvi*). Mladá fronta, Praha 1978, s. 279. Käänt. Jaroslav Kabíček.

NIIT(OVÁ), Ellen. *Veselé i vážné příhody nezbedných dvojčat* (*Triinu ja Taavi uued ja vanad lood*). Perioodika, Tallinn 1982. Käänt. Květuše Nováková.

NÕMM, Jüri. Hloupý vtip. *Pochodeň* 20.-21.3. 1976, s. 6. Käänt. Jevgenij Timofejev.

NÕMM, Jüri. Mlha. *Pochodeň* 65, 1976, 80, s. 6. Käänt. Jevgenij Timofejev.

O andělském mlácení. *Lidové noviny* 46, 1938, 547, příloha LN dětem, s. 2. Käänt. V. Hynek.

O poctivém životě, dobrém srdci a veselé mysli. In STANOVSKÝ, Vladislav – VLADISLAV, Jan. *První strom pohádek z celého světa*. Euromedia Group – Knižní klub, Praha 2008 (4. painos; 1. painos SNDK, Praha 1958; 2. painos 1964; 3. painos Albatros – Knižní klub, Praha 1999), s. 79–81.

O rychlonohé princezně. In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo: *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských*

národů Sovětského svazu. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 193–204.

O vlkodlačí kůži. In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 205–209.

O vlkovi a jelenovi. In STANOVSKÝ, Vladislav – VLADISLAV, Jan. *Druhý strom pohádek z celého světa*. Il. Stanislav Kolíbal. Euromedia Group – Knižní klub, Praha 2009 (4. painos; 1. painos SNDK, Praha 1959; 2. painos 1964; 3. painos Albatros – Knižní klub, Praha 1999), s. 92.

O zajíčkovi, který nechtěl spát. *Lidová demokracie* 42, 1986, 24, s. 13. Käänt. Heda Průchová.

O ženichovi se zlatým nosem. In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo: *O srdnatém střelci Andrejovi. Pohádky evropských národů Sovětského svazu*. Lidové nakladatelství, Praha 1983, s. 185–192.

OLEP, Jaak. Jüri Üdi zabil Juhana Viidinga. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 14–15. Käänt. Vladimír Macura.

PANSO, Voldemar (väärin PAANSOO, Valdemar). Rozhovor s mladým přítelem o věčnosti. *Rudé právo* 29.11.1969, příl. Haló sobota, s. 9. Käänt. Oldřich Rafaj.

PARIJOGI, Jüri. Babiččina smrt. *Vlast* 45, 1928–1929, 9–10 , s. 411–417. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

PARVE, Ralf. Holubi. *Přítel SSSR* 15, 1959, 8, příl. Kulturní besedy, s. 16. Käänt. J. Tafel.

PARVE, Ralf. Váš přítel. *Mateřídouška* 7, 1951, 9, s. 129. Käänt. Jiří V. Svoboda.

PARVE, Ralf. Vlasť (SK). *Sovětská literatura* 1980, 8, s. 6–7. Käänt. Dušan Slobodník.

PEEGEL, Juhan. Starý jídelní stůl. *Pochodeň* 61, 1972, 141, s. 6. Käänt. Miloš Lukáš.

PEEGEL, Juhan. Padl jsem první léto války. *Sovětská literatura* 1985, 8, s. 101–120. Käänt. Helena Franková.

PERVIK(OVÁ), Aino. *Aranella, dcera piráta* (*Aranella, mereröövli tütar*). Lidové nakladatelství, Praha 1988. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

PILV, Aare. Osvobozuje poezie? (*Kas luule teeb vabaks?*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 5. Käänt. Michal Vaněk.

PLOOM, Asta. Akvarel písečného ostrova. *Pochodeň* 24.-25.6.1978, s. 6. Käänt. Jevgenij Timofejev.

Pobaltský pohádkový triptych. Slunce, měsíc a hvězdy (estonská pohádka). *Tvar* 21, 2010, 6, s. 16–17. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

PÕDER, Rein. Podivný vlak. *Pochodeň* 1975, 64, s. 7. Käänt. J. Timofejev.

PÕLDMÄE, Asta. My. *Sovětská literatura* 1987, 6, s. 158–174. Käänt. Markéta Pražáková.

Potrestaná lakota. *Pohádkové lístečky* 44/1983. Panorama, Praha 1983. Muokannut Luděk Motejlek.

Proč je moře slané. *Pohádkové lístečky* 57/1987. Panorama, Praha 1987. Muokannut A. Rohlena.

Proč je voda v moři slaná? In *Diamantová sekera. Baltské pohádky* (*Skazki narodov Pribaltiki*). Svět sovětů, Praha 1956; 2. paainos 1958; 3.painos 1960; 4. painos 1964; 5. painos Lidové nakladatelství, Praha

1970; 6. painos 1979; 7. painos 1983; 8. painos 1988; 9. painos Computer Press, Brno 2008, s. 147–152. Käänt. Jaroslav Tichý.

Proč má zajíc rozpolcený pysk. *Rovnost* 72, 1957, 84, s. 6.

Proč má zajíc rozpůlený pysk. *Mateřídouška* 18, 1962, 4, s. 11. Käänt. Miloš Willig.

Proč má zajíc zaječí pysk. Sovětská literatura 1979, 9, s. 158. Käänt. Olga Kohoutová.

Proč mají zajíci zaječí pysk. In STANOVSKÝ, Vladislav – VLADISLAV, Jan. *První strom pohádek z celého světa*. Euromedia Group – Knižní klub, Praha 2008 (4. painos; 1. painos SNDK, Praha 1958; 2. painos 1964; 3. painos Albatros – Knižní klub, Praha 1999), s. 209.

Proč pes nenávidí kočku. *Mateřídouška* 3, 1947, 1, s. 3. Käänt. M. Stehlíková.

Proč pes nenávidí kočku. *Mateřídouška* 32, 1975-76, 2, příl. s. 2.

PROMET(OVÁ), Lilli. *Akvarely jednoho léta* (*Ühe suve akvarellid*). Lidové nakladatelství, Praha 1977. Käänt. Stáňa Síbrtová.

PROMET(OVÁ), Lilli. Černý den – Ó, majestáte symfonie. *Svět socialismu* 1979, 4, s. 22. Käänt. Vladimír Michna.

PROMET(OVÁ), Lilli. Černý den. *Pochodeň* 12.-13.2.1977, s. 6. Käänt. Karel Nebeský.

PROMET(OVÁ), Lilli. Don Alfredo. *Mladá fronta* 18.9.1976, příl., s. 4–5. Käänt. Karel Kučera.

PROMET(OVÁ), Lilli. Guernica. *Svoboda* 8.9.1973, příl. s. 11. Käänt. Marie Neznalová.

PROMET(OVÁ), Lilli. Láska – Aby země rozkvetla – Do přítomnosti. *Svět socialismu* 12, 1979, 18, s. 27. Käänt. Marie Bulecová.

PROMET(OVÁ), Lilli. Láska na celý život. *Naše rodina* 1975, 40, s. 6. Käänt. M.N. (Milena Nyklová-Veselá).

PROMET(OVÁ), Lilli. Ležící tygr. *Naše rodina* 1974, 34, s. 5–6. Käänt. M.N. (Milena Nyklová-Veselá).

PROMET(OVÁ), Lilli. Ležící tygr. *Svoboda* 11.8.1973, příl., s. 13. Käänt. M.N. (Milena Nyklová-Veselá).

PROMET(OVÁ), Lilli. Symfonie života. *Svět sovětů* 26, 1963, 2, s. 13. Käänt. J. Viktor.

RANNAMAA(OVÁ), Silvia. *Kadri a labutě*: *Deník děvčete* (*Kadri Kasuema*). Albatros, Praha 1979. Käänt. Vladimír Macura.

RANNAP, Jaan. Jak jsem se stal Husckleberrym Finnem. Ohníček 28, 1977-1978, 24, s. 10–11. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. Jak jsme vyhlásili noční poplach. Ohníček 27, 1976-1977, 23-24, s. 10–11. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. *Mořská plavba s medvědem* (*Jefreitor Jõmm*). Albatros, Praha 1981. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. *Mořská plavba s medvědem* (úryvek z *Jefreitor Jõmm*). *Zlatý máj* 23, 1979, 9, s. 546–548. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 1 (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1978-1979, 1, s. 19–20. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 10. Škvrně přepadeno (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 22, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 11. Brum v okovech (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 23, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 12. Neptunova slavnost (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 24, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 2. Huňáč zmizel neznámo kam (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 12, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 3. Pozor, dravá šelma! (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 13, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 4. Piráti v Diogénově sudu (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 14, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková.

RANNA P, Jaan. Mořská plavba s medvědem 5. Lupiči v akci (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 17, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 6. Co kdybychom ztroskotali? (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 18, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 7. Na pustém ostrově (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 19, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 8. Nestřílej, to je náš Brum (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 20, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. Mořská plavba s medvědem 9. Ve středověkém hradě straší (*Jefreitor Jõmm*). *Ohníček* 29, 1979, 21, s. 21–22. Käänt. Květuše Nováková.

RANNAP, Jaan. Soutěž ve slušném chování. *Sovětská literatura* 1987, 6, s. 178–181. Käänt. Vladimír Piskoř.

RANNET, Egon. *Kriminální tango* (*Kriminaaltango*). Dilia, Praha 1974. Käänt. Věra Eliášková.

RANNET, Egon. *Zbloudilý syn* (*Kadunud poeg*). Dilia, Praha 1959. Käänt. Alena Morávková.

RANNIT, Aleksis. Katedrála v Chartres (*Chartres´i Katedraal*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho*. *Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 44–47. Käänt. Jiří Kavka.

RAUD, Eno. *Konec černého supa* (*Roostevaba Mõõk*). Svět sovětů, Praha 1962; 2. painos Lidové nakladatelství, Praha 1969. Käänt. Marie Hledíková.

RAUD, Eno. *Mecháček a jeho kamarádi* (*Naksitrallid*). Albatros, Praha 1985. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

RAUD, Eno. *Mecháček a jeho kamarádi jedou k moři* (*Jälle need naksitrallid*). Albatros, Praha 1990. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

RAUD, Eno. Mrně letí na měsíc. *Zlatý máj* 16, 1972, 1, s. 70–71. Käänt. Z. K. Slabý.

RAUD, Eno. O budíku, který si postavil hlavu. *Sovětská literatura* 1987, 6, s. 175–177. Käänt. Vladimír Piskoř.

RAUD, Eno. Trucovitý budík. In *Pohádky pod peřinku*. Lidové nakladatelství, Praha 1986, s. 143–145. Käänt. Hana Vrbová.

RAUD, Eno. Zajíc a ježek. Ježek a zajíc. *Mateřídouška* 31, 1974, 3, s. 30. Käänt. Elle Turkinová ja Jarmila Voborníková.

RAUD, Eno. Zlostný moriak (SK). *Sovětská literatura* 1979, 9, s. 66. Käänt. Viera Hegerová.

RAUD, M. Bodlák. *Zemědělské noviny* 13, 1957, 101, s. 3. Käänt. B.P. (Bohumil Pick).

RAUD, Rein. Bratr (*Vend*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 31–33. Käänt. Petra Hebedová.

RAUDAM, Toomas. Ne, smrtelnost! *Tvar* 8, 1997, 16, s. 6. Käänt. Vladimír Macura.

REMMELGAS, Lembit. Hovory s Lembitem Remmelgasem. *Tvorba* 1975, 29, s. 12. Keskustellut -ra (Vladimír Macura).

REMMELGAS, Lembit. Přišel k nám ze země ostrovů a jezer (haastattelu). *Rudé právo* 22.11.1969. Keskustellut [ir] (Irena Maňáková).

REMMELGAS, Magda. Tělesná výchova v Estonsku. *Národní listy* 21.8.1932, s. 13.

RENNING, Zin. Patnáct let Estonské republiky. *Národní listy* 73, 1933, 55, s. 2.

RENNING-LIPP. Estonsko. *Národní listy* 71, 1931, 74, s. 2.

RUMMO, Paul-Eerik. Balada o střepině v srdci. In *Země sovětů v poezii a próze*. Svazek I. Lidové nakladatelství, Praha 1977, s. 346. Käänt. Jaroslav Kabíček.

RUMMO, Paul-Eerik. Chvála nesouměrnosti – Hleďte toho trylkujícího skřivánka – Září. Okamžiky a meditace – (Úryvky) – Dárky – Moře. Léto – Na hřbetě šedých mlh. In *Zvony v jezerech*. Československý spisovatel, Praha 1977, s. 91–101. Käänt. Jaroslav Kabíček.

RUMMO, Paul-Eerik. *Hra s Popelkou* (*Tuhkatriinumäng*). Dilia, Praha 1977. Käänt. Vladimír Macura.

RUMMO, Paul-Eerik. Jak chutná déšť – Podzimní večer na pobřeží moře – My. *Tvar* 2, 1991, 30, s. 13. Käänt. Vladimír Macura.

RUMMO, Paul-Eerik. Jako. In *Na křídlech revoluce*. Lidové nakladatelství, Praha 1987, s. 246–247. Käänt. Vladimír Macura.

RUMMO, Paul-Eerik. Jako. In *Sovětská poezie*. Odeon, Praha 1981, s. 524–525. Käänt. Vladimír Macura.

RUMMO, Paul-Eerik. Juhan Viiding hledá klid. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 15. Käänt. Vladimír Macura .

RUMMO, Paul-Eerik. Přemítání o Juhanu Liivovi. *Tvorba* 1976, 45, příl. Literatura – umění – kritika 11, s. 3. Käänt. vm (Vladimír Macura) ja jž (Jiří Žáček).

RUMMO, Paul-Erik. Zpáteční adresa (haastattelu). *Tvar* 2, 1991, 30, s. 13. Keskustellut Vladimír Macura.

RUNNEL, Hando. Bez názvu. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 15. Käänt. Vladimír Macura.

RUNNEL, Hando. Nemůžeme být bez Čukotky – Děláme – Píseň o podruhovi – Naše budoucnost je jistá. Loajální písnička. *Tvar* 1, 1990, 32, s. 13. Käänt. Vladimír Macura.

SAAT(OVÁ), Mari. Elsa Hermannová – Růžičky. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 145–164. Käänt. Kamil Chrobák.

SALURI, Rein. Paměť. *Světová literatura* 21, 1976, 6, s. 30–41. Käänt. Kamil Chrobák.

SALURI, Rein. Střecha nad hlavou – Dveře dokořán. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 31–46. Käänt. Vladimír Macura.

SANG, August. Sen – Šturmy a formy – Galileo Galilei – Dišputát se smrtí. In *Zvony v jezerech*. Československý spisovatel, Praha 1977, s. 49–57. Käänt. Vladimír Macura.

SARAPUU, Jaak. Stará učitelka. *Pochodeň* 65, 1976, 56, s. 7. Käänt. Jevgenij Timofejev.

SEMPER, Johannes. Až k slzám krásné. In *Země sovětů v poezii a próze*. Svazek I. Lidové nakladatelství, Praha 1977, s. 312. Käänt. Vladimír Macura.

SEMPER, Johannes. Až k slzám krásné. *Zemědělské noviny* 30, 1974, 102, s. 3. Käänt. Vladimír Macura.

SEMPER, Johannes. Je až k slzám krásné, že žiješ… *Tvorba* 1974, 18, příloha Literatura – umění – kritika, s. 15. Käänt. Vladimír Macura.

SEMPER, Johannes. Provazolezec – Poezie – Jak je to možné? – Pravda – Moment mélancolique – Lásko, až jednou zemřeš – Mé okno z šestnácti tabulek – První pláč – Ty listy knih jak opadalé listy. In *Zvony v jezerech*. Československý spisovatel, Praha 1977, s. 27–35. Käänt. Vladimír Macura.

SEMPER, Johannes. Smrt v lese. *Zemědělské noviny* 29, 1973, 256, s. 2. Käänt. Vladimír Macura.

SEMPER, Johannes. Zamčená sýpka. In *Sovětská poezie*. Odeon, Praha 1981, s. 126–127. Käänt. Vladimír Macura.

SIIG, Arvi. Babička – Je marné psát rákosem na vodu – Suchopár – Srpen – Mládí. *Sovětská literatura* 1977, 5, s. 151–153. Käänt. Hana Vrbová.

SIRGE, Rudolf. Aťsisi. *Pochodeň* 59, 1970, 240, s. 7. Käänt. (Miloš Lukáš?).

SIRGE, Rudolf. *Stud* (*Häbi südames*). Práce, Praha 1981. Käänt. Květuše Nováková ja Stáňa Síbrtová.

Smějeme se nad jídlem. Z estonského humoru (lehdestä *Eesti naine*). *Baltika* 5, 1992, s. 39. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

SMUUL, Juhan. *Japonské moře, prosinec* (*Jaapani meri, detsember*). Svět sovětů, Praha 1965. Käänt. Tereza Silbernáglová.

SMUUL, Juhan. *Lea* (*Lea*). Dilia, Praha 1961. Käänt. Kyra Platovská.

SMUUL, Juhan. *Ledová kniha* (*Jäine raamat*). Státní nakladatelství krásné literatury a umění, Praha 1961; 2. painos 1961. Käänt. Tereza Silbernáglová ja Josef Dítě.

SMUUL, Juhan. Maria. *Zemědělské noviny* 29, 1973, 292, s. 2. Käänt. Vladimír Macura.

SMUUL, Juhan. Píseň smrti. *Čtení o Sovětském svazu* 16, 1967, 10, s. 42–46. Käänt. Dagmar Klementová.

SMUUL, Juhan. *Punťa mořeplavec* (*Meremees Murka*). Svět sovětů, Praha 1965. Käänt. Josef Sedlák.

SUITS, Gustav. A nade mnou se chvějí osiky (*Värisevate haabade all*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho*. *Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 50–51. Käänt. Robert Vlach.

Sváteční řeč lidí (báje). *Svobodný venkov* 1947, 10, s. 3. Muokannut A.K.

SÜTISTE, Juhan. Sonet z cyklu Láska. In *Myslím na tebe. Výbor ze sovětské milostné lyriky* (*Pesň ljubvi*). Mladá fronta, Praha 1978, s. 277. Käänt. Jaroslav Kabíček.

Tajné slovo. In *Diamantová sekera. Baltské pohádky* (*Skazki narodov Pribaltiki*). Svět sovětů, Praha 1956; 2. paainos 1958; 3.painos 1960; 4. painos 1964; 5. painos Lidové nakladatelství, Praha 1970; 6. painos 1979; 7. painos 1983; 8. painos 1988; 9. painos Computer Press, Brno 2008. Käänt. Jaroslav Tichý, s. 16–19.

TAMMLAAN, Evald. *Lodní pes Popelák* (*Laevakoer Tuhk*). Perioodika, Tallinn 1989. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

TAMMSAARE, Anton Hansen. *Chlapec a motýl* (*Poiss ja liblikas*). Perioodika, Tallinn 1980. Käänt. Květuše Nováková.

TAMMSAARE, Anton Hansen. Čipera Kaarel a jeho mladá žena. *Rudé právo* 28.1.1978, příl., s. 8–9. Käänt. Květuše Nováková.

TAMMSAARE, Anton Hansen. Číslo 17 (*Lehekandja Nr. 17*). *Mladá fronta* 15.11.1975, příl. 52 víkendů MF, s. 4–5. Käänt. Karel Kučera.

TAMMSAARE, Anton Hansen. *Dva rody z Vargamäe* (*Tõde ja õigus I*.). Svoboda, Praha 1976; 2. painos 1978. Käänt. Věra Kružíková.

TAMMSAARE, Anton Hansen. *Indrek a Karin* (*Tõde ja õigus IV*.). Svoboda, Praha 1982. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

TAMMSAARE, Anton Hansen. *Indrek mezi vzbouřenci* (*Tõde ja õigus III*.). Svoboda, Praha 1981. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

TAMMSAARE, Anton Hansen. *Indrek z Vargamäe* (*Tõde ja õigus II*.). Svoboda, Praha 1980. Käänt. Věra Kružíková.

TAMMSAARE, Anton Hansen. Kamelotka č. 17 (*Lehekandja Nr. 17*). *Naše rodina* 1978, 32, s. 8. Käänt. Hana Netuková.

TAMMSAARE, Anton Hansen. Kolportérka č. 17 (*Lehekandja Nr. 17*). *Pochodeň* 61, 1972, 95, s. 6. Käänt. (Miloš Lukáš?).

TAMMSAARE, Anton Hansen. Král a slavík. In MACURA, Vladimír. *Anton Hansen Tammsaare aneb Cesta za epopejí*. Balt-East, Praha 1999, s. 73–76. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

TAMMSAARE, Anton Hansen. *Návrat na Vargamäe* (*Tõde ja õigus V.*). Svoboda, Praha 1983. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

TAMMSAARE, Anton Hansen. *Nenasytné lásky* (*Elu ja armastus*). Lidové nakladatelství, Praha 1981. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

TAMMSAARE, Anton Hansen. *Peklo v sázce* (*Kõrboja peremees*, *Põrgupõhja uus Vanapagan*). Odeon, Praha 1978. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

TAMMSAARE, Anton Hansen. Staroušci z Mäetaguse – Cesta do Itálie. *Sovětská literatura* 23, 1978, 1, s. 162–176. Käänt. Vladimír Macura.

TAMMSAARE, Anton Hansen. Z myšlenek A. H. Tammsaara. *Světová literatura* 24, 1979, 1, s. 49, 73, 104, 197. Käänt. Vladimír Macura.

TODE, Emil. Hraniční země (*Piiririik*). *Plav* 6, 2010, 12, s. 26–29. Käänt. Petra Hebedová.

TRAAT, Mats. Deštivý večer. *Rovnost* 17.4.1982, příl., s. 4.

TRAAT, Mats. *Inger* (*Inger*). Lidové nakladatelství, Praha 1983. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

TRAAT, Mats. Inger (ote teoksesta *Inger*). *Práce* 28.5.1983, s. 8. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

TRAAT, Mats. Jaro v Praze. In *Lyrické dopisy do Čech*. Československý spisovatel, Praha 1980, s. 81–82. Käänt. Josef Peterka.

TRAAT, Mats. Jsem jen kus šedivého magnetitu – Denní zprávy – Pozdní jehňátka – Malý ptačí trh – První mrazík – Přetěžký skvoste jara – Jabloně – Lekce – Šikmý stín špičáků, ač dravec upoután – Pokud – Jaro v Praze. In *Zvony v jezerech*. Československý spisovatel, Praha 1977, s. 103–116. Käänt. Josef Peterka.

TRAAT, Mats. Návrat do Aiaste (ote teoksesta *Tants aurukatla ümber*). *Tvorba* 1976, 45, příl. LUK, s. 4. Käänt. Vladimír Novotný.

TRAAT, Mats. První láska – Já a ty – Vztah k životu. *Štafeta* 10, 1978, 1, s. 3–4. Käänt. Ivan Dorovský.

TRAAT, Mats. *Tanec kolem parního kotle* (*Tants aurukatla ümber*). Lidové nakladatelství, Praha 1979. Käänt. Květuše Nováková.

TRAAT, Mats. Vodák. *Mladá fronta* 31.5.1975, příl. 52 víkendů MF, s. 4–5. Käänt. Karel Kučera.

TRAAT, Mats. Vodnář. *Světová literatura* 21, 1976, 6, s. 42–47. Käänt. Kamil Chrobák.

TRAAT, Mats. Vodnář. *Zemědělské noviny* 15.10.1989, příl., s. 4–5. Käänt. Kamil Chrobák.

TRAAT, Mats. Vztah k životu. *Universitas 77* 10, 1977, 4, s. 2. Käänt. Ivan Dorovský.

TRAAT, Mats. Zrnková káva. *Sovětská literatura* 1977, 4, s. 3–48. Käänt. Marta Lesná.

Třetí uzel. *Pohádkové lístečky* 56/1987. 1987. Muokannut Alois Rohlena.

Tříska a Kůra. In *Diamantová sekera. Baltské pohádky* (*Skazki narodov Pribaltiki*). Svět sovětů, Praha 1956; 2. paainos 1958; 3.painos 1960; 4. painos 1964; 5. painos Lidové nakladatelství, Praha 1970; 6. painos 1979; 7. painos 1983; 8. painos 1988; 9. painos Computer Press, Brno 2008, s. 38–42. Käänt. Jaroslav Tichý.

TRUU(OVÁ), Silvia Astrid. *Měsíc budu dospělá* (*Kuu aega täiskasvanu*). Albatros, Praha 1985. Käänt. Květuše Nováková.

TUGLAS, Friedebert. Jaro (*Kevad*). *Pochodeň* 64, 1975, 69, s. 7. Käänt. Miloš Lukáš.

TUGLAS, Friedebert. U silnice (*Tee ääres*). *Pochodeň* 62, 1973, 238, s. 6–7. Käänt. Miloš Lukáš.

TUGLAS, Friedebert. Záhada jednoho života. *Rudé právo* 29.11.1969, příl. Haló sobota, s. 8–9. Käänt. Oldřich Rafaj.

TUGLAS, Friedebert. Žízeň po vědění (*Teaduse igatsus*). *Pochodeň* 54, 1965, 291, s. 5. Käänt. Miloš Lukáš.

TUGLAS, Friedebert. Žízeň po vědění (*Teaduse igatsus*). *Rudé právo* 46, 1966, 22, příl., s. 1. Käänt. Miloš Lukáš.

TUGLAS, Friedebert. Zlost (*Viha*). *Pochodeň* 61, 1972, 111, s. 6. Käänt. Miloš Lukáš.

TUULIK, Jüri. Aprílové prasiatko (SK). *Sovětská literatura* 1976, 6, s. 47–54. Käänt. Viera Hegerová.

TUULIK, Jüri. Bacil. *Svět socialismu* 12, 1979, 2, s. 14. Käänt. Marie Bulecová.

TUULIK, Jüri. Osika. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 54–59. Käänt. Naděžda Slabihoudová.

TUULIK, Jüri. Překrásné letní prázdniny. *Lidová demokracie* 7.8.1981, příl., s. 11. Käänt. Zdenka Holečková.

TUULIK, Jüri. Překrásné letní prázdniny. *Rudé právo* 7.4.1979, příl., s. 8. Käänt. Zdenka Holečková.

TUULIK, Ülo. *Jalovec i sucho přečká* (*Sõja jalus*). Naše vojsko, Praha 1984. Käänt. Kamil Chrobák.

TUULIK, Ülo. Žízeň – Racci. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 60–73. Käänt. Irena Krasnická.

UDAM, Haljand (chybně Chaljand). „Nové stvoření“ v súfismu (*Novoje tvorenije v sufizme*). In *Exotika. Výbor z prací tartuské školy*. Ed. Tomáš Glanc. Host, Brno 2003, s. 188–194. Käänt. P. Hoch.

UNDER(OVÁ), Marie. Extáze – Tvou lásku, lásko, miluji… – Čas šeříků (1 – 3) – Nemohu usnout – Na sklonku léta (1 – 2) – Šílenství – Při toaletě (1 – 2) – Taková noc – Tvůj pokoj – Spolu –Adam – Dalila – Sbohem (*Mu süda laulab*). In *Nádherné stromy lásky*. Lidové nakladatelství, Praha 1988, s. 144–163. Käänt. Vladimír Macura.

UNDER(OVÁ), Marie. *Mé srdce nosí purpurový šat*. Balt-East, Praha 2003. Käänt. Vladimír Macura.

UNDER(OVÁ), Marie. Šťávy života. *Světová literatura* 28, 1983, 2, s. 46–50. Käänt. Vladimír Macura.

UNDER(OVÁ), Marie. Účtování (*Aruand*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho*. *Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 54–55. Käänt. Věra Stárková.

UNDER, Marie. Kulturní poměry v Estonsku. *Lidové listy* 8, 1929, 47.

UNT(OVÁ), Lii. Pohřbívání básníka. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 15. Käänt. Vladimír Macura.

UNT, Mati. Černý motocyklista – Narozeniny – Zmizení Ally Pugačovové. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 115–125. Käänt. Vladimír Macura.

UNT, Mati. *Generální zkouška: Hra o třech dějstvích* (*Peaproov*). Dilia, Praha 1980. Käänt. Vlasta Smoláková.

UNT, Mati. Ne živoucí výčitka – Mrtvá výčitka. *Tvar* 6, 1995, 14, s. 15. Käänt. Vladimír Macura.

UNT, Mati. *Než přijde vlkodlak* (*Elu võimalikkusest kosmoses – Tühirand – Mattias ja Kristiina – Ja kui me veel surnud ei ole, siis elame praegugi*). Svoboda, Praha 1981. Käänt. Vladimír Macura.

UNT, Mati. O možnosti života v kosmu (*Elu võimalikkusest kosmoses*). *Světová literatura* 22, 1977, 6, s. 74–111. Käänt. Vladimír Macura.

UNT, Mati. *Podzimní ples: Scény z městského života* (*Sügisball*). Lidové nakladatelství, Praha 1988. Käänt. Vladimír Macura.

UNT, Mati. Štěstí na srdci. *Zemědělské noviny* 34, 1978, 206, příloha Náš domov, s. 4. Käänt. Vladimír Macura.

UNT, Mati. Zmizení Helgy Sallové. *Tvorba* 1976, 45, příl. Literatura – umění – kritika 11, s. 3. Käänt. Vladimír Macura.

URGARD, Oskar. Dramatické písemnictví sovětské Estonie. *Lidové noviny* 58, 1950, 170, s. 5.

URMAIENE, Liia. Pozdrav Estonského klubu z Vilniusu. *Baltika* 8, 1993, s. 3–4. Käänt. (Vladimír Macura).

VAARANDI(OVÁ), Debora. Estonsko, jak ho vidím. In *Země sovětů v poezii a próze*. Svazek I. Lidové nakladatelství, Praha 1977, s. 266. Käänt. Vladimír Macura.

VAARANDI(OVÁ), Debora. Lidé se dívají na moře – Topol s ptákem – Housle noci – Silnice – Město – Jedna vánoční vzpomínka. In *Zvony v jezerech*. Československý spisovatel, Praha 1977, s. 59–68. Käänt. Oldřich Rafaj.

VAARANDI(OVÁ), Debora. Noc – Topol s ptákem – Housle noci – Jednou – Tvoje tvář – Tam dole jako krásný sen… – Smutek – Kopretina (*Tuule valgel*). In *Nádherné stromy lásky*. Lidové nakladatelství, Praha 1988, s. 164–175. Käänt. Jana Moravcová.

VAARANDI(OVÁ), Debora. Smutek – Tvoje tvář – Jednou. *Světová literatura* 30, 1985, 5, s. 10–11. Käänt. Jana Moravcová ja Vladimír Macura.

VAARANDI(OVÁ), Debora. Tvoje tvář… In *Myslím na tebe. Výbor ze sovětské milostné lyriky* (*Pesň ljubvi*). Mladá fronta, Praha 1978, s. 278. Käänt. Jaroslav Kabíček.

VAARANDI(OVÁ), Debora. V Leninově knihovně. In *Pod baltským nebem. Výběr z litevské, lotyšské a estonské literatury*. Svaz Československo-sovětského přátelství, Praha 1958, s. 62–63. Käänt. (Miloš Lukáš).

VAHING, Vaino. Dvě písně bez názvu – Federation Proceedings – Etuda – Násilník. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 47–53. Käänt. Vladimír Macura.

VAIDLO, Robert. Jak Kessu a Peter pluli na mráčku. *Ohníček* 31, 1980-1981, 11, s. 8–9. Käänt. Květuše Nováková.

VALTON, Arvo. Budu zase spát (haastattelu). *Svobodné slovo* 43, 1987, 17.11., s. 5. Keskustellut Irena Gerová.

VALTON, Arvo. Co je to štěstí. *ROK* 1, 1990, 1, s. 41–42. Käänt. Vladimír Macura.

VALTON, Arvo. Ďáblova milenka – Nádor – V lese. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 11–30. Käänt. Vladimír Macura.

VALTON, Arvo. Dort. *Mladá Fronta* 27.1.1979, s. 4–5. Käänt. Karel Kučera.

VALTON, Arvo. *Dům plný přízraků.* Lidové nakladatelství, Praha 1983. Käänt. Vladimír Macura.

VALTON, Arvo. Havel je mi blízký (haastattelu). *Svobodné slovo* 46, 1990, 26.2., s. 4. Keskustellut Aleksandr Veretennikov.

VALTON, Arvo. Jsem člověk nepokojný (haastattelu). *Tvorba* 1988, 13, s. 16. Keskustellut Naďa Klevisová.

VALTON, Arvo. Král. *Tvorba* 1988, 13, s. 16–17. Käänt. Vladimír Macura.

VALTON, Arvo. Let. *Tvorba* 1982, 43, příl. Kmen, s. 9. Käänt. Vladimír Macura.

VALTON, Arvo. Literární myšlenky Arva Valtona. *Světová literatura* 28, 1983, 1, s. 55, 79, 88, 116, 158, 179, 230, 311. Käänt. Jonatán Tomeš.

VALTON, Arvo. Manifestácia (SK). *Sovětská literatura* 1990, 2, s. 103–107. Käänt. Viera Hegerová.

VALTON, Arvo. Neznámý skladatel. In *Baltskou cestou*. Skandinávský dům, Praha 2009, s. 42–44. Käänt. Iivi Zájedová ja Petra Hebedová.

VALTON, Arvo. *Osm Japonek* (*Kaheksa jaapanlannat – Sõnumitooja*). Odeon, Praha 1984; 2. painos 1989. Käänt. Vladimír Macura.

VALTON, Arvo. Osm Japonek (*Kaheksa jaapanlannat*). *Zemědělské noviny* 39, 1983, 279, příl. Náš domov, s. 4–5. Käänt. Vladimír Macura.

VALTON, Arvo. Paneláková láska (*Mustamäe armastus*). In *Aprílové grotesky*. Lidové nakladatelství, Praha, 1983, s. 7–20. Käänt. Vladimír Macura.

VALTON, Arvo. Pět básní ze sbírky. In *Baltskou cestou*. Skandinávský dům, Praha 2009, s. 50–51. Käänt. Iivi Zájedová ja Jiří Žáček.

VALTON, Arvo. Posel – Kniha stížností – Dort. *Světová literatura* 6, 1976, 21, s. 10–21. Käänt. Vladimír Macura.

VALTON, Arvo. Prémie. *Naše rodina* 1978, 1, s. 8. Käänt. Karel Nebeský.

VALTON, Arvo. Příběh urozeného pána. In *Baltskou cestou*. Skandinávský dům, Praha 2009, s. 47–49. Käänt. Iivi Zájedová ja Petra Hebedová.

VALTON, Arvo. Setkal jsem se s Václavem Havlem. *Literární revue* 19, 1990, 5, s. 21–29. Käänt. Vladimír Macura.

VALTON, Arvo. Smyčka. *Svobodné slovo* 40, 1984, 12, s. 12. Käänt. Vladimír Macura.

VALTON, Arvo. Stát se musí bránit. *Baltika* 6, 1992, s. 1–2

VARES-BARBARUS, Johannes. In memoriam Karla Čapka. In *Lyrické dopisy do Čech*. Československý spisovatel, Praha 1980, s. 132–133. Käänt. Vladimír Macura.

VARES-BARBARUS, Johannes. In memoriam. *Zpravodaj Společnosti bratří Čapků*, prosinec 1982 – leden 1983, 19, s. 26. Käänt. Vladimír Macura.

Vazač košťat. In *Diamantová sekera. Baltské pohádky* (*Skazki narodov Pribaltiki*). Svět sovětů, Praha 1956; 2. paainos 1958; 3.painos 1960; 4. painos 1964; 5. painos Lidové nakladatelství, Praha 1970; 6. painos 1979; 7. painos 1983; 8. painos 1988; 9. painos Computer Press, Brno 2008, s. 49–54. Käänt. Jaroslav Tichý.

VEE, Elo. Otci. *Tvar* 6, 1995, 14, s.14–15. Käänt. Vladimír Macura.

VETEMAA, Enn. Hrst začínajícím naiadologům (*Eesti näkiliste välimääraja*). *Dikobraz* 43, 1987, 48, s. 14. Käänt. Vladimír Macura.

VETEMAA, Enn. Jste rusalkomilný národ (haastattelu). *Svobodné slovo* 44, 1988, 160, s. 11. Keskustellut Vladimír Novotný.

VETEMAA, Enn. *Klíč k určování rusalek neboli Úvod do naiadologie* (*Eesti näkiliste välimääraja*). Lidové nakladatelství, Praha 1987. Käänt. Vladimír Macura.

VETEMAA, Enn. O kamínku, který strhl lavinu (haastattelu). *Mladá fronta* 44, 1988, 148, příl., s. 4. Keskustellut Josef Frais.

VETEMAA, Enn. Opelichaný páv. *Světová literatura* 21, 1976, 6, s. 22–29. Käänt. Kamil Chrobák.

VETEMAA, Enn. *Rekviem pro foukací harmoniku* (*Väike reekviem suupillile – Monument – Piilimees – Munad hiina moodi*). Lidové nakladatelství, Praha 1978. Käänt. Marie Chrobáková.

VETEMAA, Enn. Rekviem pro foukací harmoniku (*Väike reekviem suupillile*). *Světová literatura* 20, 1975, 1, s. 9–49. Käänt. Marie Chrobáková.

VETEMAA, Enn. *Snovači stříbrných snů* (*Monument – Piilimees – Hõbedaketrajad – Ah soo*). Odeon, Praha 1984. Käänt. Marie Chrobáková (tarkistanut V. Macura).

VETEMAA, Enn. *Svatá Zuzana aneb Škola mistrů* (*Püha Susanna ehk Meistrite Kool*). Dilia, Praha 1977. Käänt. Vladimír Macura.

VETEMAA, Enn. *Večeře pro pět*. Dilia, Praha 1981. Käänt. Marie Chrobáková.

VETEMAA, Enn. Večeře pro pět. *Světová literatura* 25, 1980, 4, s. 137–160. Käänt. Marie Chrobáková-Mádlová.

VIIDING, Juhan. 1011. sen George Marrowa. „Večerní háj a kolem měsíc leden.“ *Kmen* 3, 1985, 42, s. 9. Käänt. Jiří Žáček ja Vladimír Macura.

VIIDING, Juhan. Byl jsem Jüri Üdi. *Světová literatura* 26, 1981, 2, s. 60–62. Käänt. Vladimír Macura.

VIIDING, Juhan. Jsem ještě mlád ovšem už otrávený – Košile bližší modrojasu než kabát. *Listy Klubu přátel poezie*. Léto 1985, s. 22–23. Käänt. Vladimír Macura ja Jiří Žáček.

VIIDING, Juhan. Když už pohřbívat, pak račte… – Mlynáříček aneb prášek – Po Dušičkách – Ráno, třetí den s gustem sněží… *Tvar* 6, 1995, 14, s. 14–15. Käänt. Vladimír Macura.

VIIDING, Juhan. *Klaunovo odpoledne: Výbor z veršů* (*Ma olen Jüri Üdi – Armastuskirjad – Selges eesti keeles – Detsember – Käekäik – Aastalaat – Närvitrükk – Elulootus*). Československý spisovatel, Praha 1986. Käänt. Vladimír Macura ja Jiří Žáček.

VILDE, Eduard. *Do chladného kraje* (*Külmale maale*). SNKLHÚ, Praha 1960. Käänt. Kyra Platovská.

WILDE, Eduard. Seznam. *Rovnost* 18.8.1912, 186, příl., s. 261–264.

WILDE, Eduard. *Skřítek* (*Pisuhänd*). Česká grafická unie, Praha 1931. Käänt. Josef Obr.

WILDE, Eduard. Usnutí v kočáře (*Kogutused Teosed*). *Lidové listy* 8, 1929, 17, příl., s. 2–3. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

VILDE, Eduard. Válka v Mahtře (ote teoksesta *Mahtra sõda*). *Praha – Moskva* 1955, 8, s. 47–48. Käänt. Miloš Lukáš.

VILDE, Pavel. Sestra. In DOSTÁLOVÁ-TREŤJAKOVÁ, M. V. *Hrdinná sestra československých legií Magda Remelgas*. Československá estonská společnost, Praha 1936, s. 5. Käänt. Adolf Jiskra-Wenig.

VINT, Toomas. Večer v bytě číslo 64 – Močál za městem – Ukradená labuť. In *Ďáblova milenka*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 126–143. Käänt. Jonatán Tomeš.

VISNAPUU, Hendrik. Přeložte má slova (*Tõlkige mu sõne*). In *Rohtaed ei kellegi-maal. Zahrada v zemi nikoho*. *Básníci v exilu*. Conseil National de la Culture tchèque à l'Etranger, Stockholm 1955, s. 60–63. Käänt. Jiří Kavka (Rudolf Vlach).

Vlk a ovečka. In *Diamantová sekera. Baltské pohádky* (*Skazki narodov Pribaltiki*). Svět sovětů, Praha 1956; 2. paainos 1958; 3.painos 1960; 4. painos 1964; 5. painos Lidové nakladatelství, Praha 1970; 6. painos 1979; 7. painos 1983; 8. painos 1988; 9. painos Computer Press, Brno 2008, s. 10–13. Käänt. Jaroslav Tichý.

VÄHI, Tiit. Projev ministra zahraničních věcí Estonské republiky 11. listopadu 1991 na konferenci ministrů zahraničních věcí G-24 v bruselu. *Baltika* 5, 1992, s. 7–13. Käänt. R.F. (Richard Frič).

VÄLJAL(OVÁ), Silvi. *Jussík a jeho sedm přátel* (*Jussikese seitse sõpra*). Perioodika, Tallinn 1983. Käänt. Květuše Nováková.

VÄLJATAGA, Märt. Čekání na velký estonský román: estonské literární perspektivy. *Host* 25, 2009, 1, s. 99–104. Käänt. Martina Neradová.

ÜDI, Jüri. Rarášci. *Mladý svět* 19, 1977, 6, s. 20–21. Käänt. Vladimír Macura ja Küllike Raiend.

Zakázaný uzel. Estonská pohádka. In ĎURÍČKOVÁ, Mária. *Dívka s měděnými vlasy. Pohádky národů Asie a Evropy*. Lidové nakladatelství, Praha 1972, s. 210–215. Käänt. Zdeňka Psůtková.

Zapovězený uzel. In *Diamantová sekera. Baltské pohádky* (*Skazki narodov Pribaltiki*). Svět sovětů, Praha 1956; 2. paainos 1958; 3.painos 1960; 4. painos 1964; 5. painos Lidové nakladatelství, Praha 1970; 6. painos 1979; 7. painos 1983; 8. painos 1988; 9. painos Computer Press, Brno 2008, s. 98–105. Käänt. Jaroslav Tichý.

Zapovězený uzel. *Sovětská literatura* 1985, 6, s. 46–51. Käänt. Hana Linhartová.

Zlodějský učeň. *Lidové noviny* 30, 1922, 382, s. 11.

Zmatení jazyků pro Babylonskou věž. Estonská pověst. *Večerní české slovo* 23, 1941, 156, s. 2.

3.2.3. Arvostelut ja muut teokset

(aa). Z estonské literatury (Císař Julián – Dům plný přízraků). *Svobodné slovo* 24.11.1983, s. 5.

(bb). Anton Hansen Tammsaare „Návrat na Vargamäe“. *Mladá fronta* 39, 1983, 274, příl., s. 4.

(bb). Enn Vetemaa „Snovači stříbrných snů“. *Mladá fronta* 16.2.1985, příl., s. 4.

(iz) (ZÍTKOVÁ, Irena). Arvo Valton „Dům plný přízraků“. *Mladá fronta* 39, 1983, 268, příl., s. 4.

(jin). Estonská ekologická pohádka (Mecháček a jeho kamarádi). *Zemědělské noviny* 41, 1985, 234, s. 2.

(jý) JANOVSKÝ, Jiří). Klasik venkovské prózy (Peklo v sázce). *Zemědělské noviny* 33, 1977, 276, s. 6.

(mlg). Klaunovo odpoledne. *Svobodné slovo* 43, 1987, 18.3., s. 5.

(ovo) (NOVOTNÝ, Vladimír?). Estonská kniha srdce (Inger). *Zemědělské noviny* 39, 1983, 234, s. 4.

(ovo) (NOVOTNÝ, Vladimír?). Noc dlouhá tři sta dní (Jalovec i sucho přečká). *Zemědělské noviny* 3.4.1984, s. 2.

(vene). Klasik estonské literatury (Tammsaare). *Zemědělské noviny* 34, 1978, 25, s. 2.

(vln) (NOVOTNÝ, Vladimír). Estonský hospodář a estonský čert (Peklo v sázce). *Zemědělské noviny* 35, 1979, 152, s. 3.

(vv) (VACÍK, Miloš). Klasik moderní estonské prózy (Tammsaare). *Lidová demokracie* 33, 1977, 5, s. 5.

(vv) (VACÍK, Miloš). Nevšední prózy z Estonska (Hodina na otáčecí židli). *Lidová demokracie* 33, 1977, 94, s. 5.

(zh) (HEŘMAN, Zdeněk). „Zvony v jezerech.“ *Mladá fronta* 30.11.1977, s. 4.

[MACURA, Vladimír]. V kulturním týdeníku Sirp ja Vasar… *Tvorba* 1974, 2, s. 16.

adv. Letní pohled do Estonska (Gailit: *Touha*). *Národní listy* 75, 1935, 192, s. 3.

BENTLEY, Samuel. *Moral tales*. John Harris, London 1831.

bn (NEUMAN, Bohumil). Málo tepla, ale mnoho lidskosti… (Smuul: Ledová kniha) *Praha – Moskva* 25, 1961, 11, s. 691–692.

BOJAR, Pavel. Vyprávění o estonském kolchoze (Leberecht: Pod jednou střechou). *Svět sovětů* 22, 1959, 20, s. 12.

-Č.-. Literární styky česko-baltské. *Národní listy* 72, 1932, 15, s. 6.

CHUCHMA, Josef. Řádně zmapované rusalky (Klíč k určování rusalek). *Mladý svět* 30, 1988, 35, s. 22–23.

ČÍŽKOVÁ, Marta. Překlady a archaizace (O Kalevipoegu). *Plamen* 2, 1960, 8, s. 128–129.

cu (MACURA, Vladimír). Básník ponížených. *Mladá fronta* 30, 1974, 101, 30.4., s. 4.

DOLENSKÝ, Antonín. *Kulturní adresář ČSR*. Josef Zeibrdlich, Praha 1934–1936.

DOSTÁLOVÁ-TREŤJAKOVÁ, M. V. *Hrdinná sestra československých legií Magda Remelgas*. Československá estonská společnost, Praha 1936.

Dr. S. S. Země zemědělců a rybářů. *Jas* 10, 1936, 41, s. 2–3.

DROZDA, Miroslav. Literární věda v Tartu. *Orientace* 5, 1970, 6, s. 44–55.

Eesti kirjanike leksikon. Eesti raamat, Tallinn 2000.

FRANĚK, Jiří F. Fejeton o hřejivé knize (Smuul: Ledová kniha). *Tvorba* 26, 1961, 31, s. 724–725.

FRIČ, Richard. O malé zemi, jejímiž přáteli jsme se stali. 3. Osvobození? *Baltika* 4, 1991, s. 8–11.

GLANC, Tomáš (ed.). *Tartuská škola*. NFA, Praha 1995.

HÁJKOVÁ, Jaroslava. Literatura sovětského Pobaltí (Tammsaare ja Beekman). *Svobodné slovo* 34, 1978, 133, s. 5.

HAMANOVÁ, Růžena. Kadri a labutě. *Zlatý máj* 24, 1980, 2, s. 123–124.

HAVRÁNKOVÁ, Zdeňka. A lodi odplouvají a břehy zůstanou… (Smuul). *Ruský jazyk* 22, 1971/1972, 8, 343 – 349.

HAVRÁNKOVÁ, Zdeňka. Jedna z cest nové sovětské prózy (Smuul: Ledová kniha). *Bulletin Ústavu ruského jazyka a literatury* 7, 1963, s. 257–266.

HEBEDOVÁ, Petra – HOFÍRKOVÁ, Lucie. *Estonsko*. Libri, Praha 2012.

HELEBRANT, Antonín. Estonsko. *Lidové listy* 8, 1929, 31, s. 1–2.

HEŘMAN, Zdeněk. Radost z básníka (Klaunovo odpoledne). *Mladá fronta* 43, 1987, 29, s. 4.

HRABALOVÁ, O. – HAVLÍKOVÁ, C. Herbert Tampere „Eestirahvalaule viisidega“. *Český lid* 52, 1965, 4, s. 240–241.

HRUŠKOVÁ, L. Hodina rovnodennosti. *Večerní Praha* 4.8.1976, s. 6.

JANÍČKOVÁ, Alexandra. Přemýšlivému čtenáři (Snovači stříbrných snů). *Rudé právo* 65, 1985, 41, s. 5.

JONÁŠ, Václav. Na besedě s estonským spisovatelem. *Jiskra* 1957, 93, s. 5.

KABÍČEK, Jaroslav. Antologie ženské lyriky (Nádherné stromy lásky). *Literární měsíčník* 18, 1989, 9, s. 151–152.

KAFKA, Vladimír V. Pod jednou střechou (Leberecht: Pod jednou střechou). *Praha – Moskva* 1960, 2, s. 123–124.

KALLAS (virheellisesti LALLAS), Aino. Vojínova matka (*Sojamehe ema*). In *Na táčkách u cizích spisovatelů. Povídky II*. Benediktinská knihtiskárna, Brno 1916, s. 93–98. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

KALLAS, Aino. Smrt starého Orga. *Vlast* 44, 1927–1928, 1, s. 32–39. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

KAŠKA, Petr. Realita v experimentech (Snovači stříbrných snů). *Sovětská literatura* 1984, 11, s. 163–167.

KNOPP, František. *Bibliografie díla Vladimíra Macury*. ÚČL AV ČR, Praha 2000.

KOŘENÝ-PÖLLICH, Dušan. Etnofuturismus – návrat mýtu? Nový směr v literaturách uralských národů. *Aluze* 2008, 3, s. 113–116.

KOSTŘICA, Vladimír. Kniha brilantních próz (Ďáblova milenka). *Lidová demokracie* 46, 1990, 63, s. 5.

KROPÁČ, Zdeněk. Tichý rozhovor s Juhanem Smuulem. *Rudé právo* 54–55, 1974, 19, s. 6.

KUCHAŘOVÁ, Lucie. *Bibliografie českých překladů z estonštiny*. Bakalářská práce na Ústavu jazykovědy a baltistiky FF MU. Brno 2011.

KŮROVÁ, Zuzana. Mluvící zmije a spol. *Tvar* 2012, 14, s. 23.

KÖNIGSMARK, Václav. Hodina přítomnosti, hodina historie (Hodina rovnodennosti a Hodina na otáčecí židli). *Literární měsíčník* 6, 1977, 6, s. 108–109.

ld (MACURA, Vladimír). My a Pobaltí. *Tvar* 2, 1991, 44, 31.10., s. 2.

LOTMAN, Jurij M. Kultura a kulturnost. *Baltika* 5, 1992, s. 28–31. Parafrázoval Radegast Parolek.

LOTMAN, Jurij M. O exaktnosti v literární vědě. *Literární noviny* 15, 1966, 45, s. 3.

LOTMAN, Jurij M. *Puškin*. Lidové nakladatelství, Praha 1987. Käänt. Jiřina Zumrová.

LOTMAN, Jurij M. Téma karet a karetní hry v ruské literatuře počátku 19. století. In *Exotika. Výbor z prací tartuské školy*. Sestavil Tomáš Glanc. Host, Brno 2003, s. 139–173. Käänt. J. Kranát.

-lp-. Finské a estonské pohádky. *Lidové noviny* 30, 1922, 236, s. 7.

-ma (MACURA, Vladimír). Básník Estonska. *Svobodné slovo* 30, 1974, 101, 30.4., s. 5.

MACHONIN, Sergej. Dobrodružství cesta myšlenek (Smuul: Ledová kniha). *Rudé právo* 41-42, 1961, 202, s. 3.

MACURA, Vladimír. *Anton Hansen Tammsaare aneb Cesta za epopejí.* Balt-East, Praha 1999.

MACURA, Vladimír. Čtyři tartuské sborníky sémiotických studií. *Česká literatura* 18, 1970, 3–4, s. 294–298.

MACURA, Vladimír. Dva sovětské mytologické romány. In *Vztahy a cíle socialistických literatur*. PYTLÍK, Radko – HRZALOVÁ, Hana (eds.). ÚČSL ČSAV, Praha 1979, s. 143–168.

MACURA, Vladimír. Eesti keel ja kirjasõna tšehhi ajakirjas aastal 1846. *Keel ja kirjandus* 17, 1974, 10, s. 613–617. Käänt. Leo Metsar.

MACURA, Vladimír. Estonská kultura. In ŠVEC, Luboš – MACURA, Vladimír – ŠTOL, Pavel. *Dějiny pobaltských zemí*. NLN, Praha 1996, s. 285–307.

MACURA, Vladimír. Estonská literatura v českých překladech. *Tvorba* 1974, 18, příloha Literatura – umění – kritika č. 5, s. 15.

MACURA, Vladimír. Estonská novelistika v zrcadle Tuglasovy ceny. *Sovětská literatura* 1977, 9, s. 163–166.

MACURA, Vladimír. Estonská příručka teorie verše. *Česká literatura* 28, 1980, 1, s. 90–92.

MACURA, Vladimír. Estonské vzory dětství (Seitsmes rahukevad). *Světová literatura* 32, 1987, 5, s. 235–237.

MACURA, Vladimír. Etické romány Paula Kuusberga. *Literární měsíčník* 5, 1976, 7, s. 113.

MACURA, Vladimír. Head ööd! *Zemědělské noviny* 45, 1989, 161, 11.7., s. 2.

MACURA, Vladimír. Hlas „zpívající revoluce“. *Tvar* 1, 1990, 32, 11.10., s. 5

MACURA, Vladimír. Jak to viděl pan Taagepera. Epizoda z pobaltské futurologie. *Lidové noviny* 3, 1990, 28, 4.4., s. 3.

MACURA, Vladimír. Juhan Liiv, klasik estonské poezie. *Literární měsíčník* 3, 1974, , s. 121.

MACURA, Vladimír. Kontrapunkty bubnů a němých fléten. *Tvorba* 1977, 20, 18.5., s. 18.

MACURA, Vladimír. Malé romány o velkých kompromisech. *Zemědělské noviny* 34, 1978, 208, 4.9., s. 2.

MACURA, Vladimír. Naiadologický boom neboli když se knížka podaří. *Kmen* 1 (7), 1988, 30, 28.7., s. 8–9.

MACURA, Vladimír. Národní obrození v Estonsku. *Baltika* 12, 1994, s. 25–26.

MACURA, Vladimír. Nová literatura sovětského Estonska. *Tvorba* 1976, 45, 3.11., příloha Literatura – umění – kultura, č. 11, s. 1–2.

MACURA, Vladimír. Panelový román. *Světová literatura* 26, 1981, 4, s. 239–240.

MACURA, Vladimír. Pásmo dramatu (Hodina rovnodennosti). *Tvorba* 1976, 36, s. 11.

MACURA, Vladimír. Představujeme: Looming. *Literární měsíčník* 12, 1983, 2, s. 141–142.

MACURA, Vladimír. Radegast Parolek, Srovnávací… *Slavia* 53, 1984, 2, s. 209–211.

MACURA, Vladimír. S hostem z Estonska (haastattelu Leo Metsarin kanssa) *Zemědělské noviny* 29, 1973, 186, 7.8., s. 4

MACURA, Vladimír. Smutnoústá Primavera. *Tvorba* 1975, 18, 30.4., s. 13.

MACURA, Vladimír. Tartuský sborník mladých. *Jazykovědné aktuality* 10, 1973, 3–4, s. 169–171.

MACURA, Vladimír. Tragikomedie dvojrozměrného světa. *Světová literatura* 24, 1979, 4, s. 246–247.

MACURA, Vladimír. Třicet pět let estonské sovětské literatury. *Ruský jazyk* 26 (28), 1975/1976, 3, S. 122–127.

MACURA, Vladimír. Velký malý román. *Literární měsíčník* 8, 1979, 9, s. 114.

MACURA, Vladimír. Vikerkaar neboli duha. *Literární revue* 19, 1990, 5, s. 153–154.

MACURA, Vladimír. Z dějin estonské literatury. *Baltika* 5, 1992, s. 23–26

MACURA, Vladimír. Z mnohonárodnostní sovětské literatury. Sovětské Pobaltí před XXV. sjezdem KSSS. *Zemědělské noviny* 32, 1976, 42, 19.2., s. 5.

MACURA, Vladimír. Za Betti Alverovou. *Kmen* 2 (8), 1989, 28, 13.7., s. 2.

MACURA, Vladimír. Za celou českou estonistiku… *Dikobraz* 43, 1987, 48, 2. 12., s. 14.

MACURA, Vladimír. Za Jurijem Lotmanem. 1922–1993. *Česká literatura* 42, 1994, 1, s. 105–107.

MACURA, Vladimír. *Znamení zrodu*. H&H, Praha 1995.

MACURA, Vladimír. Zpráva jako naděje. *Světová literatura* 25, 1980, 1, s. 228–229.

MACUROVÁ, Alena & MACURA, Vladimír. K problematice československo-estonských literárních vztahů. In *Československo-sovětské vztahy*. Sv. 5. Amort, Čestmír et alii. UK, Praha 1976, s. 107–116.

MAREŠ, Jindřich. Z estonské poezie (Zvony v jezerech). *Rovnost* 92, 1977, 301, s. 5.

MASING, Uku – RÄTSEP, Kaide. Barlaam and Joasaphat. *Communio viatorum* 4, 1961, 1, s. 29–36

MASING, Uku. Confessio amantis. *Communio viatorum* 4, 1961, 2, s. 139–160.

MASING, Uku. Das Evangelium des Alten Testamentes. *Communio viatorum* 3, 1960, 2, s. 123–132.

MASING, Uku. De hermeneutica. *Communio viatorum* 16, 1973, 1–2, s. 1–29.

MASING, Uku. Die Leute von Kumrān und das Alte Testament. *Communio viatorum* 3, 1960, 3–4, s. 243–246.

MASING, Uku. Panta dynata. *Communio viatorum* 6, 1963, 4, s. 242–262.

NOVOTNÝ, Vladimír. Estonci včera a dnes (Drsné moře, Podzimní ples). *Svobodné slovo* 45, 1989, 217, s. 5.

NOVOTNÝ, Vladimír. Estonský satirik Vladimir Beekman (Rok osla). *Svobodné slovo* 44, 1988, 206, s. 5.

NOVOTNÝ, Vladimír. Ještě jednou o rusalkách. *Svět socialismu* 20, 1988, 46, s. 14.

NOVOTNÝ, Vladimír. Román s pěti tanci (Tanec kolem parního kotle). *Rudé právo* 59-60, 1979, 95, s. 5.

NOVOTNÝ, Vladimír. S rusalkou na dovolenou (Klíč k určování rusalek). *Svobodné slovo* 43, 1987, 176, s. 5.

NOVOTNÝ, Vladimír. Tammsaare v Čechách aneb Kroniky myšlení. *Zemědělské noviny* 40, 1984, 12, s. 5.

NOVÝ, Petr. Něco strašně pěkného (Kolovrátek). *Zemědělské noviny* 12.1985, s. 2.

O dětské encyklopedické literatuře. *Zlatý máj* 24, 1980, 8, s. 509.

O malé zemi, jejímiž přáteli jsme se stali. 4. *Baltika* 5, 1992, s. 18–22. Käänt. Richard Frič

O malé zemi, jejímiž přáteli jsme se stali. 5. *Baltika* 6, 1992, s. 13–18. Z originálu Laar, Mart – Vahtre, Lauri – Valk, Neiki. Kodu lugu II (Perioodika, Tallinn 1989) Käänt. Richard Frič.

O malé zemi, jejímiž přáteli jsme se stali. 6. Odboj proti cizí moci. *Baltika* 7, 1992, s. 10–13.

OBR, Josef. 350. výročí estonské university v Tartu. *Národní listy* 30.6.1932, s. 5.

OBR, Josef. Čtyři sta let estonské knihy. *Národní listy* 76, 1936, 52, s. 1–2.

OBR, Josef. *Dnešní Estonsko*. Zvláštní otisk z dodatků Ottova slovníku naučného. Nakladatelství Otto, Praha 1932.

OBR, Josef. Estonská universita v Tartu oslavuje 350. výročí svého založení roku 1632. *Národní politika* 30.6.1932, s. 5.

OBR, Josef. K významným kulturním událostem… *Pestrý týden* 13, 1938, 8, s. 5.

OBR, Josef. Marie Underová, estonská básnířka, spisovatelka a překladatelka. *Lidové listy* 8, 1929, 41, příl., s. 5.

OBR, Josef. První estonská povídka. *Lidové listy* 115, 1936, 236, s. 5.

ODARČENKO, Michail. Úvod do mystifikace (Klíč k určování rusalek). *Literární měsíčník* 17, 1988, 4, s. 122–123.

Ottův slovník naučný nové doby – dodatky k Velikému Ottovu slovníku naučnému. J. Otto, Praha 1930–1934.

OUŘADOVÁ, Dagmar. Ženské verše v mužském překladu (Hrom je můj bratr). *Mladá fronta* 37, 1981, 198, s. 4.

PAROLEK, Radegast. Současné literatury sovětského Pobaltí. Současné literární Estonsko. *Čtenář* 24, 1972, 11,s. 392–394.

PAROLEK, Radegast. *Srovnávací dějiny baltických literatur: Od nejstarších dob do současnosti.* Univerzita Karlova, Praha 1978; 2. painos 1982.

PAROLEK, Radegast. *Úvod do literatury národů SSSR*. FF UK – SPN, Praha 1982.

PAROLEK, Radegast. *Zlatý fond baltických literatur.* FF UK – Bohemika, Praha 2006.

PECHAL, Zdeněk. Untova vize světa (Podzimní ples). *Rudé právo* 69, 1989, 11, s. 5.

PECHAL, Zdeněk. Ve znamení Matiho Unta (Než přijde vlkodlak). *Rudé právo* 61-62, 1981, 184, s. 5.

PITTERMANNOVÁ, Marcela. Pod jednou střechou (Leberecht). *Mladá fronta* 21.8.1959, s. 3.

PLAVEC, Michal – ROSENTHAL, Reigo. Nymburská poprava. Pokus o rekonstrukci jedné historické události. *Historie a vojenství* 2006, 3, s. 64–70.

POLÁČEK, Jiří. Hledání pravdy (Dva rody z Vargamäe). *Rovnost* 92, 1977, 14, s. 5.

POSPÍŠIL, Ivo. Čtvrté setkání s moderní estonskou prózou (Indrek a Karin). *Rovnost* 97, 1982, 268, s. 5.

POSPÍŠIL, Ivo. Hledání jistot (Hodina rovnodennosti). *Rovnost* 91, 1976, 226, s. 5.

POSPÍŠIL, Ivo. Očima překladatele: Vladimír Macura. *Rovnost* 100, 1985, 121, 25.5., s. 5.

POSPÍŠIL, Ivo. Pod skalpelem analytika (Indrek mezi vzbouřenci). *Rovnost* 96, 1981, 290, s. 5.

POSPÍŠIL, Ivo. Přízraky v průvanu (Dům plný přízraků). *Tvorba* 1984, 14, příl. Kmen, s. 10.

POSPÍŠIL, Ivo. Próza věčného dialogu (Akvarely jednoho léta). *Rovnost* 92, 1977, 177, s. 5.

POSPÍŠIL, Ivo. Strhující próza (Rekviem pro foukací harmoniku). *Rovnost* 93, 1978, 122, s. 5.

POSPÍŠIL, Ivo. Varování nám i budoucím. (Jalovec i sucho přečká). *Tvorba* 1984, 40, příl. Kmen, s. 11.

-ra (MACURA, Vladimír). 450 let estonské knihy. *Literární měsíčník* 4, 1975, 4, s. 122.

-ra (MACURA, Vladimír). Sémiotika filmu. *Svět televize* 2, 1973, 5, s. 59.

RAMPÁKOVÁ, Ľudmila. Dvojaká jar (Luts: Jaro). *Zlatý máj* 5, 1961, 4, s. 174–175.

ŘEŽÁBEK, Rudolf. Konečná diagnóza? (Podzimní ples). *Svět socialismu* 20, 1988, 43, s. 14.

ŘEŽÁBEK, Rudolf. Vize moderní civilizace (Rok osla). *Svět socialismu* 20, 1988, 28, s. 14.

RICHTEREK, Oldřich. Valtonův pokus o zrcadlo (Dům plný přízraků). *Rudé právo* 64, 1984, 1, s. 5.

RODR, Josef. Za světlem. *Pochodeň* 1957, 12.7., s. 4.

RUMLER, Josef. Dnešek estonské poezie (Zvony v jezerech). *Literární měsíčník* 7, 1978, 5, s. 113–114.

SCHRÖDER, Jindřich. Baltický stát „bílých nocí“ – Estonsko. *Pestrý týden* 13, 1938, 8, s. 5.

SLABIHOUDOVÁ, Naděžda – VANĚK, Michal. Estonská literatura v Čechách. *Plav* 2010, 12, s. 41–44.

SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Co bylo před Česko-estonským klubem? *Zpravodaj Česko-estonského klubu* 2001, Praha, s. 7–8.

SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Estonská literatura. In *Slovník pobaltských spisovatelů.* Libri, Praha 2003; 2. painos 2008, s. 11–15.

SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Estonsky psaná literatura. In KITZLER, Petr (ed.). *Literatura ve světě 2006–2007*. Gutenberg, Praha 2007, s. 118–123.

SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Estonsky psaná literatura. In SCHLEISSOVÁ, Eva (ed.). *Literatura v Evropě*. Gutenberg, Praha 2006, s. 82–86.

SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Estonsky psaná literatura. In ZAHRADNÍČKOVÁ, Hana (ed.). *Literatura ve světě 2004*. Gutenberg, Praha 2005, s. 67–72.

SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Literární ohlédnutí. *Baltika* 12, 1994, s. 28.

SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Miloš Lukáš – překladatelský labužník. *Plav* 2010, 12, s. 49–50.

SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. *Stručný přehled estonské literatury.* Balt-East, Praha 1997, 2., laajennettu painos 2003.

SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Z estonské mytologie. Kalevipoeg. *Baltika* 7, 1992, s. 7–8.

SLABIHOUDOVÁ, Naděžda. Z estonské mytologie. Vanapagan. *Baltika* 12, 1994, s. 27.

SOUKUP, František. Čtyři století a patnáct let baltských literatur. *Literární noviny* 4, 1955, 32, s. 9.

SOUKUP, František. Estonsko. O estonské literatuře. *Praha – Moskva* 1955, 8, s. 40–43.

SOUKUP, František. Literatura národů SSSR v Československu. *Praha – Moskva* 6, 1956, 7, s. 85–93.

STUPKA, Vladimír. A. Gailit: *Touha*. *Lidové noviny* 42, 1934, 646, s. 5.

Styky československo-estonské. *České slovo* 21, 1929, 122, s. 7.

Svatováclavské slavnosti v estonském tisku. *Lidové listy* 8, 1929, 97, s. 6.

ŠVEC, Luboš. Kulturní styky Československa s pobaltskými republikami mezi dvěma světovými válkami. *Slovanský přehled* 1992, 4, s. 427–435.

TEDER, E. Suri Miloš Lukáš. *Keel ja kirjandus* 1976, 8, s. 512.

TILLE V. *Literární studie I. Skupina lidových povídek o neznámém rekovi, jenž v závodech získal princeznu za choť*. Bursík – Kohout, Praha 1892.

TOBIÁŠ, Pavel. Literatura Pobaltí (Leberecht: Pod jednou střechou…). *Červený květ* 1959, 6, s. 175.

TOMAN, Marek. *Dobytí ostrova Saaremaa. The Conquest of Saaremaa Island*. Baronet, Praha 2007.

tp. Úspěchy estonské literatury. *Zlatý máj* 31, 1987, 9, s. 573.

TUČNÁ, Eva. Veľké tajomstvo (Tuglas). *Zlatý máj* 23, 1979, 3, s. 183–184.

TYLEČEK, Karel. Mati Unt „podzimní ples“. *Mladá fronta* 45, 1989, 24, příl., s. 4.

V. (VAVŘÍK, Zdeněk). Hrdinský zpěv (Kalevipoeg). *Tvorba* 25, 1960, 3, s. 67.

V.M. (MACURA, Vladimír). Zpráva o ráji (*Seitsmes rahukevad*). *Světová literatura* 36, 1991, 6, s. 109–112.

VM (MACURA, Vladimír). Zvony v jezerech. *Listy Klubu přátel poezie* 1976, podzim/zima, s. 18.

VOCEL, Jan Erazim. Učená společnost estonská v Derptu. *Časopis Českého musea* 20, 1846, 2, s. 267–270.

VODÁK, Václav. Básnické Estonsko se představuje (Zvony v jezerech). *Lidová demokracie* 33, 1977, 280, s. 5.

Za „Ledovou knihu“. *Kalendář Světa sovětů 1962*, 1961, s. 72–80.

ZÍTKOVÁ, Irena. O různých možnostech života (Než přijde vlkodlak). *Československý voják* 30, 1981, 19, s. 54.

4. SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN VASTAANOTTO TŠEKISSÄ

Ensimmäinen Suomen kirjallisuuden näyte ilmestyi Tšekissä vuonna 1839, samaan aikaan kuin Olaus Sirman saamelaisten joikujen käännökset. Se on tämän tutkielman toisessa kappaleessa mainittu Franzénin runo *Spring, min snälla ren!*[436] Runo kuitenkin julkaistiin saamelaisena kansanlauluna.

Samaan aikaan ilmestyi *Česká včela* (Tšekin mehiläinen) -aikakauslehdessä 12 suomalaista sananlaskua.[437]

Vocelin ja W. H. K.:n ensimmäisistä *Kalevalan* maininnoista Tšekissä vuodelta 1846 olen jo kirjoittanut kolmannessa kappaleessa. [438] W. H. K. tiedotti Lönnrotin tuotannon ohella myös Sjögrenistä. Kuten Vocelin tiedote Viron kirjallisuudesta toimi samoin myös kaksikymmentä vuotta myöhemmin ilmestynyt Václav Nebeskýn laaja pohdinta *Kalevalasta*: alkuperästä, historiallisesta kontekstista ja merkityksestä sekä ensimmäinen joidenkin otteiden käännös (saksasta).[439] Nebeskýn kiinnostus *Kalevalaan* pohjautui senaikaiseen raivokkaaseen keskusteluun kahden tšekkiläisen sepitetyn eepoksen, ns. *Zelená Horan* ja *Dvůr Královén* -käsikirjoitusten aitoudesta (*Rukopis zelenohorský* ja *Rukopis královédvorský*). Tšekkiläiset filologit ja arkistonhoittajat Václav Hanka ja Josef Linda sepittivät käsikirjoitukset 1800-luvun alussa. He pyrkivät käyttämään niissä 800-luvun tšekkiä. Käsikirjoitusten aitoutta epäiltiin jo alusta alkaen, mutta Václav Nebeský oli kuitenkin niiden aitouden aatteen kannalla.

---

[436](FRANZÉN, Frans Mikael). Gjzda k milé. *Časopis Českého musea* 1839, 2, s. 144. Käänt. František Ladislav Čelakovský.

[437]-AN-. Finská přísloví. *Česká včela* 6, 1839, 20, s. 80; 21, s. 84; 24, s. 96; 28, s. 112.

[438]VOCEL, Jan Erazim. Učená společnost estonská v Derptu. *Časopis Českého musea* 20, 1846, 2, s. 267–270; W. H. K. Čudská literatura. *Česká včela* 1846, 88, s. 351–352.

[439]NEBESKÝ, Václav. Kalevala, čudské národní epos. *Časopis Musea království Českého* 1866, 4, s. 379–413.

[440]HANUŠ J. *Život a spisy Václava Bolemíra Nebeského*. Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, Praha 1896, s. 156 – 157.

Kalevala ”rekonstruoituna kansallieepoksena” lienee voinut Nebeskýn mielestä tukea ainakin näkemystä tšekkiläisisen kansaneeposen olemassaolon mahdollisuudesta. Lopuksi voi lisätä, että kun molemmat tšekkiläiset sepitetyt eepokset perustuvat osittain kansanperinteeseen (sekä kronikkoihin että folkloreen), on nykyään mahdollista kysyä, missä suhteessa ne eroavat esimerksiksi Lönnrotin *Kalevalasta* tai Macphersonin *Ossianista*. Nebeskýn arvostelun muista teemoista ovat kirjoittaneet Pavel Mrkvánek[441] ja useampia kertoja Lenka Fárová. He ovat kirjoittaneet myös *Kalevalan* vastaanotosta Tšekissä.[442]

Suomen kielestä *Kalevalan* käänsi Josef Holeček, joka ensin julkaisi muutamia otteita eri lehdissä.[443] Koko hänen kääntämänsä *Kalevala* ilmestyi vuosina 1894–1895 ja sen jälkeen vielä kolmessa eri painoksessa.[444] *Lidová demokracie* -lehdessä ilmestyi vuonna 1948 vielä pieni ote,[445] viisi vuotta myöhemmin uusi *Kalevalan* painos,[446] jota on seurannut vielä kaksi painosta.[447] Viides, Jan Čermákin laajasti

[441] MRKVÁNEK, Pavel. *Česká recepce finské literatury se zvláštním zřetelem k překladům Kalevaly*. Diplomová práce na FF UJEP, Brno 1969.

[442]FÁROVÁ, Lenka. Josef Holeček a jeho překlady finské “lidové” poezie. Käsikirjoitus: http://*ulug.ff.cuni.cz/finstina/farova/holetext.doc;* FÁROVÁ, Lenka – KULKKI-NIEMINEN, Auli. *"Švejk tekee toisin" – Suomalais-tšekkiläiset kirjallisuussuhteet*. Suomen kirjallisuus -julkaisuja 35. Tampereen yliopisto, Tampere 1996; FÁROVÁ, Lenka. Česko-finské kulturní vztahy. In: JUTIKKALA, Eino – PIRINEN, Kauko. *Dějiny Finska*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2001, s. 308-317; FÁROVÁ, Lenka. *Finská literatura v českých zemích*. Diplomová práce na FF UK, Praha 1993.

[443]LÖNNROT, Elias. Kalevala. *Lumír* 3, 1875, 30, s. 375. Käänt. Josef Holeček; LÖNNROT, Elias. Väinämöinen a Joukahainen ve zpěvu zápasí. (*Kalevala*). *Světozor* 11, 1877, 39, s. 458–459; 40, s. 471; 41, s. 483–484. Käänt. Josef Holeček; LÖNNROT, Elias. Aino (*Kalevala*). *Ruch* 6, 1884, 20, s. 319; 21, s. 336; 22, s. 350–351. Käänt. Josef Holeček; LÖNNROT, Elias. Původ světa. Z Kalevaly, čudského národního eposu. Mysl moje sobě žádá. *Květy* 7, 1885, 2 (10), s. 483–488; 3 (11), s. 519–528. Käänt. Josef Holeček.

[444]LÖNNROT, Elias. *Kalevala*. J. Holeček, Praha 1894–95. Käänt. Josef Holeček.

[445]LÖNNROT, Elias. Kalevala – závěr finského národního eposu (*Kalevala*). *Lidová demokracie* 26.9.1948, s. 5. Käänt. Josef Holeček.

[446]LÖNNROT, Elias. *Kalevala*. SNKLHU, Praha 1953. Käänt. Josef Holeček.

kommentoitu painos ilmestynee vuonna 2014. *Kalevalasta* on myös tehty useampia mukaelmia.[448]

Josef Holeček käänsi myös osan *Kantelettaresta*.[449] Sen julkaisua edelsivät myös eri lehdissä ilmestyneet otteet.[450] Otteita Holečekin kääntämästä *Kantelettaresta* on julkaistu sen jälkeenkin.[451] Vaikka *Kalevala* on ilmestynyt Tšekissä neljä kertaa, *Kanteletar* ainoastaan kerran.

Holeček itse kirjoitti lyhyen artikkelin *Kalevalan* vastaanotosta Tšekissä.[452] Artikkelissaan hän lisäksi tutki suomalaisten historiaa ja kirjallisuutta. Mielenkiintoisinta lienee, että

---

[447]LÖNNROT, Elias. *Kalevala*. Odeon, Praha 1980 (3. painos); Ivo Železný, Praha 1999 (4. painos). Käänt. Josef Holeček.

[448]LÖNNROT, Elias. O potměšilém posměváčkovi Lemminkäinenovi (*Kalevalan* sekä karjalaisten runojen mukaan). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *Bohatýři dávných časů*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 87–103.

[449]LÖNNROT, Elias. *Kanteletar* (valikoima). V. Neubert, Praha 1904. Käänt. Josef Holeček.

[450]LÖNNROT, Elias. Finská národní lyrika. Ukázky z překladu. Stesk – Zpívám, zpívám, nikdo neví – Nad svůj chleba není chleba – Teplá košile je lněná – Cizina – Vzpomínky se v mysli líhnou… (*Kanteletar*). *Lumír* 27, 1898–1899, 11, s. 129. Käänt. Josef Holeček; LÖNNROT, Elias. Finská národní lyrika. Ukázky z překladu. Nepřišla jsem, nejsem tady – Matička jen kárá, kárá –Tré je v létě věcí krásných – Chata v lese – Nevím, proč bych matce, otci –Hola, děvy, panny, hola! – Z Tavastie jeden přišel –Kéž bych, bože, muže měla! – Chvála chudé nevěsty – Jste vy, hoši, jste vy blázni (*Kanteletar*). *Květy* 21, 1899, 4, s. 451–457. Käänt. Josef Holeček; LÖNNROT, Elias. Finská národní lyrika. Dobré pivo, dobré bude – Je nás, bože – Na něj myslím, kudy kráčím – Kéž by moje vzdechy slyšel – Ochraňuj mne, Tvůrce mocný! (*Kanteletar*). *Zlatá Praha* 16, 1898–1899, 11, s. 125–126. Käänt. Josef Holeček; LÖNNROT, Elias. Finská národní lyrika. Ptáče v háji zazpívalo – Zlatá žežuličko, kukej – Slyšela jsem v lese ptáčka – Já jsem panna jako kvítí (*Kanteletar*). *Zlatá Praha* 16, 1898–1899, 24, s. 282. Käänt. Josef Holeček; LÖNNROT, Elias. Finská národní lyrika. Proč zpívám – Pohár dejte zpěvákovi – Zahájím už zpěvné dílo – Zpěvný zápas – Nedůvěřivá – Nemožno mi žertovati – Rozvodnice – Rodinná katastrofa – Matička mne neuslyší – Hoře (*Kanteletar*). *Květy* 20, 1898, , s. 201–210. Käänt. Josef Holeček.

[451]LÖNNROT, Elias. Blaze doma (*Kanteletar*). *Československá samostatnost* 1, 1924, 9, příl., s. 1. Käänt. Josef Holeček; LÖNNROT, Elias. Z finských lidových písní. Matka svého pacholíčka – Blaze dítku za tatíčka (*Kanteletar*). *Právo lidu* 37, 1928, 108, příl., s. 9. Käänt. Josef Holeček; LÖNNROT, Elias. Zpode drnu není návratu – Byli jsme jak na ostrově (*Kanteletar*). *Naše zprávy* 2, 1940, 2, s. 9. Käänt. Josef Holeček.

[452]HOLEČEK, Josef. Kalevala. *Národní listy* 17, 1877, 308, s. 1.

Holečekin mukaan suomalaiset olivat asuneet lähes koko Euroopassa Britanista Venäjälle.

Kumpaakin, sekä *Kalevalaa* että *Kanteletarta,* arvostettiin kritiikeissä paljon, nimenomaan myös käännöksen laadun vuoksi, vaikka ne eivät menestyneetkään silloin, kun ne julkaistiin.[453]

1800-luvulla käännettiin myös kaksi kertomusta toisen käännöksen kautta. Toinen oli S. Suomalaisen huvikertomus *Kesäkylpylästä*, jonka käänsi unkarin kielen tutkija František Brábek,[454] toinen taas tuntemattoman kirjailijan kertomus *Kova tie*.[455] Brábek käytti fennugristi Ignác Halászin käännöstä unkarin kielestä. Käännös ilmestyi Unkarissa vielä ennen S. Suomalaisen ensimmäisen kokoelman julkaisemista Suomessa. Tämän todistaa S. Suomalaisen nimen unkarin käännös (S. Sámuel), joka jäi tšekinnöksessä muuttamatta. Kertomuksen *Kova tie* käänsi venäläisen kirjallisuuden (Turgenevin, Puškinin, Dostojevskijin) kääntäjä František Mach todennäköisesti venäjästä. En ole löytänyt kertomuksen alkuperäistä teosta. Kertomuksessa kuvataan Viipurin pitäjässä asuvia kalastajia. Päähenkilö on miehensä hylkäämä nainen, joka tappaa oman lapsensa ja joutuu vankilaan. Päästyään sieltä kotiin hän elää yksin, hiljaisena ja kylän jokaisen asukkaan vihaamana naisena, ja kuolee lopussa kulkutautiin. Kertomus voi olla jonkun venäläisen kirjailijan kirjoittama, toisaalta sekä aiheeltaan, tyyliltään että tunnelmaltaan se muistuttaa vahvasti Suomen kirjallisuutta, esim. myöhäistä Minna Canthin tuotantoa.

1890-luvulla polyglotti Alois Koudelka alias O. S. Vetti alkaa kääntää suomesta. Hän käänsi kymmenistä kielistä, myös virosta, mutta suomesta paljon enemmän. Ensin hän kirjoitti lyhyen artikkelin

[453]Esim. -a-. Kalevala. Národní epos Finů. *Světozor* 31, 1896–97, 2, s. 22; -a-. Kanteletar. Finská národní lyrika. *Máj* 3, 1904–05, 43, s. 696.

[454]SUOMALAINEN, SAMULI (SÁMUEL, S.). Z letních lázní. *Světozor* 9, 1875, 8, příl. s. 93–94, 9, s. 105–106. Käänt. FB (František Brábek).

[455]Trnitá cesta. Povídka z čudských mravů. *Lumír* 5, 1877, 26, s. 413–415. Käänt. František Mach.

suomalaisen kirjallisuuden historiasta.[456] Artikkelissaan hän mainitsi muutamia kirjailijoita: Kiven, Ahon, Päivärinnan, Canthin, J. H. Erkon (tässä suhteessa Koudelka esitti suomalaisen pietismin historiaa), E. Lassisen, Esko Wirtalan, Emil Wainion, Santeri Jugmanin, Kauppis-Heikin ja Larin Kyöstin sekä heidän tuotantoaan.

O. S. Vetti käänsi ensin Päivärinnan novellin *Kontti-Anna* ja Minna Canthin yhden kertomuksen.[457] Pian tämän jälkeen ilmestyi kaksi Päivärinnan teosta toisten tšekkiläisten kääntäminä, molemmat kertomukset käännettyinä saksasta.[458] O. S. Vetti lisäksi käänsi Juho Reijosen kertomuksia, jotka ilmestyivät erillään lehdissä[459] tai kirjassa.[460] Kirjan lyhyessä esipuheessa Vetti vertasi Päivärinnan ja Reijosen tuotantoa: Päivärinta on traaginen, Reijonen huvittava.

Vielä 1800-luvun viimeisinä vuosina ehti ilmestyä kaksi Vettin kääntämää Juhani Ahon novellia: *Maailman murjoma* ja *Kuinka minä heräsin*.[461] 1900-luvun alussa Vetti käänsi Ahon

---

[456]KOUDELKA, A. Finnsko. *Hlídka literární* 10, 1893, 5, s. 208–209; 6, s. 251–253.

[457]PÄIVÄRINTA, Pietari. Rancová Anna (*Kontti-Anna*). *Lumír* 21, 1893, 19, s. 222–227; 20, s. 235–236. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka); CANTH, Minna. Rozednívá se! *Obzor* 16, 1893, 15–16, s. 241–242; 17–18, s. 257–264. Käänt. A. K. Suomalainen (Alois Koudelka).

[458]PÄIVÄRINTA, Pietari. Společník na cestě. *Zlatá Praha* 13, 1895–96, 43, s. 514, 44, s. 519 ja 522, 45, s. 530–531. Käänt. Josef František Javůrek; PÄIVÄRINTA, Pietari. Kouzelník. *Národní listy* 39, 1899, 342, příl., s. 9–10. Käänt. Jozipović (Hanuš Hachenschmied).

[459]REIJONEN, Juho. Kaaperiovy námluvy (*Kaaperin kosinta*). *Květy* 15, 1893, 12, s. 716–721. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka); REIJONEN, Juho. Útěcha. *Vesna* 14, 1895, 40–41. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka); REIJONEN, Juho. Slepice (*Kanat*). *Hlas národa* 1897, 228, 18.8., příl. s. 3; 229, 19.8., příl. s. 3. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka); REIJONEN, Juho. Pekkův syn. *Hlas národa* 1897, 260, příl. Nedělní listy, s. 1–2. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka); REIJONEN, Juho. V bídném roce. In *Na táčkách u cizích spisovatelů. Povídky*. Benediktinská knihtiskárna, Brno 1910, s. 99–110. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

[460]REIJONEN, Juho. *Povídky z Finska* (*Muistelma Savosta – Huonona aikana – Ensimmäiset ystäväni – Maisteri vai kirkkoherra*?). F. Šimáček, Praha 1895. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

[461]AHO, Juhani. *Dvě čudské povídky* (*Maailman murjoma – Kuinka mkinä heräsin*). Otto, Praha 1898. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

Katajainen kansani -kokoelman,[462] josta ilmestyi myös yksi kertomus erillään.[463] Juhani Aho sai Tšekissä myös Vettin käännösten ansiosta ison suosion, ja hänen teoksensa ovat ilmestyneet 40 vuoden aikana usein. Niitä ei valitettavasti kääntänyt ainoastaan O. S. Vetti, vaan useat kääntäjät ryhtyivät kääntämään Ahon teoksia saksasta, ruotsista, venäjästä[464] ja jopa puolasta.[465] Sodan jälkeen on ilmestynyt pelkästään kaksi kertomusta, toinen käännetty kai venäjästä,[466] toinen, *Uudisasukas*, suoraan suomesta.[467] *Uudisasukas* näin on käännetty suomesta kaksi kertaa – sen kääntäjinä olivat O. S. Vetti ja Marta Hellmuthová.

---

[462]AHO, Juhani. *Kniha o Finsku* (*Katajainen kansani*). Otto, Praha 1901. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

[463]AHO, Juhani. Býk a mraveniště (*Härkä ja muurahaiset*). *Právo lidu* 10, 1901, 160, s. 1–2. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

[464]AHO, Juhani. Blázen radil (*Narrin neuvo*). *Besedy Času* 5, 1900, 8, s. 114. Käänt. Jaroslav Rokycana; AHO, Juhani. Šaškova rada (*Narrin neuvo*). *Právo lidu* 9, 1900, 110, příl., s. 2; AHO, Juhani. *Kaarnajärvský pán* (*Hellmannin herra*). Tisk družst. ČSSDSD, Praha 1905; AHO, Juhani. *Psanci* (*Maailman murjoma*). Výb. ČSSDSD, Praha 1909; AHO, Juhani. Kolonista (*Uudisasukas*). In *Na táčkách u cizích spisovatelů. Povídky*. Benediktinská knihtiskárna, Brno 1910, s. 111–116. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka); AHO, Juhani. Bláznova rada (*Narrin neuvo*). *Večery* 1912, 34, 24. 8., s. 263; AHO, Juhani. Letní sen (*Kesäinen unelma*). *Lidové noviny* 20, 1912, 211, příl., s. 5–6; AHO, Juhani. Neznámí hrdinové (*Kaksi sankaria*). *Lidové noviny* 20, 1912, 309, příl., s. 5; AHO, Juhani. *Osamělý* (*Yksin*). Kamila Neumannová, Praha 1912. Käänt. Ivan Schulz; AHO, Juhani. Věrnost (*Uskollinen*). *Český svět* 9, 1912–1913, 25, s. 14; 26, s. 24; 27, s. 25–26. Käänt. J. Dohnal; AHO, Juhani. Osada. *Besedy Času* 19, 1914, 1, s. 4–5. Käänt. J. Dohnal; AHO, Juhani. Matti a jeho pevnost. *Rovnost* 28.8.1915, 434, s. 3. Käänt. J. Vl. Fürst; AHO, Juhani. Jízda domů (*Kotiin*). *Český svět* 16, 1919–1920, 25, s. 11–16. Käänt. K. V. Rypáček AHO, Juhani. Pomsta pralesa (kokoelmasta *Lastuja*). In PALLAS, Gustav. *Mistři novelistiky světové. Seveřané*. Otto, Praha 1921, s. 439–456. Käänt. O.S.Vetti; AHO, Juhani. Nes svůj kříž (kokoelmasta *Lastuja* IV). *Vlast* 42, 1925–1926, 1, s. 29–31, 2, s. 68–70. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka); AHO, Juhani. *Elli* (*Papin tytär – Papin rouva*). Nakladatelské družstvo Máje, Praha 1926. Käänt. K. Turnwald; AHO, Juhani. *Pastorova dcera – Pastorova žena* (*Papin tytär – Papin rouva*). F. Topič, Praha 1940 (2 painosta). Käänt. Ivan Schulz.

[465]AHO, Juhani. Rada šaška (*Narrin neuvo*). *Rovnost* 19.5.1906, 115, příl., s. 9. Käänt. M.N.

[466]AHO, Juhani. Ostrov zapomnění. *Svět v obrazech* 1971, 36, s. 9. Käänt. MS (Marie Stoklasová).

[467]AHO, Juhani. Novoosídlenec (*Uudisasukas*). *Svět v obrazech* 1974, 15, s. 20. Käänt. Marta Hellmuthová.

O. S. Vetti käänsi lisäksi Arvid Järnefeltin, Teuvo Pakkalan, Aino Kallaksen ja Toivo Tarvaan teoksia.[468]

Vielä 1800-luvulla ilmestyi jo mainittu Václav Tillen kansantieteellinen tutkielma, ja sen puitteissa kahden suomalaisten satujen mukaelmat.[469] Nämä sadut on otettu kokoelmasta *Finnische Märchen übersetzt von Emmy Schreck. Mit einer Einleitung von Gustav Meyer* (Böhlau, Weimar 1887).

Ennen maailmansotaa ilmestyi Johan Ludvig Runebergin *Kung Fjalar* -runon käännös,[470] jota myöhemmin seurasi kaksi muuta käännöstä.[471] Suomen kirjallisuuden klassikoista julkaistiin lisäksi Sakari Topeliuksen satu *Meren jumalan lahjat*,[472] toisen maailmansodan jälkeen kaksi muuta satua.[473]

Runebergin *Kung Fjalarin*, Lönnrotin tuotannon ja muutamien kansanlaulujen ohella suomalaista runoutta ei käännetty

[468]JÄRNEFELT, Arvid. Dítě světla a štěstí. *Besedy lidu* 26, 1917–1918, 13, s. 161–164. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka); JÄRNEFELT, Arvid. Ořech (teoksesta *Elämän meri*). In PALLAS, Gustav. *Mistři novelistiky světové. Seveřané*. Otto, Praha 1921, s. 459–470. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka); KALLAS, Aino. Smrt starého Orga. *Vlast* 44, 1927–1928, 1, s. 32–39. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka); KALLAS (väärin LALLAS), Aino. Vojínova matka (*Sojamehe ema*). In *Na táčkách u cizích spisovatelů. Povídky II*. Benediktinská knihtiskárna, Brno 1916, s. 93–98. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka); PAKKALA, Teuvo. Starý domov. *Vlast* 41, 1924–1925, 4, s. 178–182. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka); TARVAS, Toivo. Lásky dar. *Hlas národa* 23, 1909, 245, příl. Nedělní listy, s. 3, 5. 9. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka); TARVAS, Toivo. Legendy – Scala santa – Kříž. *Hlas národa* 23, 1909, 259, příl. Nedělní listy, s. 3–4; 301, příl. Nedělní listy, s. 3–4. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

[469]TILLE, Václav. *Literární studie I. Skupina lidových povídek o neznámém rekovi, jenž v závodech získal princeznu za choť*. Bursík – Kohout, Praha 1892, s. 16–18.

[470]RUNEBERG, Johan Ludvig. Král Fjalar (*Kung Fjalar*). *Nový obzor* 4, 1914, 2, s. 66–68; 3, s. 123–126; 4, s. 163–168; 5–6, s. 226–230; 7 8, s. 289–292. Käänt. Boh. Kyselý.

[471]RUNEBERG, Johan Ludvig. V chladné pustě saarijarvské plán… (*Bonden Paavo*). *Venkov* 15, 1920, 16, příl., s. 9. Käänt. O. Heidrich; RUNEBERG, Johan Ludvig. Má zem (*Vårt land*). *Malý čtenář* 59, 1939–1940, 1, s. 7. Käänt. Břetislav Mencák.

[472]TOPELIUS, Z. Dary mořského boha. Pohádka. *Besedy Času* 16, 1911, 6, s. 47–48; 7; 8; 9, s. 71–72. Käänt. M.

[473]TOPELIUS, Sakari. Jak se zajíc a veverka učili počítat (teoksesta *Lukemisia lapsille*). In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 41–44; TOPELIUS, Sakari. Kde se berou pohádky. *Naše rodina* 1975, 37, s. 19. Käänt. Marta Hellmuthová.

ennen toista maailmansotaa. Eino Leinon tuotantoakin edusti Tšekissä 1990-lukuun asti ainoastaan yhden novellin käännös.[474]

Vuonna 1911 ilmestyi vielä kai Helmi Setälän kertomus *Jinoch a smrt* (Nuorukainen ja kuolema).[475]

Viron kirjallisuuden kääntäjä Miloš Lukáš käänsi todennäköisesti suomesta erään kai Ilmari Itäkallion huvikertomuksen,[476] joka sen jälkeen ilmestyi vielä kerran.[477]

1920- ja 1930-luvulla käänsi Alois Šikl suhteellisen paljon Johannes Linnankosken teoksia.[478] Useammista arvosteluista kannattaa mainita Ivo Liškutínin arvostelu ja sen havainto: Linnankosken impressionismi vaikuttaa Hamsunin tyyliltä, jossa tavallisen introspektion lisäksi voi puhua myös maisemien introspektiosta. Linnankosken maisemat ovat sisäisessä suhteessa henkilöiden sieluihin ja ovat samalla tavoin elolliset kuin maisemat kreikkalaisessa mytologiassa.[479]

---

[474]LEINO, Eino. *Hrůza před prázdnotou* (*Tyhjyyden kammo*). (1000 nejkrásnějších novell, sv. 64) Vilímek, Praha 1914. Käänt. Ivan Schulz.

[475]SETÄLÄ, Helini (Helmi?). Jinoch a smrt. *Národní obzor* 5, 1911, 6, příl. Besedy, s. 43–44. Käänt. H.B. ja E.V.

[476]ITÄKATTIO, Ilmari (ITÄKALLIO, Ilmari?). Mají se frankovati obchodní dopisy filatelisticky? *Právo lidu* 35, 1926, 21, příl. Dělnická besídka 5, s. 19–20. Käänt. Miloš Lukáš.

[477]ITTAKATTIO, I. (ITÄKALLIO, Ilmari?). Filatelisticky frankované dopisy. *Národní práce* 1944, 261, 24. 9., s. 3.

[478]LINNANKOSKI, Johannes. *Běženci* (*Pakolaiset – Taistelu Heikkilän talosta*). Družstevní práce, Praha 1928. Käänt. Alois Šikl; LINNANKOSKI, Johannes. Úsměv. *Venkov* 26, 1931, 243, s. 20. Käänt. Alois Šikl; LINNANKOSKI, Johannes. *Píseň o červeném květu* (*Laulu tulipunaisesta kukasta*). F. Topič, Praha 1932; 2. painos Praha, F. Topič 1938; 3. painos Praha, F. Topič 1941; 4. painos Praha, F. Topič, 1946; 5. painos Praha, Mht 1995. Käänt. Alois Šikl; LINNANKOSKI, Johannes. Píseň o červeném květu (ote teoksesta *Laulu tulipunaisesta kukasta*). *Rozhledy* 1, 1932, 8, s. 61. Käänt. Alois Šikl ja Adolf Wenig; LINNANKOSKI, Johannes. Jeřabinka (ote teoksesta *Laulu tulipunaisesta kukasta*). In PALLAS, Gustav. *Severské literatury nové doby. Anthologie nové doby*. Státní nakladatelství, Praha 1939, s. 206–208; 2. painos 1946.

[479]LIŠKUTÍN, Ivo. Přeložená próza z finštiny. *Lidové noviny* 40, 1932, 371, s. 7.

Linnankosken lisäksi voi esittää Frans Eemil Sillanpään teosten käännöksiä 1930-luvun loppu- ja 1940-luvun alkupuolelta,[480] vaikka Sillanpää tuli Tšekissä suosituksi vasta Nobelin palkinnon saatuaan.

Yksi tuotteliaimmista tšekkiläisistä tiedonvälittäjistä Suomen kirjallisuudesta oli 1930- ja 1940-luvulla skandinavisti Gustav Pallas. Vaikka hän itse ei osannut suomea, luki suomalaista kirjallisuutta enimmäkseen ruotsinnoksissa, joista hän joskus otti kääntääkseen muutamia otteita. Vuonna 1939 hän kirjoitti pohjoismaiden kirjallisuuden antologian loppusanoihin seuraavat sanat suomalaisen kirjallisuuden tilanteesta: ”Suomen kirjallisuus on erottunut muiden kansojen kirjallisuudesta ennen kaikkea sen vaikean ja ymmärrättömän kielen takia. Tämänkin vuoksi ihmiset eivät tunne sen pääedustajiakaan. Samanlainen tilanne on ollut myös meidän kirjallisuudessamme, joka samoin etsii omaa tietä maailman kirjallisuuteen hyvin hankalasti.”[481]

Sodan aikana ilmestyi kolme kertomusta Suomen Lapista.[482] Kertomusten kirjoittajan nimi, Siganpää, muistuttaa Sillanpään nimeä. Samat kertomukset ilmestyivät myös saksalaisissa lehdissä. Tästä voi ehkä päätellä Siganpään olleen joku Suomessa taisteleva

[480]SILLANPÄÄ, Frans Eemil. *Umírala mladičká* (*Nuorena nukkunut*). F. Topič, Praha 1937; 2. painos 1939; 3. painos 1940; 4. painos 1941; 5. painos 1946; 6. painos Práce, Praha 1969. Käänt. Alois Šikl; SILLANPÄÄ, Frans Eemil. Deset z týdne. *Lidové noviny* 47, 1939, 581, s. 5; SILLANPÄÄ, Frans Eemil. Matky a děti (*Emot ja poikaset*). *Venkov* 35, 1940, 127, příl. Neděle Venkova, s. 2. Käänt. K. V. Rypáček; SILLANPÄÄ, Frans Eemil. *Lidé v letní noci* (*Ihmiset suviyössä*). F. Topič, Praha 1940. (2 painosta); 3. painos 1941. Käänt. Alois Šikl; SILLANPÄÄ, Frans Eemil. Malá Silja (ote teoksesta *Nuorena nukkunut*). In PALLAS, Gustav. *Severské literatury nové doby. Anthologie nové doby*. Státní nakladatelství, Praha 1939 (2. painos 1946), s. 199–206; SILLANPÄÄ, Frans Eemil. *Srpen* (*Elokuu*). F. Topič, Praha 1943. Käänt. Vladimír Skalička.

[481]PALLAS, Gustav (ed.). *Severské literatury nové doby. Anthologie nové doby*. Státní nakladatelství, Praha 1939; 2. painos 1946, s. 29–30.

[482]SIGANPÄÄN, G. Číhající hora. *Lidové noviny* 50, 1942, 437, s. 1–2; SIGANPÄÄ, Sickor. Attaluu, lovec medvědů. *Lidové noviny* 51, 1943, 318, s. 1–2; SIGANPÄÄN, Sickor. Závod se smrtí. *Lidové noviny* 52, 1944, 4, s. 1–2.

saksalainen sotilas, joka käytti Sillanpään nimeä muistuttavaa pseudonyymiä.

Suomalaisten satujen ja muiden kansanperinteen teosten kääntäjien joukosta löytyy samoja nimiä kuin virolaisten ja saamelaisten satujen ja sananlaskujen kääntäjien: Josef Kojecký, Marta Součková ja Otto F. Babler.[483] Lisäksi eri lehdissä ilmestyi tuntemattomien kääntäjien käännöksiä.[484]

Kalevalan adaptaatioista on jo kirjoittanut perusteellisesti Pavel Mrkvánek.[485] Hän mainitsee Prusíkin kääntämän E. Granstremin Kalevalan venäjänkielisen adaptaation[486] sekä Honzlin, Čepelákin ja Stanovskýn mukaelmat.[487] Huomiotta on kuitenkin jäänyt Anatol Rubínin teos *Severské legendy* vuodelta 1927.[488] Kirjaan sisältyy kaksi runoa. Toinen, *Bältespännarne*, on Göteborgissa sijaitsevan Molinin patsaan inspiroima ”*Kalevalan*-mittainen” lyhyt runo. Toinen, *Aunikki*, on jambimittainen, *Kalevalan* tai balladin Annikista vapaasti innoittama ja lähes 3000-säkeinen runo Aunikin ja Yrjön rakkaudesta.

---

[483]Vděčná zvířata. Čuchonská pohádka. *Venkov* 24, 1929, 186, s. 9–10. Käänt. J. Kojecký; Finská pohádka o Palečkovi. *České slovo* 23, 1931, 173, příl., s. 5. Käänt. Marta Součková; Jak čert nachytal duši. Finská pohádka. *České slovo* 24, 1932, 51, příl., s. 3. Käänt. Marta Součková; Košťatář a král. Finská pohádka. *České slovo* 24, 1932, 33, příl., s. 1. Käänt. Marta Součková; Finské národní hádanky. *Venkov* 24, 1929, 216, s. 9. Käänt. Otto F. Babler.

[484]Slunce a panna. Finská národní báseň. *Lidové noviny* 31, 1924, 104, s. 11; O hloupém čertu. *České slovo* 25, 1933, 7, příl., s. 4. Käänt. H. Viceník; Finské pořekadlo: Bůh dal pole, nedal pluhů. *Topičův sborník* 5, 1917–1918, 1, s. 41; Kterak odměním se matce. Z lidové poezie finské. *Právo lidu* 37, 1928, 7, příl., s. 7. Käänt. M.R.

[485]MRKVÁNEK, Pavel. *Česká recepce finské literatury se zvláštním zřetelem k překladům Kalevaly*. Diplomová práce na FF UJEP, Brno 1969, s. 115–160.

[486]PRUSÍK, Bořivoj. *Kalevala, národní epos finské*. Vilímek, Praha 1908.

[487]HONZL, Josef. *Severské báje a pověsti: Kalevala*. Josef Doležal, Červený Kostelec 1941; ČEPELÁK, Bohuslav. *Severské báje a pověsti*. Zdeněk Janoušek, Brno 1946; STANOVSKÝ, Vladislav. *O třech bratřích z Kalevaly a kouzelném mlýnku Sampo*. SNDK, Praha 1962.

[488]RUBÍN, Anatol. *Severské legendy*. Mazáč, Praha 1927.

Maininnan ansaitsee lisäksi Jan Herben, joka kirjoitti laajan artikkelin Suomen kirjallisuuden historiasta Agricolasta nykyaikaan.[489] Herben mainitsee Kalevalan alkuperän ja Comparettin ja Setälän Kalevalaa koskevat teokset. Erityistä huomiota hän kiinnittää suomenruotsalaisiin kirjailijoihin, joita hän vertaa Tšekinmaan historian aiheista kirjoittaviin tšekinsaksalaisiin kirjailijoihin. Suomen nykykirjallisuutta Herben käsittelee Kalevalan jatkona: kirjalliset henkilöt ovat Väinämöisen tapaan ”henkeviä, rauhallisia ja ahkeria ihmisiä”.

Toisen maailmansodan aikana ilmestyi kohtuullisen paljon romaanien käännöksiä ja Suomen kirjallisuuden arvosteluja. Paitsi edellä mainittuja Ahoa, Sillanpäätä ja Linnankoskea julkaistiin myös Kiven, Haarlan, Järventauksen, Talvion, E. Mannisen, Konttisen ja Waltarin teoksia.[490] Kiven *Seitsemän veljestä* ilmestyi kaksi kertaa kahdessa eri käännöksessä. Kuitenkin ainoastaan Vladimír Skalička käänsi sen suoraan suomesta. Vladimír Skalička oli tšekkiläinen fennougristi ja Kaarlen yliopiston kielitieteen opettaja, joka Tšekin yliopistojen sulkemisen jälkeen käänsi Suomen ja Unkarin

[489]HERBEN, Jan. Finský příklad pro nás I. *Moravsko-slezský sborník* 1, 1918–1919, 2, s. 48–55; HERBEN, Jan. Finský příklad pro nás II. *Moravsko-slezský sborník* 1, 1918–1919, 3, s. 87–96.

[490]HAARLA, Lauri. *Hořící peřeje* (*Kurkien taru*). ELK, Praha 1942. Käänt. Karel Dvořáček; WALTARI, Mika. *Záhada Rygsecků.* Praha, Plzákovo nakladatelství 1946. Käänt. Milada Krausová-Lesná; WALTARI, Mika: *Kdo zavraždil paní Krollovou?* (*Kuka murhasi rouva Skrofin?*). Jan Papík, Praha 1946. Käänt. Milada Krausová-Lesná; WALTARI, Mika. *Cizinec přichází* (*Vieras mies tuli taloon*). Světový literární klub, Praha 1941. Käänt. Vladimír Skalička; TALVIO, Maila. *Lesy hoří* (*Yölintu*). Nakladatelství národní práce, Praha 1943. Käänt. Vladimír Skalička; TALVIO, Maila. Cesta do plamenů (ote teoksesta *Yölintu*). *Národní práce* 1943, 250, s. 3. Käänt. Vladimír Skalička; MANNINEN, E. N. *Hory hrozí* (*Tunturi uhkaa*). Novina, Praha 1942; 2. painos 1944. Käänt. Vladimír Skalička; KONTTINEN, Aili. *Studentka Annikki* (*Koulun reiluin luokka*). Dědictví Komenského, Praha 1942; 2. painos 1948. Käänt. Vladimír Skalička; JÄRVENTAUS, Arvi. *Opuštěná ves* (*Hyljätty kylä*). Družstevní práce, Praha 1941. Käänt. Vladimír Skalička; JÄRVENTAUS, Arvi. *Tichá země* (*Maan hiljaiset*). Vilímek, Praha 1941. Käänt. Vladimír Skalička; KIVI, Aleksis. *Sedm bratří* (*Seitsemän veljestä*). F. Topič, Praha 1941. Käänt. Vladimír Skalička; KIVI, Aleksis. *Sedm bratří* (*Seitsemän veljestä*). Vyšehrad, Praha 1940. Käänt. Antonie Svobodová.

kirjallisuutta. Sen vuoksi toisen maailmansodan aika on hänen käännöstyönsä hedelmällisin kausi.

Yksi mielenkiintoisimmista artikkelista Suomen kirjallisuudesta on kirjoitus *Finské písemnictví za války* (Suomen kirjallisuus sodan aikana).[491] Artikkelissa mainittiin Aino Kallaksen runokokoelmia, jotka „ovat täynnä läheisen kuoleman tunteita, tummaa kauneutta ja sisäistä voimaa“. Sitten mainittiin Stefan Georgin tuotantoa muistuttava Kaarlo Sarkia, Aare Hellakoski, Helvi Hämäläinen, Irja Salla, Artturi Leinonen, Iris Uurto, Viljo Kajava, Oiva Paloheimo ja Olavi Siipainen.

Vuonna 1943 ilmestyi Veito Kualapään (Veikko Kuulapään?) artikkeli V. A. Koskenniemestä *Lidové noviny* -sanomalehdessä.[492] Artikkelissa luonnehdittiin Koskenniemen tuotantoa, ja esitettiin kaksi säettä tšekiksi. Muuta hänen tuotantoaan ei ole käännetty tšekiksi.

Tšekissä on kirjoitettu Mika Waltarista paljon. Hänen maineensa ei ollut sodan aikana kuitenkaan levinnyt laajalle. Tämän todistaa lyhyt ilmoitus vuodelta 1943: ”Kasvaavaa mielenkiintoa Paracelsuksesta, lääketieteen uranuurtajasta, osoittaa tieto Suomesta, jonka mukaan pian ilmestyy ja esiintyy suomalaisen naiskirjailija Mika Waltarin kirjoittama näytelmä *Paracelsus Baselissa*.”[493]

Sodan jälkeen ei ilmestynyt paljon tietoja Suomen kirjallisuudesta. Poikkeuksina on kaksi artikkelia vuodelta 1948. Toinen käsitti suomalaista runoutta,[494] toinen sekä runoutta että proosaa.[495] Artikkeleissa luonehdittiin ”tulenkantajia” romantiikoiksi, Einari Vuorelaa ja Larin Kyöstiä perinteisiksi kirjailijoiksi. Nuorten

[491]-ek-. Finské písemnictví za války. *Lidové noviny* 52, 1944, 229, s. 4.

[492]KUALAPÄA, Veito. Básník nového Finska V. A. Koskenniemi. *Lidové noviny* 51, 1943, 214, s. 4.

[493]od. Finské drama o Paracelsovi. *Lidové noviny* 51, 1943, 259, s. 4.

[494]vp. O mladé finské lyrice. *Lidová demokracie* 24.8.1948, s. 4.

[495]vp. Z finské literatury. *Lidová demokracie* 26.9.1948, s. 5.

runoilijoiden esimiehenä mainittiin Uuno Kallas ja hänen seuraajana sekä ”suomalaisen lyriikan nuorimmpana tähtenä” Kaarlo Sarkia, joka ”runoutensa unelmamaailmalla muistuttaa Keatsia”. Lauri Viljanen taas artikkelin kirjoittajan mukaan muistuttaa Valérya tai Claudelta ja Helvi Hämäläinen Lawrencea. Naisruonoilijoista kirjoitettiin lisäksi Katri Valasta, Elina Vaarasta ja Saima Harmaiasta. Myöhemmin ilmestyneessä artikkelissa kirjoitettiin enemmän suomalais-tšekkiläisistä kulttuurisuhteista. Tšekkiläinen historioitsija Jan Peisker oli artikkelin kirjoittajan mukaan Yrjö Koskisen tuotannon vaikuttama. Arvostettiin siinä lisäksi Skaličkan, Šiklin, Karel Dvořáčekin ja jopa Lesná-Krausován käännöksiä.

Kommunistisen vallankumouksen jälkeen ei ilmestynyt Tšekissä lähes mitään. Sallittuja olivat ennen kaikkea mallikelpoiset kansansadut. Niitä ilmestyi etupäässä kahdessa kokoelmassa. Toinen oli jo useampia kertoja mainittu Jan Vladislavin ja Vladislav Stanovskýn maailman satujen kokoelma, toinen Gustav Pallasin pohjoismaisten satujen valikoima.[496]

Suomen kirjallisuutta edustivat 1950-luvulla Elvi Sinervon tendenssiromaanit *Viljami vaihdokas* (käännetty todennäköisesti ruotsista) ja *Toveri, älä petä!* (käännetty suomesta).[497] Vaikka romaaneja ei ollut mahdollista ymmärtää väärin, silti *Viljami vaihdokas* -romaaniin liitettiin tulkitseva esipuhe: ”Maailman

[496]Žába a vrána. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 108–109; Divotvorná čepice. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 110–113; Jak prodával kmotr Gudbrand. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 93–96; Jak se zajíc oženil. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 54–55; Jak vlk a liška společně hospodařili. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 80–83; Krajáč smetany. In GUSTAV Pallas. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 66–67; Liška a rybář. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 102–103; Myší nevěsta. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 97–101; O muži, který hledal hloupost. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 104–107; Trollova loď. In PALLAS, Gustav *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 74–79.

[497]SINERVO(VÁ), Elvi. *Soudruhu, nezklam!* (*Toveri, älä petä*). Práce, Praha 1951. Käänt. Alois Šikl; SINERVO(VÁ), Elvi. *Cestou za domovem. Vyprávění o chlapci, který chtěl být podobný Dankovi* (*Viljami vaihdokas*). Československý spisovatel, Praha 1950. Käänt. Dagmar Pallasová.

pääoman hydra ei pysähtynyt Suomessakaan.” Esipuheessa kerrotaan Suomen historiasta, pahoista ”Mannerheimeistä”, ”Ryteistä” ja ”Tannereista” ja sorretuista torppareista. Itse romaanista on koko esipuheessa yksi kappale.

1950-luvulla ilmestyi lisäksi Larin Kyöstin kertomuksen käännös kai suomesta[498] ja Hella Wuolijoen näytelmän käännös ruotsista.[499] Kaksi vuotta ennen Wuolijoen näytelmän julkaisua hänestä ilmestyi artikkeli.[500] Artikkelissa kirjoitettiin, että Wuolijoki oli sanottu irti työpaikaltaan Yleisradiossa, ja että hän oleskeli Karlsbadissa ja Prahassa. Artikkelin mukaan vuosina 1938 ja 1939 esitettiin Tšekin kansallisteatterissa ja Brnon kaupunginteatterissa hänen nätelmänsä *Niskavuoren naiset* ja *Niskavuoren leipä*. Prahassa Wuolijoki tapasi Marie Majerován, sosialistisen realismin kirjailijan, joka kysyi häneltä, oliko tämä tuntenut Leninin. Wuolijoki siihen vastasi seuraavasti: „Se tapahtui Helsingissä. Olin opiskelija ja kirjoitin väitöskirjaani Ranskan vallankumoudesta. Olin lukemassa yliopiston kirjastossa Jourésin *Ranskan vallankumouden historiaa*, kun eteeni pöydän ääreen istui eräs mies ja ryhtyi ahkerasti työskentelemään. Hän oli pieni ja vilkas. Hän etsi jotain kirjaa, ja sitten tuli ilmi, että hänen täytyy katsoa jotain Jourésin kirjasta. Hänen täytyi pyytää se minulta. Hän pyysi sen kirjan minulta hiljaisella ja kohteliaalla äänellä, lyhyin yksinkertaisin sanoin. Annoin sen kirjan hänelle, hän kirjoitti siitä tarvittavansa ja palauttaessaan kirjaa hän kysyi useampia kysymyksiä. Miksi opiskelen juuri Ranskan vallankumouksen historiaa, kuka olen, mistä perheestä olen kotoisin, milloin valmistun jne. Kysymykset satoivat virkistävän sateen pieninä pisaroina. Se oli merkillinen tapa, kuinka tämä mies lähestyi toista ihmistä. Hän kyseli lyhyitä, selviä kysymyksiä; se koski ihmistä jossain ihmisolennon

[498]KYÖSTI, Larin. Žiji. *Lidová demokracie* 6.12.1959, s. 5. Käänt. František Branislav.

[499]WUOLIJOKI, Hella. Nikdy jsem nebyla vězněm (*Fånge var jag aldrig*). Melantrich, Praha 1951. Käänt. Ella Chvojková.

[500]KOŤÁTKOVÁ, Marie. Obdivuhodná žena (Hella Wuolijoki). *Lidové noviny* 1.12.1949, s. 1–2.

juurissa – ja ihminen oli ikään kuin salaman valaisema. Minä heti tykkäsin hänestä. Kuka se kuitenkin oli? (…) LENIN. Ja niin minä tiesin sen. Siitä lähtien työskentelimme yhdessä, kotonani oli Leninin kirjoja, tulime ystäviksi… (…) Se oli epätavallinen ja kaunis tunne, kun minä sen jälkeen tapasin Leninin Neuvostoliiton vallan ensimmäisinä vuosina Kremlissä. (…) Vuonna 1905 olin läsnä Tampereen kokouksessa ja tapasin myös Stalinin, johon tutustuin Leninin avulla. Minulla oli kotona sellainen vaihtoasema Tampereen kokouksen delegaatteja varten, ja itse olin hirveän tärkeä henkilö, niin kuin tavallisesti 20-vuotiaat tytöt ovat. Minun luonani saattoi käydä esimerkiksi joku, joka oli todellinen vallankumouksellinen, mutta minä en tuntenut häntä enkä sen takia halunnut puhua hänen kanssaan. (…) Näin olisin voinut nimittäin saattaa hänet ongelmiin. Mutta minä kuitenkin aina kysyin Leniniltä, kuka kukakin oli. Lenin tiesi nämä asiat parhaiten.“

Vuonna 1949 julkaistiin eräs lyhyt kertomus Tampereesta.[501] Kertomuksen kirjoitti joku F. Mirau, josta ei ole mitään tietoa, enkä tiedä, oliko hän suomalainen. Tarina kertoo rikkaasta muorista (Wuolijoesta?), joka ajelee Tampereen kaduilla pororeellä (!).

Wuolijoen tuotannosta kuitenkiin kirjoitettiin jo ennen toista maailmansotaa. Esimerkiksi Karel Engelmüller kirjoitti *Niskavuoren naiset* -näytelmästä, että sen henkilöt ja selkkaus muistuttavat Ibseniä ja ilmapiiri taas Tšehovia.[502] Sodan jälkeen kaikki komentit Wuolijoen tuotannosta keskittyivät sen poliittiseen tulkintaan.

1960-luvulla aloitti kääntäjäuransa kaksi kääntäjää: Marta Hellmuthová ja Jan Petr Velkoborský. Jan Petr Velkoborský on ensimmäinen systemaattisesti suomalaista runoutta välittänyt henkilö Tšekissä. Hän käänsi Paavo Haavikon, Eeva-Liisa Mannerin, Pekka Parkkisen ja Lassi Sinkkosen runoja.[503] Todennäköisesti

[501]MIRAU, F. Stařena z Tammerforsu. *My 49* 1949, 2, s. 7. Käänt. M. Vl. Černý.

[502]ENGELMÜLLER, Karel. Ženy na Niskavuori. *Národní politika* 56, 1938, 12, s. 9.

Velkoborskýn avulla käänsivät Haavikon runoja myös muut kääntäjät.[504]

Velkoborský lisäksi julkaisi 1960-luvulla ainakin kolme artikkelia Suomen kirjallisuuden historiasta sekä nykyajasta.[505]

Tšekkiläisille voi olla mielenkiintoista, että erään suomalaisen kansanlaulun käänsi vuonna 1962 yksi edellä mainitun Jára Cimrmanin henkilön keksijöistä ja näytelmäkirjailija Ladislav Smoljak.[506] Laulu ei kuitenkaan vaikuta mystifikaatiolta.

1960-luvulla käännettiin sekä senaikaista että sitä vanhempaa kirjallisuutta. Velkoborský käänsi Kiven *Nummisuutarit*,[507] Stanislav Hnilička ja Ivana Hniličková käänsivät Kiannon *Punaisen viivan*.[508] Vaikka heidän käännöksistään on kirjoitettu, että he käänsivät suomesta, ei ole varmaa, osasivatko he suomea. Hnilička-

[503]HAAVIKKO, Paavo. Obyvatelný hlas. *Plamen* 8, 1966, 7, s. 106–108. Käänt. Jiří V. Svoboda ja Jan Petr Velkoborský; HAAVIKKO, Paavo. Obyvatelný hlas (kokoelmasta *Talvipalatsi*). *Světová literatura* 12, 1967, 4, s. 41–51. Käänt. Jiří V. Svoboda ja Jan Petr Velkoborský; MANNER, Eeva-Liisa. Les je los – Cesty jsou dlouhé – Zahrada je den ode dne řidší – Celý den… *Host do domu* 15, 1968, 12, s. 26–27. Käänt. Jan Petr Velkoborský MANNER, Eeva-Liisa. Déšť. *Rovnost* 22.11.1969, s. 6. Käänt. Jan Petr Velkoborský; MANNER, Eeva-Liisa. Mluvit o hoři. *Rovnost* 6.9.1969, s. 6. Käänt. JVP (Jan Petr Velkoborský); PARKKINEN, Pekka. Báseň. *Rovnost* 20.9.1969, 222, s. 6. Käänt. JVP (Jan Petr Velkoborský); PARKKINEN, Pekka. Báseň. *Rovnost* 31.1.1970, 26, s. 6. Käänt. Jan Petr Velkoborský; SINKKONEN, Lassi. Když jsi. *Rovnost* 1.11.1969, s. 6. Käänt. JVP (Jan Petr Velkoborský); SINKKONEN, Lassi. Vím. *Rovnost* 11.10.1969, 240, s. 6. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

[504]HAAVIKKO, Paavo. Když nic jiného není – Příliv a odliv… In KROUPA, Adolf. *Sto moderních básníků*. Československý spisovatel, Praha 1967, s. 119–120. Käänt. Adolf Kroupa ja Helena Kroupová; HAAVIKKO, Paavo. Když nic jiného není… *Rovnost* 8.10.1967, 242, s. 6.; 17.12.1967, 302, s. 6. Käänt. Adolf Kroupa ja Helena Kroupová.

[505]VELKOBORSKÝ, J. P. Z málo známé literatury. *Literární noviny* 14, 1965, 41, s. 8; VELKOBORSKÝ, Jan Petr. Kapitoly z dějin finské literatury pro děti a mládež. *Zlatý máj* 12, 1968, 9, s. 589–594; VELKOBORSKÝ, Jan Petr. Finská literatura. *Čtenář* 21, 1969, 6, s. 184–186.

[506]Hezoučká má milá. Finská lidová píseň. *Mladý svět* 4, 1962, 24, s. 11. Käänt. Ladislav Smoljak.

[507]KIVI, Aleksis. *Ševci z Nummi* (*Nummisuutarit*). Dilia, Praha 1969. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

[508]*KIANTO, Ilmari. Červená čára (Punainen viiva). SNKLU, Praha 1962. Käänt. Stanislav ja Ivana Hnilička.*

aviopari käänsi myös Linnan *Tuntemattoman sotilaan*.[509] Kerrotaan, että käännös oli valmis jo 1950-luvulla, mutta sensuurin takia se ei saanut siihen aikaan ilmestyä, vaikka vuonna 1958 sen käännös slovakiksi ilmestyikin (sensuuri Slovakiassa oli jostakin tuntemattomasta syystä heikompaa kuin Tšekissä: tapahtui usein niin, että kuin kirjan julkaisua ei sallittu Tšekissä, se ilmestyi Slovakiassa slovakin kielellä, vrt. esimerkiksi Macuran ja Velkoborskýn slovakin käännökset). Tämän vuoksi kirjoitin Lieko Zachovaloválle, 1960-luvun Yleisradion selostajalle (”Prahan äänelle”), joka kirjoitti *Tuntematon sotilas* -kirjaan loppusanat. 5.8.2010 sain häneltä seuraavan kirjeen, josta tulee ilmi myös julkaisemisen senaikainen poliittinen konteksti:

”Tässä Lieko Zachovalován suomenkieliset muistiinpanot sensuuria käsittelevästä asiakirjasta:

Tuntematon sotilas. 1960 kirjausnumero 006,318-1-4[510]

1959 kirjan piti ilmestyä Valtion kaunokirjallisessa kustantamossa. Se kiellettiin. Yksittäisten teosten kohdalla ei arkistosta löydy perustelua kiellolle, mutta mainitsen tässä muutaman yleisen periaatteen.

Useimmin eli 75:ssä tapauksessa sensuuri vuoden 1959 jälkipuoliskolla puuttui teksteihin, joiden katsottiin propagoivan ei-toivottuja henkilöitä ja teoksia. Toisella tilalla – 60 tapauksessa tekstit sensorien mielestä oli suunnattu kommunistista puoluetta ja kansandemokraattista yhteiskuntajärjestelmää ja niiden johtohenkilöitä vastaan, vahingoittivat Tšekkoslovakian hyvää mainetta, heikensivät luottamusta valtion keskeisiin

[509]LINNA, Väinö. *Neznámý voják* (*Tuntematon sotilas*). Naše vojsko, Praha 1965. Käänt. Stanislav ja Ivana Hnilička.

[510]Lieko Zachovalová ei muista, minkä kirjausnumero tämä oikeastaan on. Hän kirjoitti, että sen todennäkösesti oli tuonut František Lebenhart, Orbis-kustantamon päätoimittaja, lokakuun jälkipuoliskolla 1960 näyttelystä ”vihamielisten painotuotteiden tunkeutumisesta kapitalistimaista Tšekkoslovakiaan“.

elimiin ja sen puolustusvoimiin sekä levittivät kiinnostuksen puutetta julkista elämää kohtaan.

Valtio-, talous- ja virkasalaisuuksia oli ilmaistu 59:ssä tapauksessa, 49:ssä tapauksessa tekstiin sisältyi marxismi-leninismin aatteille vihamielisiä ajatuksia tai niissä vääristeltiin historiallisia tosiasioita, levitettiin pikkuporvarillisuuden jäänteitä tai tuettiin vihamielistä propagandaa. 39:ssä tapauksessa tekstit vahingoittivat Neuvostoliiton sekä muiden sosialistimaiden ja rauhan vyöhykkeeseen kuuluvien maiden välisiä suhteita tai halvennettiin näiden edustajia. Niistä 17:stä kirjasta, joiden painaminen kiellettiin vuoden 1959 ensipuoliskolla, oli 5 sellaista, joissa levitettiin uskonnollisia jäänteitä, 4 oli puolueen ja kansandemokratian vastaisia, 3:ssa vähäteltiin Neuvostoliittoa ja sen armeijaa tai suurenneltiin kapitalistimaiden varustelumahdollisuuksia sekä Neuvostoliiton haavoittuvuutta epätäydellisten tietojen nojalla, 2 kiellettiin siksi, että ne olivat vieraita marxismi-leninismin aatteille tai vääristelivät historiallisia tosiasioita.

Seuraavassa suora sitaatti *Naše vojsko*-kustantamon 25.4.1964 päivätystä kirjeestä suomeksi:

’Arvoisa toveri,

vahvistamme puhelimitse tekemämme alustavan sopimuksen, että kirjoitatte meille jälkikirjoituksen V. Linnan romaaniin TUNTEMATON SOTILAS -- laajuudeltaan enintään 8 konekirjoitusliuskaa – jossa omistatte huomiota Suomen sotaa edeltäneeseen poliittiseen kehitykseen, jotta lukijamme voisivat ymmärtää kirjan sankarien psykologiaa, joka pohjautui sotaisaan selkkaukseen johtaneeseen siihenastiseen kehitykseen. (…) Jälkikirjoituksen toimitatte meille kuluvan vuoden toukokuun 7. päivään mennessä.’

Kirjasta ei tietämäni mukaan ilmestynyt milloinkaan mitään kirjallista arvostelua.”

Jan Petr Velkoborský käänsi 1960-luvulla vielä Linnan *Täällä Pohjantähden alla* -romaanin,[511] Antti Hyryn novellin *Junamatkan kuvaus*[512] ja yhden Mäenpään sadun.[513]

1960-luvulla käännettiin eniten Martti Larnin tuotantoa, lähes pelkästään venäjästä.[514] Ainoana poikkeuksena oli Marta Hellmuthován käännös suomesta.[515]

Marta Hellmuthová käänsi ensi sijassa Waltarin romaaneja. Hänen kääntämänsä *Sinuhe egyptiläisen*[516] jälkeen Mika Waltari sai

---

[511]LINNA, Väinö. *Pod Severkou I.– III*. (*Täällä Pohjantähden alla*). Odeon, Praha 1969. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

[512]HYRY, Antti. *Popis cesty vlakem* (*Junamatkan kuvaus*). *Světová literatura* 1965, 6, s. 42–48. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

[513]MÄENPÄÄ, Jorma. Jak v Hlupákově chytali ryby. *Mateřídouška* 25, 1969, 12, s. 13–15. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

[514]LARNI, Martti. *Čtvrtý obratel aneb Podvodníkem proti své vůli* (*Neljäs nikama eli veijari vastoin tahtoaan*). SNKLU, Praha 1963. Käänt. Jiří Bubla; LARNI, Martti. *Ve znamení panny* (*Kaunis sikopaimen*). Nakladatelství politické literatury, Praha 1963; 2. painos Svoboda, Praha 1969. Käänt. Jiří Bubla; LARNI, Martti. Liga ochrany holohlavých. *Rudé právo* 30.4.1971, s. 6; LARNI, Martti. Terorista mezi novináři. *Rudé právo* 25.11.1972, s. 9. Käänt. Josef Mašín; LARNI, Martti. Co jsem viděl v Izraeli. *Tvorba* 1973, 14, příl. LUK, s. 8–10; LARNI, Martti. Liga ochrany holohlavých. *Rovnost* 20.4.1974, příl. Čtení na konec týdne, s. 5. Käänt. Vladimír Klescht; LARNI, Martti. Úlovek. *Rovnost* 9.2.1974, příl. Čtení na konec týdne, s. 5. Käänt. Vladimír Klescht; LARNI, Martti. Neodsuzujte nevinné. *Tribuna* 7, 1975, 34, s. 14–15; LARNI, Martti. Pro a proti. *Lidová demokracie* 15.2.1975, příl. Neděle s LD, s. 3. Käänt. MH (Marta Hellmuthová); LARNI, Martti. Spolek pro ochranu holohlavých. *Dikobraz* 32, 1976, 35, s. 6. Käänt. -jý- (Jiří Janovský); LARNI, Martti. Staré a nové boty. *Dikobraz* 32, 1976, 17, s. 7. Käänt. V.S.; LARNI, Martti. Tvrdý trest. *Dikobraz* 32, 1976, 32, s. 11. Käänt. -jý- (Jiří Janovský); LARNI, Martti. Úlovek. *Svobodné slovo* 29.5.1976, příl., s. 12. Käänt. -jý- (Jiří Janovský); LARNI, Martti. Šiřitel kultury. *Dikobraz* 33, 1977, 36, s. 11. Käänt. -jý- (Jiří Janovský); LARNI, Martti. Špatná pověst. *Dikobraz* 33, 1977, 8, s. 6. Käänt. -jý- (Jiří Janovský); LARNI, Martti. Není nad přísnost. *Rudé právo* 10.6.1978, příl., s. 9. Käänt. Jiří Janovský; LARNI, Martti. Blyštivá pleš. *Rudé právo* 8.7.1978, příl., s. 9. Käänt. Jiří Janovský.

[515]LARNI, Martti. Pro a proti. *Lidová demokracie* 15.2.1975, příl. Neděle s LD, s. 3. Käänt. MH (Marta Hellmuthová).

[516]WALTARI, Mika. Egypťan Sinuhet (*Sinuhe egyptiläinen*). Lidová demokracie, Praha 1965; 2. painos Vyšehrad, Praha 1969; 5. painos Vyšehrad, Praha 1985; 6. painos Odeon, Praha 1989; 7. painos Šimon a Šimon, Praha 1992; 8. painos Český klub, Praha 2007. Käänt. Marta Hellmuthová.

Tšekissä mahtavan suosion, ja hänen teoksiaan käännettiin jatkuvasti. Waltarin teosten vastaanotosta on kuitenkin kirjoitettu aika paljon.[517]

Samoin kuten Waltarin teoksia, julkaistiin 1970- ja 1980-luvuilla muutakin Suomen nykyproosaa hyvin runsaasti, sekä monografioissa että aikakauslehdissä. Eniten suomalaista kirjallisuutta on kuitenkin ilmestynyt *Světová literatura* -kirjallisuusjulkaisussa, jota varten käännettiin myös Suomen modernia runoutta. Kaarlen yliopiston Suomen kirjallisuuden opettaja Viola (Parente-)Čapková on kääntänyt sitä Velkoborskýn ohella 1980-luvulta lähtien, osittain myös Ivana Muková. Samaan sukupolveen voi lukea Markéta Hejkalován ja Vladimír Piskořinkin, jotka ovat kääntäneet suomalaista nykyproosaa. Vanhemmasta suomen kääntäjien sukupolvesta kannattaa mainita kielitieteilijä Helena Lehečková, jonka erikoisalana on ollut lastenkirjallisuus, ja Marek Světlík, joka käänsi muutamia Waltarin romaaneja ja julkaisee nykyään suomalaisten satujen omia käännöksiä.

1970- ja 1980-luvuilla Suomen kirjallisuus oli ollut esillä Tšekissä vahvasti ja systemaattisesti juuri Marta Hellmuthován, Jan Petr Velkoborskýn, Helena Lehečkován, Markéta Hejkalován ja muiden Velkoborskýn oppilaiden ansiosta. Tästä hedelmällisestä aikakaudesta on kirjoitettu suhteellisen paljon. Sen takia mainitsen tässä pelkästään yhden rikoskertomuksen käännöksen, joka on jäänyt huomiotta. Vuonna 1972 ilmestyi Tammis (Tammi?) Savolaisen *Kočka ja komisař* (Kissa ja komisario) -kertomuksen tšekinnös.[518] Kertomuksessa on helsinkiläinen miljöö ja siinä esiintyvät nimet tuntuvat ainakin jossain määrin suomalaisilta (komisario Rinta Mäkki, Karlö Kaskinen...), mutta en ole löytänyt mitään tietoja Tammis tai

[517]Esim. HEJKALOVÁ, Makéta. *Fin Mika Waltari*. Hejkal, Havlíčkův Brod 2007; PARENTE-ČAPKOVÁ. Finská literatura není jen Kalevala, Waltari a realistický finský román, ale také… *ToP* 1997, 33–34, s. 14–15; FÁROVÁ, Lenka. Česko-finské kulturní vztahy. In JUTIKKALA, Eino – PIRINEN, Kauko. *Dějiny Finska*. NLN, Praha 2001, s. 308–317.

[518]SAVOLAINEN, Tammis. Kočka a komisař. *Čtení o Sovětském svazu* 21, 1972, 9, s. 14–17. Přel IP. (Irena Petlachová).

Tammi Savolaisen -nimisestä kirjailijasta. Voi olla, että hän on ollut Neuvostoliiton suomalaisia, josta nykyään ei tiedetä (Kertomus ilmestyi Lukemisia Neuvostoliitosta -aikakauslehdessä!). Toinen mahdollisuus on se, että joku venäläinen tai tšekkiläinen kirjailija käytti suomalaisen näköistä salanimeä, esimerkiksi edellä mainitun saksalaisen Sickor Siganpään tapaan.

Kymmenistä 1980-luvulla ilmestyneistä arvosteluista ansaitsee huomion Timo K. Mukan Maa on syntinen laulu -romaanin arvostelu,[519] jossa kirjoitettiin ikään kuin jostain aivan vastakohtaisesta teoksesta: ”Kirjailijan pyrkimys poistaa (!) maasta ja ihmisistä myyttiset piirteet näkyy ennen kaikkea kahdessa kohdassa: konkreettisten sanojen ja ilmaisujen käytössä, pitäjän ja sen tapojen omaisuuden kunnioittamisessa, ja siitä kasvavassa Mukan kiinnostuksessa ihmistyöstä kohtaan; ihmisen tekemällä työllä on vaikeissa olosuhteissa oma ikivanha merkityksenä ja tarkoituksensa.”

1980-luvulla ilmestyi Tšekissä enemmän suomalaista lastenkirjallisuutta, ja lastenkirjallisuuteen myös kiinnitettiin enemmän huomiota. Suomalaisen lastenkirjallisuuden kääntäjä Helena Lehečková vertasi kahta karhu-satua: Sylvi Kekkosen *Amaliaa* ja Elina Karjalaisen *Uppo-Nallea*.[520] *Amalia* on Lehečkován mukaan ihmesadun kehitelmä, jossa seikkailumatkan puutteissa ilmaantuvat eri mytologiset *topoi*. *Uppo-Nalle* on taas pienemmille lapsille tarkoitettu ”puolisatu”, josta puuttuu isompia dramaattisia kohtia.

Toisessa arvostelussa korostettiin Uolevi Nojosen *Sigmund Freudin kaamea flunssa* -teoksen psykologista aihetta.[521] Arvostelun kirjoittajan mukaan tämä aihe, samoin kuin teini-ikäisten lasten käytöksen eri strategioiden ja niiden psykologisten motiivien kuvaus

[519](sil). Sobí lidé (Země je hříšná píseň). *Práce* 27.1.1981, s. 9.

[520]LEHEČKOVÁ, Helena. V hlavní roli medvěd. Dva typy finské pohádky (Medvědice Amalia a Medvídek Uto). *Zlatý máj* 30, 1986, 7, s. 411–415.

[521]VLAŠÍNOVÁ, Drahomíra. Něco jako chřipka. *Zlatý máj* 31, 1987, 9, s. 569–570.

ja arviointi, ei ollut tšekkiläisessä lastenkirjallisuudessa lainkaan tavallista.

1900-luvulta lähtien, ja etupäässä 2000-luvulla, on käännetty suomesta tšekkiin enemmän kuin koskaan. 25 vuoden aikana on julkaistu yli puolet kaikista kirjana ilmestyneistä käännöksistä. Käännöksiä on kuitenkin julkaistu enemmän kirjoissa kuin aikakauslehdissä. *Světová literatura* loppui vuoteen 1996, eikä toista senkaltaista aikakauslehteä ole syntynyt. Suomalaiselle kirjallisuudelle kuitenkin omistettiin kaksi eri kirjallisuusjulkaisujen numeroa (*Plav* vuonna 2006 ja *A2* vuonna 2008). 1990-luvulta eteenpäin suomalaista runoutta on käännetty myös vähemmän. Viola Parente-Čapková teki kommentoidun suomalaisen nykyrunouden valikoiman,[522] ja Hana Pecharová käänsi pienen Maris Gothónin *Peili peilistä* -kokoelman.[523]

Viola Parente-Čapková on useampia kertoja kirjoittanut Suomen kirjallisuuden historiasta.[524] Hän kirjoitti siitä myös laajan luvun teokseen *Moderní skandinávské literatury* 1870–2000 (Moderni skandinaavinen kirjallisuus 1870–2000).[525]

Toinen tuottelias Suomen kirjallisuuden arvostelija on Kaarlen yliopiston suomen kielen opettaja Lenka Fárová. Hänen arvostelunsa ovat ilmestyneet eri sanoma- ja aikakauslehdissä sekä *iliteratura.cz*-sivulla.[526] Tämä sivu on osittain korvannut vanhempia

---

[522]*Má tvář v jazyce. Antologie současné finské poezie*. Host – Welles, Brno – Vedryně, 1998. Käänt. Viola Parente-Čapková.

[523]GOTHÓNI, Maris. *Zrcadlem zrcadla* (*Peili peilistä*). Volvox globator, Praha 2002. Käänt. Hana Pecharová.

[524]PARENTE-ČAPKOVÁ, Viola. Finská kultura. In JUTIKKALA, Eino – PIRINEN, Kauko. *Dějiny Finska*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2001, s. 276–307; PARENTE-ČAPKOVÁ, Viola. Finská literatura není jen Kalevala, Waltari a realistický finský román, ale také… *ToP* 1997, 33–34, s. 14–15; PARENTE-ČAPKOVÁ, Viola. Reflexe národní identity. *A2* 4, 2008, 2, s. 8–9.

[525]PARENTE-ČAPKOVÁ, Viola. Finská literatura. In *Moderní skandinávské literatury 1870–2000*. Karolinum, Praha 2006, s. 367–452.

[526]Ks. http://iliteratura.cz/Sekce/819/kirja-finsko. Tästä sivusta voi lukea lisäksi muiden tšekkiläisten, mm. Jan Dlaskin ja Michal Švecin, useampia kirjojen

kirjallisuusjulkaisuja, joissa kirjoitettiin maailmankirjallisuuden nykytilanteesta. Lenka Fárová kirjoitti aiemmin myös näihin julkaisuihin ja esitti niissä uusia suomalaisia teoksia tšekkiläisille lukijoille ja kustantajille.[527]

Suurin osa 1990- ja 2000-luvuilla ilmestyneistä arvosteluista pohjautuu yhteiskunnalliseen tulkintaan. Se kuitenkin johtunee suomalaisessa nykykirjallisuudessa hallitsevasta ominaispirteestä: yhteiskunnan ja ihmisten välisen suhteen kriittisestä arvioinnista.[528] Poikkeuksia kuitenkin löytyy, esimerkiksi Anna Kristina Carlsonin romaani *Herra Darwinin puutarhuri*,[529] jonka arvostelija kiinnitti huomiota kirjan muodollisiin piirteisiin: genreen, tyyliin, kerrontatapaan jne.[530]

2000-luvulla Tšekissä syntyi kiinnostus pohjoismaista rikosromaania kohtaan. Paitsi laadukkaita, esim. Leena Lehtolaisen,[531] rikosromaaneja, on ilmestynyt myös heikompia teoksia, kuten Pekka

arvosteluja sekä käännösten otteita.

[527]FÁROVÁ, Lenka. Finsky psaná literatura. In ZAHRADNÍČKOVÁ, Hana. *Literatura ve světě 2004*. Gutenberg, Praha 2005, s. 73–78; FÁROVÁ, Lenka. Finsky psaná literatura. In *Literatura v Evropě 2005*. Gutenberg, Praha 2006, s. 87–91; FÁROVÁ, Lenka. Finsky psaná literatura. In *Literatura ve světě, svět v literatuře 2006–2007*. Gutenberg, Praha 2007, s. 124–131.

[528]Tässä olkoon mainittu vain HYLMAR, Radek. Feminismus po finsku. *Literární noviny* 19, 2008, 7, s. 11.

[529]CARLSON, Anna Kristina. *Zahradník pana Darwina* (*Herra Darwinin puutarhuri*). Mladá fronta, Praha 2011. Käänt. Vladimír Piskoř.

[530]HANUŠOVÁ, Jitka. Jak že to bylo s tím Darwinem? (Zahradník pana Darwina). *Tvar* 2011, 13, s. 21.

[531]LEHTOLAINEN, Leena. *Zasněžená žena* (*Luminainen*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2007. Käänt. Markéta Hejkalová; LEHTOLAINEN, Leena. *Krev v jezeře* (*Veren vimma*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2007. Käänt. Markéta Hejkalová; LEHTOLAINEN, Leena. *Spirála smrti* (*Kuoleman spiraali*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2009. Käänt. Lenka Fárová; LEHTOLAINEN, Leena. *Ostrov s majákem* (*Tuulen puolella*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2009. Käänt. Jitka Hanušová.

Hiltusen *Vilpittömästi sinun*,[532] tai Outi Pakkasen romaaneja. Mainitut teokset on myös kehnosti käännetyt.[533]

Viime aikoina on romaanien ja kertomusten julkaisuja ollut vuosittain keskimäärin noin seitsemän. Vanhemman kääntäjäsukupolven lisäksi myös nuoremmat kääntäjät tekevät nykyisin käännöstöitä, lukuun ottamatta Kaarlen ja Masarykin yliopistojen suomen kielen alumneja. On kuitenkin käännetty edelleenkin muista kielistä – englannista ja saksasta –,[534] vaikka ei niin suuressa määrin kuin esimerkiksi ennen toista maailmansotaa.

4.1. Päätelmiä

Systemaattinen Suomen kirjallisuuden vastaanotto Tšekissä alkoi Josef Holečekin *Kalevalan* ja *Kantelettaren* käännöksellä. Sitä jatkoivat Alois Koudelka, Alois Šikl ja Vladimír Skalička ennen toista maailmansotaa ja sodan aikana. Muut kääntäjät käänsivät suomalaista kirjallisuutta saksasta. Toisen maailmansodan jälkeen ja 1950-luvulla käännettiin eniten venäjästä, ja vain niin kutsuttua ideologisesti mallikelpoista kirjallisuutta (esimerkiksi Sinervo, Wuolijoki). Vasta 1960-luvulla alkoi paremman kirjallisuuden käännöstyö Marta Hellmuthován ja Jan Petr Velkoborskýn ansiosta. Silloin käännettiin Linnan ja Waltarin teoksia, mutta pikku hiljaa myös muuta senaikaista kirjallisuutta, kuten esimerkiksi modernisteja Haavikkoa, Hyryä ja Eeva-Liisa Manneria. Kiinnostus Suomen kirjallisuuteen on siitä lähtien yhä laajennut: nykyisin ilmestyy joka

[532]HILTUNEN, Pekka. *Finské pouto* (*Vilpittömästi sinun*). Argo, Praha 2013. Käänt. Barbora Špronglová.

[533]PAKKANEN, Outi. *Vrah na party* (*Kuolema käy jatkoilla*). MOBA, Brno 2008. Käänt. Eva Osinová; PAKKANEN, Outi. *Z kola ven* (*Pelistä pois*). MOBA, Brno 2007. Käänt. Marek Pavka.

[534]BAGGE, Tapani. *Konec kouzelného talismanu*. Albatros, Praha 2006. Käänt. Iva Procházková; PAKKANEN, Outi. *Z kola ven* (*Pelistä pois*). MOBA, Brno 2007. Käänt. Marek Pavka; SINISALO, Johanna. Panenky (*Baby-doll*). In MORROW, Kathryn – MORROW, James. *Síň slávy evropské SF*. Baronet, Praha 2008, s. 119–146. Käänt. Daniela Čermáková.

vuosi ainakin kuusi käännöstä. Viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana kiinnostus suomalaiseen runouteen on kuitenkin hiipunut. Koko suomalaisen runouden vastaanoton historiassa Tšekissä oli kaksi huippua: 1960-luku ja 1980-luku ennen kaikkea Velkoborskýn ja Parente-Čapkován käännösten ansiosta.

4.2. Käytetty kirjallisuus

4.2.1. Käännökset

AAPELI. Dámská kabelka. *Svět v obrazech* 1974, 27, s. 20–21. Käänt. Luděk Brožek.

AAPELI. Život manželský. *Svět v obrazech* 1974, 15, s. 21.

AHO, Juhani. Blázen radil (*Narrin neuvo*). *Besedy Času* 5, 1900, 8, s. 114. Käänt. Jaroslav Rokycana.

AHO, Juhani. Bláznova rada (*Narrin neuvo*). *Večery* 1912, 34, 24. 8., s. 263.

AHO, Juhani. Býk a mraveniště (*Härkä ja muurahaiset*). *Právo lidu* 10, 1901, 160, s. 1–2. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

AHO, Juhani. *Dvě čudské povídky* (*Maailman murjoma – Kuinka mkinä heräsin*). Otto, Praha 1898. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

AHO, Juhani. *Elli* (*Papin tytär – Papin rouva*). Nakladatelské družstvo Máje, Praha 1926. Käänt. K. Turnwald.

AHO, Juhani. Jízda domů (*Kotiin*). *Český svět* 16, 1919–1920, 25, s. 11–16. Käänt. K. V. Rypáček.

AHO, Juhani. *Kaarnajärvský pán* (*Hellmannin herra*). Tisk družst. ČSSDSD, Praha 1905.

AHO, Juhani. *Kniha o Finsku* (*Katajainen kansani*). Otto, Praha 1901. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

AHO, Juhani. Kolonista (*Uudisasukas*). In *Na táčkách u cizích spisovatelů. Povídky*. Benediktinská knihtiskárna, Brno 1910, s. 111–116. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

AHO, Juhani. Letní sen (*Kesäinen unelma*). *Lidové noviny* 20, 1912, 211, příl., s. 5–6.

AHO, Juhani. Matti a jeho pevnost. *Rovnost* 28.8.1915, 434, s. 3. Käänt. J. Vl. Fürst.

AHO, Juhani. Nes svůj kříž (kokoelmasta *Lastuja* IV). *Vlast* 42, 1925–1926, 1, s. 29–31, 2, s. 68–70. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

AHO, Juhani. Neznámí hrdinové (*Kaksi sankaria*). *Lidové noviny* 20, 1912, 309, příl., s. 5.

AHO, Juhani. Novoosídlenec (*Uudisasukas*). *Svět v obrazech* 1974, 15, s. 20. Käänt. Marta Hellmuthová.

AHO, Juhani. Osada. *Besedy Času* 19, 1914, 1, s. 4–5. Käänt. J. Dohnal.

AHO, Juhani. *Osamělý* (*Yksin*). Kamila Neumannová, Praha 1912. Käänt. Ivan Schulz.

AHO, Juhani. Ostrov zapomnění. *Svět v obrazech* 1971, 36, s. 9. Käänt. MS (Marie Stoklasová).

AHO, Juhani. *Pastorova dcera – Pastorova žena* (*Papin tytär – Papin rouva*). F. Topič, Praha 1940 (2 painosta). Käänt. Ivan Schulz.

AHO, Juhani. Pomsta pralesa (kokoelmasta *Lastuja*). In PALLAS, Gustav. *Mistři novelistiky světové. Seveřané*. Otto, Praha 1921, s. 439–456. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

AHO, Juhani. *Psanci* (*Maailman murjoma*). Výb. ČSSDSD, Praha 1909.

AHO, Juhani. Rada šaška (*Narrin neuvo*). *Rovnost* 19.5.1906, 115, příl., s. 9. Käänt. M.N.

AHO, Juhani. Šaškova rada (*Narrin neuvo*). *Právo lidu* 9, 1900, 110, příl., s. 2.

AHO, Juhani. Věrnost (*Uskollinen*). *Český svět* 9, 1912–1913, 25, s. 14; 26, s. 24; 27, s. 25–26. Käänt. J. Dohnal.

AHVENJÄRVI, Juhani. Básně. In *Má tvář v jazyce. Antologie současné finské poezie*. Host – Welles, Brno – Vedryně, 1998, s. 9–29. Käänt. Viola Parente-Čapková.

AHVENJÄRVI, Juhani. Výbor z básní. *Plav* 2006, 2, s. 45-47. Käänt. Viola Parente-Čapková.

ALFTAN, Robert. *Naši hoši na Kypru* (*Våra gossar på Cypern*). Naše vojsko, Praha 1983. Käänt. Jaroslav Kaňa.

-AN-. Finská přísloví. *Česká včela* 1839, 80, 84, 96, 112

ANHAVA, Tuomas. Píseň o černém. *Tvorba* 1989, 38, s. 17. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

BAGGE, Tapani. *Konec kouzelného talismanu*. Albatros, Praha 2006. Käänt. Iva Procházková.

BAGGE, Tapani. *Syn vesmírného krále* (*Otto ja Plejadien lähettiläs – Otto ja Dracon siepparit*). Albatros, Praha 2006. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

BALK, Eero. Knížky po finsku (haastattelu). *Lidové noviny* 3, 1990, 14.8., s. 4. Kirjoittanut Pavel Janáček.

BALK, Eero. O vztahu literatury, svobody a komerce (haastattelu). *Tvar* 1, 1990, 40, s. 13. Keskustellut mh (Markéta Hejkalová).

CAJANUS, Johan. Duchovní píseň (*Yxi hengellinen weisu*). In *Varia Obscura. Sborník k 50. narozeninám Jaroslava Tulky*. Pavel Mervart, Červený Kostelec 2013, s. 229–233. Käänt. Michal Kovář.

CANTH, Minna. Rozednívá se! *Obzor* 16, 1893, 15–16, s. 241–242; 17–18, s. 257–264. Käänt. A. K. Suomalainen (Alois Koudelka).

CARLSON, Anna Kristina. *Zahradník pana Darwina* (*Herra Darwinin puutarhuri*). Mladá fronta, Praha 2011. Käänt. Vladimír Piskoř.

Čertův učeň. In MALÝ, Miloš. *Pohádky severní noci. Skandinávské pohádky*. Albatros, Praha 1982, s. 87–91.

Divotvorná čepice. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 110–113.

ENGLEOVÁ, Eloise – PAANANEN, Lauri. *Zimní válka*. Jota, Praha 1996. Käänt. Jan Mattuš.

ENVALL, Markku. Kruh paměti (ote teoksesta *Samurai nukkuu*). *Světová literatura* 1991, 4, s. 74–77. Käänt. Jan Čermák.

ENVALL, Markku. Sen se vrací na místo činu (*Uni palaa rikospaikalle*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 57–58. Käänt. Alena Prokešová.

ESKELINEN, Markku. Umění a terorismus - experiment popisu společnosti (*Taide ja terrorismi - yhteiskunnallisen kirjoittamisen kokeilu*). *Světová literatura* 1992, 4, s. 86–90. Käänt. Vladimír Piskoř.

FINNE, A. Jalmari. *Duševní trosečník* (*Henkisesti vaararikoinen*). Vilímek, Praha 1914. Käänt. Ivan Schulz.

FINNE(OVÁ), Saara. *Smrtihlav* (*Suruvaippa*). Dilia, Praha 1988. Käänt. Helena Lehečková.

Finská literatura psaná ženami – ženy ve finské literatuře. Edita, Helsinki 1998. Käänt. Silvie Marinovová ja Viola Čapková.

Finská pohádka o Palečkovi. *České slovo* 23, 1931, 173, příl., s. 5. Käänt. Marta Součková.

Finské jazykolamy. *Plav* 6.1.2006, 32, s. 14. Käänt. Markéta Hejkalová.

Finské národní hádanky. *Venkov* 24, 1929, 216, s. 9. Käänt. Otto F. Babler.

Finské pohádky I. Mess, Praha 2011. Käänt. Marek E. Světlík.

Finské pořekadlo: Bůh dal pole, nedal pluhů. *Topičův sborník* 5, 1917–1918, 1, s. 41.

(FRANZÉN, Frans Mikael). Gjzda k milé. *Časopis Českého musea* 1839, 2, s. 144. Käänt. František Ladislav Čelakovský.

GOTHÓNI, Maris. *Zrcadlem zrcadla* (*Peili peilistä*). Volvox globator, Praha 2002. Käänt. Hana Pecharová.

HAAHTELA, Joel. Elena (*Elena*). *Plav* 2006, 2, s. 34–37. Käänt. Pavla Arvela.

HAAHTELA, Sampo. Člověk v divočině. *Svět v obrazech* 1974, 37, s. 20–21. Käänt. Marta Hellmuthová.

HAARLA, Lauri. *Hořící peřeje* (*Kurkien taru*). ELK, Praha 1942. Käänt. Karel Dvořáček.

HAAVIKKO, Paavo. Jehličky z velké borovice. *Světová literatura* 34, 1989, 2, s. 39, 43, 99, 148, 183, 209, 233. Käänt. Jan Čermák.

HAAVIKKO, Paavo. Když nic jiného není – Příliv a odliv… In KROUPA, Adolf. *Sto moderních básníků*. Československý spisovatel, Praha 1967, s. 119–120. Käänt. Adolf Kroupa ja Helena Kroupová.

HAAVIKKO, Paavo. Když nic jiného není… *Rovnost* 8.10.1967, 242, s. 6.; 17.12.1967, 302, s. 6. Käänt. Adolf Kroupa ja Helena Kroupová.

HAAVIKKO, Paavo. Obyvatelný hlas (kokoelmasta *Talvipalatsi*). *Světová literatura* 12, 1967, 4, s. 41–51. Käänt. Jiří V. Svoboda ja Jan Petr Velkoborský.

HAAVIKKO, Paavo. Obyvatelný hlas. *Plamen* 8, 1966, 7, s. 106–108. Käänt. Jiří V. Svoboda ja Jan Petr Velkoborský.

HAAVIKKO, Paavo. Pár bílých kamenů. *Světová literatura* 34, 1989, 2, s. 118–124. Käänt. Jan Čermák.

HASSINEN, Pirjo. *Silné ženy* (*Voimanaiset*). Ivo Železný, Praha 1998. Käänt. Viola Parente-Čapková.

HAVUKAINEN(OVÁ), Aino – TOIVONEN, Sami. *Tatu a Patu. Vesmírné dobrodružství* (*Tatu ja Patun avaruusseikkailu*). Albatros, Praha 2013. Käänt. Lenka Fárová.

HAVUKAINEN(OVÁ), Aino – TOIVONEN, Sami. *Tatu a Patu. Superhrdinové* (*Tatu ja Patun supersankareina*). Albatros, Praha 2013. Käänt. Lenka Fárová.

Hezoučká má milá. Finská lidová píseň. *Mladý svět* 4, 1962, 24, s. 11. Käänt. Ladislav Smoljak.

HILTUNEN, Pekka. *Finské pouto* (*Vilpittömästi sinun*). Argo, Praha 2013. Käänt. Barbora Špronglová.

HINTIKKA, Jaakko. Současná filosofie a problém pravdy. *Filosofický časopis* 44, 1996, 3, s. 369–387. Käänt. Petr Kolář.

HOLAPPA, Pentti. Boman. In *Pět finských novel*. Odeon, Praha 1988, s. 93–125. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

HOTAKAINEN, Kari. *Buster Keaton. Život a činy* (*Buster Keaton. Elämä ja teot*). Ivo Železný, Praha 1999. Käänt. Viola Parente-Čapková.

HOTAKAINEN, Kari. *Chrám svatého Izáka* (*Iisakin kirkko*). Dybbuk, Praha 2007. Käänt. Vladimír Piskoř.

HOTAKAINEN, Kari. Jako sněžný pluh (haastattelu). *A2* 4, 2008, 2, s. 1, 14. Keskustellut Viola Parente-Čapková.

HOTAKAINEN, Kari. Když odešlas (ote teoksesta *Finnhits*). *A2* 4, 2008, 2, s. 26–27. Käänt. Viola Parente-Čapková.

HOTAKAINEN, Kari. *Na domácí frontě* (*Juoksuhaudantie*). Dybbuk, Praha 2006. Käänt. Vladimír Piskoř.

HOTAKAINEN, Kari. *Role člověka* (*Ihmisen osa*). Dybbuk, Praha 2011. Käänt. Vladimír Piskoř.

HOTAKAINEN, Kari. *Slovo Boží* (*Jumalan sana*). Dybbuk, Praha 2012. Käänt. Vladimír Piskoř.

HUOTARINEN, Vilja-Tuulia. *Místo ženy* (*Naisen paikka*). Dauphin, Praha 2012. Käänt. Marika Kimatrai.

HUOVINEN, Veikko. *Mudrc z Havukka-Aho* (*Havukka-Ahon ajattelija*). Svoboda, Praha 1972. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

HUOVINEN, Veikko. Potápka (*Kuikka*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 33–40. Käänt. Jan Dlask.

HUOVINEN, Veikko. Střihač psích drápů (*Koiran kynnen leikkaaja*). In *Pět finských novel*. Odeon, Praha 1988, s. 5–92. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

HYRY, Antti. Popis cesty vlakem (*Junamatkan kuvaus*). *Světová literatura* 1965, 6, s. 42–48. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

HÄLLI, Matti. Jak strávit Štědrý večer. *Ahoj na sobotu* 1970, 52, s. 6. Käänt. Jiří Janovský.

HÄLLI, Matti. Klíče k vánocům. *Svět v obrazech* 1975, zvl. č., s. 20. Käänt. Jiří Janovský.

HÄMÄLÄINEN, Arto. *…aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul*. (*…ettei yksikään hukkuisi. Sinun aikkasi lähetystyössä*). Křesťanský život, Albrechtice 2003. Käänt. Ladislav Vitvar.

HÄMÄLÄINEN(OVÁ), Helvi. *Zběh* (*Karkuri*). Odeon, Praha 1983. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

HÄNNINEN, Sakari. Evropa je stav mysli. *Lettre internationale* 1992, 7, s. 4.

HÄRKÖNEN(OVÁ), Anna-Leena. *Akvárium lásky* (*Akvaariorakkautta*). Ivo Železný, Praha 1992. Käänt. Vladimír Piskoř.

HÄRKÖNEN, Anna-Leena. Den otevřených dveří (*Avoimien ovien päivä*). *Plav* 2006, 2, s. 25–29. Käänt. Pavla Arvela.

INKALA, Jouni. Básně. In *Má tvář v jazyce. Antologie současné finské poezie*. Host – Welles, Brno – Vedryně, 1998, s. 104–123. Käänt. Viola Parente-Čapková.

ITTAKATTIO, I. (ITÄKALLIO, Ilmari?). Filatelisticky frankované dopisy. *Národní práce* 1944, 261, 24. 9., s. 3.

ITÄKATTIO, Ilmari (ITÄKALLIO, Ilmari?). Mají se frankovati obchodní dopisy filatelisticky? *Právo lidu* 35, 1926, 21, příl. Dělnická besídka 5, s. 19–20. Käänt. Miloš Lukáš.

Jak čert nachytal duši. Finská pohádka. *České slovo* 24, 1932, 51, příl., s. 3. Käänt. Marta Součková.

Jak chtěli čerti pomalovat měsíc. Finská pohádka. *Lidové noviny* 50, 1942, 18, příl. LN dětem 2, s. 7–8. Muokannut Franta Petr.

Jak jeřáb naučil lišku létat. In MALÝ, Miloš. *Pohádky severní noci. Skandinávské pohádky*. Albatros, Praha 1982, s. 55–56; 2. painos In ČERVENKA, Jan. *O čertech, obrech a dobrých lidech*. Svoboda, Praha 1986, s. 16–17.

Jak prodával kmotr Gudbrand. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 93–96.

Jak se zajíc oženil. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 54–55.

Jak vlk a liška společně hospodařili. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 80–83.

JOENPELTO(VÁ), Eeva. *Panna kráčí po vodách* (*Neito kulkee vetten päällä*). Odeon, Praha 1966. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

JOENPELTO(VÁ), Eeva. *Vichr nezastavíš* (*Vetää kaikista ovista – Kuin kekäle kädessä*). Svoboda, Praha 1984. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

JOKELA, Juha. *Mobile Horror*. Švandovo divadlo, Praha 2006. Käänt. Hana Worthen.

JOTUNI, Maria Haggrén. *Anita*. (1000 nejkrásnějších novell, sv. 85.) Vilímek, Praha 1915. Käänt. Ivan Schulz.

JOTUNI, Maria. Hilda Husso (kokoelmasta *Suhteita*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 2000, s. 165–166. Käänt. Silvia Andrisová.

JÄNTTI, Mariaana. Amorfiana (*Amorfiaana*). *Světová literatura* 1993, 5, s. 160–175. Käänt. Viola Čapková.

JÄRNEFELT, Arvid. Dítě světla a štěstí. *Besedy lidu* 26, 1917–1918, 13, s. 161–164. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

JÄRNEFELT, Arvid. Ořech (teoksesta *Elämän meri*). In PALLAS, Gustav. *Mistři novelistiky světové. Seveřané*. Otto, Praha 1921, s. 459–470. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

JÄRVENTAUS, Arvi. *Opuštěná ves* (*Hyljätty kylä*). Družstevní práce, Praha 1941. Käänt. Vladimír Skalička.

JÄRVENTAUS, Arvi. *Tichá země* (*Maan hiljaiset*). Vilímek, Praha 1941. Käänt. Vladimír Skalička.

JÄÄSKELÄINEN, Markus. Básně. In *Má tvář v jazyce. Antologie současné finské poezie*. Host – Welles, Brno – Vedryně, 1998, s. 177–182. Käänt. Viola Parente-Čapková.

KAIPAINEN(OVÁ), Anu. *Má panenka pentli rudou* (*On neidolla punapaula*). Melantrich, Praha 1980. Käänt. Marta Hellmuthová.

KALLAS (väärin LALLAS), Aino. Vojínova matka (*Sojamehe ema*). In *Na táčkách u cizích spisovatelů. Povídky II*. Benediktinská knihtiskárna, Brno 1916, s. 93–98. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

KALLAS, Aino. Cizinec (*Vieras*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 2000, s. 167–170. Käänt. Šárka Osmančíková.

KALLAS, Aino. Smrt starého Orga. *Vlast* 44, 1927–1928, 1, s. 32–39. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

KANGASNIEMI, Asla. *Ledové sbohem* (*Jäiset jäähyväiset*). Naše vojsko, Praha 1988. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

KARJALAINEN, Elina. *Medvídek Uto* (*Uppo-Nalle*). Albatros, Praha 1997. Käänt. Helena Lehečková.

KATAJAVUORI(OVÁ), Riita. Básně. In *Má tvář v jazyce. Antologie současné finské poezie*. Host – Welles, Brno – Vedryně, 1998, s. 33–49. Käänt. Viola Parente-Čapková.

KATZ, Daniel. *Když dědeček lyžoval do Finska* (*Kun isoisä Suomeen hiihti*). Ivo Železný, Praha 1993. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

KATZ, Daniel. Taneční umělkyně – Ratanenův spánek – Stoleté vejce (teoksesta *Satavuotias muna*). *Světová literatura* 1990, 1, s. 18–43. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

KATZ, Daniel. Titův vítězný oblouk (*Tituksen riemukaari*). *Plav* 2006, 2, s. 10–13. Käänt. Andrej Rády.

KAURANEN(OVÁ), Anja. Byla tady Soňa O. (ote teoksesta *Sonja O. kävi täällä*). *Tvar* 1, 1990, 40, s. 13. Käänt. Markéta Hejkalová.

KAURANEN(OVÁ), Anja. *Byla tady Soňa O.* (*Sonja O. kävi täällä*). Ivo Železný, Praha 1992. Käänt. Markéta Hejkalová.

KAURISMÄKI, Mika. Kinematografie skončila v roce 1962 (haastattelu). *A2* 3, 2007, 33, s. 14–15. Keskustellut Vladimír Hendrich.

KEKKONEN(OVÁ), Sylvi. *Amálie* (*Amalia*). Lidové nakladatelství, Praha 1973. Käänt. Marta Hellmuthová.

KETVEL, Urho. Finsko – současná literární situace a postavení spisovatelů. *Tvar* 1, 1990, 40, s. 13. Käänt. Markéta Hejkalová.

KIANTO, Ilmari. *Červená čára* (*Punainen viiva*). SNKLU, Praha 1962. Käänt. Stanislav ja Ivana Hnilička.

KIISKINEN, Jyrki. Básně. In *Má tvář v jazyce. Antologie současné finské poezie*. Host – Welles, Brno – Vedryně, 1998, s. 84–99. Käänt. Viola Parente-Čapková.

KILPI(OVÁ), Eeva. Příběh vdovy. In *Sedm životů. Antologie severských novel*. Práce, Praha 1987, s. 141–160. Käänt. Josef Michl.

KILPI(OVÁ), Eeva. Rozchod (*Hylkääminen*). In *Pět finských novel*. Odeon, Praha 1984, s. 127–176. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

KILPI(OVÁ), Eeva. Rozchod (*Hylkääminen*). *Světová litaratura* 1984, 1, s. 81–112. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

KILPI, Eeva. Johannes (kokoelmasta *Noidanlukko*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 2000, s. 176–180. Käänt. Jan Dlask.

KILPI, Eeva. Že jen jednou za rok. In *Finská literatura psaná ženami – ženy ve finské literatuře*. Edita, Helsinki 1998, s. 16. Käänt. Viola Parente-Čapková.

KIVI, Aleksis. *Námluvy* (*Kihlaus*). M. M. Novotňák, Plzeň 1961; 2. painos ČDLJ, Praha 1962. Käänt. M. M. Novotňák ja Amálie Patloková.

KIVI, Aleksis. *Sedm bratří* (*Seitsemän veljestä*). F. Topič, Praha 1941. Käänt. Vladimír Skalička.

KIVI, Aleksis. *Sedm bratří* (*Seitsemän veljestä*). Vyšehrad, Praha 1940. Käänt. Antonie Svobodová.

KIVI, Aleksis. *Ševci z Nummi* (*Nummisuutarit*). Dilia, Praha 1969. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

KIVISTÖ, Kalevi. Finská kulturní sauna (haastattelu lastenkirjallisuudesta). *Tvorba* 1978, 21, s. 14. Keskustellut Jaromír Pelc.

KOKKO, Kari – BARGUM, Marianne – SWEDBERG, Ingmar. Dialogy o finské literatuře (haastattelu). *Tvorba* 1984, 43, příl. Kmen, s. 9. Keskustellut Andrej Rády. O druhém semináři spisovatelů, překladatelů a vydavatelů ČSSR a Finska v Bratislavě 1984. nejvíce o finské švédské literatuře. Jinak charakteristika finské poesie 70. a 80. let (Kokko): „Netvrdím, že naše posie je v současnosti politicky angažovaná, ale je to poesie společensky zaměřená, chce odhalovat lež jak v mezinárodní politice, tak i ve finské společnosti.“ Jinak spíš o nakladatelské politice…

KOKKONEN, Lauri. *Poslední pokušení* (*Viimeiset kiusaukset*). Národní divadlo, Praha 2005. Käänt. Kari Senius.

KONTIO, Tomi. Básně. In *Má tvář v jazyce. Antologie současné finské poezie*. Host – Welles, Brno – Vedryně, 1998, s. 193–205. Käänt. Viola Parente-Čapková.

KONTTINEN, Aili. *Studentka Annikki* (*Koulun reiluin luokka*). Dědictví Komenského, Praha 1942; 2. painos 1948. Käänt. Vladimír Skalička.

KORHONEN, Riku. Lékařský román (*Lääkäriromaani*). *Plav* 2011, 2, s. 49–50. Käänt. Adéla Miklasová, Lucie Hradecká, Lucie Kuchařová, Kateřina Nováková, Markéta Hejkalová.

KOSKELAINEN, Jukka. Básně. In *Má tvář v jazyce. Antologie současné finské poezie*. Host – Welles, Brno – Vedryně, 1998, s. 141–150. Käänt. Viola Parente-Čapková.

Košťatář a král. Finská pohádka. *České slovo* 24, 1932, 33, příl., s. 1. Käänt. Marta Součková.

Krajáč smetany. In GUSTAV Pallas. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 66–67.

KROHN, Leena. *Durman* (*Datura*). Havran, Praha 2004. Käänt. Vladimír Piskoř.

KROHN, Leena. Neviditelná hvěza (kokoelmasta *Salaisuuksia*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 2000, s. 181–183. Käänt. Markéta Paulová.

KROHN, Leena. Tainaron (ote teoksesta *Tainaron*). Světová literatura 1992, 4, s. 106–109. Käänt. Pavla Kmochová.

KROHN, Leena. Tužka a stroj. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 2000, s. 183–193. Käänt. Martina Rejhová.

Kterak odměním se matce. Z lidové poezie finské. *Právo lidu* 37, 1928, 7, příl., s. 7. Käänt. M.R.

KUALAPÄA, Veito. Básník nového Finska V. A. Koskenniemi. *Lidové noviny* 51, 1943, 214, s. 4.

KUNNAS, Unto. *Kaarlo Syvanto – průkopník: čtyřicet let v Izraeli* (*Kaarlo Syväntö, tienraivaaja*). Křesťanský život, Albrechtice 2001. Käänt. Věra Dvořáková.

KURENNIEMI(OVÁ), Marjatta. Pantoflíčky. In *Třicet stříbrných klíčů*. Práce, Praha 1971, s. 60–62. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

KYÖSTI, Larin. Žiji. *Lidová demokracie* 6.12.1959, s. 5. Käänt. František Branislav (F).

LAINE, Jarkko. Dnes večer (*Tänä iltana*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 41. Käänt. Matěj Zachoval.

LAINE, Jarkko. Zima – Verše o labuti – Jaro. *Tvorba* 1989, 38, s. 16–17. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

LARNI, Martti. Blyštivá pleš. *Rudé právo* 8.7.1978, příl., s. 9. Käänt. Jiří Janovský.

LARNI, Martti. Co jsem viděl v Izraeli. *Tvorba* 1973, 14, příl. LUK, s. 8–10.

LARNI, Martti. *Čtvrtý obratel aneb Podvodníkem proti své vůli* (*Neljäs nikama eli veijari vastoin tahtoaan*). SNKLU, Praha 1963. Käänt. Jiří Bubla.

LARNI, Martti. *Čtvrtý obratel* (*Neljäs nikama*). Dilia, Praha 1967. Käänt. Marta Hellmuthová.

LARNI, Martti. Liga ochrany holohlavých. *Rovnost* 20.4.1974, příl. Čtení na konec týdne, s. 5. Käänt. Vladimír Klescht.

LARNI, Martti. Liga ochrany holohlavých. *Rudé právo* 30.4.1971, s. 6.

LARNI, Martti. Není nad přísnost. *Rudé právo* 10.6.1978, příl., s. 9. Käänt. Jiří Janovský.

LARNI, Martti. Neodsuzujte nevinné. *Tribuna* 7, 1975, 34, s. 14–15.

LARNI, Martti. Pro a proti. *Lidová demokracie* 15.2.1975, příl. Neděle s LD, s. 3. Käänt. MH (Marta Hellmuthová).

LARNI, Martti. Šiřitel kultury. *Dikobraz* 33, 1977, 36, s. 11. Käänt. -jý- (Jiří Janovský).

LARNI, Martti. Špatná pověst. *Dikobraz* 33, 1977, 8, s. 6. Käänt. -jý- (Jiří Janovský).

LARNI, Martti. Spolek pro ochranu holohlavých. *Dikobraz* 32, 1976, 35, s. 6. Käänt. -jý- (Jiří Janovský).

LARNI, Martti. Staré a nové boty. *Dikobraz* 32, 1976, 17, s. 7. Käänt. V.S.

LARNI, Martti. Terorista mezi novináři. *Rudé právo* 25.11.1972, s. 9. Käänt. Josef Mašín.

LARNI, Martti. Tvrdý trest. *Dikobraz* 32, 1976, 32, s. 11. Käänt. -jý- (Jiří Janovský).

LARNI, Martti. Úlovek. *Rovnost* 9.2.1974, příl. Čtení na konec týdne, s. 5. Käänt. Vladimír Klescht.

LARNI, Martti. Úlovek. *Svobodné slovo* 29.5.1976, příl., s. 12. Käänt. -jý- (Jiří Janovský).

LARNI, Martti. *Ve znamení panny* (*Kaunis sikopaimen*). Nakladatelství politické literatury, Praha 1963; 2. painos Svoboda, Praha 1969. Käänt. Jiří Bubla.

LEHTOLAINEN, Leena. *Krev v jezeře* (*Veren vimma*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2007. Käänt. Markéta Hejkalová.

LEHTOLAINEN, Leena. *Spirála smrti* (*Kuoleman spiraali*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2009. Käänt. Lenka Fárová.

LEHTOLAINEN, Leena. *Ostrov s majákem* (*Tuulen puolella*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2009. Käänt. Jitka Hanušová.

LEHTOLAINEN, Leena. *Zasněžená žena* (*Luminainen*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2007. Käänt. Markéta Hejkalová.

LEINO, Eino. *Hrůza před prázdnotou* (*Tyhjyyden kammo*). (1000 nejkrásnějších novell, sv. 64) Vilímek, Praha 1914. Käänt. Ivan Schulz.

LEINO, Eino. Onervo! (několik dopisů Eina Leina). *Světová literatura* 1993, 4, s. 191–192. Käänt. Ivana Muková.

LEINO, Eino. Sen o létu – Tak jsem se na tebe díval – Mdloba úzkosti – Věčné usínání – Nokturno – Zimní píseň – Děti závěje. *Světová literatura* 1992, 4, s. 47–49. Käänt. Viola Čapková ja Blanka Knotková-Čapková.

LESKINEN, Juice. Den holčičky Vieno (ote teoksista *Päivää – Iltaisin, kun veneet tulevat kotiin*). *Světová literatura* 1992, 4, s. 101–105. Käänt. Markéta Hejkalová.

LIEHU(OVÁ), Heidi. Básně. In *Má tvář v jazyce. Antologie současné finské poezie*. Host – Welles, Brno – Vedryně, 1998, s. 210–231. Käänt. Viola Parente-Čapková.

LIIPOLA, Vappu. Myška Cupalka. In *Třicet stříbrných klíčů*. Práce, Praha 1971, s. 28–30. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

LIKSOM, Rosa. 67 stupňů severní šířky – Zapomenutá chvíle. In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 47–51. Käänt. Anna Čermáková.

LIKSOM, Rosa. *Prázdné cesty* (kokoelmista *Tyhjän tien paratiisit – Unohdettu vartti*). Volvox Globator, Praha 1997. Käänt. Vladimír Piskoř.

LIKSOM, Rosa. Ráj prázdných cest (*Tyhjän tien paratiisit*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 52–56. Käänt. Soňa Řežábková.

LINNA, Väinö. *Neznámý voják* (*Tuntematon sotilas*). Naše vojsko, Praha 1965. Käänt. Stanislav ja Ivana Hnilička.

LINNA, Väinö. *Pod Severkou I.– III*. (*Täällä Pohjantähden alla*). Odeon, Praha 1969. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

LINNANKOSKI, Johannes. *Běženci* (*Pakolaiset – Taistelu Heikkilän talosta*). Družstevní práce, Praha 1928. Käänt. Alois Šikl.

LINNANKOSKI, Johannes. Jeřabinka (ote teoksesta *Laulu tulipunaisesta kukasta*). In PALLAS, Gustav. *Severské literatury nové doby. Anthologie nové doby*. Státní nakladatelství, Praha 1939, s. 206–208; 2. painos 1946.

LINNANKOSKI, Johannes. *Píseň o červeném květu* (*Laulu tulipunaisesta kukasta*). F. Topič, Praha 1932; 2. painos 1938; 3. painos 1940; 4.–6. painos 1941; 7. painos 1946; 8. painos Mht, Praha 1995. Käänt. Alois Šikl.

LINNANKOSKI, Johannes. Píseň o červeném květu (ote teoksesta *Laulu tulipunaisesta kukasta*). *Rozhledy* 1, 1932, 8, s. 61. Käänt. Alois Šikl ja Adolf Wenig.

LINNANKOSKI, Johannes. Úsměv. *Venkov* 26, 1931, 243, s. 20. Käänt. Alois Šikl.

Liška a rybář. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 102–103.

LUUKKANEN, Eino Antero. *Stíhač nad Finskem* (*Hävittäjälentäjänä kahdessa sodassa*). Revi, Ostrava 2001. Käänt. Marcel Nový.

LÖNNROT, Elias. Aino (*Kalevala*). *Ruch* 6, 1884, 20, s. 319; 21, s. 336; 22, s. 350–351. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Bez matičky, bez tatíčka (*Kanteletar*). In *Finská literatura psaná ženami – ženy ve finské literatuře*. Edita, Helsinki 1998, s. 4. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Blaze doma (*Kanteletar*). *Československá samostatnost* 1, 1924, 9, příl., s. 1. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Finská národní lyrika. Dobré pivo, dobré bude – Je nás, bože – Na něj myslím, kudy kráčím – Kéž by moje vzdechy slyšel – Ochraňuj mne, Tvůrce mocný! (*Kanteletar*). *Zlatá Praha* 16, 1898–1899, 11, s. 125–126. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Finská národní lyrika. Proč zpívám – Pohár dejte zpěvákovi – Zahájím už zpěvné dílo – Zpěvný zápas – Nedůvěřivá – Nemožno mi žertovati – Rozvodnice – Rodinná katastrofa – Matička mne neuslyší – Hoře (*Kanteletar*). *Květy* 20, 1898, , s. 201–210. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Finská národní lyrika. Ptáče v háji zazpívalo – Zlatá žežuličko, kukej – Slyšela jsem v lese ptáčka – Já jsem panna jako kvítí (*Kanteletar*). *Zlatá Praha* 16, 1898–1899, 24, s. 282. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Finská národní lyrika. Ukázky z překladu. Nepřišla jsem, nejsem tady – Matička jen kárá, kárá –Tré je v létě věcí krásných – Chata v lese – Nevím, proč bych matce, otci –Hola, děvy, panny, hola! – Z Tavastie jeden přišel –Kéž bych, bože, muže měla! – Chvála chudé nevěsty – Jste vy, hoši, jste vy blázni (*Kanteletar*). *Květy* 21, 1899, 4, s. 451–457. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Finská národní lyrika. Ukázky z překladu. Stesk – Zpívám, zpívám, nikdo neví – Nad svůj chleba není chleba – Teplá košile je lněná – Cizina – Vzpomínky se v mysli líhnou… (*Kanteletar*). *Lumír* 27, 1898–1899, 11, s. 129. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Kalevala – závěr finského národního eposu (*Kalevala*). *Lidová demokracie* 26.9.1948, s. 5. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Kalevala (otteet). In PALLAS, Gustav. *Hvězdy Severu*. Jiří Chvojka, Havlíčkův Brod 1948, s. 239–241. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. *Kalevala*. J. Holeček, Praha 1894–95; 2. painos SNKLHU, Praha 1953; 3. painos Odeon, Praha 1980; 4. painos Ivo Železný, Praha 1999. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Kalevala. *Lumír* 3, 1875, 30, s. 375. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. *Kanteletar* (valikoima). V. Neubert, Praha 1904. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. O potměšilém posměváčkovi Lemminkäinenovi (*Kalevalan* sekä karjalaisten runojen mukaan). In ČERNÝ, Václav A. – TVRDÍKOVÁ, Michaela – VACULÍN, Ivo. *Bohatýři dávných časů*. Lidové nakladatelství, Praha 1989, s. 87–103.

LÖNNROT, Elias. Původ světa. Z *Kalevaly*, čudského národního eposu. Mysl moje sobě žádá. *Květy* 7, 1885, 2 (10), s. 483–488; 3 (11), s. 519–528. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Väinämöinen a Joukahainen ve zpěvu zápasí. (*Kalevala*). *Světozor* 11, 1877, 39, s. 458–459; 40, s. 471; 41, s. 483–484. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Z finských lidových písní. Matka svého pacholíčka – Blaze dítku za tatíčka (*Kanteletar*). *Právo lidu* 37, 1928, 108, příl., s. 9. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Zlatá žežuličko, kukej (*Kanteletar*). In PALLAS, Gustav. *Hvězdy Severu*. Jiří Chvojka, Havlíčkův Brod 1948, s. 141–142. Käänt. Josef Holeček.

LÖNNROT, Elias. Zpode drnu není návratu – Byli jsme jak na ostrově (*Kanteletar*). *Naše zprávy* 2, 1940, 2, s. 9. Käänt. Josef Holeček.

MANNER(OVÁ), Eeva-Liisa. *Noční Kašpar neboli příběh Kašpara Hausera* (*Yön Kaspar eli Kaspar Hauserin tarina*). Československý rozhlas, Praha 1990. Käänt. Andrej Rády.

MANNER, Eeva-Liisa. Déšť. *Rovnost* 22.11.1969, s. 6. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

MANNER, Eeva-Liisa. Les je los – Cesty jsou dlouhé – Zahrada je den ode dne řidší – Celý den… *Host do domu* 15, 1968, 12, s. 26–27. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

MANNER, Eeva-Liisa. Mluvit o hoři. *Rovnost* 6.9.1969, s. 6. Käänt. JVP (Jan Petr Velkoborský).

MANNER, Eeva-Liisa. Svět je básní mých smyslů. In *Finská literatura psaná ženami – ženy ve finské literatuře*. Edita, Helsinki 1998, s. 9. Käänt. Viola Parente-Čapková.

MANNER, Eeva-Liisa. V horách pořád prší (*Vuorella aina sataa*). *Světová literatura* 1982, 1, s. 190–205. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

MANNER, Eeva-Liisa. Výbor z povídek. *Světová literatura* 1971, 4, s. 115–120. Käänt. Kirsti Maria Saraste ja Kristián Suda.

MANNINEN, E. N. *Hory hrozí* (*Tunturi uhkaa*). Novina, Praha 1942; 2. painos 1944. Käänt. Vladimír Skalička.

MELLERI, Arto. *Smlouva s Mistrem Evergreenem* (*Sopimus Mr. Evergreenin kanssa*). Dilia, Praha 1984. Käänt. Helena Lehečková.

MERI, Veijo. *Lovec lebek* (*Veijo Meren novellit*). Odeon, Praha 1970. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

MERI, Veijo. *Manilský provaz* (*Manillaköysi*). Naše vojsko, Praha 1970. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

MERI, Veijo. Námluvy. *Rodina a škola* 22, 1975, 7, s. 7.

MERI, Veijo. *Řekni mi zas jen Oili* (*Sano Oili vaan*). Dilia, Praha 1976. Käänt. Marta Hellmuthová.

MERI, Veijo. Šofér pana plukovníka (*Everstin autokuljettaja*). In *Pět finských novel.* Odeon, Praha 1988, s. 213–304. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

MERILUOTO, Aila. Potom. *Naše rodina* 1973, 9, s. 9. Přel M.H. (Marta Hellmuthová).

Městečko v lesích. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 68–73; 2. painos In ČERVENKA, Jan. *O čertech, obrech a dobrých lidech*. Svoboda, Praha 1986, s. 135–138.

MIKKONEN, Sari. Nevinný úd otce igumena Mitrofanova (*Igumeeni isä Mitrofanin pyyteetön siitin*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 2000, s. 199–204. Käänt. Jiří Pátek.

MUKKA, Timo K. Smrt psa (*Koiran kuolema*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 42–46. Käänt. Zita Stodolová.

MUKKA, Timo K. *Země je hříšná píseň – Píseň o dětech Sipirje* (*Maa on syntinen laulu – Laulu Sipirjan lapsista*). Ivo Železný, Praha 1993. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

MUKKA, Timo K. *Země je hříšná píseň* (*Maa on syntinen laulu*). Odeon, Praha 1980. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

Myší nevěsta. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 97–101.

MÄENPÄÄ, Jorma. Jak v Hlupákově chytali ryby. *Mateřídouška* 25, 1969, 12, s. 13–15. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

MÄKELÄ, Hannu. Čas bledého světla. *Světová literatura* 1989, 4. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

MÄKELÄ, Hannu. *Pan Hú* (*Herra Huu – Herra Huu saa naapurin – Herra Huu muuttaa*). Albatros, Praha 1983. Käänt. Helena Lehečková.

MÄKELÄ, Hannu. *Silák* (*Voimamies*). Dilia, Praha, 1987. Käänt. Helena Lehečková.

NIINILUOTO, Ilkka. Od logiky k lásce: Finská tradice ve filosofii. *Filosofický časopis* 44, 1996, 3, s. 430–444. Käänt. Ota Vochoč.

NOJONEN, Uolevi. *Něco jako chřipka* (*Sigmund Freudin kaamea flunssa*). Albatros, Praha 1987. Käänt. Helena Lehečková.

NUMMI, Markus. Paříž, která zemřela (*Pariisi joka kuoli*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 1997, s. 58–62. Käänt. Jana Vamberová.

NUMMINEN, Mauri Antero. Noční básně III (teoksesta *Passio Libertatis*). *Světová literatura* 1992, 4, s. 100–101. Käänt. Markéta Hejkalová.

NUMMINEN, Mauri Antero. Tango je mou vášní (*Tango on intohimoni*). *Plav* 2006, 2, s. 30–33. Käänt. Marie Čermáková.

NYKÄNEN, Harri. *Cesta černých ovcí* (*Raid ja mustempi lammas*). Euromedia – Knižní klub, Praha 2011. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

O chalupníkovu synovi, co samotného krále přehádal (teoksesta *Finska folksagor*. På svenska av Katri Vala och Henry Peter Matthis. Stockolm, *sine anno*). In FINDOVÁ, Dagmar. *O bílém medvědu*. *Severské pohádky*. Blok, Brno 1973, s. 125–128; 2. painos In ČERVENKA, Jan. *O čertech, obrech a dobrých lidech*. Svoboda, Praha 1986, s. 144–147.

O hloupém čertovi. Finská pohádka. *Lidové noviny* 2.5.1942, 18, příl., s. 69–70. Käänt. Franta Petr.

O hloupém čertu. *České slovo* 25, 1933, 7, příl., s. 4. Käänt. H. Viceník.

O kocourově svatbě (*Kantelettaresta*). In STANOVSKÝ, Vladislav – VLADISLAV, Jan. *Druhý strom pohádek z celého světa*. Euromedia

Group – Knižní klub, Praha 2009 (4. painos; 1. painos SNDK, Praha 1959; 2. painos 1964; 3. painos Albatros – Knižní klub, Praha 1999), s. 153–154.

O Lippovi Čarostřelci (teoksesta *Finska folksagor*. På svenska av Katri Vala och Henry Peter Matthis. Stockolm, *sine anno*). In FINDOVÁ, Dagmar. *O bílém medvědu*. *Severské pohádky*. Blok, Brno 1973, s. 43–48; 2. painos In ČERVENKA, Jan. *O čertech, obrech a dobrých lidech*. Svoboda, Praha 1986, s. 281–288.

O mládenci, co uměl létat ve vzduchu jako pták a plavat ve vodě jako ryba (teoksesta *Finska folksagor*. På svenska av Katri Vala och Henry Peter Matthis. Stockolm, *sine anno*). In FINDOVÁ, Dagmar. *O bílém medvědu*. *Severské pohádky*. Blok, Brno 1973, s. 49–52

O muži, který hledal hloupost. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 104–107.

O prosťáčkovi, jak přelstil dva šibaly (teoksesta *Finska folksagor*. På svenska av Katri Vala och Henry Peter Matthis. Stockolm, *sine anno*). In FINDOVÁ, Dagmar. *O bílém medvědu*. *Severské pohádky*. Blok, Brno 1973, s. 118–122.

O veverce, jehle a staré rukavici. In STANOVSKÝ, Vladislav – VLADISLAV, Jan. *První strom pohádek z celého světa*. Euromedia Group – Knižní klub, Praha 2008 (4. painos; 1. painos SNDK, Praha 1958; 2. painos 1964; 3. painos Albatros – Knižní klub, Praha 1999), s. 174–175.

OKSANEN(OVÁ), Aulikki. *Velká sestra a malý bratr* (*Isosisko ja pikkuveli*). Práce, Praha 1978. Käänt. Marek E. Světlík.

OKSANEN, Sofi. *Čas ztracených holubic* (*Kun kyyhkyset katosivat*). Odeon, Praha 2013. Käänt. Linda Dejdarová.

OKSANEN, Sofi. *Očista* (*Puhdistus*). Euromedia Group – Odeon, Praha 2010. Käänt. jan Petr Velkoborský.

OKSANEN, Sofi. *Stalinovy krávy* (*Stalinin lehmät*). Odeon, Praha 2012. Käänt. Linda Dejdarová.

ONERVA L. Tmavý známý – … – Štěstí – Návrat – Dítě šera – Bílí ptáci – Podzim (kokoelmista *Runoja – Särjetyt jumalat – Elämän muukalainen – Pursi*). *Světová literatura*, 1993, 4, s. 190–198. Käänt. Ivana Muková.

OTAVA (OTAVOVÁ), Merja. *Dlouhá bílá noc* (*Priska*). Albatros, Praha 1972; 2. painos 1980. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

OTONKOSKI, Lauri. Básně. In *Má tvář v jazyce. Antologie současné finské poezie*. Host – Welles, Brno – Vedryně, 1998, s. 54–68. Käänt. Viola Parente-Čapková.

PAASILINNA, Arto. *Autobus sebevrahů* (*Hurmaava joukkoitsemurha*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2006. Käänt. Vladimír Piskoř.

PAASILINNA, Arto. *Chlupatý sluha pana faráře* (*Rovasti Huuskosen petomainen miespalvelija*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2005. Käänt. Vladimír Piskoř.

PAASILINNA, Arto. *Krátká paměť pana rady* (*Elämä lyhyt, Rytkönen pitkä*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2009. Käänt. Vladimír Piskoř.

PAASILINNA, Arto. *Les oběšených lišek* (*Hirtettyjen kettujen metsä*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2006. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

PAASILINNA, Arto. *Prostopášný modlitební mlýnek* (*Rietas rukousmyyly*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2006. Käänt. Markéta Hejkalová.

PAASILINNA, Arto. *Stará dáma vaří jed* (*Suloinen myrkynkeittäjä*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2005. Käänt. Markéta Hejkalová.

PAASILINNA, Arto. *Syn boha hromovládce* (*Ukkosenjumalan poika*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2009. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

PAASILINNA, Arto. *Šťastný muž* (*Onnellinen mies*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2012. Käänt. Vladimír Piskoř.

PAASILINNA, Arto. *Vlčí léto laponského mlynáře* (*Ulvova mylläri*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2007. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

PAASILINNA, Arto. Zajícův rok (*Jäniksen vuosi*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2004. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

PAASILINNA, Erno. Je ti ouzko, Laponsko? (teoksesta *Kauppamiehet isänmaan asialla*). *Světová literatura* 1992, 4, s. 91–98. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

PAASILINNA, Erno. Na cestách. *Plav* 2006, 2, s. 14–18. Käänt. Andrej Rády.

PAASILINNA, Erno. Satiry pro výry (teoksesta *Valitut satiirit*). *Světová literatura* 1988, 4, s. 124–143. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

PAASONEN, Ranya. Postavení slunce (*Auringon asema*). *Plav* 2006, 2, s. 38–41. Käänt. Pavla Arvela.

PAKKALA, Teuvo. Starý domov. *Vlast* 41, 1924–1925, 4, s. 178–182. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

PAKKANEN, Outi. *Vrah na party* (*Kuolema käy jatkoilla*). MOBA, Brno 2008. Käänt. Eva Osinová.

PAKKANEN, Outi. *Z kola ven* (*Pelistä pois*). MOBA, Brno 2007. Käänt. Marek Pavka.

PARKKINEN, Pekka. Báseň. *Rovnost* 20.9.1969, 222, s. 6. Käänt. JVP (Jan Petr Velkoborský).

PARKKINEN, Pekka. Báseň. *Rovnost* 31.1.1970, 26, s. 6. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

PARKKINEN, Pekka. Lehká řeč. *Světová literatura* 1978, 5, s. 229–235. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

PELTOLA (PELTOLOVÁ), Sirkku. Finský kůň (*Suomen hevonen*). In *Pět severských her*. Divadelní ústav, Praha 2012, s. 119–185. Käänt. Alžběta Štollová.

PELTONEN, Juhani. Melodie pod hladinou – Smuteční knoflíky – Polena a papírový květ – Vychovatel otroků (*Vedenalainen melodia – Surunapit – Halot ja paperikukka – Orjien kasvattaja*). *Světová literatura* 1978, 5, s. 202–228. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

PENNANEN(OVÁ), Eila. Dítě ze sna (*Unilapsi*). In *Pět finských novel.* Odeon, Praha 1988, s. 177–211. Käänt. Jan Čermák.

PENNANEN(OVÁ), Eila. *Girlanda z růží* (*Ruusuköynnös*). Dilia, Praha 1976. Käänt. Marta Hellmuthová.

PENNANEN, Jarno. O vetchém zlatém plášti. *Lidová demokracie* 16.10.1981, s. 11. Käänt. Marta Hellmuthová.

PEURA, Annukka. Básně. In *Má tvář v jazyce. Antologie současné finské poezie*. Host – Welles, Brno – Vedryně, 1998, s. 72–78. Käänt. Viola Parente-Čapková.

PEURA, Maria. *Na okraji světla* (*Valon reunalla*). Havran, Praha 2009. Käänt. Vladimír Piskoř.

POLAMERI, Veikko. Hlas vody (*Veden ääni*). *Světová literatura* 1975, 1, s. 229–231. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

Popelka. *Zdar* 2.3.1947, s. 6.

Proč holubi vrkají. In STANOVSKÝ, Vladislav – VLADISLAV, Jan *První strom pohádek z celého světa*. Euromedia Group – Knižní klub, Praha

2008 (4. painos; 1. painos SNDK, Praha 1958; 2. painos 1964; 3. painos Albatros – Knižní klub, Praha 1999), s. 380.

PULKKINEN, Riikka. *Zapomenuté šaty* (*Totta*). Motto, Praha 2013. Käänt. Vladimír Piskoř.

PYHÄLÄ, Mikko. Charakteristické rysy fínsko-československých stykov (SK). In *Dny finské kultury v ČSSR*. MK ČSR, Praha 1976, s. 18–20.

PÄIVÄRINTA, Pietari. Kouzelník. *Národní listy* 39, 1899, 342, příl., s. 9–10. Käänt. Jozipović (Hanuš Hachenschmied).

PÄIVÄRINTA, Pietari. Rancová Anna (*Kontti-Anna*). *Lumír* 21, 1893, 19, s. 222–227; 20, s. 235–236. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

PÄIVÄRINTA, Pietari. Společník na cestě. *Zlatá Praha* 13, 1895–96, 43, s. 514, 44, s. 519 ja 522, 45, s. 530–531. Käänt. Josef František Javůrek.

RAITTILA, Hannu. *Canal Grande* (*Canal Grande*). Volvox Globator, Praha 2004. Käänt. Vladimír Piskoř.

RAJANIEMI, Hannu. *Kvantový zloděj* (*Quantum thief*). Laser Books, Plzeň 2012. Käänt. Daniela Orlando.

REIJONEN, Juho. Kaaperiovy námluvy (*Kaaperin kosinta*). *Květy* 15, 1893, 12, s. 716–721. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

REIJONEN, Juho. Pekkův syn. *Hlas národa* 1897, 260, příl. Nedělní listy, s. 1–2. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

REIJONEN, Juho. *Povídky z Finska* (Muistelma Savosta – *Huonona aikana* – *Ensimmäiset ystäväni* – *Maisteri vai kirkkoherra*?). F. Šimáček, Praha 1895. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

REIJONEN, Juho. Slepice (*Kanat*). *Hlas národa* 1897, 228, 18.8., příl. s. 3; 229, 19.8., příl. s. 3. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

REIJONEN, Juho. Útěcha. *Vesna* 14, 1895, 40–41. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

REIJONEN, Juho. V bídném roce. In *Na táčkách u cizích spisovatelů. Povídky*. Benediktinská knihtiskárna, Brno 1910, s. 99–110. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

REKOLA (REKOLOVÁ), Mirkka. Člun v dálce (kokoelmista *Tuulen viimeinen vuosi – Anna päivä olla kaikki – Kohtaamispaikka vuosi*). *Světová literatura* 1985, 4, s. 26 – 30. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

REKOLA, Mirkka. Co měla jsem tehdy jiného než okno. In *Finská literatura psaná ženami – ženy ve finské literatuře*. Edita, Helsinki 1998, s. 13. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

RIMMINEN, Mikko. *Igelitkové pivo* (*Pussikaljaromaani*). Kniha Zlín, Zlín 2010. Käänt. Vladimír Piskoř.

RINTALA, Paavo. Cesta Finskem. *Rozhlas ve světě* 9, 1972, 6, s. 40–61. Käänt. Kirsti Siraste-Sudová.

RINTALA, Paavo. *Pocta Johannu Sebastianu Bachovi na jevišti* (*Kunnianosoitus Johann Sebastian Bachille näytelmänä*). Dilia, Praha 1983. Käänt. Marta Hellmuthová.

RUNEBERG, Johan Ludvig. Král Fjalar (*Kung Fjalar*). *Nový obzor* 4, 1914, 2, s. 66–68; 3, s. 123–126; 4, s. 163–168; 5–6, s. 226–230; 7 8, s. 289–292. Käänt. Boh. Kyselý.

RUNEBERG, Johan Ludvig. Má zem (*Vårt land*). *Malý čtenář* 59, 1939–1940, 1, s. 7. Käänt. Břetislav Mencák.

RUNEBERG, Johan Ludvig. V chladné pustě saarijarvské plán… (*Bonden Paavo*). *Venkov* 15, 1920, 16, příl., s. 9. Käänt. O. Heidrich.

RUUTH, Alpo. *Kaprál Julin* (*Korpraali Julin*). Práce, Praha 1978. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

RÖNKÄ, Matti. *Muž s tváří zabijáka* (*Tappajan näköinen mies*). Knižní klub, Praha 2011. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

SAARIAHO, Kaija. Nasněžené ticho a opera (haastattelu). *A2* 3, 2007, 33, s. 1, 13. Keskustellut Petr Bakla.

SAARIKOSKI, Pentti. Dny v Praze – Narozeniny – Bláznův kůň – ... *Světová literatura* 1993, 2, s. 57–64. Käänt. Lenka Fárová.

SAARIKOSKI, Pentti. Zloděj brambor – Pták – Panenka – Zemřel pták – Bylo jaro… *Plamen* 10, 1968, 6, s. 95–96. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

SAARINEN. Esa. Ponurý monolog (teoksesta *Erektio Albertinkadulla*). Světová literatura 1992, 4, s. 81–85. Käänt. Markéta Hejkalová.

SAHLBERG, Asko. *Pírko* (*Höyhen*). Havran, Praha 2005. Käänt. Vladimír Piskoř.

SAHLBERG, Asko. *Styk* (*Yhdyntä*). Havran, Praha 2007. Käänt. Vladimír Piskoř.

SALAMA, Hannu. Jako živý. *Plav* 2006, 2, s. 19–24. Käänt. Jindřich Trpák.

SALMELA, Alexandra. *27 aneb Smrt vás proslaví* (*27 eli kuolema tekee taiteilijan*). Argo, Praha 2012. Käänt. Barbora Špronglová.

SALMINEN, Arto. *Teorie sraček* (*Paskateoria*). Havran, Praha 2006. Käänt. Vladimír Piskoř.

SALMINEN, Johannes. Země na rozhraní. Finsko mezi východem a západem. *Světová literatura* 1992, 4, s. 77–80. Käänt. Markéta Hejkalová.

SALMOLAINEN, Eero. Lippo a Tapio. *Vlasta* 18, 1964, 52, s. 7. Kertonut Marta Hellmuthová.

SARIOLA, Esa. *Drahý přítel* (*Rakas ystävä*). Ivo Železný, Praha 1993. Käänt. Markéta Hejkalová.

SAVOLAINEN, Tammis. Kočka a komisař. *Čtení o Sovětském svazu* 21, 1972, 9, s. 14–17. Käänt. IP. (Irena Petlachová).

SEPPELÄ, Arto. *Nedožitý život – Božská kráska* (Elämättä jäänyt elämä – Paratiisi frouva). Dilia, Praha 1985. Käänt. Helena Lehečková.

SEPPELÄ, Arto. *Pět žen v kapli* (*Viisi naista kappelissa*). Dilia, Praha, 1985. Käänt. Helena Lehečková.

SEPPELÄ, Arto. Pět žen v kapli (*Viisi naista kappelissa*). Světová literatura 1985, 1, s. 189–232. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

SEPPÄLÄ, Juha. *Švihadlo* (*Hyppynaru*). Volvox Globator, Praha 1996. Käänt. Vladimír Piskoř.

SEPPÄLÄ, Juha. *Velké příběhy* (*Suuret kertomukset*). Havran, Praha 2003. Käänt. Vladimír Piskoř.

SETÄLÄ, Helini (Helmi?). Jinoch a smrt. *Národní obzor* 5, 1911, 6, příl. Besedy, s. 43–44. Käänt. H.B. ja E.V.

SIEKKINEN, Raija. Malá lež (*Pieni valhe*). *Světová literatura* 1990, 3, s. 135–147. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

SIEKKINEN, Raija. Porucha v krajině – Příchod zimy – Stesk – Smrk – Čas – Zážitek – Hlad (*Häiriö maisemassa* (ote) – *Talven tulo – Ikävä – Kuusi – Aika...*). *Světová literatura* 1996, 2, s. 14–39. Käänt. Viola Parente-Čapková.

SILLANPÄÄ, Frans Eemil. Deset z týdne. *Lidové noviny* 47, 1939, 581, s. 5.

SILLANPÄÄ, Frans Eemil. *Lidé v letní noci* (*Ihmiset suviyössä*). F. Topič, Praha 1940 (2 painosta); 3. painos 1941. Käänt. Alois Šikl.

SILLANPÄÄ, Frans Eemil. Malá Silja (ote teoksesta *Nuorena nukkunut*). In PALLAS, Gustav. *Severské literatury nové doby. Anthologie nové doby*. Státní nakladatelství, Praha 1939 (2. painos 1946), s. 199–206.

SILLANPÄÄ, Frans Eemil. Matky a děti (*Emot ja poikaset*). *Venkov* 35, 1940, 127, příl. Neděle Venkova, s. 2. Käänt. K. V. Rypáček.

SILLANPÄÄ, Frans Eemil. *Srpen* (*Elokuu*). F. Topič, Praha 1943. Käänt. Vladimír Skalička.

SILLANPÄÄ, Frans Eemil. *Umírala mladičká* (*Nuorena nukkunut*). F. Topič, Praha 1937; 2. painos 1939; 3. painos 1940; 4. painos 1941; 5. painos 1946; 6. painos Práce, Praha 1969. Käänt. Alois Šikl.

SILLANPÄÄ, Frans Eemil. Vánoční dopis diktátorům (*Joulukirje diktaattoreille*). In *Frans Eemil Sillanpää. Ke 49. pořadu cyklu Laureáti Nobelovy ceny*. Mahenův památník, Brno 2011, s. 17–18. Käänt. Lucie Hradecká, Lucie Kuchařová, Adéla Miklasová, Kateřina Nováková.

SILLANPÄÄ, Frans Eemil. Velikonoční ráno (kokoelmasta *Töllinmäki*). In *Frans Eemil Sillanpää. Ke 49. pořadu cyklu Laureáti Nobelovy ceny*. Mahenův památník, Brno 2011, s. 1–2. Käänt. Lucie Hradecká, Lucie Kuchařová, Adéla Miklasová, Kateřina Nováková.

SIMONSUURI, Kirsti. Staletí. *Lettre internationale* 1993, 16, s. 46–47. Käänt. Markéta Hejkalová.

SINERVO(VÁ), Elvi. *Cestou za domovem. Vyprávění o chlapci, který chtěl být podobný Dankovi* (*Viljami vaihdokas*). Československý spisovatel, Praha 1950. Käänt. Dagmar Pallasová.

SINERVO(VÁ), Elvi. *Soudruhu, nezklam!* (*Toveri, älä petä*). Práce, Praha 1951. Käänt. Alois Šikl.

SINERVO(OVÁ), Helena. Básně. In *Má tvář v jazyce. Antologie současné finské poezie*. Host – Welles, Brno – Vedryně, 1998, s. 156–172. Käänt. Viola Parente-Čapková.

SINERVO, Helena. Výbor z básní. *Plav* 2006, s. 48–52. Käänt. Viola Parente-Čapková.

SINISALO, Johanna. Cháronův prám (*Kharonin lautta*). *Ikarie* 2004, 12, s. 3–6. Käänt. Viola Parente-Čapková.

SINISALO, Johanna. *Ne před slunce západem* (*Ennen päivän laskua ei voi*). One Woman Press, Praha 2003. Käänt. Viola Parente-Čapková.

SINISALO, Johanna. Panenky (*Baby-doll*). In MORROW, Kathryn – MORROW, James. *Síň slávy evropské SF*. Baronet, Praha 2008, s. 119–146. Käänt. Daniela Čermáková.

SINKKONEN, Lassi. Když jsi. *Rovnost* 1.11.1969, s. 6. Käänt. JVP (Jan Petr Velkoborský).

SINKKONEN, Lassi. *Královský střelec* (*Sirkkelisirkus*). Odeon, Praha 1981. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

SINKKONEN, Lassi. Skutečný sen (kokoelmista *Harhaileva aamupäivä – Sinusta huomiseen – Meitä kohti*). *Světová literatura* 1977, 3, s. 239–242. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

SINKKONEN, Lassi. *Solvejžina píseň* (*Solveigin laulu*). Mladá fronta, Praha 1981. Käänt. Marek Světlík.

SINKKONEN, Lassi. Vím. *Rovnost* 11.10.1969, 240, s. 6. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

SKIFTESVIK, Joni. Dřevěný Kekkonen – Chlapci, foukací květ a opravovatel nebe - Delegace. *Světová literatura* 1985, 6, s. 108–131. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

Slunce a panna. Finská národní báseň. *Lidové noviny* 31, 1924, 104, s. 11.

SNELLMAN, Anja. *Čas dotyků* (*Ihon aika*). Ivo Železný, Praha 2001. Käänt. Viola Parente-Čapková.

SNELLMAN, Anja. *Obchod s mazlíčky* (*Lemmikkityttöjen kauppa*). Metafora, Praha 2009. Käänt. Linda Dejdarová.

SNELLMAN, Anja. *Safari klub* (*Safari Club*). Metafora, Praha 2009. Käänt. Linda Dejdarová.

SNELLMAN, Anja. *Světadíly lásky* (*Rakkauden maanosat*). Metafora, Praha 2007. Käänt. Viola Parente-Čapková.

SUOMALAINEN, SAMULI (SÁMUEL, S.). Z letních lázní. *Světozor* 9, 1875, 8, příl. s. 93–94, 9, s. 105–106. Käänt. FB (František Brábek).

SÄISÄ. Eino. Láhev neboli Dům u vycházejícího slunce (*Pullo*). *Světová literatura* 1975, 5, s. 40–44. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

TAKALA, Riikka. Králík (*Kaniini*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 2000, s. 205–207. Käänt. Martin Mikolajev.

TALVIO, Maila. Cesta do plamenů (ote teoksesta *Yölintu*). *Národní práce* 1943, 250, s. 3. Käänt. Vladimír Skalička.

TALVIO, Maila. *Lesy hoří* (*Yölintu*). Nakladatelství národní práce, Praha 1943. Käänt. Vladimír Skalička.

TAMMINEN, Petri. *Strýčkova ponaučení* (*Enon opetukset*). Mladá fronta, Praha 2009. Käänt. Vladimír Piskoř.

TARVAS, Toivo. Lásky dar. *Hlas národa* 23, 1909, 245, příl. Nedělní listy, s. 3, 5. 9. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

TARVAS, Toivo. Legendy – Scala santa – Kříž. *Hlas národa* 23, 1909, 259, příl. Nedělní listy, s. 3–4; 301, příl. Nedělní listy, s. 3–4. Käänt. O. S. Vetti (Alois Koudelka).

TENHUNEN, Eeva. *Černé ryby* (*Mustat kalat*). Ivo Železný, Praha 1994. Käänt. Andrej Rády.

TOPELIUS, Sakari. Jak se zajíc a veverka učili počítat (teoksesta *Lukemisia lapsille*). In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 41–44.

TOPELIUS, Sakari. Kde se berou pohádky. *Naše rodina* 1975, 37, s. 19. Käänt. Marta Hellmuthová.

TOPELIUS, Z. Dary mořského boha. Pohádka. *Besedy Času* 16, 1911, 6, s. 47–48; 7; 8; 9, s. 71–72. Käänt. M.

Trnitá cesta. Povídka z čudských mravů. *Lumír* 5, 1877, 26, s. 413–415. Käänt. František Mach.

Trollova loď. In PALLAS, Gustav *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 74–79.

TUOMAINEN, Antti. *Léčitel* (*Parantaja*). Kniha Zlín, Zlín 2012. Käänt. Vladimír Piskoř.

TURKKA (TURKKOVÁ), Sirkka. Kyselý déšť (kokoelmista *Vaikka on kesä – Kaunis hallitsija*). *Světová literatura* 1986, 6, s. 52–56. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

TURKKA, Sirkka. Po cestě vedlejší kámen se vlekl. In *Finská literatura psaná ženami – ženy ve finské literatuře*. Edita, Helsinki 1998, s. 13. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

TUURI, Antti. Jeden rok života – Ukřižování po německu. *Světová literatura* 1986, 1, s. 81–99. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

UTRIO, Kaari. *Dcery Eviny. Historie evropské ženy* (*Eevan tyttäret*). Hejkal, Havlíčkův Brod 1994. Käänt. Markéta Hejkalová.

V noci sny se zdály. In *Láska v písních celého světa*. Družstevní práce, Praha 1940, s. 139. Käänt. Jaroslav Seifert.

WALTARI, Mika. *Bílý slon a jiné pohádky*.. Knižní klub, Praha 2004. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

WALTARI, Mika. *Bosá královna* (*Kaarina Maununtytär*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2008. Käänt. Vladimír Piskoř.

WALTARI, Mika. *Čarodějka* (*Noita palaa elämään*). Dilia, Praha, 1976. Käänt. Marta Hellmuthová.

WALTARI, Mika. *Cesta do Istanbulu* (*Lähdin Istanbuliin*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2003. Käänt. Markéta Hejkalová.

WALTARI, Mika. *Čínská kočka a jiné pohádky* (*Kiinalainen kissa ja muita satuja*). Knižní klub, Praha 2002; 2. painos 2004. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

WALTARI, Mika. *Cizinec přichází* (*Vieras mies tuli taloon*). Světový literární klub, Praha 1941. Käänt. Vladimír Skalička.

WALTARI, Mika. *Cizinec přichází* (*Vieras mies tuli taloon*). Knižní klub, Praha 2005; 2. painos 2012. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

WALTARI, Mika. *Čtyři západy slunce* (*Neljä päivänlaskua*). Vyšehrad, Praha 1976. Käänt. Marta Hellmuthová.

WALTARI, Mika. *Dohra* (*Jälkinäytös*). Knižní klub, Praha 2006; 2. painos 2012. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

WALTARI, Mika. *Dveře do tmy* (*Ovi pimeään*). Dilia, Praha, 1983. Käänt. Marta Hellmuthová.

WALTARI, Mika. *Egypťan Sinuhet* (*Sinuhe egyptiläinen*). Lidová demokracie, Praha 1965; 2. painos Vyšehrad, Praha 1969; 5. painos Vyšehrad, Praha 1985; 6. painos Odeon, Praha 1989; 7.-17. painos Šimon a Šimon, Praha 1992–2013; 12. painos Český klub, Praha 2007. Käänt. Marta Hellmuthová.

WALTARI, Mika. *Fine van Brooklyn* (*Fine van Brooklyn*). In *Pařížská kravata*. Praha, Vyšehrad 1981. Käänt. Marta Hellmuthová.

WALTARI, Mika. *Hvězdy to řeknou* (*Tähdet kertovat, komisario Palmu!*). Melantrich, Praha 1975; 2. painos In *3x komisař Palmu*. Odeon, Praha 1989; 3. painos Knižní klub, Praha 2003. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

WALTARI, Mika. *Jeho království* (*Valtakunnan salaisuus*). Vyšehrad, Praha 1974; 2. painos 1991; 4. painos Český klub, Praha 2005. Käänt. Marta Hellmuthová.

WALTARI, Mika. *Kdo zavraždil paní Krollovou?* (*Kuka murhasi rouva Skrofin?*). Stanislav Plzák, Praha 1941. Käänt. Ivan Loskot.

WALTARI, Mika. *Kdo zavraždil paní Krollovou?* (*Kuka murhasi rouva Skrofin?*). Jan Papík, Praha 1946. Käänt. Milada Krausová-Lesná.

WALTARI, Mika. *Kdo zavraždil paní Skrofovou?* (*Kuka murhasi rouva Skrofin?*). In *3x komisař Palmu*. Odeon, Praha 1989; 2. painos Knižní klub, Praha 2003. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

WALTARI, Mika. *Krvavá lázeň* (*Mikael Karvajalka*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2002. Käänt. Markéta Hejkalová.

WALTARI, Mika. *Láska a tma* (*Koiranheisipuu*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2013. Käänt. Markéta Hejkalová.

WALTARI, Mika. *Město smutku a radosti* (*Surun ja ilon kaupunki*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2010. Käänt. Markéta Hejkalová.

WALTARI, Mika. *Nepřátelé lidstva* (*Ihmiskunnan viholliset*). Český klub, Praha 1999; 2. painos Český klub, Praha 2004. Käänt. Marek E. Světlík.

WALTARI, Mika. *Noční host* (*Yövieras*). KDÚ, Brno *sine anno*. Käänt. Marta Hellmuthová.

WALTARI, Mika. *Omyl komisaře Palmua* (*Komisario Palmun erehdys*). In *3x komisař Palmu*. Odeon, Praha 1989; 2. painos Knižní klub, Praha 2003. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

WALTARI, Mika. Omyl. *Ohníček* 20, 1970, 19, s. 14. Käänt. Eva Černá.

WALTARI, Mika. Osamělost – Nebeská a pozemská láska – Potřebuji náležet k církvi – Tak plyne čas od léta k létu – Vojákova smrt. *Světová literatura* 1994, 4, s. 71–90. Käänt. Viola Čapková.

WALTARI, Mika. *Pád Cařihradu* (*Johannes Angelos*). Praha, Práce 1975; 2. painos Praha, Knižní klub 1995; 3. painos Praha, Šimon a Šimon 1997. Käänt. Marek E. Světlík.

WALTARI, Mika. *Pařížská kravata* (*Pariisilaissolmio*). In *Pařížská kravata*. Praha, Vyšehrad 1981. Käänt. Marta Hellmuthová.

WALTARI, Mika. *Plavovláska* (Kultakutri). In *Plavovláska*. Hejkal, Havlíčkův Brod 1995; 2. painos 2003. Käänt. Markéta Hejkalová.

WALTARI, Mika. Pravda o Estonsku, Lotyšsku a Litvě (*Totuus Virosta, Latviasta ja Liettuasta*). *Plav* 2006, 2, s. 6–9. Käänt. Markéta Hejkalová.

WALTARI, Mika. Skříňka se zámkem – Anderssonovi – Omyl. *Světová literatura* 8, 1963, 5, s. 137–151. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

WALTARI, Mika. *Šťastná hvězda* (*Mikael Hakim*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2002. Käänt. Markéta Hejkalová.

WALTARI, Mika. *Tajemný Etrusk* (*Turms kuolematon*). Práce, Praha 1972; 2. painos Nakladatelství Josefa Šimona, Praha 1995. Käänt. Marta Hellmuthová.

WALTARI, Mika. *Tanec na hrobech* (*Tanssi yli hautojen*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2007. Käänt. Markéta Hejkalová.

WALTARI, Mika. *Temný anděl* (*Nuori Johannes*). Hejkal, Havlíčkův Brod 2000. Käänt. Markéta Hejkalová.

WALTARI, Mika. *Už nikdy nebude zítra* (*Ei koskaan huomispäivää*). In *Plavovláska*. Hejkal, Havlíčkův Brod 1995; 2. painos 2003. Käänt. Viola Parente-Čapková.

WALTARI, Mika. Umělec s očima historika (haastattelu). *Lidová demokracie* 12.7.1975, s. 5. Keskustellut L. Kyptová.

WALTARI, Mika. *Vlastní pramen* (*Elämän rikkaus*). Dilia, Praha, 1976. Käänt. Marta Hellmuthová.

WALTARI, Mika. *Záhada Rygsecků* (*Komisario Palmun erehdys*). Praha, Plzákovo nakladatelství 1946. Käänt. Milada Krausová-Lesná.

WALTARI, Mika. *Zázračný Josef* (*Ihmeellinen Joosef*). Knižní klub, Praha 2008. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

WALTARI, Mika. *Živá voda věčnosti* (*Ihmisen vapaus*). In *Pařížská kravata*. Praha, Vyšehrad 1981. Käänt. Marta Hellmuthová.

VAMMELVUO(VÁ), Anja. Bílá vrána (*Valkoinen varis*). *Světová literatura* 1975, 5, s. 11–20. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

Vděčná zvířata. Čuchonská pohádka. *Venkov* 24, 1929, 186, s. 9–10. Käänt. J. Kojecký.

VENHO(OVÁ), Johanna. Výbor z básní. *Plav* 2006, 2, s. 42–44. Käänt. Viola Parente-Čapková.

VENHO, Johanna. Nápady čtenářky karelských pohádek. *Rozrazil* 2011, 1 (36), s. 54–55. Käänt. Kateřina Kollerová, Lucie Kuchařová, Adéla Miklasová, Michaela Neumannová, Alice Týnská, Markéta Hejkalová.

VENHO(VÁ), Johanna. Poslední dopis N. *Literární noviny* 19, 2008, 7, s. 11. Käänt. Viola Parente-Čapková.

VERRONEN, Maarit. Chlapec, který objímal kámen (*Kivenhalaaja*). In *Almanach severských literatur*. FF UK, Praha 2000, s. 194–198. Käänt. Alena Volmutová.

WESTERBERG, Caj. Mysl je jasná a plná tísně (*Toteuttumattomat kaupungit*). *Světová literatura* 1994, 3, s. 37–38. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

VIHERJUURI, H. J. Úspěšná propaganda státní prémiové půjčky ve Finsku. *Svět mluví* 4, 1935, 4, s. 10.

WILKUNA, Kyösti. *Mezi Lopaři*. (1000 nejkrásnějších novell, sv. 88.) Vilímek, Praha 1915. Käänt. Ivan Schulz.

VIROLAINEN(OVÁ), Merja. Básně. In *Má tvář v jazyce. Antologie současné finské poezie*. Host – Welles, Brno – Vedryně, 1998, s. 128–138. Käänt. Viola Parente-Čapková.

Vševědoucí lékař. *Naše rodina* 1974, 48, s. 19. Käänt. Otakar Franczyk.

WUOLIJOKI, Hella. *Chléb na Niskavuori* (*Niskavuoren leipä*). Centrum, Praha *sine anno* (kai 1938). Käänt. Vladimír Skalička.

WUOLIJOKI, Hella. *Nikdy jsem nebyla vězněm* (*Fånge var jag aldrig*). Melantrich, Praha 1951. Käänt. Ella Chvojková.

WUOLIJOKI, Hella. *Ženy na Niskavuori* (*Niskavuoren naiset*). Universum, Praha *sine anno* (kai 1938). Käänt. Vladimír Skalička.

WUOLIJOKI, Hella. *Ženy na Niskavuori* (*Niskavuoren naiset*). Orbis, Praha 1961; 2. painos Dilia, Praha 1962. Käänt. Kyra Platovská.

YLIRUUSI, Tauno. Ruku v ruce (*Käsi kädessä*). *Světová literatura* 1982, 2, s. 10–44. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

YLITALO, Hannu. *Fin jeden zatracená* (*Saatanan suomalainen*). Svoboda, Praha 1978. Käänt. Jan Petr Velkoborský.

YÖNTILÄ, Armas. Jaké jsou vztahy mezi Československem a Finskem. *Národní politika* 55, 1937, 187, s. 2.

Z naší vsi ty dívčiny. In *Láska v písních celého světa*. Družstevní práce, Praha 1940, s. 140. Käänt. Jaroslav Seifert.

Žába a vrána. In PALLAS, Gustav. *Severské pohádky*. SNDK, Praha 1957, s. 108–109.

Zajíc a liška. *Mateřídouška* 45, 1988–1989, 8, s. 9.

Zrzavá ovce. *Mateřídouška* 3, 1947, 2, s. 20–22.

4.2.2. Arvostelut ja muut teokset

-a-. Kalevala. Národní epos Finů. *Světozor* 31, 1896–97, 2, s. 22.

-a-. Kanteletar. Finská národní lyrika. *Máj* 3, 1904–05, 43, s. 696.

BĚHOUNEK, Václav. Finský román snu a touhy (Pastorova dcera). *Národní práce* 1941, 85, s. 6.

BĚHOUNEK, Václav. Lidé z pustiny (Tichá země). *Národní práce* 1941, 211, s. 4.

BĚHOUNEK, Václav. Sága z finských dějin (Pod Severkou). *Práce* 13.2.1970, s. 6.

BĚHOUNEK, Václav. Z Finska a z Norska (Umírala mladičká). *Právo lidu* 46, 1937, 108, s. 5.

ČAPEK, Jan Blahoslav. Sillanpää: Lidé v letní noci. *Naše doba* 49, 1941–1942, 3, s. 186.

ČEPELÁK, Bohuslav. *Severské báje a pověsti. Podle finského národního eposu Kalevala*. Janoušek, Brno 1946.

ČERMÁK, Jan. Kalevala a Béowulf: poznámky k morfologii (hrdinského) eposu. *Svět literatury* 11, 2002, 23-24, s. 3-18.

ČERMÁK, Jan. Práce si člověka vynalézavě hledá (haastattelu Kalevalasta). *Souvislosti* 2010, 3, s. 51–62.

(čk) (MARŠÍČEK, Vlastimil). Finský národní epos. *Československý voják* 30, 1981, 22, s. 52.

(dit). Finská dětská kniha. *Práce* 13.10.1976, s. 6.

DLASK, Jan – FÁROVÁ, Lenka. Přehled finské literatury v období 1945–2007 z hlediska literární sociologie. In KALIVODOVÁ, Eva et aliae. *Tajemná translatologie? Cesta k souvislosti textu a kultury*. Univerzita Karlova, Praha 2008, s. 27–36.

DOČEKAL, Boris. Pět finských novel. *Mladá fronta* 44, 1988, 15.10., příl., s. 4.

DOČEKAL, Miroslav. Kultura a umění současného Finska. *Rudé právo* 56–57, 1976, 96, s. 5.

drb. Aleksis Kivi, Sedm bratří. Román z malebného Finska. *Zvon* 41, 1940–41, s. 294.

DRDA, Jan. Další román laureáta Nobelovy ceny (Lidé v letní noci). *Lidové noviny* 48, 1940, 437, s. 7.

-ek-. Finské písemnictví za války. *Lidové noviny* 52, 1944, 229, s. 4.

ENGELMÜLLER, Karel. Ženy na Niskavuori. *Národní politika* 56, 1938, 12, s. 9.

FÁROVÁ, Lenka – KULKKI-NIEMINEN, Auli. *"Švejk tekee toisin" – Suomalais-tšekkiläiset kirjallisuussuhteet*. Suomen kirjallisuus -julkaisuja 35. Tampereen yliopisto, Tampere 1996.

FÁROVÁ, Lenka. Česko-finské kulturní vztahy. In JUTIKKALA, Eino – PIRINEN, Kauko. *Dějiny Finska*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2001, s. 308–317.

FÁROVÁ, Lenka. Dokonalá žena nezvrací (Stalinovy krávy). *Hospodářské noviny* 9.-11.3.2012, s. 11.

FÁROVÁ, Lenka. *Finská literatura v českých zemích*. Diplomová práce na FF UK, Praha 1993.

FÁROVÁ, Lenka. Finsky psaná literatura. In KITZLER, Petr. *Literatura ve světě*. Gutenberg, Praha 2007, s. 124–131.

FÁROVÁ, Lenka. Finsky psaná literatura. In *Literatura v Evropě 2005*. Gutenberg, Praha 2006, s. 87–91.

FÁROVÁ, Lenka. Finsky psaná literatura. In *Literatura ve světě, svět v literatuře 2006–2007*. Gutenberg, Praha 2007, s. 124–131.

FÁROVÁ, Lenka. Finsky psaná literatura. In ZAHRADNÍČKOVÁ, Hana. *Literatura ve světě 2004*. Gutenberg, Praha 2005, s. 73–78.

FÁROVÁ, Lenka. *Josef Holeček a jeho překlady finské "lidové" poezie*. Käsikirjoitus: http://ulug.ff.cuni.cz/finstina/farova/holetext.doc.

FÁROVÁ, Lenka. Kolik tváří má samota? (Styk). *A2* 4, 2008, 2, s. 7.

FÁROVÁ, Lenka. Vybrané překlady z finské literatury v posledních dvaceti letech. *Čtenář* 60, 2008, 9: http://ctenar.svkkl.cz/clanky/2008-roc-60/09-2008/vybrane-preklady-z-finske-literatury-v-poslednich-dvaceti-letech-44-238.htm.

FÁROVÁ, Lenka. Z Helsinek až na konec Evropy a zase zpátky (Cesta do Istanbulu). *Tvar* 2004, 6, s. 22.

Finská literatura psaná ženami – ženy ve finské literatuře. Edita, Helsinki 1998. Käänt. Silvie Marinovová ja Viola Čapková.

FISCHER, Josef L. Linnankoski: Běženci. *Nové Čechy* 12, 1928–1929, 6, s. 211.

fl. Aleksis Kivi a finský realismus. *Lidová demokracie* 21.1.1949, s. 4.

GREPL, F. Linnankoski Johannes, Běženci. *Česká osvěta* 26, 1929–1930, 4, s. 203.

H. (HOLEČEK, Josef?). Ernst Brausewetter, Finland im Bilde seiner Dichter und seine Dichter. *Naše doba* 8, 1900–01, 8, s. 629–630.

HANUŠ, J. *Život a spisy Václava Bolemíra Nebeského*. Česká akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, Praha 1896.

HANUŠOVÁ, Jitka. Jak že to bylo s tím Darwinem? (Zahradník pana Darwina). *Tvar* 2011, 13, s. 21.

HEIDRICH, O. O kulturních stycích českofinských. *NČ* 1935, 18, s. 75–77.

HEIN, Manfred Petr. Poznámky k finské poezii. *Světová literatura* 10, 1965, 4, s. 253–256. Käänt. Jan Scheinost.

HEJKALOVÁ, Makéta. *Fin Mika Waltari*. Hejkal, Havlíčkův Brod 2007.

HEJKALOVÁ, Markéta. Waltari a Rusko. *Kontexty* 2010, 2, s. 22–33.

HELLMUTHOVÁ, Marta. Já, Sinuhet. Finský román o lékaři faraónů. *Naše vojsko* 1957, 4, s. 76–77.

HELLMUTHOVÁ, Marta. Mika Waltari byl i váš přítel. *Lidová demokracie* 7. 9. 1979, příl., s. 1.

HELLMUTHOVÁ, Marta. Veijo Meri. *Výběr* 1975, 1, s. 37.

HENYCH, Daniel. Kniha o starozákonních národech. (Sinuhet) *Křesťanská revue* 33, 1966, 5, s. 120.

HERBEN, Jan. Finský příklad pro nás I. *Moravsko-slezský sborník* 1, 1918–1919, 2, s. 48–55.

HERBEN, Jan. Finský příklad pro nás II. *Moravsko-slezský sborník* 1, 1918–1919, 3, s. 87–96.

(hey) (HEYDUK, Josef). Malíř finské krajiny (Sillanpää). *Lidová demokracie* 3. 6.1974, s. 3.

(H.H.) (HODAČOVÁ, Helena). Z nakladatelství Práce (Tajemný Etrusk). *Práce* 19.7.1972, s. 6.

HNILIČKA, Stanislav. Väinö Linna „Neznámý voják“. *Krásná literatura* 1959, duben/květen/červen, s. 1.

HOLEČEK, Josef. Kalevala. *Národní listy* 17, 1877, 308, s. 1.

HONZL, Josef. *Severské báje a pověsti: Kalevala*. Josef Doležal, Červený Kostelec 1941.

HORÁK, Ondřej. Byl bych skvělý komunista (Chrám svatého Izáka). *Lidové noviny* 16.10.2007, s. 7.

HORÁK, Ondřej. Role člověka. *Hospodářské noviny* 14.4.2011, s. 10.

HORVÁTHOVÁ, Kateřina. Vražda na tajemném ostrově (Ostrov s majákem). *Lidové noviny* 27.1.2010, s. 7.

HYLMAR, Radek. Feminismus po finsku. *Literární noviny* 19, 2008, 7, s. 11.

(ib). Pod povrch lesku (Fin jeden zatracená). *Brněnský večerník* 11.7.1979, s. 2.

in. Mika Waltari. *Lidová demokracie* 9.1.1949, s. 6.

(iz) (ZÍTKOVÁ, Irena). „Země je hříšná píseň“. *Mladá fronta* 27.6.1981, příl. s. 4.

(iz) (ZÍTKOVÁ, Irena). Mika Waltari „Komisař Palmu“. *Mladá fronta* 15.9.1979, příl., s. 4.

(iz) (ZÍTKOVÁ, Irena). Žena ze současného Laponska (Má panenka pentli rudou). *Zemědělské noviny* 10.2.1981, s. 4.

(jn) (JELEN, Bohuslav). Mudrc z Haavukka-Aho. *Pochodeň* 20. 4. 1972, s. 5.

JUNG, Jaroslav. Umění románu (Pod Severkou). *Lidová demokracie* 27.2.1970, s. 5

Ip (PEŠTA, Pavel). Eeva Joenpeltová: Panna kráčí po vodách. *Impuls* 1, 1966, 10, s. 778.

[iz] (ZÍTKOVÁ, Irena). Moderní dělnický román (Fin jeden zatracená). *Zemědělské noviny* 9.1.1979, s. 4.

-j-. Čtyři staletí finské knihy. *Lidové noviny* 50, 1942, 524, s. 4.

JECH, J. Finnische Volkserzählungen (Simmonsuuri – Rausmaa). *Český lid* 56, 1969, 3, s. 179–180.

JUNG, Jaroslav. Umění románu (Pod Severkou). *Lidová demokracie* 27.2.1970, s. 5

KEPŠTOVÁ, Ľubica. Čertov mlynček (SK, Roine). *Zlatý máj* 32, 1988, 9, s. 571–572.

KNAP, Josef. Čtení o finských sedlácích (Běženci). *Venkov* 24, 1929, 103, s. 86–87.

KNAP, Josef. K novému překladu z finštiny (Píseň o červeném květu). *Venkov* 27, 1932, 74, s. 8.

KNOPP, František. *Severské hry a nizozemské hry*. Divadelní ústav, Praha 1978.

KOŤÁTKOVÁ, Marie. Obdivuhodná žena (Hella Wuolijoki). *Lidové noviny* 1.12.1949, s. 1–2.

KOUDELKA, A. Finnsko. *Hlídka literární* 10, 1893, 5, s. 208–209; 6, s. 251–253.

KRLÍN, Josef. Kalevala, dílo lidu. *Lidová demokracie* 14.3.1954.

(kt) (KOTYK, Václav). Velikán finské literatury (Runeberg). *Lidová demokracie* 3.2.1979, s. 5.

KUBÍČEK, J. – VLAŠÍN, Štěpán. *100 let literatury v Rovnosti*. Rovnost, Brno 1985.

KUFNEROVÁ, Zlata. Ze současné finské prózy (Lovec lebek). *Rudé právo* 16.6.1970, s. 5.

LEHEČKOVÁ, Helena. V hlavní roli medvěd. Dva typy finské pohádky (Medvědice Amalia a Medvídek Uto). *Zlatý máj* 30, 1986, 7, s. 411–415.

LIŠKUTÍN, Ivo. Přeložená próza z finštiny. *Lidové noviny* 40, 1932, 371, s. 7.

-lp-. Finské a estonské pohádky. *Lidové noviny* 30, 1922, 236, s. 7.

MIRAU, F. Stařena z Tammerforsu. *My 49* 1949, 2, s. 7. Käänt. M. Vl. Černý.

MOLTESEN(OVÁ), Eva. *Kniha o Finech* (*Det finske Finland: en kulturhistorisk Oversigt*). Orbis, Praha 1926. Käänt. Emil Walter.

MORAVOVÁ, Františka. Románové novinky Práce (Velká sestra a malý bratr). *Práce* 12.1.1979, s. 6.

MRÁZ, Zdeněk. Americký život bez pozlátka. (Larni – Čtvrtý obratel) *Rudé právo* 9. 11. 1963, s. 5.

MRKVÁNEK, Pavel. *Česká recepce finské literatury se zvláštním zřetelem k překladům Kalevaly*. Diplomová práce na FF UJEP, Brno 1969.

MRKVÁNEK, Pavel. Kalevala a naše kulturní dědictví. In *Z dějin visegrádského prostoru. Richardu Pražákovi k pětasedmdesátinám*. Masarykova univerzita, Brno 2006, s. 101–108.

[mtm] (TŮMA, Martin). Sága finských torpparů (Pod Severkou). *Zemědělské noviny* 23.6.1970, s. 3.

[mx]. Proti válce s humorem (Kaprál Julin). *Práce* 29.8.1978, s. 9.

NEBESKÝ, Václav. Kalevala, čudské národní epos. *Časopis Musea království Českého* 1866, 4, s. 379–413.

NYKLOVÁ, M. Kniha o tom, který je osamělý (Sinuhet). *Naše politika* 1, 1971, 19, s. 11.

od. Finské drama o Paracelsovi. *Lidové noviny* 51, 1943, 259, s. 4.

ONDRÁČEK, Jaroslav. Několik slov k jednomu překladu. *Sborník prací Filosofické fakulty brněnské university*, řada D, literárněvědná, sv. 26/27, 1978, 25/26, s. 153–155.

PALLAS, Gustav. Dívčí román finský (Studentka Anniki). *Lidové noviny* 51, 1943, 100, s. 3.

PALLAS, Gustav. Finský román o zločinu a pokání (Lesy hoří). *Lidové noviny* 51, 1943, 273, s. 5.

PALLAS, Gustav. Klasický román finský (Pastorova dcera). *Lidové noviny* 49, 1941, 34, s. 4.

PALLAS, Gustav. Klasický román finský (Sedm bratří). *Lidové noviny* 49, 1941, 651, příl., s. 5–6.

PALLAS, Gustav. Maria Jotuni. K úmrtí finské spisovatelky. *Lidové noviny* 51, 1943, 283, s. 4.

PALLAS, Gustav. Románová kronika laponské vsi (Opuštěná ves). *Lidové noviny* 50, 1942, 353, s. 4.

PALLAS, Gustav. Románová píseň o severské noci (Lidé v letní noci). *Lidové noviny* 49, 1941, 112, s. 3.

PALLAS, Gustav. Románová selanka finská (Srpen). *Lidové noviny* 52, 1944, 65, s. 3.

PALLAS, Gustav. Sága z laponských hor (Hory hrozí). *Lidové noviny* 52, 1944, 133, s. 3.

PALLAS, Gustav. *Severské literatury nové doby. Anthologie nové doby*. Státní nakladatelství, Praha 1939. 2. painos 1946.

PALLAS, Gustav. Z nové prózy přeložené (Umírala mladičká). *Lidové noviny* 45, 1937, 121, s. 5.

PARENTE-ČAPKOVÁ, Viola. Finská kultura. In JUTIKKALA, Eino – PIRINEN, Kauko. *Dějiny Finska*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2001, s. 276–307.

PARENTE-ČAPKOVÁ, Viola. Finská literatura není jen Kalevala, Waltari a realistický finský román, ale také… *ToP* 1997, 33–34, s. 14–15.

PARENTE-ČAPKOVÁ, Viola. Finská literatura. In *Moderní skandinávské literatury 1870–2000*. Karolinum, Praha 2006, s. 367–452.

PARENTE-ČAPKOVÁ, Viola. Mužská posedlost a osamnění. Společenská kritika podle Kari Hotakainena. *A2* 4, 2008, 2, s. 15.

PARENTE-ČAPKOVÁ, Viola. Reflexe národní identity. *A2* 4, 2008, 2, s. 8–9.

PILAŘ, Jan. Finský román o sedmi bratrech. *Venkov* 37, 1942, 14, s. 5.

PÍŠA, A. M. Finský román z Laponska (Opuštěná ves). *Národní práce* 1942, 353, s. 4.

POLÁK, Karel. Člověk finského severu (Hory hrozí). *Národní práce* 1942, 171, s. 3.

POLÁK, Karel. Opojení severského léta (Lidé v letní noci). *Národní práce* 1942, 110, s. 6.

POLÁK, Karel. Z nové finské prózy (Studentka Anniki). *Národní práce* 1943, 117, s. 5.

PRAŽÁK, Richard. Návrat finské literatury (Neznámý voják, Sinuhet). *Rovnost* 19.11.1965, s. 5.

PRAŽÁK, Richard. O finské lidové poezii. (O Kalevale) *Národopisné aktuality* 5, 1968, 2, s. 135–136.

PRUSÍK, Bořivoj. *Kalevala, národní epos finské*. Vilímek, Praha 1908.

REIMAN, Jaromír. Země tisíců jezer 11. Finská literatura. *Jihočeská pravda* 5.9.1975, příl. Pro volné dny, s. 5.

ren. Nejen opakování dějepisu (Tajemný Etrusk). *Svět práce* 5, 1972, 36, s. 11.

Rt. F.E.Sillanpää a jeho škola. *Lidová demokracie* 8.4.1949, s. 3.

-ru-. Obrovský soubor finských národních písní. *Lidové noviny* 49, 1941, 368, s. 7.

RUBÍN, Anatol. *Severské legendy*. Mazáč, Praha 1927.

Sbírka finských literárních památek. *Lidové noviny* 49, 1941, 344, s. 7.

SEDIN, L. Zesměšněná modla (Larni Čtvrtý obratel). *Nová doba* 17, 1959, 26, s. 29–30.

SEDLÁČEK, Tomáš. Beletrie napůl cesty (Fin jeden zatracená). *Rovnost* 14.2.1979, s. 5.

SEDLÁK, J. V. Finský román (Pastorova dcera). *Venkov* 36, 1941, 105, s. 8.

SEDLÁK, J. V. V severní letní noci (Lidé v letní noci). *Venkov* 36, 1941, 94, s. 7.

(sil). Sobí lidé (Země je hříšná píseň). *Práce* 27.1.1981, s. 9.

ŠIMEK, R. G. Z oblasti severských snů (Umírala mladičká). *Literární noviny* 9, 1936–1937, 21, s. 3.

SÍS, Vladimír. Rozhovor s finským učencem Albertem Hämäläinenem. *Národní listy* 75, 1935, 193, s. 6.

SKALIČKA, Vladimír. Järventausova Opuštěná ves. *Panorama* 19, 1941, 10, s. 164–165.

STANĚK, Josef. Johannes Linnankoski, Běženci. *Lidové noviny* 37, 1929, 164, s. 10.

STANOVSKÝ, Vladimír. Kalevala, karelofinský epos. *Československá ethnografie* 2, 1954, 3, s. 313–316.

STANOVSKÝ, Vladimír. Nové české vydání Kalevaly. *Host do domu* 1954, 8, s. 318–319.

STANOVSKÝ, Vladislav. *O třech bratřích z Kalevaly a kouzelném mlýnku Sampo. Podle lidových karelských a finských písní a Kalevaly Eliase Lönnrota vypravuje Vladislav Stanovský*. SNDK, Praha 1962.

STUCHLÝ, František. Patnáct knih ze života lékaře Sinuheta. *Lidová demokracie* 5.9.1965, s. 5.

TICHÝ, Vítězslav. Z finské románové tvorby (Srpen). *Národní práce* 1944, 88, s. 2.

TILLE, V. *Literární studie I. Skupina lidových povídek o neznámém rekovi, jenž v závodech získal princeznu za choť*. Bursík – Kohout, Praha 1892.

W. H. K. Čudská literatura. *Česká včela* 1846, 88, s. 351–352.

(vbc) (VRABEC, Vlastimil). Básník prózy (Sillanpää). *Svobodné slovo* 44, 1988, 219, s. 5.

vbc (VRABEC, Vlastimil). Plodný prozaik (Waltari). *Svobodné slovo* 20.9.1983, s. 5.

VELKOBORSKÝ, J. P. Z málo známé literatury. *Literární noviny* 14, 1965, 41, s. 8.

VELKOBORSKÝ, Jan Petr. Fin jeden zatracená. *Haló sobota* 1978, 42, s. 7.

VELKOBORSKÝ, Jan Petr. Finská literatura. *Čtenář* 21, 1969, 6, s. 184–186.

VELKOBORSKÝ, Jan Petr. Kapitoly z dějin finské literatury pro děti a mládež. *Zlatý máj* 12, 1968, 9, s. 589–594.

VELKOBORSKÝ, Jan Petr. O finské literatuře. In *Dny finské kultury v ČSSR*. MK ČSR, Praha 1976, s. 24–26.

VÉVODA, Vladimír. Finský román a jeho překlad (Sedm bratří). *Řád* 7, 1941, 9, s. 501–503.

VLAŠÍNOVÁ, Drahomíra. Něco jako chřipka. *Zlatý máj* 31, 1987, 9, s. 569–570.

VODÁK, Václav. Waltari jako duchaplný novelista (Pařížská kravata). *Lidová demokracie* 4.9.1981, s. 5.

VOKROVÁ-AMBROSOVÁ, L. Vůně severu (Umírala mladičká). *Čin* 9, 1937, 10, s. 80.

vp. O mladé finské lyrice. *Lidová demokracie* 24.8.1948, s. 4.

vp. Z finské literatury. *Lidová demokracie* 26.9.1948, s. 5.

vv. Seveřané, jak je neznáme (Kaprál Julin). *Lidová demokracie* 1.9.1978, s. 5.

ŽELEZNÝ, Ivo. Fin jeden zatracená. *Nové knihy* 1978, 44, s. 1.

ZÍTKOVÁ, Irena. Neznámý voják. *Mladá fronta* 19.2.1966, s. 5.

ZÍTKOVÁ, Irena. Románová sága z „malé země velkých lidí“ (Pod Severkou). *Mladá fronta* 20.5.1970, s. 4.

ŽIŽKA, Ladislav. Matti Kurjensaari, Fin. *Národní obrana* 28.6.1946, s. 3.

5. LOPPUSANAT

Esitetystä uralilaisen kirjallisuuden vastaanoton historiasta voi tehdä seuraavia yleisiä päätelmiä.

Vastaanotto ei ole ollut jatkuvaa tai yhtenäistä, ja usein siihen on vaikuttanut suoraan Tšekinmaan polittinen tilanne. Tämän vuoksi sekä uralilaisen kirjallisuuden tulkinta että kiinnostus sitä kohtaan ovat perustuneet hallitsevasti ideologiaan. Puhdas filologinen kiinnostus uralilaisen kirjallisuuden taiteellista laatua kohtaan on ollut harvinaista.

Historia osoittaa kiinnostuksen huippukausia, toisaalta myös kiinnostuksen puutteen. Hyvin harvoin on tapahtunut niin, että kiinnostus eri uralilaisten kansojen kirjallisuutta kohtaan on ollut samanaikaista. Tämän voi huomata esimerkiksi toisen maailmansodan jälkeen: Viro oli osa Neuvostoliittoa, joten sen kirjallisuutta käännettiin enemmän kuin Suomen. Myös Prahan kevään jälkeen Tsekissä esitellään paljon Neuvostoliiton uralilaista kirjallisuutta – poliittisten motiivien savuverhona.

Saamelaista sanataidetta on julkaistu Tsekissä kuitenkin aina. Saamelaisella kirjallisuudella ei ollut Tšekissä poliittista merkitystä, saamelaisilla kuin ei ole ollut omaa valtiota. Politiikka ei sekaantunut siihen. Toisaalta saamelaiset ovat vähälukuisista uralilaisista kansoista Tšekissä tunnetuin ja heidän kirjallisuuttaan on käännetty eksoottisuuden takia.

Kiinnostus eksotiikkaan ei ole välttämättä huono asia. Se osoittaa pyrkimystä tutustua sellaisiin asioihin, joilta oletetaan radikaalia toiseutta. Ihminen voi näin suhtautua esimerkiksi vieraan kulttuuriin ennakkoluulottomasti. Tässä suhteessa saamelaisen kirjallisuuden parras välittäjä Tšekissä on ollut Václav Marek, joka vastusti saamelaisten tarinoiden sopeuttamista tšekkiläisten satujen mukaisiksi.

Tšekkiin tuli ensin saamelaista ja virolaista kirjallisuutta Čelakovskýn välityksellä 1800-luvun alkupuolella. Vaikka samalla ilmestyi myös ensimmäinen Suomen kirjallisuuden näyte, so. Franzénin runon käännös, se julkaistiin saamelaisena kansanlauluna. Čelakovskýn kiinnostus kuitenkin pohjautui, kuten Herderin tapauksessa, yleiseen folkloristiikkaan: saamelaiset laulut ja virolaiset sananlaskut julkaistiin humanistisen eetoksen taustalla yhdessä muiden kansojen teosten kanssa. Folklore oli esimerkki samojen tunteiden ja asenteiden erilaisista ilmaisutavoista.

Tšekkiläisten kiinnostus Viron ja Suomen kirjallisuuteen 1800-luvun puolivälissä johtui vertailun tarpeesta: Viro ja Suomi olivat pieniä kansoja samantyyppisessä poliittisessa tilanteessa. Tutkittiin, kuinka suomalaiset ja virolaiset tukevat omaa kulttuuriaan, jatkavat vanhempaa perinnettä ja kehittävät omia kulttuurikieliään. Kiinnostuksen keskipisteessä oli tietenkin *Kalevala*, ja ainakin alussa Faehlmannin ja Kreutzwaldin pyrkimyksenä oli jalostaa folklorea.

Kalevala sai tšekin kielellä loistavan muodon Josef Holečekin ansiosta 1800-luvun lopussa. *Kalevipoeg* ei ole kuitenkaan löytänyt kääntäjäkseen „omaa Holečekiä“. Miloš Lukáš epäonnistui yrityksessään kääntää *Kalevipoeg* Holečekin tapaan vuonna 1958.

1800-luvun lopussa ilmestyivät ensimmäiset Suomen kirjallisuuden käännökset suomesta, 1900-luvun alussa ensimmäiset Viron kirjallisuuden käännökset virosta. Viron kirjallisuutta käännettiin vähemmän kuin Suomen kirjallisuutta, teosten valinta oli sattumanvaraista, ja teoksia käännettiin enemmäkseen saksasta. Suomen kirjallisuuden teoksia käänsi Alois Koudelka ja myöhemmin myös Alois Šikl. Alois Koudelka valitsi teoksia oman makunsa mukaan. Silti hän onnistui valitsemaan myös senaikaisen Suomen kirjallisuuden perusteoksia. Ennen toista maailmansotaa ja myös sodan aikana käännettiin kuitenkin Suomen kirjallisuutta myös saksasta ja ruotsista.

Sodan jälkeen ilmestyi Tšekissä ennen kaikkea venäjästä käännettyjä virolaisia ja pelkästään muutamia suomalaisia tendenssiteoksia. Vapaammalla 1960-luvulla tilanne muuttui päinvastaiseksi: Viron kirjallisuus itäblokin kirjallisuuden osana ei ollut tšekkiläisille enää järin kiinnostavaa. Mielenkiinto suomalaista kirjallisuutta kohtaan osana länsimaista kirjallisuutta nousi pikku hiljaa kääntäjien Marta Hellmuthován ja Jan Petr Velkoborskýn ansiosta. Velkoborský alkoi kääntää myös suomalaista runoutta, joka oli siihen asti samoin kuin Viron runous jäänyt huomiotta.

1970-luvulla pakosta kiinnitettiin huomiota jälleen itäblokin kirjallisuuteen. Neuvostoliiton uralilaista kirjallisuutta alettiin julkaista jälleen enemmän, toisaalta aivan alussa välitetty kirjallisuus ei ollut laadukasta. Poikkeuksena oli ainoastaan Viron kirjallisuus, sekin kuitenkin Vladimír Macuran kääntämistyön takia. Muu Neuvostoliiton kirjallisuus ei saanut senkaltaista asiantuntijaa eikä ymmärrystä, ja kiinnostus sitä kohtaan vähitellen päätyi.

Vladimír Macura ja Jan Petr Velkoborský välittivät 1970-luvulla valtavassa määrin Suomen ja Viron sodanjälkeistä modernismia ja sen jatkoa, sekä proosaa että runoutta. Runouden julkaisemisessa oli Macura kuitenkin menestyvämpi. Viron runouden kokoelmia on ilmestynyt ainakin kolme, suomalaista runoutta julkaistiin ainoastaan aikakauslehdissä. (Ensimmäisen tšekinkielisen suomalaisen runouden antologian teki vasta Viola Parente-Čapková vuonna 1998.)

1960-luvulta lähtien julkaistiin Suomen kirjallisuutta säännöllisesti *Světová literatura* -kirjallisuusjulkaisussa, jossa ilmestyivät myös ensimmäiset saamelaisten kirjailijoiden tuotannon käännökset. Samanlainen foorumi Viron kirjallisuutta varten oli *Sovětská literatura*, jossa ilmestyi Viron kirjallisuuden lisäksi Neuvostoliiton muiden kansojen kirjallisuuden näytteitä. *Sovětská literatura* kuitenkin lakkasi ilmestymästä vuonna 1990, *Světová literatura* myöhemmin vuonna 1996.

1980-luvulla aloitti kääntäjäuransa Velkoborskýn ja Macuran oppilaiden nuori sukupolvi: Naděžda Slabihoudová, Květuše Nováková, Markéta Hejkalová, Vladimír Piskoř ynnä muut. Käännöksiään he julkaisivat myös mainituissa kirjallisuusjulkaisuissa.

1990-luvun alussa Macura ehti julkaista muutamia käännöksiä hänen itsensä toimittamassaan *Tvar*-aikakauslehdessä, mutta Macuran kuoltua 1990-luvun puolivälissä on ilmestyhnyt vain harvoin Viron kirjallisuuden käännöksiä. Viron kirjallisuuden julkaisemattomuuteen on kuitenkin ollut syynä myös se, että tšekkiläiset ovat pitäneet Viroa – sekä maata että kulttuuria – edelleenkin liian Venäjän lähellä olevana ja sen takia epäkiinnostavana. Tätä näkemystä pyrki vastustamaan viron nuori kääntäjien sukupolvi julkaisemalla vuonna 2010 *Plav*-kirjallisuusjulkaisussa Viron kirjallisuudelle omistetun numeron, jonka alaotsikkona oli *Eastonsko, nebo Westonsko*? (Easti vai Westi?). Yritin omalta osaltani tuoda esille uralilaisten kansojen kirjallisuutta julkaisemalla sen näytteitä samassa kirjallisuusjulkaisussa kaksi vuotta myöhemmin (2012).

Kiinnostus Suomen kirjallisuutta kohtaan ei hiipunut samalla tavalla 1990-luvun Tšekissä. Suomalainen kulttuuri on katsottu pohjoismaiseksi ja siten länsieurooppalaiseksi jo 1900-luvun alusta alkaen. Kirjoina ilmestyneitä Suomen proosan käännöksiä on ilmestynyt valtava määrä. Silti Suomen kirjallisuus menetti perinteisen asemansa Tšekin aikakauskirjoissa *Světová literaturan* lakkattua ilmestymästä. Tämän takia 1990-luvun lopussa ilmestyi kaksi pohjoismaisen kirjallisuuden antologiaa, joihin sisältyi nuorten Kaarlen yliopiston suomen opintojen alumnien käännöksiä. Näitä julkaisuja seurasi vuonna 2006 Suomen kirjallisuudelle omistettu *Plav*-kirjallisuusjulkaisun numero.

Parhaissa tšekkiläisissä kirjallisuusjulkaisuissa on 1990-luvulta lähtien kirjoitettu niistä teoksista ja kirjailijoista, joista ei ollut sallittu kirjoittaa ennen vuoden 1989 vallankumousta. 1900-luvun

maailman kirjallisuuskaanonin suurin osa, samoin kuin Tšekin kirjallisuudenkin, oikeastaan kuuluu siihen kirjallisuuteen, jonka julkaisu ei ollut sallittu ennen vuoden 1989 vallankumousta (mm. Deml, Blatný, Durych, Hrabal, Kundera, Brod, Kafka, Joyce, Pound, Jünger, Camus, Céline, Gombrowicz, Miłosz, Bernhard, Sontag, Nabokov...). Näin Suomen kirjallisuus on siirtynyt syrjään, todennäköisesti myös sen symptomaattisuuden (yhteiskunnallisten tosiasioden kuvaamisen) takia. Muissa lehdissä ilmestyneitä arvosteluja ovat kirjoittaneet enimmäkseen suomea opiskelleen yliopisto(je)n alumnit, jotka ovat esittäneet sekä suomalaista historiallista että yhteiskunnallista kontekstia.

Sekä virolaiselle että suomalaiselle lastankirjallisuudelle on ollut Tšekissä huippu 1980-luvulla, jolloin sitä käännettiin eniten.

Vähälukuisten uralilaisten kansojen kirjallisuutta on käännetty enimmäkseen jonkun toisen kielen, tavallisesti venäjän, käännöksestä, saamelaista kirjallisuutta myös skandinaavisista kielistä ja suomesta. Kuitenkin suoraan suomesta ja virosta on käännetty jo alusta alkaen, toisaalta käännökset saksasta, venäjästä ja viime aikoina lisäksi englannista myös löytyvät. Ennen toista maailmansotaa annettiin etusija saksalle, sodan jälkeen poliittisen tilanteen takia venäjälle.

6. ÖSSZEFOGLALÁS

A benyújtott disszertáció az uráli irodalmak (kivéve a magyar irodalom) cseh recepcióját vizsgálja. Ennek érdekében összeállítottam a cseh nyelvű fordítások és recenziók bibliográfiáját. Több adatbázissal dolgoztam, elsősorban a Cseh Tudományos Akadémia Cseh Irodalomtudományi Intézetének retrospektív bibliográfiájával, a Cseh Nemzeti Könyvtár digitális teljesszövegű adatbázisával, a Krameriusszal, továbbá a Cseh Nemzeti Könyvtár kiadott, illetve nem publikált cikkbibliográfiáival.

A kész bibliográfiát négy részre osztottam: 1. kisebb uráli népek irodalma, kivéve a lapp irodalmat, 2. lapp irodalom, 3. észt irodalom, 4. finn irodalom. A lapp irodalom recepcióját külön vizsgálom, tekintettel arra, hogy a kisebb uráli népek irodalma között különleges helyet foglal el Csehországban – több fordítás jelent meg a lapp irodalomból, mint az összes többi kisebb uráli irodalomból együttvéve. A finn irodalom recepciójáról már sokat írtak Csehországban, ezért itt csak azokra a pontokra fókuszálok, melyeket valamilyen okból nem dolgoztak még fel.

A bibliográfia alkotja a munka fő részét. Az összes többi csak kommentár. Elsősorban az adott nemzeti irodalom, irodalmi mű, műfaj és tematikus kör recepciójának különböző tendenciáit értelmezem. Ezek a tendenciák különböző interferenciális keretbe, úgy mint pl. politikai, vagy areális kontextusba helyezhetők.

Az általános tendenciák a következők: Ha nem is vesszük figyelembe a 19. század elejéről a közebbről be nem határolható észt (livóniai) irodalmi hatásokat vagy az indoeuropeista František Ladislav Čelakovský herderiánus antológiájában megjelent lapp irodalmi szemelvényeket, a cseh társadalom érdeklődni kezd az uráli irodalmak iránt (ezt ismét a magyar irodalom nélkül értem). A 19. század közepén, a nagy szláv nemzet kezdetekben túlértékelt eszméjének felülírásával, a formálódó kis cseh nemzeti tudat

kialalkulásával az észtek és a finnek irodalmában kerestek a cseh nemzeti ébredés számára inspiráló kulturális stratégiát.

A 19. század végére ez a hullám alábbhagyott Josef Holeček kongeniális *Kalevala* fordítása ellenére. A 19. és 20. század fordulóján a finn és az észt irodalmat Alois Koudelka fordítja eredetiből. Érdeklődése azonban nemcsak e két irodalom felé irányul, további kb. húsz nyelvből fordít még, a fordításra szánt műveket inkább véletlenszerűen választja ki.

Csehszlovákia létrejötte után a cseh kulturális közegben elsősorban a finn próza van jelen, a csehek a finn irodalmat mint a skandináv kultúrkör részét értelmező szemlélete miatt. Észt irodalmat is fordítanak, túlnyomórészt azoban német nyelvből. Az első köztársaság idején elvétve megjelennek fordítások a kisebb uráli népek népköltészetéből is, és megemlítődnek első irodalmi műveik is. A második világháború alatt támogatták a finn irodalom kiadását. A háború után ugyanezen politikai okokból finn irodalmat szinte egyáltalán nem adnak ki. Az észt irodalmat azonban, mint a szovjet irodalom részét, nagy számban fordítják – kevés kivételtől eltekintve oroszból. Az észt műveket az ötvenes évek Csehországában az észt irodalom számára ekkor is, de a korábbiakban is marginális műfaj, az iránydráma, valamit az irányregények képviselik. Megjelenik néhány elbeszélés és vers más szovjetunióbeli uráli szerzőktől is. A helyzet aztán folyamatosan javult, észt klasszikusokat is kezdtek fordítani, ekkor már észt nyelvből. A hatvanas évek elején fokozottabb érdeklődés jelent meg a finn irodalommal szemben. Jóllehet, valamit még oroszból fordítottak, megjelent azonban egy erős, a finn nyelvet egyedül elsajátító generáció, melyet aztán a a hetvenes években a Károly Egyetem finn szakának végzős fordítói követnek.

A hatvanas évek végén, a politikai enyhülés időszakában csökkent az észt, mint a keleti blokk irodalma iránti érdeklődés, ellenben egyre többen érdeklődtek a finn, a szabad világ irodalma iránt. A finn irodalom nem veszti el ezt a pozícióját, az észt irodalom

helyzete pedig a Prágai Tavasz után javul – Csehszlovákiában a kulturális élet felülről érkezett nyomásra ismét szovjet irodalomra fókuszál. A hetvenes években aztán a szovjetunióbeli kisebb uráli népek irodalma fordításainak újabb hulláma jön el, a kezdeti irányműveket azonban nem váltja fel az észthez hasonló minőségi munkák kiadása.

Igazán számottevő és szisztematikusan közvetített észt irodalomról, beleértve a költészetet is, majd csak a hetvenes évek második felétől beszélhetünk, Vladimír Macura jóvoltából. Macura lefordította vagy lefordíttatta nemcsak az észt irodalom klasszikusait, hanem a háború utáni generáció legjavát is. Kb. húsz év alatt az összes lehetséges műfajból könyvek tucatjait fordították le, és elsősorban észt nyelvből. A kilencvenes évektől kezdve aztán a fordítások és kiadások száma csökkent, majd csakhogynem megszűnt. Ezzel ellentétben, noha a finn irodalom elvesztette hagyományos irodalmi folyóiratát (a kilencvenes években ez megszűnt), és újabbakba nem igazán sikerült bekerülnie, a fordítók inkább teljes könyvek, antológiák kiadása felé fordulnak. Az elmúlt húsz évben több fordítás jelent meg a finn irodalomból, mint az azt megelőző teljes időszakban.

Az észt és a lapp irodalommal, az Orosz Föderáció uráli népeinek irodalmával az utóbbi időben lehetőségeinek keretein belül a brünni Masaryk Egyetem Nyelvészeti és Baltisztikai Intézete foglalkozik, ahol különféle folyóiratok vagy önálló publikációk megrendelésére jönnek létre fordítások.